

ព្រះ

អង្គកថា
ភាសាចារី

វិទ្យាបិណ្ឌ

បរិវារ

។ នមោ តស្ស ភក្កវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

វិនយបិដកេ

បរិវារ-អដ្ឋកថា

សោឡសមហារាមេ

បញ្ញត្តិវារវណ្ណានា

វិសុទ្ធបរិវារស្ស, បរិវារេតិ សាសនេ;

ធម្មក្ខន្ធសរីរស្ស, ខន្ធកានំ អនន្តរា។

សង្កហំ យោ សមារុទ្ធោ, តស្ស បុព្វាកតំ នយំ;

ហិត្វា ធានិ ករិស្សមិ, អនុត្តានត្ថវណ្ណានំ។

១. តត្ថ យំ តេន ភក្កវតា... បេ... បញ្ញត្តិ អាទិនយប្បវត្តាយ តាវ បុច្ឆាយ
អយំ សង្ខេបតោ - យោ សោ ភក្កវា សាសនស្ស ចិវដ្ឋិតិកត្តំ ធម្មសេនាបតិនា
សទ្ធម្មការវេតហុមានវេកសមុស្សិតំ អញ្ញាលី សិរស្មី បតិជ្ជាបេត្វា យាចិតោ
នស អត្ថវសេ បដិច្ចវិនយបញ្ញត្តិ បញ្ញាបេសិ, តេន ភក្កវតា តស្ស តស្ស
សិក្ខាបទស្ស បញ្ញត្តិកាលំ ជានតា, តស្ស តស្ស សិក្ខាបទបញ្ញត្តិយា នស
អត្ថវសេ បស្សតា; អបិច បុព្វេនិវាសាធិហិ ជានតា, ធិព្កេន ចក្កុនា បស្សតា,
តីហិ វិជ្ជាហិ ធិហិ វា បន អភិញ្ញាហិ ជានតា, សព្ពត្ថ អប្បជិហតេន
សមន្តចក្កុនា បស្សតា, សព្ពធម្មជាននសមត្ថាយ បញ្ញាយ ជានតា,
សព្ពសត្តានំ ចក្កុរិសយាតីតានិ តិរោកុដ្ឋាធិគតានិ ចាបិ រូចានិ អតិវិសុទ្ធន

មំសចក្ខុនា ច បស្សតា, អត្ថហិតសាធិកាយ សមាធិបទដ្ឋានាយ
បដិវេធបញ្ញាយ ជានតា, បរហិតសាធិកាយ ករុណាបទដ្ឋានាយ
នេសនាបញ្ញាយ បស្សតា, អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន “យំ បឋមំ ចារាជិកំ
បញ្ញត្តំ, តំ កត្ត បញ្ញត្តំ, កំ អារព្ភ បញ្ញត្តំ, កិស្សី វត្ថុស្សី បញ្ញត្តំ, អត្ថិ តត្ថ
បញ្ញត្តិ... បេ.... កេនាភត” ត្ថិ។

២. បុច្ឆាវិស្សន្ធនេ បន “យំ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា
សម្មាសម្ពុទ្ធន បឋមំ ចារាជិក” ត្ថិ ឥទំ កេវលំ បុច្ឆាយ អាគតស្ស អាធិបទស្ស
បច្ឆន្ទរណមត្តមេវ, “កត្ត បញ្ញត្តន្តិ វេសាលិយា បញ្ញត្តំ; កំ អារព្ភាតិ សុទិន្នំ
កលន្តបុត្តំ អារព្ភា” តិ វេមាធិនា បន នយេន បុនបិ ឯត្ថ ឯកេកំ បទំ បុច្ឆិទ្វារ
វិស្សន្ធតំ។ ឯកា បញ្ញត្តិ តិ “យោ បន ភិក្ខុ មេបុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យ ចារាជិកោ
ហោតិ អសំវាសោ” តិ អយំ ឯកា បញ្ញត្តិ។ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ តិ “អន្តមសោ
តិវច្ឆានគតាយបី” តិ ច, “សិក្ខំ អបច្ឆក្ខាយា” តិ ច មក្កជិវដ្ឋិបុត្តកវត្ថុនំ វសេន
វុត្តា - ឥមា ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ។ ឯត្រាវតា “អត្ថិ តត្ថ បញ្ញត្តិ អនុបញ្ញត្តិ
អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ” តិ ឥមិស្សា បុច្ឆាយ ទ្វេ កោដ្ឋាសាវិស្សន្ធតា ហោន្តិ។ តតិយំ
វិស្សន្ធតំ បន “អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ តស្សី នត្ថិ” តិ វុត្តំ។ អយញ្ញា អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ
នាម អនុប្បន្ន ទោសេ បញ្ញត្តា; សា អដ្ឋករុធម្មវសេន ភិក្ខុនីនំយេវ អាគតា,
អញ្ញាត្រ នត្ថិ។ តស្មា វុត្តំ “អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ តស្សី នត្ថិ” តិ។ សព្ពត្ថបញ្ញត្តិ តិ
មជ្ឈិមទេសេ ចេវ បច្ឆន្តិមជនបទេសុ ច សព្ពត្ថបញ្ញត្តិ។ វិនយធរបញ្ចមេន
គណេន “ឧបសម្បទា, គុណផ្កុណ្ឌាចារាណា, ធុវនហានំ, ចម្មត្តរណា” ត្ថិ ឥមាធិ
ហិ ចត្តាវិ សិក្ខាបទានិ មជ្ឈិមទេសេយេវ បញ្ញត្តិ។ ឯត្រេវ ឯតេហិ អាបត្តិ
ហោតិ, ន បច្ឆន្តិមជនបទេសុ។ សេសានិ សញ្ញានេវ សព្ពត្ថបញ្ញត្តិ នាម។

សាធារណបញ្ញត្តិ គឺ ភិក្ខុនព្រាវ ភិក្ខុនីនព្រា សាធារណបញ្ញត្តិ;
សុទ្ធិភិក្ខុនមេវ ហិ សុទ្ធិភិក្ខុនីនំ វា បញ្ញត្តំ សិក្ខាបទំ អសាធារណបញ្ញត្តិ នាម
ហោតិ។ ឥទំ បន ភិក្ខុំ អារព្វ ឧប្បន្នេ វត្ថុស្មី “យា បន ភិក្ខុនី ធន្តសោ មេជ្ជនំ ធម្មំ
បដិសេវេយ្យ, អន្តមសោ តិវច្ឆានគតេនបិ ចារាជិកា ហោតិ អសំវាសា” តិ
ភិក្ខុនីនម្បិ បញ្ញត្តំ, វិន័តកថាមត្តមេវ ហិ តាសំ នត្ថិ, សិក្ខាបទំ បន អត្ថិ, តេន
វុត្តំ “សាធារណបញ្ញត្តិ” តិ។ ឧកតោបញ្ញត្តិយម្បិ ឯសេវ នយោ។
ព្យញ្ញនមត្តមេវ ហិ ឯត្ថ នានំ, ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីនម្បិ សាធារណត្ថា
សាធារណបញ្ញត្តិ, ឧភិទ្ធម្បិ បញ្ញត្តត្ថា ឧកតោបញ្ញត្តិ តិ។ អត្ថេ បន ភេនោ
នត្ថិ។

និទានោគធន្តិ “យស្ស សិយា អាបត្តិ សោ អាវិករេយ្យ” តិ ឯត្ថ សញ្ញាបត្តិនំ
អនុបរិជ្ជត្តា និទានោគធំ; និទានេ អនុបរិជ្ជត្តិ អត្ថោ។ ទុតិយេន ឧទ្ទេសេនាតិ
និទានោគធំ និទានបរិយាបន្នម្បិ សមាជំ “តត្រិមេ ចត្តារោ ចារាជិកា
ធម្មា” តិ អាទិនា ទុតិយេនេវ ឧទ្ទេសេន ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ។ ចតុន្ន័វិបត្តិនន្តិ
សីលវិបត្តិអាទិនំ។ បឋមា ហិ ទ្វេ អាបត្តិកូន្ទា សីលវិបត្តិ នាម, អវសេសា បញ្ច
អាចារិវិបត្តិ នាម។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ច អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ច ទិដ្ឋិវិបត្តិ នាម, អាជីវហេតុ
បញ្ញត្តានិ ធន សិក្ខាបទានិ អាជីវិវិបត្តិ នាម។ ឥតិ ឥមាសំ ចតុន្ន័វិបត្តិនំ ឥទំ
ចារាជិកំ សីលវិបត្តិ នាម ហោតិ។

ឯកេន សមុដ្ឋានេនាតិ ទ្វឺកេន ឯកេន សមុដ្ឋានេន។ ឯត្ថ ហិ ចិត្តំ អង្គំ
ហោតិ, កាយេន បន អាបត្តិ អាបន្នតិ។ តេន វុត្តំ “កាយតោ ច ចិត្តតោ ច
សមុដ្ឋាតិ” តិ។ ទ្វិហិ សមថេហិ សម្មតិ តិ “អាបន្នោសី” តិ សមុខា បុច្ឆិយមាណោ
“អាម អាបន្នោម្ហី” តិ បដិជាតាតិ, តាវនេវ ភណ្ឌានកលហាវិគ្គហា វ្យបសន្តា
ហោន្តិ, សក្កា ច ហោតិ តំ បុគ្គលំ អបនេត្វា ឧចោសថោ វា បវារណា វា កាតុំ។

បញ្ញត្តិ វិនយោតិ “យោ បនភិក្ខុ” តិអាទិនា នយេន វុត្តមាតិកា បញ្ញត្តិ
 វិនយោតិ អត្ថោ។ វិភត្តិ តិ បទភាជនំ វុច្ចតិ; វិភត្តិ តិ ហិ វិភត្តស្ស វេតំ នាមំ។
 អសំវរោតិ វីតិក្កមោ។ សំវរោតិ អវីតិក្កមោ។ យេសំ វុត្តតិ តិ យេសំ
 វិនយបិដកញ្ច អដ្ឋកថា ច សញ្ញា បគុណាតិ អត្ថោ។ តេ ធាវេន្តិ តេ ឯតំ
 បឋមចារាជិកំ ចាឡិ តោ ច អត្ថតោ ច ធាវេន្តិ; ន ហិ សក្កា សត្វំ វិនយបិដកំ
 អជានន្តេន ឯតស្ស អត្ថោ ជានិតុន្តិ។ កេនាភតន្តិ ឥទំ បឋមចារាជិកំ
 ចាឡិ វសេន ច អត្ថវសេន ច យាវ អដ្ឋតនកាលំ កេន អានិតន្តិ។ បរម្មរាភតន្តិ
 បរម្មរាយ អានិតំ។

៣. ឥតដឹង យាយ បរម្បរាយ អាជីតំ, តំ ទស្សេតុំ “ឧចារិ ឆាសកោ
 បេវា” តិអាទិនា នយេន ចោរណាកេហិ មហាថេរេហិ គាថាយោ វេបិតា។ តត្ថ
 យំ វត្តព្ពំ, តំ និទានវណ្ណានាយមេវ វុត្តំ។ សមិនា នយេន
 ទុតិយចារាជិកាទិប្បញ្ញាវិស្សន្ឋនេសូបិ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចាតិ។

មហាវិភង្គ បញ្ញត្តិវារវណ្ណា និងតា។

កតាបត្តិការពិន័យណា

១៥៧. ឥតោ បរំ “មេធានំ ធម្មំ បដិសេវន្តោ កតិ អាបត្តិយោ អាបជ្ជតិ” តិ
អាទិប្បកេនោ កតាបត្តិវារោ, “មេធានំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ ចតុន្នំ
វិបត្តិនំ កតិ វិបត្តិយោ ភជន្តិ” តិ អាទិប្បកេនោ វិបត្តិវារោ, “មេធានំ ធម្មំ

បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ សត្តន្ធនំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ កតិហិ អាបត្តិក្ខន្ធម្ហិ
សង្កហិតា”តិ អាទិប្បភេទោ សង្កហវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស
អាបត្តិយោ ធន្ធនំ អាបត្តិសមុជ្ជានំ កតិហិ សមុជ្ជានេហិ សមុជ្ជហន្តី”តិ
អាទិប្បភេទោ សមុជ្ជានវារោ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ ចតុន្តំ
អធិករណានំ កតមំ អធិករណា”ន្តិ អាទិប្បភេទោ អធិករណវារោ, “មេថុនំ
ធម្មំ បដិសេវន្តស្ស អាបត្តិយោ សត្តន្ធនំ សមថានំ កតិហិ សមថេហិ សម្មន្តី”តិ
អាទិប្បភេទោ សមថវារោ, តទនន្តរោ សមុច្ចយវារោ ចាតិ ឥមេ សត្ត វារោ
ឧត្តានត្តា ឯវ។

១៨៨. តតោ បរំ “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវនបច្ចយា ចារាជិកំ កត្ត
បញ្ញត្ត”ន្តិអាទិនា នយេន បុន បច្ចយវសេន ឯកោ បញ្ញត្តិវារោ, តស្ស វសេន
បុរិមសទិសា ឯវ កតាបត្តិវារោនយោ សត្ត វារាតិ ឯវំ អបរេបិ អជ្ជ វារា វុត្តា,
តេបិ ឧត្តានត្តា ឯវ។ ឥតិ ឥមេ អជ្ជ, បុរិមា អជ្ជាតិ មហាវិកង្កេ សោឡស វារោ
នស្សិតា។ តតោ បរំ តេនេវ នយេន ភិក្ខុនិវិកង្កេបិ សោឡស វារោ អាគតាតិ
ឯវមិមេ ឧកតោវិកង្កេ ទុត្តិស វារោ ចាឡិនយេនេវ វេទិតញ្ច។ ន ហេត្ថ កិញ្ចិ បុព្វេ
អវិនិច្ឆ័តំ នាម អត្ថិ។

មហាវិកង្កេ ច ភិក្ខុនិវិកង្កេ ច

សោឡសមហាវារវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សមុជ្ជានសីសវណ្ណានា

២៥៧. តទនន្តរាយ បន សមុជ្ជានកថាយ អនត្តា ឥតិ និច្ចយាតិ អនត្តា ឥតិ
និច្ឆិតា។ សភាគធម្មានន្តិ អនិច្ចាតារាជិហិ សភាគានំ សង្ខតធម្មានំ។ នាមមត្តំ

ន ឆាយតីតិ នាមមត្តម្យំ ន បញ្ញាយតិ។ ទុក្ខហានិន្ទំ ទុក្ខយាតនំ។ ខន្ធកាយា
ច មាតិកាតិ ខន្ធកាយា ច មាតិកាតិ អត្ថោ។ អយមេវ វា ចាថោ។ សមុដ្ឋានំ
និយតោ កតន្តំ សមុដ្ឋានំ និយតោកតំ និយតកតំ; និយតសមុដ្ឋានន្តំ អត្ថោ។
ឯតេន ភូតារោចនចារិវុដ្ឋាបនអនុញ្ញាតសិក្ខាបទត្ថយស្ស សង្គហោ
បច្ចេតញ្ញោ។ ឯតានេវ ហិ តីណិ សិក្ខាបទានិ និយតសមុដ្ឋានានិ, អញ្ញេហិ សទ្ធិ
អសម្ពិន្ធសមុដ្ឋានានិ។

សម្ពេទំ និទានញ្ញន្តំ អញ្ញម្យំ សម្ពេទញ្ញំ និទានញ្ញោ។ តត្ថ សម្ពេទវចនេន
សមុដ្ឋានសម្ពេទស្ស គហណំ បច្ចេតព្ពំ, តានិ ហិ តីណិ សិក្ខាបទានិ ឋបេត្វា
សេសានិ សម្ពិន្ធសមុដ្ឋានានិ។ និទានវចនេន សិក្ខាបទានំ បញ្ញត្តិទេសសង្ខាតំ
និទានំ បច្ចេតព្ពំ។ សុត្ត ទិស្សន្តិ ឧបរីតិ សិក្ខាបទានំ សមុដ្ឋាននិយមោ
សម្ពេទោ និទានន្តិ ឥមាទិ តីណិ សុត្តម្ហិ ឯវ ទិស្សន្តិ; បញ្ញាយន្តិទិ អត្ថោ។ តត្ថ
“ឯកេន សមុដ្ឋានេន សមុដ្ឋាតិ, កាយតោ ច ចិត្តតោ ចា”តិអាទិម្ហិ តាវ
បុរិមនយេ សមុដ្ឋាននិយមោ ច សម្ពេទោ ច ទិស្សន្តិ។ ឥតវំ បន និទានំ នាម -

“វេសាលិយា រាជគហោ, សាវត្ថិយា ច អាឡិវី;
កោសម្ពិយា ច សក្កេសុ, ភក្កេសុ ចេវ បញ្ញត្តា”តិ។

ឯវំ ឧបរិ ទិស្សតិ, បរតោ អាគតេ សុត្ត ទិស្សតីតិ វេទិតព្ពំ។

“វិភង្គេ ទ្វីស្វ”តិ កាថាយ អយមត្ថោ - យំ សិក្ខាបទំ ទ្វីសុវិភង្គេសុ បញ្ញត្តំ
ឧចាសថទិវសេ ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយោ ច ឧទ្ទិសន្តិ, តស្ស យថាញ្ញាយំ សមុដ្ឋានំ
បរិក្ខាមិ, តំ មេ សុណាថាតិ។

សញ្ញវត្តានុកាសនញ្ញាតិ សញ្ញវត្តញ្ញ សមនុកាសនញ្ញោ។ អតិរេកញ្ញា បីវរន្តិ
អតិរេកបីវរំ; កបិនន្តិ អត្ថោ។ លោមាទិ បទសោធម្មោតិ ឯឡ កលោមាទិ ច

បទសោធម្មោ ច។ ភូតំ សំវិជានេន ចាតិ ភូតារោចនញ្ច សំវិទហិត្វា
អន្ធានប្បដិបជ្ឈនញ្ច។ វេយ្យុទេសនា ចោរី ចាតិ វេយ្យុសត្តោ ច ធន្តចាលាស្ស
អតិលានស្ស ធម្មទេសនា ច ចោរីវុជ្ជាបនញ្ច។ អនុញ្ញាតាយ តេរសាតិ
មាតាបិតុសាមិកេហិ អនុញ្ញាតាយ សន្និ ឥមាទិ តេរស សមុជ្ជានាទិ ហោន្តិ។
សទិសា ឥធ ទិស្សវេតិ ឥធ ឧកតោវិភង្គេ ឯតេសុ តេរសសុ សមុជ្ជានសីសេសុ
ឯកេកស្មី អញ្ញានិបិ សទិសាទិ សមុជ្ជានាទិ ទិស្សន្តិ។

បឋមចារាជិកសមុជ្ជានវណ្ណានា

២៥៨. ឥនាទិ តាទិ ទស្សេតុំ “មេថុនំ សុក្កសំសត្តោ” តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ
មេថុនន្តិ ឥទំ តាវ បឋមចារាជិកំ នាម ឯកំ សមុជ្ជានសីសំ, សេសាទិ តេន
សទិសាទិ។ តត្ថ សុក្កសំសត្តោតិ សុក្កវិស្សន្ធិ ចេវ កាយសំសត្តោ ច។
អនិយតា បឋមិកាតិ បឋមំ អនិយតសិក្ខាបទំ។ បុព្វបថវិចារិកាតិ “ជានំ
បុព្វបកតំ ភិក្ខុ” ន្តិ សិក្ខាបទញ្ច ភិក្ខុនិបវិចារិកតិបិណ្ឌចាតសិក្ខាបទញ្ច។
រហោភិក្ខុនិយា សហាតិ ភិក្ខុនិយា សន្និ រហោ និសង្គសិក្ខាបទញ្ច។

សភោជនេ រហោ ទ្វេ ចាតិ សភោជនេ កុលេ អនុបខន្ធនិសង្គសិក្ខាបទញ្ច
ទ្វេ រហោនិសង្គសិក្ខាបទានិ ច។ អង្គលិ ឧទកេ ហាសន្តិ អង្គលិបតោទកញ្ច
ឧទកេ ហាសធម្មសិក្ខាបទញ្ច។ បហារេ ឧគ្គិវេ ចេវាតិ បហារទានសិក្ខាបទញ្ច
តលសត្តិកឧគ្គិវេសិក្ខាបទញ្ច។ តេបញ្ញាសា ច សេទិយាតិ
បរិមណ្ឌលនិវាសនាទីនិ ឧទ្ធកវណ្ណាវសានេ វុត្តានិ តេបញ្ញាស
សេទិយសិក្ខាបទានិ ច។

អធិកាមាវស្សតាតិ ភិក្ខុនីនំ អធិកសិក្ខាបទញ្ច កាមន្តរគមនំ
អវស្សតា អវស្សតស្ស ហត្ថតោ ខាទនីយភោជនីយគ្គហណសិក្ខាបទញ្ច។

តលមជ្ជញ្ច សុទ្ធិកាតិ តលយាតកំ ជតុមជ្ជំ ឧទកសុទ្ធិកាទិយនញ្ច។ វស្សុវុដ្ឋា
ច ឱវាទន្តិ វស្សុវុដ្ឋា ធម្មញ្ញយោជនានិ សិក្ខាបទញ្ច ឱវាទាយ
អគមនសិក្ខាបទញ្ច។ នានុពន្ធុ បវត្តិនិច្ឆិ យា បន ភិក្ខុនី វុដ្ឋាបិ តំ បវត្តិនី ទ្វេ
វស្សានិ នានុពន្ធុយ្យាតិ វុត្តសិក្ខាបទំ។

ឥមេ សិក្ខាតិ ឥមា សិក្ខាយោ; លិដ្ឋវិបរិយាយោ កតោ។ កាយមានសិកា
កតាតិ កាយចិត្តសមុដ្ឋានា កតា។

ទុតិយចារាជិកសមុដ្ឋានវណ្ណានា

២៥៩. អទិន្នន្តិ ឥទំ តាវ អទិន្នានន្តិ វា ទុតិយចារាជិកន្តិ វា ឯកំ
សមុដ្ឋានសីសំ, សេសានិ តេន សទិសានិ។ តត្ថ វិគ្គហុត្តវីតិ
មនុស្សវិគ្គហាធុត្តវិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទានិ។ ទុដ្ឋល្លា អត្តកាមិនន្តិ
ទុដ្ឋល្លាវាចាអត្តកាមចារិចរិយសិក្ខាបទានិ។ អមូលា អញ្ញភាគិយាតិ ទ្វេ
ទុដ្ឋនោសសិក្ខាបទានិ។ អនិយតា ទុតិយិកាតិ ទុតិយំ អនិយតសិក្ខាបទំ។

អច្ឆិន្ទេ បរិណាមនេតិ សាមំ ចីវរំ ទត្វា អច្ឆិន្ទនញ្ច សង្ឃិកលាភស្ស អត្តនោ
បរិណាមនញ្ច។ មុសា ឱមសបេសុណាតិ មុសាវាទោ ច ឱមសវាទោ ច
ភិក្ខុបេសុញ្ញញ្ច។ ទុដ្ឋល្លា បដវិខណោតិ ទុដ្ឋល្លាបត្តិអាហារេចនញ្ច បដវិខណាញ្ច។
ភូតំ អញ្ញាយ ឧដ្ឋាបេតិ ភូតតាមអញ្ញវាទកឧដ្ឋាបនកសិក្ខាបទានិ។

និក្ខឡនំ សិញ្ចនញ្ចាតិ វិហារតោ និក្ខឡនញ្ច ឧទកេន តិណាទិសិញ្ចនញ្ច។
អាមិសហេតុ ភុត្តាវីតិ “អាមិសហេតុ ភិក្ខុនិយោ ឱវទន្តិ”តិ សិក្ខាបទញ្ច, ភុត្តាវី
អនតិវិត្តេន ខាទនីយាទិនា បវារណាសិក្ខាបទញ្ច។ ឯហិ អនាទិវី ភីសាតិ
“ឯហារុសោ គាមំ វា”តិ សិក្ខាបទញ្ច, អនាទិវិយញ្ច ភិក្ខុភីសាបនកញ្ច។

អបនិធន ច ជីវិតន្តិ បត្តាជីនំ អបនិធានសិក្ខាបទញ្ច, សញ្ញាច្ច ចាលាំ
ជីវិតារោរោបនញ្ច។

ជានំ សប្បណាកំ កម្មន្តិ ជានំ សប្បណាកឧទកសិក្ខាបទញ្ច បុនកម្មាយ
ឧក្កោជនញ្ច។ ឧនសំវាសនាសនាតិ ឧនវិសតិវស្សសិក្ខាបទញ្ច ឧត្តិត្តកេន
សន្និ សំវាសសិក្ខាបទញ្ច នាសិតកសាមណោសម្ភោគសិក្ខាបទញ្ច។
សហធម្មិកំវិលេខាតិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានសិក្ខាបទញ្ច, វិលេខាយ សំវត្ថុន្តិតិ
អាគតសិក្ខាបទញ្ច។ មោហោ អមូលកេន ចាតិ មោហានកេ
ចាចិត្តិយសិក្ខាបទញ្ច, អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធិសនសិក្ខាបទញ្ច។

កុក្កុច្ចំ ធម្មិកំ ចីវរំ ទត្វាតិ កុក្កុច្ចឧបទហនញ្ច, ធម្មិកានំ កម្មានំ ធនំ ទត្វា
ទីយនញ្ច, ចីវរំ ទត្វា ទីយនញ្ច។ បរិណាមេយ្យ បុគ្គលេតិ សង្ឃិកំ លាភំ
បុគ្គលស្ស បរិណាមនសិក្ខាបទំ។ កីតេ អកាលំ អន្ធន្តេតិ “កីតេ អយ្យេ
ឯសោ បុរិសបុគ្គលោ ករិស្សតី”តិ អាគតសិក្ខាបទញ្ច, “អកាលចីវរំ
កាលចីវរំ”ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជនសិក្ខាបទញ្ច, ភិក្ខុនិយា សន្និ ចីវរំ បរិវត្តត្វា
អន្ធននសិក្ខាបទញ្ច។ ទុគ្គហំ និរយេន ចាតិ ទុគ្គហិតេន ទុប្បធារិតេន បរំ
ឧដ្ឋាបនសិក្ខាបទញ្ច, និរយេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា អភិសបនសិក្ខាបទញ្ច។

គណំវិភង្គ ទុព្ពលន្តិ “គណស្ស ចីវរលាភំ អន្តរាយំ ករេយ្យ”តិ ច “ធម្មិកំ
ចីវរវិភង្គំ បដិពាហេយ្យ”តិ ច “ទុព្ពលចីវរបច្ឆាសាយ ចីវរកាលសមយំ
អតិក្កាមេយ្យ”តិ ច វុត្ថសិក្ខាបទានិ។ កថិនា ជាសុ បស្សយន្តិ “ធម្មិកំ
កថិនុទ្ធារំ បដិពាហេយ្យ, ភិក្ខុនិយា សញ្ញាច្ច អជាសុំ ករេយ្យ, ភិក្ខុនិយា
ឧបស្សយំ ទត្វា កុបិតា អនត្តមនា និក្ខឿយ្យ វា”តិ វុត្ថសិក្ខាបទានិ។
អក្កោសចណ្ឌិ មច្ឆរីតិ “ភិក្ខុំ អក្កោសេយ្យ វា បរិភាសេយ្យ វា, ចណ្ឌិកតា

គណំ បរិភាសេយ្យ, កុលេ មជ្ឈិមី អស្ស"តិ វុត្តសិក្ខាបទានិ។ គត្តិនិព្វា
ចាយន្តិយាតិ "គត្តិនី វុដ្ឋាបេយ្យ, ចាយន្តិ វុដ្ឋាបេយ្យ"តិ វុត្តសិក្ខាបទានិ។

ទ្វេវស្សំ សិក្ខាសង្ឃេនាតិ "ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ
សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបេយ្យ, សិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខមាណំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុដ្ឋាបេយ្យ"តិ
វុត្តសិក្ខាបទានិ។ តយោ ចេវ គិហិកតាតិ ឧនទ្វាទសវស្សំ គិហិកតំ,
បរិបុណ្ណាទ្វាទសវស្សំ គិហិកតំ "ទ្វេ វស្សានិ ធនុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ ទ្វេ
វស្សានិ សិក្ខិតសិក្ខំ សង្ឃេន អសម្មត"ន្តិ វុត្តសិក្ខាបទានិ។ កុមារិភូតា
តិស្សោតិ "ឧនវីសតិវស្សំ កុមារិភូត"ន្តិ អាទិនា នយេន វុត្តា តិស្សោ។
ឧនទ្វាទសសម្មតាតិ "ឧនទ្វាទសវស្ស វុដ្ឋាបេយ្យ, បរិបុណ្ណាទ្វាទសវស្ស
សង្ឃេន អសម្មតា វុដ្ឋាបេយ្យ"តិ វុត្តសិក្ខាបទានិ។

អលំ តាវ សោកាវាសន្តិ "អលំ តាវ តេ អយ្យេ វុដ្ឋាបិតេនា"តិ ច, "ចណ្ហំ
សោកាវាសំ សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបេយ្យ"តិ ច វុត្តសិក្ខាបទានិ។ ធនា អនុវស្ស ច
ទ្វេតិ "ចារិវាសិកន្ធនានេន សិក្ខមាណំ វុដ្ឋាបេយ្យ, អនុវស្សំ វុដ្ឋាបេយ្យ, ឯកំ
វស្សំ ទ្វេ វុដ្ឋាបេយ្យ"តិ វុត្តសិក្ខាបទានិ។ សមុដ្ឋានា តិកា កតាតិ
តិកសមុដ្ឋានា កតា។

សញ្ញាវត្ថុសមុដ្ឋានវណ្ណនា

២៦០. សញ្ញាវី កុដិវិហារោតិ សញ្ញាវត្ថុ សញ្ញាចិកាយ កុដិករណំ
មហាល្លកិវិហារករណញ្ច។ ឆោវនញ្ច បដិគ្គហោតិ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា
បុរាណចីវរឆោវបនញ្ច ចីវរបដិគ្គហណញ្ច។ វិញ្ញត្តត្ថវី អភិបាដ្ឋន្តិ អញ្ញាតកំ
គហបតី ចីវរវិញ្ញាបនំ តត្ថត្ថវីសាទិយនសិក្ខាបទញ្ច។ ឧភិន្នំ ទូតកេន ចាតិ

“ច័វវេចតាបន្នំ ឧបក្ខន្ធិ ហោតី” តិ អាគតសិក្ខាបទទ្វយញ្ច ទូតេន
ច័វវេចតាបន្នបហិតសិក្ខាបទញ្ច។

កោសិយា សុទ្ធីទ្វេភាគា, ធឮត្តស្សនិ និសីទនន្តិ “កោសិយមិស្សកំ
សន្តត” តិ អាធិនិ បញ្ច សិក្ខាបទានិ។ វិញ្ញត្តិ រូបិកា ចេវាតិ វិភង្គេ “វិញ្ញត្តិ
ឧទ្ទេស” តិ អាគតំ ឯឡ កលោមដោវាបនំ រូបិយប្បជិត្តហណសិក្ខាបទញ្ច។
ឧភោ នានប្បការកាតិ រូបិយសំវោហារកយវិក្កយសិក្ខាបទទ្វយំ។

ឧនពន្ធនវស្សិកាតិ ឧនបញ្ចពន្ធនបត្តសិក្ខាបទញ្ច
វស្សិកសាជិកសិក្ខាបទញ្ច។ សុត្តំ វិកប្បនេន ចាតិ សុត្តំ វិញ្ញាបេត្វា
ច័វវេយាបនញ្ច តន្តវាយេ ឧបសន្តមិត្វា ច័វវេ វិកប្បបន្ននញ្ច។
ធារនានសិញ្ញានិ ចាតិ យាវ ធារកោសា អគ្គឡ ជ្ជបនាយ, “អញ្ញាតិកាយ
ភិក្ខុនិយា ច័វំ ទទេយ្យ, ច័វំ សិព្វេយ្យ” តិ វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ បូរេបច្ចយដោតិ
ចាតិ បូរេហិ វា មន្តេហិ វា អភិហជ្ជំ បវារណាសិក្ខាបទំ
ចាតុមាសបច្ចយប្បវារណាដោតិសមាទហានសិក្ខាបទានិ ច។

រតនំ សូចិ មញ្ចោ ច, តូលំ និសីទនកណ្ឌុ ច, វស្សិកា ច សុគតេនាតិ
រតនសិក្ខាបទញ្ច វសូចិយរសិក្ខាបទានិ ច សត្ត សិក្ខាបទានិ។ វិញ្ញត្តិ អញ្ញំ
ចេតាបនា, ទ្វេ សង្ឃិកា មហាជនិកា, ទ្វេ បុគ្គលលហុកា គរូតិ “យា បន
ភិក្ខុនិ អញ្ញំ វិញ្ញាបេត្វា អញ្ញំ វិញ្ញាបេយ្យ” តិ អាធិនិ នវ សិក្ខាបទានិ។ ទ្វេ
វិយាសាសាជិកា ចាតិ “ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា សន្តារំ វា វិយាសំ វា តិរោកុន្តេ វា
តិរោចាការេ វា ធម្មេយ្យ វា ធម្មាបេយ្យ វា, ហិរេតេ ធម្មេយ្យ វា ធម្មាបេយ្យ វា” តិ
ឯវំ វុត្តានិ ទ្វេ វិយាសសិក្ខាបទានិ ច ឧទកសាជិកាសិក្ខាបទញ្ច។
សមណច័វវេន ចាតិ “សមណច័វំ ទទេយ្យ” តិ ឥទមេតំ សន្ទាយ វុត្តំ។

សមនុភាសនាសមុជ្ជានវណ្ណានា

២៦០. ភេទានុវត្តកុត្តបទ្ធសទុដ្ឋល្លទិដ្ឋិ ចាតិ

សង្ឃភេទានុវត្តកុត្តបទ្ធសទុដ្ឋល្លប្បដិច្ចាទនទិដ្ឋិអប្បដិសិទ្ធស្នដ្ឋនសិ
ក្ខាបទានិ។ ធន្នំ ឧដ្ឋគ្សិកា ទ្វេ ចាតិ ធន្នំ អទត្វា គមនសិក្ខាបទំ ឧដ្ឋគ្សិកាយ
អន្តរយវេ គមននិសីទនសិក្ខាបទន្ធយញ្ច។ ទ្វេ ច សទ្ធាតិ “អប្បសន្តោ
អន្តរយវេ គមិស្សមិ, និសីទិស្សមិ” តិ សិក្ខាបទន្ធយញ្ច។ ន ព្យាហវេតិ “ន
សកតាឡេន មុខេន ព្យាហវិស្សមិ” តិ សិក្ខាបទំ។

ធមា និចាសនេ ហំនំ, បច្ឆតោ ឧប្បថេន ចាតិ ធមាយំ និសីទិត្វា, និចេ
អាសនេ និសីទិត្វា; បិវេតនេ និសិទ្ធស្ស, បច្ឆតោ គច្ឆន្តេន បុរតោ គច្ឆន្តស្ស,
ឧប្បថេន គច្ឆន្តេន បថេន គច្ឆន្តស្ស ធម្មទេសនាសិក្ខាបទានិ។
វជ្ជានុវត្តិគហណាតិ វជ្ជប្បដិច្ចាទនឧអខត្តានុវត្តកហត្ថគហណាទិសម្ពាតានិ
តិណិ ចារាជិកានិ។ ឱសារេ បច្ឆាចិក្ខនាតិ “អនបលោកេត្វា ការកសង្ឃ
អនញ្ញាយ គណស្ស ធន្នំ ឱសារេយ្យ” តិ ច “ពុទ្ធិ បច្ឆក្ខាមិ” តិ ច
វុត្តសិក្ខាបទន្ធយញ្ច។

កិស្មី សំសជ្ជា ទ្វេ វជិតិ “កិស្មិញ្ចានេវ អធិករណោ បច្ឆាកតា” តិ ច
“ភិក្ខុនិយោ បនេវ សំសជ្ជាវិហារន្តិ” តិ ច “យា បនភិក្ខុនិ ឯវំ វទេយ្យ សំសជ្ជាវ
អយ្យេ តុម្ពេវិហារថា” តិ ច “អត្តានំ វជិត្វា វជិត្វា រោទេយ្យ” តិ ច
វុត្តសិក្ខាបទានិ។ វិសិព្ពេ ទុក្ខិតាយ ចាតិ “ភិក្ខុនិយោ ជីវំវិសិព្ពេត្វា វា
វិសិព្ពាបេត្វា វា” តិ ច “ទុក្ខិតំ សហជីវិនិ” តិ ច វុត្តសិក្ខាបទន្ធយញ្ច។ បុន សំសជ្ជា
ន វ្រូបសមេតិ “សំសជ្ជាវិហារេយ្យ គហបតិណា វា គហបតិបុត្តេន វា” តិ ឯវំ បុន
វុត្តសំសជ្ជសិក្ខាបទញ្ច “ឯហាយ្យេ, ឥមំ អធិករណំ វ្រូបសមេហិ” តិ វុច្ឆមាណា,
“សាធ្វ” តិ បដិស្សុណិត្វា “សា បច្ឆា អនន្តរាយិ កិនី នេវ វ្រូបសមេយ្យ” តិ

វុត្តសិក្ខាបទញ្ច។ អារាមញ្ច បវារណាតិ “ជានំ សភិក្កុកំ អារាមំ អនាបុច្ឆា
បរិសេយ្យ” តិ ច “ឧកតោសង្ឃេ តីហិ ឋានេហិ ន បវរេយ្យ” តិ ច
វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។

អនុទំ សហជីវិនី ទ្វេតិ “អនុទ្ធមាសំ ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុសង្ឃតោ ទ្វេ ធម្មា
បច្ឆាសីសិតញ្ច” តិ វុត្តសិក្ខាបទញ្ច, “សហជីវិនី វុដ្ឋាបេត្វា ទ្វេ វស្សានិ នេវ
អនុគ្គណ្ហេយ្យ, សហជីវិនី វុដ្ឋាបេត្វា នេវ វូបកាសេយ្យ” តិ
វុត្តសិក្ខាបទទ្វយញ្ច។ ជីវំ អនុពន្ធនាតិ “សេច មេ ភំ, អយ្យេ, ជីវំ ទស្សសិ,
ឯវាហំ តំ វុដ្ឋាបេស្សមី” តិ ច “សេច មំ ភំ, អយ្យេ, ទ្វេ វស្សានិ អនុពន្ធស្សសិ,
ឯវាហំ តំ វុដ្ឋាបេស្សមី” តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។

កថិនសមុជ្ជានវណ្ណនា

២២២. ឧត្តតំ កថិនំ តីណីតិ “និដ្ឋិតជីវស្មី ភិក្ខុនា ឧត្តតស្មី កថិនេ” តិ វុត្តានិ
អាទិតោវ តីណី សិក្ខាបទានិ។ បឋមំ បត្តកេសជ្ឈន្តិ “ទសាហាបរមំ
អតិរេកបត្តោ” តិ វុត្តំ បឋមបត្តសិក្ខាបទញ្ច “បដិសាយនីយានិ កេសជ្ជានី” តិ
វុត្តសិក្ខាបទញ្ច។ អធ្វេកញ្ចាបិ សាសន្តិ អធ្វេកជីវសិក្ខាបទញ្ច
តទនន្តរមេវ សាសន្តិសិក្ខាបទញ្ច។ បក្កមន្តេន វា ទុវេតិ “តំ បក្កមន្តោ នេវ
ឧទ្ធករេយ្យ” តិ ភូតកាមវគ្គ វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។

ឧបស្សយំ បរម្មរាតិ “ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ធា ភិក្ខុនិយោ ឱវទេយ្យ” តិ ច
“បរម្មរកោជនេ ចាចិត្តិយ” តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។ អនតិវត្តំ និមន្តនាតិ
“អនតិវត្តំ ខាទនីយំ វា កោជនីយំ វា” តិ ច “និមន្តិតោ សភត្តោ សមាធា” តិ ច
វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។ វិកប្បំ រញ្ជោវិកាលេតិ “សាមំ ជីវំ វិកប្បត្វា” តិ ច
“រញ្ជោ ខត្តិយស្ស” តិ ច “វិកាលេ គាមំ បរិសេយ្យ” តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។

វោសាសារញ្ញកេន ចាតិ “វោសាសមាន្យចា បីតា”តិ ច “តថាវុបេសុ
អារញ្ញកេសុ សេនាសនេសុ បុព្វេ អប្បជិសំវិទិត”ន្តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។

ឧស្សយា សន្និចយញ្ញាតិ “ឧស្សយវាទិកា”តិ ច “បត្តសន្និចយំ ករេយ្យ”តិ
ច វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។ បុរេ បច្ឆាវិកាលេ ចាតិ “យា បនភិក្ខុនី បុរេភត្តំ កុលានិ
ឧបសង្កមិទ្ធា”តិ ច, “បច្ឆាភត្តំ កុលានិ ឧបសង្កមិទ្ធា”តិ ច, “វិកាលេ កុលានិ
ឧបសង្កមិទ្ធា”តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។ បញ្ចាហិកា សង្កមនីតិ “បញ្ចាហិកា
សង្ឃាជិចារំ អតិក្កមេយ្យ”តិ ច “ចីវរសង្កមនីយំ ជារេយ្យ”តិ ច
វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។ ទ្វេបិ អារសថេន ចាតិ “អារសថចីវរំ អនិស្សន្និទ្ធា
បរិភុញ្ញេយ្យ, អារសថំ អនិស្សន្និទ្ធា ចារិកំ បក្កមេយ្យ”តិ ច ឯវំ អារសថេន
សទ្ធិ វុត្តសិក្ខាបទានិ ច ទ្វេ។

បសាខេ អាសនេ ចេវាតិ “បសាខេ ជាតំ គណ្ហំ វា”តិ ច “ភិក្ខុស្ស បុរតោ
អនាបុច្ឆា អាសនេ និសីទេយ្យ”តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។

ឯឡូកលោមសមុជ្ជានវណ្ណាន

២៦៣. ឯឡូកលោមា ទ្វេ សេយ្យាតិ ឯឡូកលោមសិក្ខាបទព្យោវ ទ្វេ ច
សហសេយ្យសិក្ខាបទានិ។ អាហាច្ឆ បិណ្ឌាកោជនន្តិ អាហាច្ឆចាទកសិក្ខាបទព្យា
អារសថបិណ្ឌាកោជនសិក្ខាបទព្យា។ គណាវិកាលសន្និធិតិ
គណាកោជនវិកាលកោជនសន្និធិការកសិក្ខាបទទ្ធយំ។ ទន្តចោនេន
ចេលកាតិ ទន្តចោនសិក្ខាបទព្យា អចេលកសិក្ខាបទព្យា។ ឧយ្យុត្តំ សេនំ
ឧយ្យាធិតិ “ឧយ្យុត្តំ សេនំ ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ, សេនាយ វសេយ្យ, ឧយ្យាធិកំ
វា...បេ.... អនីកទស្សនំ វា គច្ឆេយ្យ”តិ វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។ សុរា ឱរេន
ន្តាយនាតិ សុរាចានសិក្ខាបទព្យា ឱរេនទ្ធមាសនហានសិក្ខាបទព្យា។ ទុព្ពុណ្ណោ

ទ្វេទេសនិកាតិ “តិណ្ណំ ទុព្ពណ្ណាករណាន”ន្តិ វុត្តសិក្ខាបទញ្ច
វុត្តារសេសចាដិទេសនីយទ្វយញ្ច។ លសុណុបតិដ្ឋេ នច្ចនាតិ
លសុណសិក្ខាបទំ, “ភិក្ខុស្ស ភុញ្ញន្តស្ស ចានីយេន វា វិជ្ជបនេន វា
ឧបតិដ្ឋេយ្យ”តិ វុត្តសិក្ខាបទំ, “នច្ចំ វា គីតំ វា វាទិតំ វា ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ”តិ
វុត្តសិក្ខាបទញ្ច។ ឥតោ បរំ ចាឡី វិវដ្ណីត្វា លិខន្តិ។ យថា បន អត្ថំ
វណ្ណាយិស្សម; ឯវមេត្ត អនុក្កមោ វេទិតញ្ច។

ន្នានមត្តរណំ សេយ្យាតិ “នក្កា នហាយេយ្យ, ឯកត្តរណាចារុណា
តុវដ្ឋេយ្យំ, ឯកមញ្ចេ តុវដ្ឋេយ្យ”ន្តិ វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ អន្តោរដ្ឋេ តថា ពហីតិ
“អន្តោរដ្ឋេ សាសង្កសម្មតេ, តិរោរដ្ឋេ សាសង្កសម្មតេ”តិ វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។
អន្តោវស្សំ ចិត្តាការន្តិ “អន្តោវស្សំ ចារិកំ បក្កមេយ្យ, រាជាគារំ វា ចិត្តាការំ
វា...បេ.... ចោក្ខរណី វា ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ”តិ ច វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។ អាសន្និ
សុត្តកន្តនាតិ “អាសន្និ វា បល្លង្គំ វា បរិកុញ្ញេយ្យ, សុត្តំ កន្តេយ្យ”តិ
វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។

វេយ្យាវច្ឆំ សហត្ថា ចាតិ “គិហិវេយ្យាវច្ឆំ ករេយ្យ, អគារិកស្ស វា
បរិញ្ញាជកស្ស វា បរិញ្ញាជិកាយ វា សហត្ថា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា
ទទេយ្យ”តិ វុត្តសិក្ខាបទទ្វយំ។ អភិក្ខុកាវាសេន ចាតិ “អភិក្ខុកេ អាវាសេ
វស្សំ វសេយ្យ”តិ ឥទមេតំ សឡាយ វុត្តំ។ ធន្តំ យានញ្ច សង្ឃាណីន្តិ
“ធន្តចាហានំ ជារេយ្យ, យានេន យាយេយ្យ, សង្ឃាណី ជារេយ្យ”តិ
វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ អលង្ការគន្ធវាសិតន្តិ “ឥត្តាលង្ការំ ជារេយ្យ,
គន្ធពុណ្ណាកេន នហាយេយ្យ, វាសិតកេន ចិញ្ចាកេន នហាយេយ្យ”តិ
វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ ភិក្ខុនីតិអាទិនា “ភិក្ខុនិយា ឧម្មទ្ធាបេយ្យ”តិអាទិនិ ចត្តារិ
សិក្ខាបទានិ វុត្តានិ។ អសង្កច្ឆិកា អាបត្តិតិ “អសង្កច្ឆិកា កាមំ បរិសេយ្យ

ចាចិត្តិយ”ន្តិ ឯវំ វុត្តអាបត្តិ ច។ ចត្តារីសា ចតុត្តរីតិ ឯតានិ សព្វានិបិ
ចតុចត្តាលីស សិក្ខាបទានិ វុត្តានិ។

កាយេន ន វាចាចិត្តេន, កាយចិត្តេន ន វាចតោតិ កាយេន ចេវ
កាយចិត្តេន ច សមុជ្ឈហន្តិ; ន វាចាចិត្តេន ន វាចតោតិ អត្ថោ។ ទ្វិសមុជ្ឈានិកា
សព្វេ, សមា ឯឡកលោមិកាតិ ៩ទំ ឧត្តានត្ថមេវ។

បទសោធម្មសមុជ្ឈានវណ្ណានា

២២៤. បទញ្ញត្រ អសម្មតាតិ “បទសោ ធម្មំ, មាតុកាមស្ស
ឧត្តរិធម្មញ្ញវាចាហិ ធម្មំ ទេសេយ្យ, អញ្ញត្រ វិញ្ញាណ បុរិសវិគ្គហោន, អសម្មតោ
ភិក្ខុនិយោ ឱវទេយ្យ”តិ វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ តថា អត្ថង្គតេន ចាតិ “អត្ថង្គតេ
សូរិយេ ឱវទេយ្យ”តិ ៩ទមេតំ សឆាយ វុត្តំ។ តិវច្ឆានិវិជ្ជា ទ្វេតិ “តិវច្ឆានិវិជ្ជំ
បរិយាបុណេយ្យ, វាចេយ្យ”តិ ឯវំ វុត្តសិក្ខាបទទ្ធយំ។ អនោកាសោ ច
បុច្ឆនាតិ “អនោកាសកតំ ភិក្ខុំ បញ្ចំ បុច្ឆេយ្យ”តិ ៩ទមេតំ សឆាយ វុត្តំ។

អទ្ធានសមុជ្ឈានវណ្ណានា

២២៥. អទ្ធាននាវំ បណីតន្តិ “ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ សំវិជាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ
បដិបទ្កេយ្យ, ឯកំ នាវំ អភិរុហេយ្យ, បណីតភោជនានិ អភិលានោ អត្ថនោ
អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញេយ្យ”តិ វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។ មាតុកាមេន សំហវេតិ
មាតុកាមេន សទ្ធិ សំវិជាយ គមនញ្ច “សម្ពាធលោមំ សំហរាបេយ្យ”តិ
វុត្តសិក្ខាបទញ្ច។ ធម្មំ និមន្តិតា ចេវាតិ “ធម្មំ វិញ្ញាបេត្វា វា”តិ ច “និមន្តិតា វា
បវារិតា វា ខាននីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ញេយ្យ វា”តិ
វុត្តសិក្ខាបទញ្ច។ អដ្ឋ ចាតិ ភិក្ខុនីនំ វុត្តា អដ្ឋ ចាជិទេសនីយា វា។

វេយ្យាសត្ថសមុជ្ជានវល្លាណា

២៦៦. វេយ្យាសត្ថំ ឧបស្សតីតិ វេយ្យាសត្ថន សទ្ធិ សំវិជាយ
ឯកទ្ធានមគ្គកមណញ្ច ឧបស្សតីតិជ្ជនញ្ច។ សូបវិញ្ញាបនេន ចាតិ ឥទំ
សូចោទនវិញ្ញត្តិ សន្ធាយ វុត្តំ។ វត្ថុធនញ្ច ឱកាសន្តិ “វត្ថុនូកាវេ អប្បដីបេ,
បដិច្ចន្នេ ឱកាសេ, អដ្ឋោកាសេ បុរិសេន សទ្ធិ”ន្តិ ឯវំ វុត្តសិក្ខាបទត្ថយំ។
ព្យាហាន សត្តមាតិ ឥទំ តទនន្តរមេវ “វចីកាយ វា ព្យាហា វា សិដ្ឋាជកេ វា
បុរិសេន សទ្ធិ”ន្តិ អាគតសិក្ខាបទំ សន្ធាយ វុត្តំ។

ធម្មទេសនាសមុជ្ជានវល្លាណា

២៦៧. ធម្មទេសនាសមុជ្ជានានិ ឯកាទស ឧត្តានានេវ។ ឯវំ តាវ
សម្មិន្ទសមុជ្ជានំ វេទិតតំ។ និយតសមុជ្ជានំ បន តិវិជំ, តំ ឯកេកស្សេវ
សិក្ខាបទស្ស ហោតិ, តំ វិសុំយេវ ទស្សេតុ “ភូតំ កាយេន ជាយតី”តិអាទិ វុត្តំ,
តំ ឧត្តានមេវ។ នេត្តិធម្មានុលោមិកន្តិវិនយចាឡិ ធម្មស្ស អនុលោមន្តិ។

សមុជ្ជានសីសវល្លាណា និដ្ឋិតា។

អន្តរបេយ្យាលំ

កតិបុត្តាវវល្លាណា

២៧០. ឥទានិ អាបត្តិអាទិកោដ្ឋាសេសុ កោសល្លជននត្ថំ “កតិ
អាបត្តិយោ”តិអាទិនា នយេន មាតិកំ វេបេត្វា និទ្ទេសប្បដិទ្ទេសវសេន
វិភង្គោ វុត្តោ។

តត្ថ កតិ អាបត្តិយោតិ មាតិកាយ ច វិភង្គេ ច អាគតាបត្តិបុច្ឆា។ ឯស
នយោ ធុតិយបទេបិ។ កេវលញ្ញេត្ថ អាបត្តិយោ ឯវ រាសិវសេន ឧន្ទាតិ វុត្តា។
វិនិកវត្ថុនិកតិ តាសំ អាបត្តិនំ វិនយបុច្ឆា; “វិនិតំ វិនយោ វ្យបសមោ” តិ ឥទញ្ញិ
អត្តតោ ឯកំ, វិនិតានិយេវ វិនិកវត្ថុនិកតិ អយមេត្ថ បទត្ថោ។ ឥទានិ យេសុ
សតិ អាបត្តិយោ ហោន្តិ, អសតិ ន ហោន្តិ, តេ ទស្សេតុំ “កតិ អគារវា” តិ
បុច្ឆាទ្ធយំ។ វិនិកវត្ថុនិកតិ អយំ បទ តេសំ អគារវានំ វិនយបុច្ឆា។ យស្មា បទ តា
អាបត្តិយោ វិបត្តិ អាបត្តា នាម នត្ថិ, តស្មា “កតិ វិបត្តិយោ” តិ អយំ អាបត្តិនំ
វិបត្តិការវបុច្ឆា។ កតិ អាបត្តិសមុដ្ឋានានិកតិ តាសំ យេវ អាបត្តិនំ
សមុដ្ឋានបុច្ឆា។ វិវាទមូលានិ អនុវាទមូលានិកតិ ឥមា “វិវាទានិករណំ
អនុវាទានិករណ” ត្ថិ អាគតានំ វិវាទានុវាទានំ មូលបុច្ឆា។ សារណីយា ធម្មាតិ
វិវាទានុវាទមូលានំ អការវករធម្មបុច្ឆា។ ភេទករវត្ថុនិកតិ អយំ “ភេទនសំវត្ថុនិកំ
វា អធិករណ” ត្ថិ អាធិសុ វុត្តភេទករណបុច្ឆា។ អធិករណានិកតិ ភេទករវត្ថុសុ
សតិ ឧប្បជ្ឈនធម្មបុច្ឆា។ សមថាតិ តេសំ យេវ វ្យបសមនធម្មបុច្ឆា។ បញ្ច
អាបត្តិយោតិ មាតិកាយ អាគតវសេន វុត្តា។ សត្តាតិ វិភង្គេ អាគតវសេន។

អារកា ឯតេហិ រមតីតិ អារតិ; ភុសា វា រតិ អារតិ។ វិនា ឯតេហិ រមតីតិ
វិរតិ។ បច្ចេកំ បច្ចេកំ វិរមតីតិ បដិវិរតិ។ វេរំ មណាតិ វិនាសេតីតិ វេរមណី។ ន
ឯតាយ ឯតេ អាបត្តិកូន្ទា ករិយន្តិកតិ អកិរិយា។ យំ ឯតាយ អសតិ
អាបត្តិកូន្ទករណំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ, តស្ស បដិបក្ខតោ អករណំ។
អាបត្តិកូន្ទអន្លាបត្តិយា បដិបក្ខតោ អនន្លាបត្តិ។ វេលនតោ វេលា;
ចលយនតោ វិនាសនតោតិ អត្ថោ។ និយ្យានំ សិនោតិ ពន្ធតិ និវារតីតិ សេតុ។
អាបត្តិកូន្ទានមេតំ អធិវចនំ។ សោ សេតុ ឯតាយ បញ្ញត្តិយា បាញ្ញតីតិ
សេតុយាតោ។ សេសវិនិកវត្ថុនិកតិ ធូសេសុបិ ឯសេវ នយោ។

ពុទ្ធអការវាទីសុ យោ ពុទ្ធជរមាណេ ឧបជ្ជានំ ន គច្ឆតិ, បរិនិព្វត
ចេតិយជ្ជានំ ពោធិជ្ជានំ ន គច្ឆតិ, ចេតិយំ វា ពោធិ វា ន វន្តតិ, ចេតិយផ្ដុំណា
សធនត្ថា សឧបាហានោ ចរតិ, នត្ថតស្ស ពុទ្ធ ការវោតិ វេទិតញ្ចោ។ យោ បន
សក្កោន្តោយេវ ធម្មស្សវនំ ន គច្ឆតិ, សរកញ្ញំ ន ភណាតិ, ធម្មកថំ ន កថេតិ,
ធម្មស្សវនគ្គំ ភិក្ខុត្វា គច្ឆតិ, វិក្ខិត្តោ វា អនាទរោ វា និសីទតិ, នត្ថតស្ស ធម្ម
ការវោ។ យោ ថេរនវមជ្ឈិមេសុ ចិត្តិការំ ន បច្ចុប្បជ្ជាបេតិ,
ឧបាសថាការវិតក្កមាឡ កាទីសុ កាយប្បាគត្តិយំ នស្សេតិ, យថាវុឡំ ន
វន្តតិ, នត្ថតស្ស សង្ឃេ ការវោ។ តិស្សោ សិក្ខា សមាធាយ អសិក្ខមាណោយេវ
បន សិក្ខាយ អការវោតិ វេទិតញ្ចោ។ បមាទេ ច សតិវិប្បវាសេ តិជ្ជមាណោយេវ
អប្បមាទលក្ខណំ អព្រហយមាណោ អប្បមាទេ អការវោតិ វេទិតញ្ចោ។ តថា
អាមិសប្បជិសន្តារំ ធម្មប្បជិសន្តារន្តិ ឥមំ ធុរិធំ បជិសន្តារំ អករោន្តោយេវ
បជិសន្តារេ អការវោតិ វេទិតញ្ចោ។ ការវនិទ្ទេសេ វុត្តិវិបរិយាយេន អត្ថោ
វេទិតញ្ចោ។

២៧២. វិវាទមូលនិទ្ទេសេ “សត្តិវិបិ អការវោ” តិអាទីនំ ពុទ្ធអការវាទីសុ
វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតញ្ចោ។ អប្បតិស្សោតិ អនីចវុត្តិ; ន សត្តារំ ជេដ្ឋកំ
កត្វាវិហរតិ។ អជ្ឈត្តំ វាតិ អត្ថនោ សន្តានេ វា អត្ថនោ បក្ខេ វា; សកាយ
បរិសាយាតិ អត្ថោ។ ពហិទ្ធា វាតិ បរសន្តានេ វា បរបក្ខេ វា។ តត្រ តុម្ពេតិ តស្មី
អជ្ឈត្តពហិទ្ធាភេទេ សបរសន្តានេ វា សបរបរិសាយ វា។ បហានាយ
វាយមេយ្យថាតិ មេត្តាការំនាទិហិ នយេហិ បហានត្ថំ វាយមេយ្យថ;
មេត្តាការំនាទិនយេន ហិ តំ អជ្ឈត្តម្យិ ពហិទ្ធាបិ បហាយតិ។ អនវស្សវាយាតិ
អប្បវត្តិភាវាយ។

សន្តិដ្ឋបរាមាសីតិ សកមេវ ទិដ្ឋិ បរាមសតិ; យំ អត្តនា ទិដ្ឋិតតំ គហិតំ,
ឥទមេវ សច្ចន្តិ គណ្ហាតិ។ អាធានគ្គាហិតិ ទទ្ស គ្គាហិ។

២៧៣. អនុវាទមូលនិទ្ទេសោ កិញ្ញាបិ វិវាទមូលនិទ្ទេសេនេវ សមាធនោ, អថ
ខោ អជ្ឈារស ភេទករវត្ថុនិ និស្សាយ វិវាទន្តានំ កោដូបនាហានយោ
វិវាទមូលានិ។ តថាវិវាទន្តា បន សីលវិបត្តិអាទីសុ អញ្ញាតវិបត្តិ អាបដ្ឋិតា
“អសុកោភិត្តុ អសុកំ នាម វិបត្តិ អាបន្នោ”តិ វា, “ចារាជិកំ អាបន្នោសិ,
សង្ឃាទិសេសំ អាបន្នោសិ”តិ វា អនុវទន្តិ។ ឯវំ អនុវទន្តានំ កោដូបនាហានយោ
អនុវាទមូលានីតិ អយមេត្ត វិសេសោ។

២៧៤. សារណីយធម្មនិទ្ទេសេ មេត្តចិត្តន កតំ កាយកម្មំ មេត្តំ
កាយកម្មំ នាម។ អាវិ ចេវ រហោ ចាតិ សម្មុទា ច បរម្មុទា ច។ តត្ថ នវកានំ
ចីវរកម្មាទីសុ សហាយការៈគមនំ សម្មុទា មេត្តំ កាយកម្មំ នាម។ ថេរានំ បន
ចាទដោវនពីជនវាតនាធាទិភេទម្បិ សព្វំ សាមីចិកម្មំ សម្មុទា មេត្តំ កាយកម្មំ
នាម។ ឧកយេហិបិ ទុន្ទិក្ខត្តានំ ទារុភណ្ឌានំ តេសុ អវមញ្ញំ អកត្វា អត្តនា
ទុន្ទិក្ខត្តានំ វិយ បដិសាមនំ បរម្មុទា មេត្តំ កាយកម្មំ នាម។ អយម្បិ ធម្មោ
សារណីយោតិ អយំ មេត្តាកាយកម្មសម្ពាតោ ធម្មោ សរិតត្តោ សតិជនកោ;
យោ នំ ករោតិ, តំ បុគ្គលំ; យេសំ កតោ ហោតិ, តេ បសន្នចិត្តា “អហោ
សប្បវិសោ”តិ អនុស្សវន្តិ អធិប្បាយោ។ មិយករណោតិ តំ បុគ្គលំ
សព្វហ្មចារីនំ មិយំ ករោតិ។ គរុករណោតិ តំ បុគ្គលំ សព្វហ្មចារីនំ គរុ
ករោតិ។ សង្កហាយាតិអាទីសុ សព្វហ្មចារីហិ សង្កហេតព្ភភារាយ។ តេហិ
សន្តិ អវិវាទាយ សមគ្គភារាយ ឯកីភារាយ ច សំវត្តតិ។

មេត្តំ វចីកម្មន្តិអាទីសុ នេវត្ថេរោ តិស្សត្ថេរោតិ ឯវំ បគ្គយ្ហ វចនំ សម្មុទា
មេត្តំ វចីកម្មំ នាម។ វិហារេ អសន្តេ បន តំ បដិបុច្ឆន្តស្ស “កុហិ អម្ហាភំ

ទេវត្ថេរោ, កុហី អម្ពាភំ តិស្សត្ថេរោ, កទានុខោ អាគមិស្សតី" តិ ឯវំ
មមាយនវចនំ បរម្មុខា មេត្តំ វចីកម្មំ នាម។ មេត្តាសិទេហសិទិទ្វានិ បន
នយនានិ ឧម្ពីលេត្វា បសន្នេន មុខេន ឌីលោកនំ សម្មុខា មេត្តំ មនោកម្មំ នាម។
“ទេវត្ថេរោ តិស្សត្ថេរោ អរោគោ ហោតុ, អប្បាពាដោ” តិ សមន្នាហារណំ
បរម្មុខា មេត្តំ មនោកម្មំ នាម។

អប្បជីវិតត្ថកោគីតិ នេវ អាមិសំ បជីវិតជិត្វា ភុញ្ញតិ, ន បុគ្គលំ។ យោ ហិ
“ឯត្ថកំ បរេសំ ទស្សមិ, ឯត្ថកំ អត្តនា ភុញ្ញាស្សមិ, ឯត្ថកំ វា អសុកស្ស ច
អសុកស្ស ច ទស្សមិ, ឯត្ថកំ អត្តនា ភុញ្ញាស្សមិ” តិ វិភជិត្វា ភុញ្ញតិ, អយំ
បជីវិតត្ថកោគី នាម។ អយំ បន ឯវំ អកត្វា អាភតំ បិណ្ឌាចាតំ វេរាសនតោ
បជ្ជាយ ទត្វា គហិតាវសេសំ ភុញ្ញតិ។ “សីលវន្តេហី” តិ វចនតោ ទុស្សីលស្ស
អនាតុម្បី វដ្តតិ, សារណីយធម្មបូរកេន បន សព្វេសំ ទាតព្ភមេវាតិ វុត្តំ។
គិលាន-គិលានុបជ្ជាក-អាគន្តក-គមិកចីវរកម្មាទិបសុតានំ វិចយ្យ ទាតុម្បី
វដ្តតិ។ ន ហិ ឯតេ វិចិនិត្វា ទេន្តេន បុគ្គលវិភាគោ កតោ ហោតិ, ព្យាទិសានញ្ចិ
កិច្ចលាភត្តា វិសេសោ កាតព្វោយេវាតិ អយំ ករោតិ។

អខណ្ឌានិ តិ អាទិសុ យស្ស សត្តសុ អាបត្តិក្ខន្ធសុ អាទិម្ហំ វា អន្តេ វា
សិក្ខាបទំ ភិទ្ធិំ ហោតិ, តស្ស សីលំ បរិយន្តេ ជិន្នសាដកោ វិយ ខណ្ឌំ នាម។
យស្ស បន វេមជ្ឈេ ភិទ្ធិំ, តស្ស មជ្ឈេ ជិន្នសាដកោ វិយ ជិន្នំ នាម ហោតិ។
យស្ស បជិចាជិយា ទ្វេ តីណិ ភិទ្ធានិ, តស្ស បិដ្ឋិយំ វា កុច្ឆិយំ វា ឧដ្ឋិតេន
វិសភាគវណ្ណេន កាឡុវត្តាទីនំ អញ្ញាតរសីវរវណ្ណា ភាវី វិយ សពលំ នាម
ហោតិ។ យស្ស អន្តរន្តរា ភិទ្ធានិ, តស្ស អន្តរន្តរា វិសភាគវណ្ណា ពិន្ទុវិចិត្រា ភាវី
វិយ កម្មាសំ នាម ហោតិ។ យស្ស បន សព្វេន សព្វំ អភិទ្ធានិ សីលានិ, តស្ស
តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ធានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ នាម ហោតិ។ តានិ

បនេតានិ ភូជិស្សការករណតោ ភូជិស្សានិវិញ្ញហិ បសត្តត្តា
វិញ្ញប្បសត្តានិ។ តណ្ហាទិដ្ឋហិ អបរាមជ្ជត្តា អបរាមជ្ជានិ។ ឧបចារសមាធិ
អប្បនាសមាធិ វា សំវត្ថយន្តីតិ សមាធិសំវត្ថនិកានីតិ វុច្ចន្តិ។
សីលសាមញ្ញកតោវិហារតីតិ តេសុ តេសុ ទិសាភាគេសុ វិហារន្តេហិ
កល្យាណសីលេហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សមាធិការ្យបគតសីលោវិហារតិ។

យាយំ ទិដ្ឋីតិ មគ្គសម្បយុត្តា សម្មាទិដ្ឋិ។ អរិយាតិ និទ្ទោសា។ និយ្យាតីតិ
និយ្យានិកា។ តក្កវស្សាតិ យោ តថាភារី ហោតិ, តស្ស។ ទុក្ខក្ខយាយាតិ
សត្តទុក្ខស្ស ខយត្ថំ។ សេសំ យាវ សមេវភេទបរិយោសាធា ឧត្តានត្ថមេវ។

កតិបុច្ឆារាវរណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ខន្ធកបុច្ឆារាវរោ

បុច្ឆាវិស្សជ្ជនាវណ្ណានា

៣២០. ឧបសម្បទំ បុច្ឆិស្សន្តិ ឧបសម្បទក្ខន្ធកំ បុច្ឆិស្សំ។ សនិទានំ
សនិទ្ទេសន្តិ និទានេន ច និទ្ទេសេន ច សទ្ធិ បុច្ឆិស្សមិ។ សមុក្កជ្ជបទានំ កតិ
អាបត្តិយោតិ យានិ តត្ថ សមុក្កជ្ជានិ ឧត្តមាទិ បទានិ វុត្តានិ, តេសំ
សមុក្កជ្ជបទានំ ឧត្តមបទានំ សង្ខេបតោ កតិ អាបត្តិយោ ហោន្តីតិ។ យេន
យេន ហិ បទេន យា យា អាបត្តិ បញ្ញត្តា, សា សា តស្ស តស្ស បទស្ស អាបត្តិ
វុច្ចតិ។ តេន វុត្ថំ “សមុក្កជ្ជបទានំ កតិ អាបត្តិយោ”តិ។ ទ្វេ អាបត្តិយោតិ
ឧនីសតិវស្សំ ឧបសម្បទនេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, សេសេសុ សត្តបទេសុ ទុក្ខជំ។

តិស្សោតិ “នស្សន្តេតេ វិនស្សន្តេតេ, កោ តេហិ អត្ថោ”តិ ភេទបុរេក្ខារានំ
ឧចោសថករណោ ដុល្លច្ចយំ, ឧក្ខិត្តកេន សទ្ធិ ឧចោសថករណោ ចាចិត្តិយំ,

សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឯវំ ឧបាសថក្ខន្ធកេ តិស្សោ អាបត្តិយោ។ ឯកាតិ
វស្សបនាយិកក្ខន្ធកេ ឯកា ទុក្ខជាបត្តិយេវ។

តិស្សោតិ ភេទបុរេក្ខារស្ស បវារយតោ បុល្លច្ចយំ, ឧត្តិក្ខកេន សទ្ធិ
ចាចិត្តិយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឯវំ បវារណាក្ខន្ធកេបិ តិស្សោ អាបត្តិយោ។

តិស្សោតិ វច្ឆតី ឧគ្គហេត្វា មារេន្ទានំ ចាចិត្តិយំ, រត្តន ចិត្តន
អង្គជាតធុបនេ បុល្លច្ចយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឯវំ ចម្មសំយុត្តេបិ តិស្សោ
អាបត្តិយោ។ ភេសជ្ជក្ខន្ធកេបិ សមន្តា ទ្ធផ្ក្រេ បុល្លច្ចយំ, ភោជ្ជយាគុយា
ចាចិត្តិយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឯវំ តិស្សោ អាបត្តិយោ។

កថិនំ កេវលំ បញ្ញត្តិមេវ, នត្តិ តត្ថ អាបត្តិ។ ចីវរសំយុត្ត
កុសចីវរកថីវេសុ បុល្លច្ចយំ, អតិវេកថីវេ និស្សគ្គិយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឥមា
តិស្សោ អាបត្តិយោ។

ចម្បេយ្យកេ ឯកា ទុក្ខជាបត្តិយេវ។ កោសម្ពក-កម្មក្ខន្ធក-
ចារិវាសិកសមុច្ចយក្ខន្ធកេសុបិ ឯកា ទុក្ខជាបត្តិយេវ។

សមថក្ខន្ធកេ ធន្ទនាយកោ ទិយ្យតិ, ទិយ្យនកំ ចាចិត្តិយំ, សេសសុ
ទុក្ខជន្ម ឥមា ទ្វេ អាបត្តិយោ។ ឧទ្ធករត្ថកេ អត្តនោ អង្គជាតំ ធន្ទតិ, បុល្លច្ចយំ,
រោមជ្ជ ចាចិត្តិយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឥមា តិស្សោ អាបត្តិយោ។
សេនាសនក្ខន្ធកេ គរុភណ្ឌាវិស្សជ្ជនេ បុល្លច្ចយំ, សង្ឃិការិហារា និក្ខឡនេ
ចាចិត្តិយំ, សេសសុ ទុក្ខជន្ម ឥមា តិស្សោ អាបត្តិយោ។

សង្ឃភេទេភេទកានុវត្តកានំ បុល្លច្ចយំ, គណភោជនេ ចាចិត្តិយន្តិ ឥមា ទ្វេ
អាបត្តិយោ។ សមាចារំ បុច្ឆិស្សន្តិ វុត្ត វត្តក្ខន្ធកេ ឯកា ទុក្ខជាបត្តិយេវ។ សា

សព្វវត្ថុសុ អនាទិវិយេន ហោតិ។ តថា ចាតិមោក្ខជ្ជបនេ។ ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ
អប្បវាវណាយ ចាចិត្តិយំ, សេសេសុ ទុក្ខជន្តិ ទ្វេ អាបត្តិយោ។
បញ្ចសតិកសត្តសតិកេសុ កេវលំ ធម្មា សង្កបំ អាហេបិតោ, នត្តិ តត្ថ
អាបត្តិតិ។

ខន្ធកបុច្ឆាវាវវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឯកុត្តរិកនយោ

ឯកកវាវវណ្ណានា

៣២០. អាបត្តិករា ធម្មា ជានិតព្ពាតិអាទិម្ហំ ឯកុត្តរិកនយោ អាបត្តិករា
ធម្មា នាម ន អាបត្តិសមុជ្ជានាទិ។ ឯតេសញ្ញា វសេន បុគ្គលោ អាបត្តិ អាបដ្ឋតិ,
តស្មា “អាបត្តិករា” តិ វុត្តា។ អនាបត្តិករា នាម សត្ត សមថា។ អាបត្តិ
ជានិតព្ពាតិ តស្មី តស្មី សិក្ខាបទេ ច វិភង្គេ ច វុត្តា អាបត្តិ ជានិតព្ពា។
អនាបត្តិតិ “អនាបត្តិ ភិក្ខុ អសាទិយន្តស្ស” តិអាទិនា នយេន អនាបត្តិ
ជានិតព្ពា។ លហុកាតិ លហុកេន វិនយកម្មេន វិសុជ្ឈនតោ បញ្ចវិទា អាបត្តិ។
គរុកាតិ គរុកេន វិនយកម្មេន វិសុជ្ឈនតោ សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិ។ កេនចិ
អាការេន អនាបត្តិការំ ឧបនេតំ អសក្កុណោយ្យតោ ចារាជិកាបត្តិ ច។
សាវសេសាតិ វេបេត្វា ចារាជិកំ សេសា។ អនវសេសាតិ ចារាជិកាបត្តិ។ ទ្វេ
អាបត្តិក្ខន្ធា ទុដ្ឋល្លា; អវសេសា អទុដ្ឋល្លា។ សប្បដិកម្មទុកំ
សាវសេសទុកសទិសំ។ ទេសនាគាមិនិទុកំ លហុកទុកសង្កបំ តំ។

អន្តរាយិកាតិ សត្តបិ អាបត្តិយោ សញ្ញាច្ច វីតិក្កន្តា សគ្គន្តរាយព្រោវ
មោក្ខន្តរាយព្វា ករោដ្ឋតិ អន្តរាយិកា។ អជាធន្តេន វីតិក្កន្តា បន

បណ្ណាត្តិវដ្តាបត្តិ នៅ សគ្គន្តរាយំ ន មោក្ខន្តរាយំ ករោតីតិ អនន្តរាយំ កា។
អន្តរាយំ កំ អាបន្នស្សបិ ទេសនាគាមិនំ ទេសេត្វា វុដ្ឋានគាមិនំ តោ វុដ្ឋាយ
សុទ្ធិបត្តស្ស សាមណោភូមិយំ បិតស្ស ច អវាវតោ សគ្គមោក្ខមគ្គោតិ។
សាវដ្ឋបញ្ញាត្តិ លោកវដ្ឋា។ អនវដ្ឋបញ្ញាត្តិ បណ្ណាត្តិវដ្ឋា។ កិរិយតោ
សមុដ្ឋិតា នាម យំ ករោត្តោ អាបន្នតិ ចារាជិកាបត្តិ វិយ។ អកិរិយតោតិ យំ
អករោត្តោ អាបន្នតិ, ចរិវអនិដ្ឋានាបត្តិ វិយ។ កិរិយាកិរិយតោតិ យំ
ករោត្តោ ច អករោត្តោ ច អាបន្នតិ, កុជិកាភាបត្តិ វិយ។

បុព្វាបត្តិ បឋមំ អាបន្នាបត្តិ។ អបរាបត្តិ ចារិវាសិកាធិហិ បច្ឆា
អាបន្នាបត្តិ។ បុព្វាបត្តិនំ អន្តរាបត្តិ នាម មូលវិសុទ្ធិយា អន្តរាបត្តិ។ អបរាបត្តិនំ
អន្តរាបត្តិ នាម អក្កវិសុទ្ធិយា អន្តរាបត្តិ។ កុរុទ្ធិយំ បន “បុព្វាបត្តិ នាម បឋមំ
អាបន្នា។ អបរាបត្តិ នាម មានត្តារហកាលេ អាបន្នា។ បុព្វាបត្តិនំ អន្តរាបត្តិ
នាម បរិវាសេ អាបន្នា។ អបរាបត្តិនំ អន្តរាបត្តិ នាម មានត្តចារេ អាបន្នា” តិ
វុត្ថំ។ ឥទម្បី ឯកេន បរិយាយេន យុដ្ឋតិ។

ទេសិតា គណនូបកា នាម យា ធុរិនិក្ខេបំ កត្វា បុន ន អាបន្និស្សមីតិ
ទេសិតា ហោតិ។ អគណនូបកា នាម យា ធុរិនិក្ខេបំ អកត្វា សឧស្សហោនេវ
ចិត្តេន អបរិសុទ្ធន ទេសិតា ហោតិ។ អយញ្ញំ ទេសិតាបិ ទេសិតគណនំ ន
ឧបេតិ។ អដ្ឋមេ វត្ថុស្មី ភិក្ខុនិយា ចារាជិកមេវ ហោតិ។ បញ្ញាត្តិ
ជានិតញ្ញាតិអាទីសុ នវសុ បទេសុ បឋមចារាជិកបុច្ឆាយ វុត្ថនយេនេវ
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។

ដុល្លវដ្ឋាតិ ដុល្លទោសេ បញ្ញត្តា គរុកាបត្តិ។ អដុល្លវដ្ឋាតិ លហុកាបត្តិ។
តិហិបដិសំយុត្តាតិ សុធម្មត្ថេវស្ស អាបត្តិ, យា ច ធម្មិកស្ស បដិស្សវស្ស
អសច្ចាបនេ អាបត្តិ, អវសេសា ន តិហិបដិសំយុត្តា។ បញ្ញានន្តិយកម្មាបត្តិ

និយតា, សេសា អនិយតា។ អាទិករោតិ សុទិន្ទត្ថរោទិ អាទិកម្មិកោ។
អនាទិករោតិ មក្កជិសមណាទិ អនុបញ្ញត្តិការកោ។ អធិប្បាបត្តិកោ នាម
យោ កទាចិ ករហាចិ អាបត្តិ អាបជ្ជតិ។ អភិណ្ណាបត្តិកោ នាម យោ និច្ចំ
អាបជ្ជតិ។

ចោទកោ នាម យោ វត្ថុនា វា អាបត្តិយា វា បរំ ចោទេតិ។ យោ បន ឯវំ
ចោទិតោ អយំ ចុទិតកោ នាម។ បញ្ចានសសុ ធម្មេសុ អប្បតិដ្ឋហិតា អភូតេន
វត្ថុនា ចោទេន្តោ អធម្មចោទកោ នាម, តេន តថា ចោទិតោ អធម្មចុទិតកោ
នាម។ វិបរិយាយេន ធម្មចោទកចុទិតកា វេទិតញ្ចា។ មិច្ឆត្ថនិយតេហិ វា
សម្មត្ថនិយតេហិ វា ធម្មហិ សមន្នាគតោ និយតោ, វិបរិតោ អនិយតោ។

សាវកា ភព្ពាបត្តិកា នាម, ពុទ្ធា ច បច្ចេកពុទ្ធា ច អភព្ពាបត្តិកា នាម។
ឧក្ខេបនិយកម្មកតោ ឧក្ខត្ថកោ នាម,
អវសេសចតុត្ថិធាត្ថនិយាទិកម្មកតោ អនុក្ខត្ថកោ នាម។ អយញ្ញំ ឧចាសថំ
វា បវារណំ វា ធម្មបរិភោគំ វា អាមិសបរិភោគំ វា ន កោបេតិ។ “មេត្តិយំ ភិក្ខុនិ
នាសេថ, ទូសកោ នាសេតញ្ចោ, កណ្តាកោ សមណុទ្ទេសោ នាសេតញ្ចោ” តិ ឯវំ
លីទ្គឧណ្ណាកម្ម-សំវាសនាសនាហិ នាសិតញ្ចោ នាសិតកោ នាម។ សេសា សញ្ចេ
អនាសិតកា។ យេន សទ្ធិំ ឧចាសថាទិកោ សំវាសោ អត្ថិ, អយំ
សមាទសំវាសកោ, ឥតរោ នាសាសំវាសកោ។ សោ កម្មនាសាសំវាសកោ
លទ្ធិនាសាសំវាសកោតិ ធុរិយោ ហោតិ។ ឋបនំ ជានិតព្ពន្ធិ “ឯកំ ភិក្ខុវេ អធម្មិកំ
ចាតិមោក្ខជ្ជបន” តិ អាទិនា នយេន វុត្ថំ ចាតិមោក្ខជ្ជបនំ ជានិតព្ពន្ធិ អត្ថោ។

ឯកកវារវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ទុកវារវណ្ណានា

៣២២. ធុរកេសុ សចិត្តកា អាបត្តិ សញ្ញាវិមោក្ខា, អចិត្តកា
នោសញ្ញាវិមោក្ខា។ លទ្ធសមាបត្តិកស្ស អាបត្តិ នាម ភូតារោចនាបត្តិ,
អលទ្ធសមាបត្តិកស្ស អាបត្តិ នាម អភូតារោចនាបត្តិ។ សទ្ធម្មបដិសញ្ញត្តា
នាម បទសោធម្មាធិកា, អសទ្ធម្មបដិសញ្ញត្តា នាម ទុដ្ឋល្អវាចាបត្តិ។
សបរិក្ខារបដិសញ្ញត្តា នាម និស្សគ្គិយវត្ថុនោ អនិស្សដ្ឋិត្វា បរិភោគេ,
បត្តចីវរាទំ និទហានេ, កិលិដ្ឋចីវរាទំ អនោរាទេ, មលគ្គហិតបត្តស្ស អបចនេតិ
ឯវំ អយុត្តបរិភោគេ អាបត្តិ។ បរិក្ខារបដិសញ្ញត្តា នាម
សង្ឃិកមញ្ញាបិថាធិនំ អន្លោកាសេ សន្តរណាអនាបុច្ឆាគមនាធិសុ អាបដ្ឋិតញ្ញា
អាបត្តិ។ សបុគ្គលបដិសញ្ញត្តា នាម “មុទុបិដ្ឋិកស្ស លម្ពិស្ស ឡានា អង្គជាតំ
បីឡើង្គស្ស” តិអាធិនា នយេន វុត្តាបត្តិ។ បរិក្ខារបដិសញ្ញត្តា នាម
មេដុនធម្មកាយសំសគ្គបហារនាធិសុ វុត្តាបត្តិ, “សិខរណីសី” តិ សច្ចំ
ភណ្ឌោ គរុកំ អាបដ្ឋិតិ, “សម្មជាទមុសាវាទេ ចាចិត្តិយ” តិ មុសា ភណ្ឌោ
លហុកំ។ អភូតារោចនេ មុសា ភណ្ឌោ គរុកំ។ ភូតារោចនេ សច្ចំ ភណ្ឌោ
លហុកំ។

“សង្ឃិកម្មំ វុត្តំ ករិស្សាមី” តិ អន្លោសីមាយ ឯកមន្តេ និសីទន្តោ ភូមិគតោ
អាបដ្ឋិតិ នាម។ សចេ បន អង្គលិមត្តម្បិ អាកាសេ តិជ្ជេយ្យ, ន អាបដ្ឋេយ្យ,
តេន វុត្តំ “នោ វេហាសគតោ” តិ។ វេហាសកុដិយា អាហាច្ឆចាទកំ មញ្ញំ វា បីបំ
វា អភិទិសីទន្តោ វេហាសគតោ អាបដ្ឋិតិ នាម។ សចេ បន តំ ភូមិយំ
បញ្ញាបេត្វា និបដ្ឋេយ្យ ន អាបដ្ឋេយ្យ, តេន វុត្តំ - “នោ ភូមិគតោ” តិ។ គមិយោ
គមិយវុត្តំ អបូរេត្វា គច្ឆន្តោ និក្ខមន្តោ អាបដ្ឋិតិ នាម, នោ បរិសន្តោ។
អាគន្ធកោ អាគន្ធកវុត្តំ អបូរេត្វា សនត្តចាហានោ បរិសន្តោ បរិសន្តោ
អាបដ្ឋិតិ នាម, នោ និក្ខមន្តោ។

អាធិយន្តោ អាបជ្ជតិ នាម ភិក្ខុនិ អតិកម្មំ ឧទកសុទ្ធិកំ អាធិយមាណា;
ទុព្ពណ្ណាករណំ អនាធិយិត្វា ចីវរំ បរិភុញ្ញន្តោ បន អនាធិយន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។
មូគព្ពតាធីនិ តិតិយវត្ថានិ សមាធិយន្តោ សមាធិយន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។
ចារិវាសិកាធយោ បន តជ្ជនីយាធិកម្មកតា វា អត្ថនោ វត្ថំ អសមាធិយន្តោ
អាបជ្ជន្តិ, តេ សន្ទាយ វត្ថំ “អត្ថាបត្តិ ន សមាធិយន្តោ អាបជ្ជតិ” តិ។
អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ សិព្ពន្តោ វេជ្ជកម្មភណ្ឌាការិកកម្មចិត្តកម្មាធីនិ
វា ករោន្តោ ករោន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។ ឧបជ្ឈាយវត្ថាធីនិ អករោន្តោ អករោន្តោ
អាបជ្ជតិ នាម។ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ ទទមាណោ ទេន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។
សទ្ធិវិហារិកអន្តោវាសិកានំ ចីវរាធីនិ អទេន្តោ អទេន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។
អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ គណ្ណាន្តោ បដិគ្គណ្ណាន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។ “ន
ភិក្ខុវេ ឡំវាទោ ន គហេតព្ពោ” តិ វចនតោ ឡំវាទំ អគណ្ណាន្តោ ន បដិគ្គណ្ណាន្តោ
អាបជ្ជតិ នាម។

និស្សន្ទិយវត្ថំ អនិស្សន្ទិត្វា បរិភុញ្ញន្តោ បរិភោគេន អាបជ្ជតិ នាម។
បញ្ចាហិកំ សង្ឃាដិចារំ អតិក្កាមយមាណា អបរិភោគេន អាបជ្ជតិ នាម។
សហការសេយ្យំ វត្ថី អាបជ្ជតិ នាម, នោ ធិវា, ឆ្វារំ អសំរិទ្ធា បដិសល្លិយន្តោ
ធិវា អាបជ្ជតិ, នោ វត្ថី។ ឯកវត្ថុធាវត្ថុសត្តាបាទសាហាមាសាតិក្កមេសុ
វត្ថុអាបត្ថី អាបជ្ជន្តោ អរុណុត្តោ អាបជ្ជតិ នាម, បវាវេទ្វា ភុញ្ញន្តោ ន អរុណុត្តោ
អាបជ្ជតិ នាម។

ភូតកាមព្ភោវ អង្គជាតព្ភា ជិន្ទន្តោ ជិន្ទន្តោ អាបជ្ជតិ នាម, កេសេ វា នខេ វា
ន ជិន្ទន្តោ ន ជិន្ទន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។ អាបត្ថី ឆាទេន្តោ ឆាទេន្តោ អាបជ្ជតិ នាម,
“តិណោន វា បណ្ណោន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្តព្ពំ, នត្វេវ នគ្គេន អាគន្តព្ពំ, យោ
អាគន្ធយ្យ អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស” តិ ឥមំ បន អាបត្ថី ន ឆាទេន្តោ អាបជ្ជតិ នាម។

កុសីនីនី ជារេន្ទោ ជារេន្ទោ អាបន្តិតិ នាម, “អយំ តេ ភិក្ខុ បត្តោ យាវ
ភេទនាយ ជារេតញ្ញា” តិ ឥមំ អាបន្តិ ន ជារេន្ទោ អាបន្តិតិ នាម។

“អត្តនា វា អត្តានំ នាធានំ វាសកំ ករោតិ” តិ ឯកសីមាយំ ធ្វើសុ សង្ឃេសុ
និសិន្នេសុ ឯកស្មី បក្ខេ និសិន្និត្វា បរេបក្ខស្ស លទ្ធិ គណ្ណោ យស្មី បក្ខេ
និសិន្នោ តេសំ អត្តនាវ អត្តានំ នាធានំ វាសកំ ករោតិ នាម។ យេសំ សន្តិកេ
និសិន្នោ តេសំ គណបូរកោ ហុត្វា កម្មំ កោបេតិ, ឥតវេសំ ហត្ថចាសំ
អនាគតត្តា។ សមាធនំ វាសកេបិ ឯសេវ នយោ។ យេសញ្ញំ សោលទ្ធិ រោចេតិ,
តេសំ សមាធនំ វាសកោ ហោតិ, ឥតវេសំ នាធានំ វាសកោ។ សត្ត អាបន្តិយោ
សត្ត អាបន្តិក្ខន្ធាតិ អាបន្តិតត្ថតោ អាបន្តិយោ, វាសជ្ជេន ខន្ធាតិ ឯវំ ទ្វេយេវ
នាមាទិ ហោន្តិតិ នាមវេសេន ទុកំ ទស្សិតំ។ កម្មេន វា សលាកក្កាហោន វាតិ
ឯត្ថ ឧទ្ទេសោ ចេវ កម្មញ្ញំ ឯកំ, វេហារោ ចេវ អនុស្សាវនា ច សលាកក្កាហោ
ច ឯកំ, វេហារា អនុស្សាវនេសលាកក្កាហា បុព្វភាគា, កម្មញ្ញោវ ឧទ្ទេសោ ច
បមាណំ។

អទ្ធានហីនោ នាម ឧនីសតិវេស្សោ។ អន្តហីនោ នាម ហត្ថច្ឆិន្ទាទិភេនោ។
វត្ថុវិបន្នោ នាម បណ្ណាកោ តិវច្ឆានគតោ ឧភតោព្យញ្ញនកោ ច។ អវេសេសា
ថេយ្យសំ វាសកាធយោ អដ្ឋ អភព្ពបុគ្គលា ករណាទុក្កជកា នាម។
ទុក្កជកិរិយា ទុក្កជកម្មា, ឥមស្មីយេវ អត្តភាវេ កតេន អត្តនោ កម្មេន
អភព្ពជ្ជានំ បត្តាតិ អត្តោ។ អបរិបូរោ នាម អបរិបុណ្ណាបត្ថចីវរោ។ នោ ច
យាចតិ នាម ឧបសម្មទំ ន យាចតិ។ អលទ្ធិស្ស ច ពាលស្ស ចាតិ អលទ្ធិ
សចេបិ តេបិជកោ ហោតិ, ពាលោ ច សចេបិ សង្ឃីវេស្សោ ហោតិ, ឧភោបិ
និស្សាយ ន វត្ថុញ្ញំ។ ពាលស្ស ច លទ្ធិស្ស ចាតិ ឯត្ថ ពាលស្ស “ត្វំ និស្សយំ

គណ្ណា"តិ អាណាយបិ និស្សយោ នាតត្តោ, លង្គិស្ស បន យាចន្តស្សវ។
សាតិសារន្តិ សនោសំ; យំ អដ្ឋាចរន្តោ អាបត្តិ អាបដ្ឋតិ។

កាយេន បដិក្កាសនា នាម ហត្ថវិការាធិហិ បដិក្កាសនា។ កាយេន
បដិជាតាតិ ហត្ថវិការាធិហិ បដិជាតាតិ។ ឧបយាតិកា នាម ឧបយាតា។
សិក្ខុបយាតិកា នាម សិក្ខុបយាតោ។ ភោគុបយាតិកា នាម
បរិភោគុបយាតោ, តត្ថ តិស្សោ សិក្ខា អសិក្ខតោ សិក្ខុបយាតិកាតិ
វេទិតញ្ញា។ សង្ឃិកំ វា បុគ្គលិកំ វា ធុប្បវិភោគំ ភុញ្ញតោ ភោគុបយាតិកាតិ
វេទិតញ្ញា។ ទ្វេ វេនយិកាតិ ទ្វេ អត្ថាវិនយសិទ្ធា។ បញ្ញត្តំ នាម សកលេ
វិនយបិដកេ កប្បិយាកប្បិយវសេន បញ្ញត្តំ។ បញ្ញត្តានុលោមំ នាម ចតុសុ
មហាបទេសេសុ ទដ្ឋព្ភំ។ សេតុយាតាតិ បច្ចយយាតោ; យេន ចិត្តេន
អកប្បិយំ ករេយ្យ, តស្ស ចិត្តស្សបិ អនុប្បាទនន្តិ អត្ថោ។ មត្តការីតាតិ
មត្តាយ បមាណេន ករណំ; បមាណោ ឋានន្តិ អត្ថោ។ កាយេន អាបដ្ឋតិ
កាយទ្វារិកំ កាយេន អាបដ្ឋតិ; វេទិទ្វារិកំ វាចាយ។ កាយេន វុដ្ឋាតិ
តិណវត្តារកសមថេវិនាបិ ទេសនាយ កាយេនេវ វុដ្ឋាតិ; ទេសេត្វា វុដ្ឋហន្តោ
បន វាចាយ វុដ្ឋាតិ។ អព្ពន្ធរបរិភោគោ នាម អដ្ឋោហរណាបរិភោគោ។
ពាហិរាបរិភោគោ នាម សីសមក្ខនាធិ។

អនាគតំ ភារំ វហតិ អថេវេវ សមាធា ថេវេហិ វហិតព្ភំ
ពិជនគាហធម្មជ្ឈេសនាធិការំ វហតិ; តំ និត្តវត្ថុំ វិរិយំ អារភតិ។ អនាគតំ ភារំ ន
វហតិ ថេវេវ ថេវេកិច្ចំ ន ករោតិ, “អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ ថេវេន ភិក្ខុនា សាមំ វា
ធម្មំ ភាសិតុំ, បរំ វា អដ្ឋេសិតុំ, អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ ថេវេន យេយ្យំ ចាតិមោក្ខ”ន្តិ
ឯវមាធិ សព្ភំ បរិហាបេតិ អត្ថោ។ ន កុក្កុទ្ធាយិតព្ភំ កុក្កុទ្ធាយិតិ ន
កុក្កុទ្ធាយិតព្ភំ កុក្កុទ្ធាយិត្វា ករោតិ។ កុក្កុទ្ធាយិតព្ភំ ន កុក្កុទ្ធាយិតិ

កុក្កុច្ឆាយិតព័ន្ធ កុក្កុច្ឆាយិត្វា ករោតិ។ ឯតេសំ ទិដ្ឋំ ទិវា ច រត្តោ ច អាសវា
វឡ្គន្តិតិ អត្តោ។ អនន្តរទុកេបិ វុត្តបដិបក្ខវសេន អត្តោ វេទិតញោ។ សេសំ តត្ថ
តត្ថ វុត្តនយត្តា ឧត្តានមេវាតិ។

ទុកវាវវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

តិកវាវវណ្ណានា

៣២៣. តិកេសុ អត្ថាបត្តិ តិដ្ឋន្តេ ភគវតិ អាបជ្ជតិ អត្ថិ អាបត្តិ, យំ
តិដ្ឋន្តេ ភគវតិ អាបជ្ជតិ អត្តោ។ ឯសេវ នយោ សព្ពត្ថ។ តត្ថ
លោហិតុប្បាធាបត្តិ តិដ្ឋន្តេ អាបជ្ជតិ។ “ឯតវហិ ខោ បដានន្ទ, ភិក្ខុ អញ្ញមញ្ញំ
អាវុសោវាទេន សមុទាចរន្តិ, ន វោ មមច្ចយេន ឯវំ សមុទាចរិតព័ន្ធ, នវកេន,
អានន្ទ, ភិក្ខុនា បេរោ ភិក្ខុ ‘ភន្តេ’តិ វា ‘អាយស្មា’តិ វា សមុទាចរិតញោ”តិ
វេនតោ ថេរំ អាវុសោវាទេន សមុទាចរណាបច្ចយា អាបត្តិ បរិនិព្វតេ ភគវតិ
អាបជ្ជតិ, នោ តិដ្ឋន្តេ។ ឥមា ទ្វេ អាបត្តិយោ ឋបេត្វា អវសេសា ជន្តេបិ ភគវតិ
អាបជ្ជតិ, បរិនិព្វតេបិ។

បវារេត្វា អនតិវត្ថំ ភុញ្ញន្តោ អាបត្តិ កាលេ អាបជ្ជតិ នោវិកាលេ។
វិកាលភោជនាបត្តិ បនវិកាលេ អាបជ្ជតិ នោ កាលេ។ អវសេសា កាលេ ថេរំ
អាបជ្ជតិ វិកាលេ ច។ សហការសេយ្យំ វត្ថិ អាបជ្ជតិ, ទ្វារំ អសំវរិត្វា
បដិសល្លិយនំ ទិវា។ សេសា វត្ថិញោ ទិវា ច។ “ទសវស្សោម្ហិ
អតិរេកទសវស្សោម្ហិ”តិ ពាលោ អព្យត្តោ បរិសំ ឧបដ្ឋាបេន្តោ ទសវស្សោ
អាបជ្ជតិ នោ ឧនទសវស្សោ។ “អហំ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ”តិ នវោ វា មជ្ឈិមោ វា
បរិសំ ឧបដ្ឋាបេន្តោ ឧនទសវស្សោ អាបជ្ជតិ នោ ទសវស្សោ។ សេសា
ទសវស្សោ ថេរំ អាបជ្ជតិ ឧនទសវស្សោ ច។ “បញ្ចវស្សោម្ហិ”តិ ពាលោ

អព្យាក្រឹត អនិស្សយ វសន្តោ បញ្ចវស្សោ អាបជ្ជតិ។ “អហំ បណ្ឌិតោ ព្យាក្រឹត” តិ
នវកោ អនិស្សយ វសន្តោ ឧបញ្ចវស្សោ អាបជ្ជតិ។ សេសំ បញ្ចវស្សោ ចេវ
អាបជ្ជតិ ឧបញ្ចវស្សោ ច។ អនុបសម្បន្នំ បទសោធម្មំ វាចេន្តោ, មាតុកាមស្ស
ធម្មំ ទេសេន្តោ ឯវុបំ អាបត្តិ កុសលចិត្តោ អាបជ្ជតិ, ចារាជិក-សុក្កវិស្សជ្ជិ-
កាយសំសគ្គ-ទុដ្ឋល្ល-អត្តកាមចារិចរិយ-ទុដ្ឋនោស-សង្ឃកេទបហារនាន-
តលសត្តិកាធិភេទំ អកុសលចិត្តោ អាបជ្ជតិ, អសព្វាច្ច សហការសេយ្យាធិ
អព្យាក្រឹតចិត្តោ អាបជ្ជតិ, យំ អវហារំ អាបជ្ជតិ, សព្វំ អព្យាក្រឹតចិត្តោ
អាបជ្ជតិ, មេត្តនធម្មាធិភេទមាបត្តិ សុខវេទនាសមដ្ឋី អាបជ្ជតិ,
ទុដ្ឋនោសាធិភេទំ ទុក្ខវេទនាសមដ្ឋី, យំ សុខវេទនាសមដ្ឋី អាបជ្ជតិ, តំយេវ
មជ្ឈត្តោ ហុត្វា អាបជ្ជត្តោ អទុក្ខមសុខវេទនាសមដ្ឋី អាបជ្ជតិ។

តយោ បដិក្ខេទាតិ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ តយោ បដិក្ខេទា។ ចត្វសុ បច្ឆយេសុ
មហិច្ឆតា អសន្តដ្ឋិតា កិលេសសល្លេខនបដិបត្តិយា អគោចាយនា, ឥមេ ហិ
តយោ ធម្មា ពុទ្ធន ភគវតោ បដិក្ខេត្តា។ អប្បិច្ឆតាធយោ បន តយោ ពុទ្ធន
ភគវតោ អនុញ្ញាតា, តេន វុត្តំ “តយោ អនុញ្ញាតា” តិ។

“ទសវស្សោម្ហី” តិ បរិសំ ឧបជ្ឈាបេន្តោ “បញ្ចវស្សោម្ហី” តិ និស្សយំ
អគណ្ណោ ពាលោ អាបជ្ជតិ នោ បណ្ឌិតោ, ឧនទសវស្សោ “ព្យាក្រឹតម្ហី” តិ
ពហុស្សុតត្តា បរិសំ ឧបជ្ឈាបេន្តោ ឧបញ្ចវស្សោ ច និស្សយំ អគណ្ណោ
បណ្ឌិតោ អាបជ្ជតិ នោ ពាលោ; អវសេសំ បណ្ឌិតោ ចេវ អាបជ្ជតិ ពាលោ ច។
វស្សំ អនុបគច្ឆន្តោ កាឡេ អាបជ្ជតិ នោ ដុល្លោ; មហាបវារណាយ
អប្បវារេន្តោ ដុល្លោ អាបជ្ជតិ នោ កាឡេ; អវសេសំ កាឡេ ចេវ អាបជ្ជតិ
ដុល្លោ ច។ វស្សុបគមនំ កាឡេ កប្បតិ នោ ដុល្លោ; មហាបវារណាយ

បវារណា ដុំឆ្នោត កប្បតិ នៅ កាឡេ; សេសំ អនុញ្ញាតកំ កាឡេ យេវ កប្បតិ
ដុំឆ្នោត ច។

កត្តិកបុណ្ណាមាសិយា បដិមេ ចាជិបទទិវសេវិកប្បត្តា បដិគំ
វស្សិកសាជិកំ និវាសេន្តោ ហេមន្តោ អាបជ្ជតិ។ កុរុទ្ធិយំ បន
“កត្តិកបុណ្ណាមទិវសេ អបច្ចុទ្ធិវត្តា ហេមន្តោ អាបជ្ជតិ” តិ វុត្តំ, តម្បី សុវុត្តំ។
“ចាតុមាសំ អធិជ្ជាតុំ តតោ បរិវិកប្បត្ត” តិ ហិ វុត្តំ។ អតិវេកមាសេ សេសេ
គិម្ហានេ បរិយេសន្តោ អតិវេកឱមាសេ សេសេ កត្តា និវាសេន្តោ ច គិម្ហ
អាបជ្ជតិ នាម។ សតិយា វស្សិកសាជិកាយ នគ្គោ កាយំ ឱវស្សាបេន្តោ វស្ស
អាបជ្ជតិ នាម។ ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ វា អធិជ្ជានុចោសថំ វា ករោន្តោ សង្ឃោ
អាបជ្ជតិ។ សុត្តន្តេសព្វា អធិជ្ជានុចោសថព្វា ករោន្តោ គណោ អាបជ្ជតិ។
ឯកកោ សុត្តន្តេសំ ចារិសុទ្ធិឧចោសថព្វា ករោន្តោ បុគ្គលោ អាបជ្ជតិ។
បវារណាយបិ ឯសេវ នយោ។

សង្ឃុចោសថោ ច សង្ឃបវារណា ច សង្ឃស្សេវ កប្បតិ។ គណុចោសថោ
ច គណបវារណា ច គណស្សេវ កប្បតិ។ អធិជ្ជានុចោសថោ ច
អធិជ្ជានបវារណា ច បុគ្គលស្សេវ កប្បតិ។ “ចារាជិកំ អាបន្នោម្ហី” តិ អាជិនិ
គណន្តោ វុត្តំ នាទេតិ ន អាបត្តិ, “មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវី” តិ អាជិនិ គណន្តោ
អាបត្តិ នាទេតិ នៅ វុត្តំ, យោ នេវ វុត្តំ ន អាបត្តិ អាហោចេតិ, អយំ វុត្តោវ
នាទេតិ អាបត្តិព្វា។

បដិច្ឆាទេតិ តិ បដិច្ឆាទិ។ ជន្មាយរមេវ បដិច្ឆាទិ ជន្មាយរបដិច្ឆាទិ។
ឥតរាសុបិ ឯសេវ នយោ។ ធ្វារំ បិទហិត្វា អន្តោជន្មាយរេ បិទេន បរិកម្មំ កាតុំ
វដ្តតិ។ ឧទកេ ឱតិឆ្នោនាបិ ឯតទេវ វដ្តតិ។ ឧភយត្ថ ខាទិតុំ ភុញ្ញិតុំ វា ន វដ្តតិ។
វត្ថុបដិច្ឆាទិ សព្វកប្បិយតាយ បដិច្ឆន្នេន សព្វំ កាតុំ វដ្តតិ។ វហន្តិ យន្តិ

និយ្យន្តិ; និទ្ទំ វា បដិក្កោសំ វា នលភន្តិ។ ចន្ទមណ្ឌលំ
អញ្ញាមហិកាធូមរជរាហុវិមុត្តំ វិវដំយេវ វិរោចតិ, ន តេសុ អញ្ញាតវេន បដិច្ចន្តំ។
តថា សូរិយមណ្ឌលំ, ធម្មវិនយោបិ វិវិត្វា វិភជិត្វា ទេសិយមាឆោវ វិរោចតិ
នោ បដិច្ចន្តោ។

អញ្ញេន ភេសន្នេន ករណីយេន អញ្ញំ វិញ្ញាបេន្តោ គិលានោ អាបជ្ជតិ, ន
ភេសន្នេន ករណីយេន ភេសន្នំ វិញ្ញាបេន្តោ អគិលានោ អាបជ្ជតិ, អវសេសំ
អាបត្តិ គិលានោ ចេវ អាបជ្ជតិ អគិលានោ ច។

អន្តោ អាបជ្ជតិ នោ ពហិតិ អនុបខន្ន សេយ្យំ កប្បន្តោ អន្តោ អាបជ្ជតិ នោ
ពហិ, ពហិ អាបជ្ជតិ នោ អន្តោតិ សង្ឃិកំ មញ្ញាធិ អន្តោកាសេ សន្តិវា
បក្កមន្តោ ពហិ អាបជ្ជតិ នោ អន្តោ, អវសេសំ បន អន្តោ ចេវ អាបជ្ជតិ ពហិ ច។
អន្តោសីមាយាតិ អាគន្ធកោ អាគន្ធកវត្ថំ អនុស្សេត្វា សនត្តចាហានោ វិហារំ
បរិសន្តោ ឧបចារសីមំ ឱក្កន្តមត្តោវ អាបជ្ជតិ។ ពហិសីមាយាតិ គមិកោ
នារុក្ខណ្ឌបដិសាមនាទិគមិកវត្ថំ អបូរេត្វា បក្កមន្តោ ឧបចារសីមំ
អតិក្កន្តមត្តោវ អាបជ្ជតិ។ អវសេសំ អន្តោសីមាយ ចេវ អាបជ្ជតិ ពហិសីមាយ
ច។ សតិ វុឡ្យតវេ អនន្ទិដ្ឋោ ធម្មំ ភាសន្តោ សង្ឃមជ្ឈេ អាបជ្ជតិ នាម។
គណាមជ្ឈេបិ បុគ្គលសន្តិកេបិ ឯសេវ នយោ។ កាយេន វុដ្ឋាតីតិ
តិណាវត្តារកសមថេន វុដ្ឋាតិ។ កាយំ អចាលេត្វា វាចាយ ទេសេន្តស្ស វាចាយ
វុដ្ឋាតិ។ វចីសម្បយុត្ថំ កាយកិរិយំ កត្វា ទេសេន្តស្ស កាយេន វាចាយ វុដ្ឋាតិ
នាម។ សង្ឃមជ្ឈេ ទេសនាគាមិនីបិ វុដ្ឋានគាមិនីបិ វុដ្ឋាតិ។ គណបុគ្គលមជ្ឈេ
បន ទេសនាគាមិនីយេវ វុដ្ឋាតិ។

អាតាឡាយ ចេតេយ្យាតិ អាតាឡាយ ទន្ធិភាវាយ ចេតេយ្យ;
តន្ត្រីយកម្មាទិកតស្ស វត្ថំ ន បូរយតោ ឥច្ឆមានោ សង្ឃោ ឧក្ខេបនីយកម្មំ

ករយ្យាតិ អត្ថោ។ អលង្ក្ខិ ច ហោតិ ពាលោ ច អបកតត្ថោ ចាតិ ឯត្ថ ពាលោ
“អយំ ធម្មាធម្មំ ន ជាធាតិ” អបកតត្ថោ វា “អាបត្តាធាបត្តំ ន ជាធាតិ” តិ ន
ឯត្តាវតា កម្មំ កាតព្វំ; ពាលភាវមូលកំ បន អបកតត្ថភាវមូលកញ្ច អាបត្តិ
អាបន្នស្ស កម្មំ កាតព្វន្តិ អត្ថោ។ អធិសីលេ សីលវិបន្នោ នាម ទ្វេ អាបត្តិកូន្ទ
អាបន្នោ; អាចារិបន្នោ នាម បញ្ច អាបត្តិកូន្ទ អាបន្នោ; ទិដ្ឋិវិបន្នោ នាម
អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ។ តេសំ អាបត្តិ អបស្សន្តានំ
អប្បជិកេវេន្តានំ ទិដ្ឋិញ្ច អនិស្សន្នន្តានំយេវ កម្មំ កាតព្វំ។

កាយិកោ ធនេវ នាម ចាសកាធិហិ ដូតកីឡនាទិភេនោ អនាចារោ;
វាចសិកោ ធនេវ នាម មុខាលម្ពករណាទិភេនោ អនាចារោ;
កាយិកវាចសិកោ នាម នច្ចនកាយនាទិភេនោ ទិហិបិ ទ្វារេហិ អនាចារោ។
កាយិកោ អនាចារោ នាម កាយទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទីតិក្កមោ; វាចសិកោ
អនាចារោ នាម វេទិទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទីតិក្កមោ; កាយិកវាចសិកោ នាម
ទ្វារទ្វយេបិ បញ្ញត្តសិក្ខាបទីតិក្កមោ។ កាយិកេន ឧបយាតិកេនាតិ
កាយទ្វារេ បញ្ញត្តស្ស សិក្ខាបទស្ស អសិក្ខនេន, យោ ហិ តំ ន សិក្ខតិ, សោ នំ
ឧបយាតេតិ, តស្មា តស្ស តំ អសិក្ខនំ “កាយិកំ ឧបយាតិក” ន្តិ វុច្ចតិ។
សេសបទទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ កាយិកេន មិច្ឆាជីវេនាតិ
ជង្គ្រេសនិកាធិនា វា ភណ្ឌាដាលនាធិនា វា វេជ្ជកម្មេន; វាចសិកេនាតិ
សាសនឧត្តហណាអាហោចនាធិនា; តតិយបទំ ឧភយសម្បយោគវសេន វុត្តំ។

អលំ ភិក្ខុ មា ភណ្ឌានន្តិ អលំ ភិក្ខុ មា ភណ្ឌានំ ករិ, មា កលហំ, មា វិវាទំ
ករិ តិ អត្ថោ។ ន វេហិវតព្វន្តិ ន កិញ្ចំ វត្តព្វំ; វេទតោបិ ហិ តាធិសស្ស វេទនំ ន
សោតព្វំ មញ្ញន្តិ។ ន កិស្មិញ្ច បច្ចេកជ្ជានេតិ កិស្មិញ្ច ពិជនក្កាហាទិកេ
ឯកស្មិម្បិ ជេដ្ឋកជ្ជានេ ន បេតព្វោតិ អត្ថោ។ ឱកាសកម្មំ ការេន្តស្សាតិ

“ករោតុ អាយស្មា ឌីកាសំ, អហំ តំ វុត្តកាមេ” តិ ឯវំ ឌីកាសំ កាវេន្តស្ស។
នាលំ ឌីកាសកម្មំ កាតុន្តិ “កី តុំ ករិស្សសី” តិ ឌីកាសោ ន កាតព្វោ។
សវេនីយំ នាទាតព្ពន្ធិ វេនំ ន អាទាតព្ពំ, វេនម្យំ ន សោតព្ពំ; យត្ថ គហេត្វា
គន្តកាមេ ហោតិ, ន តត្ថ គន្តព្ពន្ធិ អត្ថោ។

តិហដ្ឋេហិ សមន្នាគតស្ស ភិក្ខុនោ វិនយោតិ យំ សោ ជាតាតិ, សោ តស្ស
វិនយោ នាម ហោតិ; សោ ន បុច្ឆិតព្ពោតិ អត្ថោ។ អនុយោគោ ន ទាតព្ពោតិ
“ឥទំ កប្បតី” តិ បុច្ឆន្តស្ស បុច្ឆាយ ឌីកាសោ ន ទាតព្ពោ, “អញ្ញំ បុច្ឆា” តិ
វុត្តព្ពោ។ ឥតិ សោ នេវ បុច្ឆិតព្ពោ នាស្ស បុច្ឆា សោតព្ពោតិ អត្ថោ។ វិនយោ ន
សាកជ្ជាតព្ពោតិ វិនយបព្ពោ ន សាកជ្ជិតព្ពោ, កប្បិយាកប្បិយកថា ន
សំសន្នេតព្ពោ។

ឥទមប្បហាយាតិ ឯតំ ព្រហ្មចារិបដិញ្ញាតាទិកំ លទ្ធិ អវិជហិត្វា។ សុទ្ធិ
ព្រហ្មចារិន្តិ ឌីណាសវំ ភិក្ខុ។ “ចាតព្យតំ អាបជ្ជតី” តិ ចាតព្យភារំ បដិសេវនំ
អាបជ្ជតិ។ “ឥទមប្បហាយា” តិ វេនតោ បន តំ ព្រហ្មចារិបដិញ្ញាតំ បហាយ
ឌីណាសវំ “មុសា មយា ភណិតំ, មេវ មេ” តិ មហេត្វា “នត្ថិ កាមេសុ
នោសោ” តិ លទ្ធិ វិជហិត្វា គតិវិសោធនំ ករេយ្យ។ អកុសលមូលានិ តិ
អកុសលានិ ចេវ មូលានិ ច, អកុសលានំ វា មូលានិ អកុសលមូលានិ។
កុសលមូលេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទុដ្ឋ ចរិតានិ វិរូចានិ វា ចរិតានិ ទុច្ឆរិតានិ។
សុដ្ឋ ចរិតានិ សុន្ទរានិ វា ចរិតានិ សុចរិតានិ។ កាយេន ករណាភូតេន កតំ
ទុច្ឆរិតំ កាយទុច្ឆរិតំ។ ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ សេសំ តត្ថ តត្ថ វុត្តនយត្ថា
ឧត្តានមេវាតិ។

តិកវាវវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចតុក្កវាវវណ្ណា

៣២៤. ចតុក្កេសុ សកវាចាយ អាបជ្ជតិ បរវាចាយ វុដ្ឋាតីតិ វេទិទ្វារិកំ
បទសោធម្មាទិភេទំ អាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា តិណាវត្តារកសមថជ្ជានំ គតោ បរស្ស
កម្មវាចាយ វុដ្ឋាតិ។ បរវាចាយ អាបជ្ជតិ សកវាចាយ វុដ្ឋាតីតិ ចាបិកាយ
ទិដ្ឋិយា អប្បដិទ្ធិស្សត្ថេ បរស្ស កម្មវាចាយ អាបជ្ជតិ, បុគ្គលស្ស សន្តិកេ
ទេសេន្តោ សកវាចាយ វុដ្ឋាតិ។ សកវាចាយ អាបជ្ជតិ សកវាចាយ វុដ្ឋាតីតិ
វេទិទ្វារិកំ បទសោធម្មាទិភេទំ អាបត្តិ សកវាចាយ អាបជ្ជតិ, ទេសេត្វា
វុដ្ឋហន្តោបិ សកវាចាយ វុដ្ឋាតិ។ បរវាចាយ អាបជ្ជតិ បរវាចាយ វុដ្ឋាតីតិ
យាវតតិយកំ សង្ឃាទិសេសំ បរស្ស កម្មវាចាយ អាបជ្ជតិ, វុដ្ឋហន្តោបិ បរស្ស
បរិវាសកម្មវាចាទីហិ វុដ្ឋាតិ។ គតោ បរេសុ កាយទ្វារិកំ កាយេន អាបជ្ជតិ,
ទេសេន្តោ វាចាយ វុដ្ឋាតិ។ វេទិទ្វារិកំ វាចាយ អាបជ្ជតិ, តិណាវត្តារកេ កាយេន
វុដ្ឋាតិ។ កាយទ្វារិកំ កាយេន អាបជ្ជតិ, តមេវ តិណាវត្តារកេ កាយេន វុដ្ឋាតិ។
វេទិទ្វារិកំ វាចាយ អាបជ្ជតិ, តមេវ ទេសេន្តោ វាចាយ វុដ្ឋាតិ។ សង្ឃិកមញ្ចស្ស
អត្ថនោ បច្ចត្តរណេន អនត្តរតោ កាយសម្មសនេ លោមគណនាយ
អាបជ្ជិតញ្ចាបត្តិ សហការសេយ្យាបត្តិញ្ច បសុត្តោ អាបជ្ជតិ, បពុជ្ឈិត្វា បន
អាបន្នការំ ញាត្វា ទេសេន្តោ បដិពុទ្ធា វុដ្ឋាតិ។ ជគ្គន្តោ អាបជ្ជិត្វា បន
តិណាវត្តារកសមថជ្ជានេ សយន្តោ បដិពុទ្ធា អាបជ្ជតិ បសុត្តោ វុដ្ឋាតិ នាម។
បច្ឆិមបទទ្វយម្បិ វុត្តានុសារេនេវ វេទិតព្ពំ។

អចិត្តកាបត្តិ អចិត្តកោ អាបជ្ជតិ នាម។ បច្ឆា ទេសេន្តោ សចិត្តកោ
វុដ្ឋាតិ។ សចិត្តកាបត្តិ សចិត្តកោ អាបជ្ជតិ នាម។ តិណាវត្តារកជ្ជានេ
សយន្តោ អចិត្តកោ វុដ្ឋាតិ។ សេសបទទ្វយម្បិ វុត្តានុសារេនេវ វេទិតព្ពំ។ យោ
សកាគំ អាបត្តិ ទេសេតិ, អយំ ទេសនាបច្ចយា ទុក្ខដំ អាបជ្ជន្តោ ចាបិតិយាទីសុ

អញ្ញាតរំ ទេសេតិ, តញ្ញា ទេសេន្តោ ទុក្ខដំ អាបជ្ជតិ។ តំ បន ទុក្ខដំ អាបជ្ជន្តោ
ចាចិត្តិយាទិតោ វុដ្ឋាតិ។ ចាចិត្តិយាទិតោ ច វុដ្ឋហន្តោ តំ អាបជ្ជតិ។ ឥតិ
ឯកស្ស បុគ្គលស្ស ឯកមេវ បយោគំ សន្ធាយ “អាបត្តិ អាបជ្ជន្តោ ទេសេតិ” តិ
ឥទំ ចតុក្កំ វុត្តន្តិ វេទិតតំ។

កម្មចតុក្កេ ចាចិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សក្តាបត្តិ កម្មេន អាបជ្ជតិ,
ទេសេន្តោ អកម្មេន វុដ្ឋាតិ។ វិស្សជ្ជិអាទិកំ អកម្មេន អាបជ្ជតិ, បរិវាសាទិនា
កម្មេន វុដ្ឋាតិ។ សមនុភាសនំ កម្មេនេវ អាបជ្ជតិ, កម្មេន វុដ្ឋាតិ។ សេសំ
អកម្មេន អាបជ្ជតិ, អកម្មេន វុដ្ឋាតិ។

បរិក្ខារចតុក្កេ បឋមោ សកបរិក្ខារោ, ទុតិយោ សង្ឃិកោវ តតិយោ
ចេតិយសន្តិកោ, ចតុត្ថោ គិហិបរិក្ខារោ។ សចេ បន សោ
បត្តចីវរេវ កម្មភេសជ្ជានំ អត្ថាយ អាហារោ ហោតិ, អវាបុរណំ ធាតុំ អន្តោ
ឋថាបេតុញ្ច វុដ្ឋតិ។

សម្មាចតុក្កេ ចាចិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សក្តាបត្តិ សង្ឃស្ស សម្មា
អាបជ្ជតិ, វុដ្ឋានកាលេ បន សង្ឃេន កិច្ចំ នត្តិ តិ បរម្មា វុដ្ឋាតិ។ វិស្សជ្ជិអាទិកំ
បរម្មា អាបជ្ជតិ, សង្ឃស្ស សម្មា វុដ្ឋាតិ។ សមនុភាសនំ សង្ឃស្ស សម្មា ឯវ
អាបជ្ជតិ, សម្មា វុដ្ឋាតិ។ សេសំ សម្មជាទម្ភសាវ័នាទិភេទំ បរម្មាវ អាបជ្ជតិ,
បរម្មាវ វុដ្ឋាតិ។ អជានន្តចតុក្កំ អចិត្តកចតុក្កសទិសំ។

លិង្គចាតុភាវេនាតិ សយិតស្សេវ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា លិង្គបរិវត្ត
ជាតេ សហការសេយ្យបត្តិ ហោតិ ឥទេមេវ តំ បដិច្ច វុត្តំ។ ឧភិន្នឃ្មិ បន
អសាធារណាបត្តិ លិង្គចាតុភាវេន វុដ្ឋាតិ។ សហបដិលាភចតុក្កេ យស្ស
ភិក្ខុនោ លិង្គ បរិវត្តតិ, សោ សហ លិង្គបដិលាភេន បឋមំ ឧប្បន្នវសេន

សេដ្ឋកាវេន ច បុរិមំ បុរិសលីដ្ឋំ ជហតិ, បច្ឆិមេ ឥត្ថលីដ្ឋេ បតិជ្ជាតិ,
បុរិសកុត្តបុរិសាការាទិវសេន បវត្តា កាយវិចារិញ្ញត្តិយោ បដិប្បស្សម្ពន្ធិ,
ភិក្ខុតិ វា បុរិសោតិ វា វា បវត្តា បណ្ណាត្តិយោ និរុដ្ឋន្តិ, យានិ ភិក្ខុនិហិ
អសាធារណានិ ធម្មត្ថាលីស សិក្ខាបទានិ តេហិ អនាបត្តិយេវ ហោតិ។
ទុតិយចតុក្កេ បន យស្ស ភិក្ខុនិយាលីដ្ឋំ បរិវត្តតិ, សា បច្ឆាសមុប្បត្តិយា វា
ហីនកាវេន វា បច្ឆិមន្តិ សង្ខំ គតំ ឥត្ថលីដ្ឋំ ជហតិ, វុត្តប្បកាវេន បុរិមន្តិ សង្ខំ
គតេ បុរិសលីដ្ឋេ បតិជ្ជាតិ។ វុត្តវិបរិកាវិញ្ញត្តិយោ បដិប្បស្សម្ពន្ធិ, ភិក្ខុនិហិ វា
ឥត្ថតិ វា វា បវត្តា បណ្ណាត្តិយោនិ និរុដ្ឋន្តិ, យានិ ភិក្ខុហិ អសាធារណានិ សតំ
តិសញ្ច សិក្ខាបទានិ, តេហិ អនាបត្តិយេវ ហោតិ។

ចត្តារោសាមុក្កសាតិ ចត្តារោ មហាបទេសា, តេ ហិ ភកវតា អនុប្បន្នេ
វត្ថុម្ហិ សយំ ឧក្កសិទ្ធា ឧក្ខិបិទ្ធា ឧបិវត្តា “សាមុក្កសា”តិ វុច្ឆន្តិ។ បរិភោគាតិ
អន្លោហរណីយបរិភោគា, ឧទកំ បន អកាលិកត្តា អប្បជិគ្គហិតកំ វដ្តតិ។
យាវកាលិកាទិនិ អប្បជិគ្គហិតកានិ អន្លោហរិតុំ ន វដ្តន្តិ។ ចត្តារិ
មហាវិកដានិ កាលោទិស្សត្តា យថាវុត្តេ កាលេ វដ្តន្តិ។ ឧទាសកោ សីលវាតិ
បញ្ច វា ទស វា សីលានិ គោបយមាណោ។

អាគន្ធកាទិចតុក្កេ សធម្មតាហនោ សសីសំ ចារុតោវិហារំ បរិសន្នោ តត្ថ
វិចរន្នោ ច អាគន្ធកោវ អាបជ្ជតិ, នោ អាវាសិកោ។ អាវាសិកវត្ថំ អករោន្តោ
បន អាវាសិកោ អាបជ្ជតិ, នោ អាគន្ធកោ។ សេសំ កាយវិចារិកំ អាបត្តិ
ឧភោមិ អាបជ្ជន្តិ, អសាធារណំ អាបត្តិ នេវ អាគន្ធកោ អាបជ្ជតិ, នោ
អាវាសិកោ។ គមិយចតុក្កេបិ គមិយវត្ថំ អប្បវេទ្វា គច្ឆន្តោ គមិកោ អាបជ្ជតិ,
នោ អាវាសិកោ។ អាវាសិកវត្ថំ អករោន្តោ បន អាវាសិកោ អាបជ្ជតិ, នោ
គមិកោ។ សេសំ ឧភោមិ អាបជ្ជន្តិ, អសាធារណំ ឧភោមិ នាបជ្ជន្តិ។

វត្តនាងត្តតាធិបតុក្កេ បតុន្នំ ចារាជិកានំ អញ្ញមញ្ញំ វត្តនាងត្តតាវ
ហោតិ,នអាបត្តិនាងត្តតា។ សញ្ញាបិ ហិ សា ចារាជិកាបត្តិយេវ។
សង្ឃាធិសេសាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។ ភិក្ខុស្ស ច ភិក្ខុនិយា ច អញ្ញមញ្ញំ
កាយសំសគ្គ ភិក្ខុស្ស សង្ឃាធិសេសោ ភិក្ខុនិយា ចារាជិកន្តិ ឯវំ
អាបត្តិនាងត្តតាវ ហោតិ, ន វត្តនាងត្តតា, ឧភិទ្ទម្យិ ហិ កាយសំសគ្គាវ វត្ត។
តថា “លសុណក្ខាននេ ភិក្ខុនិយា ចាបិត្តិយំ, ភិក្ខុស្ស ទុក្ខជ”ន្តិ ឯវមាធិនាបេត្ត
នយេន យោជនា វេទិតញ្ញា។ បតុន្នំ ចារាជិកានំ តេសហិ សង្ឃាធិសេសេហិ
សទ្ធិ វត្តនាងត្តតា ចេវ អាបត្តិនាងត្តតា ច។ ឯវំ សង្ឃាធិសេសាធិនំ
អនិយតាធិហិ។ អាធិតោ បដ្ឋាយ ចត្តារិ ចារាជិកានិ ឯកតោ អាបដ្ឋន្តានំ
ភិក្ខុភិក្ខុនិយំ នេវ វត្តនាងត្តតា នោ អាបត្តិនាងត្តតា។ វិសុំ អាបដ្ឋន្តេសុបិ
សេសា សាធារណាបត្តិយោ អាបដ្ឋន្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។

វត្តសភាគតាធិបតុក្កេ ភិក្ខុស្ស ច ភិក្ខុនិយា ច កាយសំសគ្គ
វត្តសភាគតា, នោ អាបត្តិសភាគតា, ចត្វសុ ចារាជិកេសុ អាបត្តិសភាគតា,
នោ វត្តសភាគតា។ ឯស នយោ សង្ឃាធិសេសាធិសុ។ ភិក្ខុស្ស ច ភិក្ខុនិយា ច
ចត្វសុ ចារាជិកេសុ វត្តសភាគតា ចេវ អាបត្តិសភាគតា ច។ ឯស នយោ
សញ្ញាសុ សាធារណាបត្តិសុ។ អសាធារណាបត្តិយំ នេវ វត្តសភាគតា នោ
អាបត្តិសភាគតា។ យោ ហិ បុរិមបតុក្កេ បឋមោ បញ្ញោ, សោ ឥធន ទុតិយោ;
យោ ច តត្ថ ទុតិយោ, សោ ឥធន បឋមោ។ តតិយបតុត្ថេសុ នាធាករណំ នត្តិ។

ឧបជ្ឈាយបតុក្កេ សទ្ធិវិហារិកស្ស ឧបជ្ឈាយេន កត្តញ្ញវត្តស្ស អករណោ
អាបត្តិ ឧបជ្ឈាយោ អាបដ្ឋតិ, នោ សទ្ធិវិហារិកោ ឧបជ្ឈាយស្ស កត្តញ្ញវត្តំ
អករោន្តោ សទ្ធិវិហារិកោ អាបដ្ឋតិ, នោ ឧបជ្ឈាយោ; សេសំ ឧភោចិ អាបដ្ឋន្តិ,
អសាធារណំ ឧភោចិ នាបដ្ឋន្តិ។ អាចរិយបតុក្កេបិ ឯសេវ នយោ។

អាទិយន្តចតុក្កោ ចាធំ វា អតិវេកចាធំ វា សហត្ថា អាទិយន្តោ គរុកំ
អាបជ្ជតិ, ឧនកចាធំ គណ្ហាហិតិ អាណត្តិយា អញ្ញំ បយោដេន្តោ លហុកំ
អាបជ្ជតិ។ ឯតេន នយេន សេសបទត្ថយំ វេទិតព្វំ។

អភិវាទនាវហចតុក្កោ ភិក្ខុនីនំ តាវ ភត្តក្កេ នវមភិក្ខុនិតោ បដ្ឋាយ
ឧបជ្ឈាយាបិ អភិវាទនាវហា នោ បច្ចុជ្ជានាវហា។ អវិសេសេន ច
វិប្បកតកោជនស្ស ភិក្ខុស្ស យោ កោចិ វុឡ្យតរោ។ សជ្ឈិវស្សស្សាបិ
ចារិវាសិកស្ស សមីបកតោ តទហុបសម្បន្នោបិ បច្ចុជ្ជានាវហា នោ
អភិវាទនាវហា។ អប្បជិក្ខិត្តេសុ ថានេសុ វុឡ្យា នវកស្ស អភិវាទនាវហា ចេវ
បច្ចុជ្ជានាវហា ច។ នវកោ បន វុឡ្យស្ស នេវ អភិវាទនាវហា ន
បច្ចុជ្ជានាវហា។ អាសនាវហចតុក្កស្ស បឋមបទំ បុរិមចតុក្កោ ទុតិយបទេន,
ទុតិយបទព្វា បឋមបទេន អត្ថតោ សទិសំ។

កាលចតុក្កោ បវាវេត្វា ភុញ្ញន្តោ កាលេ អាបជ្ជតិ នោវិកាលេ,
វិកាលកោជនាបត្តិវិកាលេ អាបជ្ជតិ នោ កាលេ, សេសំ កាលេ ចេវ អាបជ្ជតិ
វិកាលេ ច, អសាធារណំ នេវ កាលេ នោវិកាលេ។ បដិគ្គហិតចតុក្កោ បុរេភត្តំ
បដិគ្គហិតាមិសំ កាលេ កប្បតិ នោវិកាលេ។ ចានកំវិកាលេ កប្បតិ,
បុនទិវសម្ពិ នោ កាលេ។ សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកំ កាលេ ចេវ កប្បតិ
វិកាលេ ច។ អត្ថនោ អត្ថនោ កាលាតីតំ យាវកាលិកាទិត្ថយំ អកប្បិយមំសំ
ឧគ្គហិតកមប្បជិគ្គហិតកព្វា នេវ កាលេ កប្បតិ នោវិកាលេ។

បច្ចន្តិមចតុក្កោ សមុទ្កេ សីមំ ពន្ធន្តោ បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ អាបជ្ជតិ, នោ
មជ្ឈិមេសុ; បញ្ចវគ្គេន គណេន ឧបសម្បទេន្តោ គុណផ្ដុល្លាចាហានំ ធុរនហានំ
ចម្ពត្តរណានិ ច មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ អាបជ្ជតិ នោ បច្ចន្តិមេសុ។ ឥមានិ ចត្តារិ
“ឥធ ន កប្បន្តិ”តិ វេទន្តោបិ បច្ចន្តិមេសុ អាបជ្ជតិ, “ឥធ កប្បន្តិ”តិ វេទន្តោ បន

មជ្ឈិមេសុ អាបជ្ជតិ។ សេសាបត្តិ ឧភយត្ថ អាបជ្ជតិ, អសាធារណំ ន កត្តចិ
អាបជ្ជតិ។ ធុតិយចតុក្កេ បញ្ចវគ្គេន គណេន ឧបសម្បទាទិ ចតុត្ថិធម្មំ វត្ថុ
បច្ឆន្តិមេសុ ជនបទេសុ កប្បតិ។ “ឥទំ កប្បតិ” តិ ទីបេតុម្បិ តត្ថេវ កប្បតិ នោ
មជ្ឈិមេសុ។ “ឥទំ ន កប្បតិ” តិ ទីបេតុំ បន មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ កប្បតិ នោ
បច្ឆន្តិមេសុ។ សេសំ “អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ បញ្ច លោណានី” តិ អាទិ អនុញ្ញាតកំ
ឧភយត្ថ កប្បតិ។ យំ បន អកប្បិយន្តិ បដិក្ខត្ថំ, តំ ឧភយត្ថាបិ ន កប្បតិ។

អន្តោអាទិចតុក្កេ អនុបខជ្ជ សេយ្យាទី អន្តោ អាបជ្ជតិ នោ ពហិ,
អន្តោកាសេ សម្មិកមញ្ញាទីនិ និក្ខិបិទ្វា បក្កមន្តោ ពហិ អាបជ្ជតិ នោ អន្តោ,
សេសំ អន្តោ ចេវ ពហិ ច, អសាធារណំ នេវ អន្តោ ន ពហិ។
អន្តោសីមាទិចតុក្កេ អាគន្ធកោ វត្ថំ អបូរេន្តោ អន្តោសីមាយ អាបជ្ជតិ,
គមិយោ ពហិសីមាយ មុសាវាទាទី អន្តោសីមាយ ច ពហិសីមាយ ច
អាបជ្ជតិ, អសាធារណំ ន កត្តចិ។ កាមចតុក្កេ អន្តរយរបដិសំយុត្តំ
សេទិយបញ្ញត្តិ កាមេ អាបជ្ជតិ នោ អរញ្ញេ។ ភិក្ខុនិ អរុណំ ឧដ្ឋាបយមាណា
អរញ្ញេ អាបជ្ជតិ នោ កាមេ។ មុសាវាទាទី កាមេ ចេវ អាបជ្ជតិ អរញ្ញេ ច,
អសាធារណំ ន កត្តចិ។

ចត្តារោ បុព្វកិច្ចាតិ “សម្មជ្ជនី បទីចោ ច ឧទកំ អាសនេន ចា” តិ ឥទំ
ចតុត្ថិធំ បុព្វករណន្តិ វុច្ឆតិ តិ វុត្ថំ។ “ធនុចារិសុទ្ធិឧតុក្ខានំ ភិក្ខុគណេនា ច
ឱវាទោ” តិ ឥមេ បន “ចត្តារោ បុព្វកិច្ចា” តិ វេទិតញ្ញា។ ចត្តារោ បត្តកល្លាតិ
ឧចាសថោ យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា តេ អាគតា ហោន្តិ, សភាគាបត្តិយោ
នវិជ្ជន្តិ, វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ, បត្តកល្លន្តិ វុច្ឆតិ តិ។ ចត្តារិ
អនញ្ញាចាចិត្តិយាទីតិ “ឯតនេវ បច្ចយំ ករិទ្ធា អនញ្ញំ ចាចិត្តិយ” ន្តិ ឯវំ វុត្តានិ
អនុបខជ្ជសេយ្យាកប្បនសិក្ខាបទំ “ឯហារុសោ កាមំ វា និគមំ វា” តិ សិក្ខាបទំ,

សញ្ញា កុក្កុដ្ឋឧបទហនំ, ឧបស្សតិច្ឆន្តិ ឥមា និ ចត្តារិ។ ចតស្សោ
ភិក្ខុសម្មតិយោតិ “ឯករត្ថម្យំ ចេ ភិក្ខុ តិច្ឆរេន វិប្បវសេយ្យ អញ្ញាត្រ
ភិក្ខុសម្មតិយា, អញ្ញំ នវំ សន្តតំ កាវារេយ្យ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា, តតោ ចេ
ឧត្តរំ វិប្បវសេយ្យ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា, ទុដ្ឋលំ អាបត្តិ អនុបសម្បទ្ធស្ស
អាវោចេយ្យ អញ្ញាត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា” តិ ឯវំ អាគតា តេសហិ សម្មតិហិ មុត្តា
សម្មតិយោ។ គិលានចតុក្កេ អញ្ញាភេសជ្ជេន ករណីយេន លោលតាយ អញ្ញំ
វិញ្ញាបេន្តោ គិលានោ អាបជ្ជតិ, អភេសជ្ជករណីយេន ភេសជ្ជំ វិញ្ញាបេន្តោ
អគិលានោ អាបជ្ជតិ, មុសាវាទាធិ ឧភោមិ អាបជ្ជន្តិ, អសាធារណំ ឧភោមិ
នាបជ្ជន្តិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

ចតុក្កវារវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

បញ្ចកវារវណ្ណានា

៣២៥. បញ្ចកេសុ បញ្ច បុគ្គលា និយតាតិ អានន្តរិយានមេវេតំ គហាលំ។
បញ្ច ធននកា អាបត្តិយោ នាម បមាណាតិក្កន្តេ មញ្ចបីបេ
និសីទនកណ្ហាប្បជិច្ឆាទិវស្សិកសាជិកាសុ សុគតច្ឆរេ ច វេទិតញ្ញា។
បញ្ចហាការេហិតិ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា, កុក្កុដ្ឋប្បកតតា, អកប្បិយេ
កប្បិយសញ្ញតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញតាតិ ឥមេហិ បញ្ចហិ។ បញ្ច
អាបត្តិយោ មុសាវាទបច្ចយាតិ
ចារាជិកបុល្លច្ចយទុក្កជសដ្ឋាទិសេសចាចិត្តិយា។ អនាមន្តចារោតិ “សន្តំ ភិក្ខុ
អនាបុច្ឆា បុរេភត្តំ បច្ឆាភត្តំ កុលេសុ ចារិត្តំ អាបន្នេយ្យ” តិ ឥមស្ស អាបុច្ឆិត្វា
ចារស្ស អភារោ។ អនិដ្ឋានន្តិ “គណាកោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា” តិ វុត្តំ សមយំ
អនិដ្ឋហិត្វា កោជនំ អនិដ្ឋានំ នាម; តថា អករណំ អនិដ្ឋានំ។ អវិកប្បនា
នាម យា បរម្មវរកោជនេ វិកប្បនា វុត្តា, តស្ស អករណំ។ ឥមា និ ហិ បញ្ច

បិណ្ឌាចារិកកស្ស ធុតង្គ្គនេវ បដិក្ខត្តានិ។ ឧស្សង្គិវិសង្គតោតិ យេ បស្សន្តិ,
យេ សុណន្តិ, តេហិ ឧស្សង្គតោ ចេវ បរិសង្គតោ ច។ អបិ អកុប្បធម្មា
ខ័ណ្ឌាសវេបិ សមាធនោ, តស្មា អគោចរា បរិហរិតញ្ច។ ន ហិ ឯតេសុ
សន្តិស្សមាធនោ អយសតោ វា គរហតោ វា មុច្ចតិ។ សោសានិកន្តិ សុសានេ
បតិភកំ។ ចាបណិកន្តិ អាបណាធារេ បតិភកំ។ ដូបចីវរន្តិ វម្មិកំ បរិក្ខិបិត្វា
ពលិកម្មកតំ។ អភិសេកិកន្តិ នហានដ្ឋានេ វា រញ្ជោ អភិសេកដ្ឋានេ វា
ធម្មិតចីវរំ។ ភតបដិយាភតន្តិ សុសានំ នេត្វា បុន អានិភកំ។ បញ្ច មហាចោរា
ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ វុត្តា។

បញ្ចបត្តិយោ កាយតោ សមុជ្ឈន្តិ បឋមេន អាបត្តិសមុដ្ឋានេន បញ្ច
អាបត្តិយោ អាបជ្ឈតិ, “ភិក្ខុ កប្បិយសញ្ញិ សញ្ញាចិកាយ កុដិ ករោតី” តិ ឯវំ
អន្តរបេយ្យាលេ វុត្តាបត្តិយោ។ បញ្ច អាបត្តិយោ កាយតោ ច វាចតោ ចាតិ
តតិយេន អាបត្តិសមុដ្ឋានេន បញ្ច អាបត្តិយោ អាបជ្ឈតិ, “ភិក្ខុ កប្បិយសញ្ញិ
សវីទហិត្វា កុដិ ករោតី” តិ ឯវំ តត្ថេវ វុត្តា អាបត្តិយោ។ ទេសនាគាមិនិយោតិ
ឋេបេត្វា ចារាជិកញ្ច សង្ឃាទិសេសញ្ច អវសេសា។

បញ្ច កម្មានិ តន្តិយនិយស្សបញ្ចជនិយបដិសារណីយានិ ចត្តារិ
ឧក្ខេបនិយញ្ច តិវិធម្មិ ឯកន្តិ បញ្ច។ យាវតតិយកេ បញ្ចាតិ
ឧក្ខត្តានុវត្តិកាយ ភិក្ខុនិយា យាវតតិយំ សមនុភាសនាយ
អប្បជិនិស្សន្តិយា ចារាជិកំ បុល្លច្ចយំ ទុក្ខជន្តិ តិស្សោ,
ភេទកានុវត្តកាទិសមនុភាសនាសុ សង្ឃាទិសេសោ, ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា
អប្បជិនិស្សត្តេ ចាចិត្តិយំ។ អទិន្នន្តិ អញ្ជោន អទិន្នំ។ អវិទិតន្តិ បដិក្ខណ្ឌាមីតិ
ចេតនាយ អភាវេន អវិទិតំ។ អកប្បិយន្តិ បញ្ចហិ សមណកប្បេហិ
អកប្បិយកតំ; យំ វា បនញ្ញាម្បិ អកប្បិយមំសំ អកប្បិយភោជនំ។

អកតាតិវត្តន្តិ បវាវេត្វា អតិវត្តំ អកតំ។ សមជ្ជនានន្តិ នជសមជ្ជាទិនានំ។
ឧសភនានន្តិ គោគណស្ស អន្តរេ ឧសភវិស្សន្ននំ។ ចិត្តកម្មនានន្តិ អាវាសំ
ការេត្វា តត្ថ ចិត្តកម្មំ ការេតុំ វដ្តតិ។ ឥទំ បន បដិភានចិត្តកម្មនានំ សន្ទាយ
វុត្តំ។ ឥមាទិ ហិ បញ្ច កិញ្ចាបិ លោកស្ស បុញ្ញសម្មតានិ, អថ ខោ អបុញ្ញានិ
អកុសលានិយេវ។ ឧប្បន្នំ បដិភានន្តិ ឯត្ថ បដិភានន្តិ កថេតុកម្មតា វុច្ឆតិ។
ឥមេ បញ្ច ឧប្បជីវិនោទយាតិ ន សុបជីវិនោទយា; ឧចាយេន បន ការណេន
អនុរូចាហិ បច្ឆវេក្ខនាអនុសាសនាទីហិ សក្កា បដិវិនោទេតុន្តិ អត្ថោ។

សកចិត្តំ បសីទតីតិ ឯត្ថ ឥមាទិ វត្ថុនិ - កជអន្ធការវាសី ជុស្សនេវត្ថេរោ
កិរ ចេតិយផ្កុលំ សម្មជ្ជិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសផ្កំ កិរត្វា សិទ្ធិវាវកុសុមសន្តតមិវ
សមវិប្បកិណ្ណាវាលិកំ ចេតិយផ្កុលំ ឱលោកេន្តោ ពុទ្ធារម្មណំ បីតិចាមោជ្ឈំ
ឧប្បាទេត្វា អជ្ជាសិ។ តស្មី ខណោ មារោ បព្ពតចាទេ និព្ពត្តកាឡមក្កដោវិយ
ហុត្វា ចេតិយផ្កុលោ គោមយំ វិប្បកិរន្តោ គតោ។ ថេរោ នាសក្ខិ អវហត្ថំ
ចាបុណ្ហតុំ, សម្មជ្ជិត្វា អគមាសិ។ ធុតិយទិវសេបិ ជវគ្គរោ ហុត្វា តាទិសមេវ
វិប្បការំ អកាសិ។ តតិយទិវសេ វដ្តចាទំ មនុស្សត្ថការំ និម្មិនិត្វា ចាទេន
បរិកសន្តោ អគមាសិ។ ថេរោ “ឯវុចោ ពីភន្នបុរិសោ សមន្តា
យោជនប្បមាលោសុ គោចរគាមេសុ នត្ថិ, សិយា នុខោ មារោ”តិ ចិន្តេត្វា
“មារោសិ ត្វ”ន្តិ អាហា។ “អាម, ភន្តេ, មារោម្ហិ, ន ទានិ តេ វព្វេតុំ អសក្ខិ”ន្តិ។
“ទិដ្ឋបុព្វោ តយា តថាគតោ”តិ? “អាម, ទិដ្ឋបុព្វោ”តិ។ “មារោ នាម
មហានុភារោ ហោតិ, ឥដ្ឋ្យ តាវ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អត្តការំសទិសំ អត្តការំ
និម្មិនាហី”តិ? “ន សក្កា, ភន្តេ, តាទិសំ រូបំ និម្មិនិតុំ; អបិច ខោ បន តំសវិក្ខុកំ
បតិរូបកំ និម្មិនិស្សមី”តិ សកការំ វិជហិត្វា ពុទ្ធរូបសទិសេន អត្តការេន
អជ្ជាសិ។ ថេរោ មាវ ឱលោកេត្វា “អយំ តាវ សរាគនោសមោហោ ឯវំ សោភតិ,
កថំ នុខោ ភគវា ន សោភតិ សព្ពសោវីតរាគនោសមោហោ”តិ ពុទ្ធារម្មណំ

បីតិ បដិលភិក្ខុវិបស្សនំ វង្សេត្វា អរហន្តំ ចាបុណ្ហិ។ មារោ “វញ្ចោតោម្ហិ តយា,
ភន្តេ”តិ អាហា។ ដេវោបិ “កី អត្ថិ ជរមារ, តាទិសំ វញ្ចេតុ”ន្តិ អាហា។
លោកន្តវិហារេបិ ធនត្ថា នាម ធម្មារភិក្ខុ ចេតិយផ្តលំ សម្មជ្ជិត្វា ឡិលោកេន្តោ
ឡិទាតកសិណំ បដិលភិ។ អដ្ឋសមាបត្តិយោ និព្វត្តេសិ។ តតោវិបស្សនំ
វង្សេត្វា ជលត្តយំ សន្នាកាសិ។

បរិច្ឆំ បសីទតីតិ ឯត្ថ ឥមាទិ វត្ថុនិ - តិស្សោ នាម ធម្មារភិក្ខុ
ជម្ពុកោលចេតិយផ្តលំ សម្មជ្ជិត្វា សង្ការធម្មនិ ហេតុន គហេត្វាវ អដ្ឋាសិ។
តស្មី ខណោ តិស្សនត្ថេត្ថោ នាម នាវាតោ ឡិរុយ្ហ ចេតិយផ្តលំ ឡិលោកេន្តោ
ភាវិតិចិត្តេន សម្មជ្ជដ្ឋានន្តិ ព្យាត្វា បញ្ញាសហស្សំ បុច្ឆិ, ឥតោ សព្វំវិស្សន្នេសិ។
អញ្ញាតវស្មិម្បិ វិហារេ ដេវោ ចេតិយផ្តលំ សម្មជ្ជិត្វា វត្ថំ បរិច្ឆិន្ទិ។
យោនកវិសយតោ ចេតិយវន្តកា ចត្តារោ ដេវា អាគន្ធា ចេតិយផ្តលំ ទិស្វា
អន្តោ អប្បវិសិត្វា ទ្វារេយេវ វត្វា ឯកោ ដេវោ អដ្ឋ កប្បេ អនុស្សរិ, ឯកោ
សោឡស, ឯកោ វិសតិ, ឯកោ តីស កប្បេ អនុស្សរិ។

ទេវតា អត្ថមនា ហោន្តិតិ ឯត្ថ ឥទំ វត្ថុ - ឯកស្មី កិរ វិហារេ ឯកោ ភិក្ខុ
ចេតិយផ្តលាញោ ពោធិយផ្តលាញោ សម្មជ្ជិត្វា នហាយិតុំ គតោ។ ទេវតា “ឥមស្ស
វិហារស្ស កតកាលតោ បដ្ឋាយ ឯវំ វត្ថំ បូរេត្វា សម្មជ្ជបុព្វោ ភិក្ខុ នត្ថិ”តិ
បសន្នចិត្តា បុប្ផហត្ថា អដ្ឋសុ។ ដេវោ អាគន្ធា “កតវតាមវាសិកាត្ថា”តិ អាហា។
“ភន្តេ, ឥដេវ វសាម, ឥមស្ស វិហារស្ស កតកាលតោ បដ្ឋាយ ឯវំ វត្ថំ បូរេត្វា
សម្មជ្ជបុព្វោ ភិក្ខុ នត្ថិតិ តុម្ហាកំ, ភន្តេ, វត្ថេ បសីទិត្វា បុប្ផហត្ថា វិតាម្ហា”តិ
ទេវតា អាហំសុ។

ចាសាទិកសំវត្ថុនិកន្តិ ឯត្ថ ឥទំ វត្ថុ - ឯកំ កិរ អមច្ចបុត្តំ អភយត្ថេវោ
អារព្ព អយំ កថា ឧទចាទិ “កី នុ ខោ អមច្ចបុត្តោ ចាសាទិកោ, អភយត្ថេវោតិ

ឧកោបិ នេ ឯកស្មី ហ្នានេ ឱលោកេស្សមា”តិ។ ញាតកា អមច្ចបុត្តំ អលង្កិតា
មហាចេតិយំ វន្តាបេស្សមាតិ អគម៌សុ។ ថេរមាតាបិ ចាសាទិកំ ជីវំ ការេត្វា
បុត្តស្ស បហិណ្ឌិ, “បុត្តោ មេ កេសេ ជិន្ទាបេត្វា ឥមំ ជីវំ ចារុបិត្វា
ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ មហាចេតិយំ វន្តត្វ”តិ។ អមច្ចបុត្តោ ញាតិបរិវុតោ
ចាចិនទ្វារេន ចេតិយផ្តលំ អារុទ្ធោ, អភយត្ថេវេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ
ទក្ខិណទ្វារេន ចេតិយផ្តលំ អារុហិត្វា ចេតិយផ្តលោ តេន សទ្ធិ សមាគន្ធា
អាហា - “កី ត្វំ, អារុសោ, មហាល្លកត្ថេរស្ស សម្មជ្ជដ្ឋានេ កចរំ ធម្មត្វា មយា
សទ្ធិ យុគគ្គាហំ គណ្ហាសី”តិ។ អតីតត្ថកាវេ កិរ អភយត្ថេវេ មហាល្លកត្ថេវេ
នាម ហុត្វា គោចរគាមេ ចេតិយផ្តលំ សម្មជ្ជិ, អមច្ចបុត្តោ មហាឧចាសកោ
ហុត្វា សម្មជ្ជដ្ឋានេ កចរំ គហេត្វា ធម្មសី។

សត្តសាសនំ កតំ ហោតីតិ ឥទំ សម្មជ្ជនវត្ថំ នាម ពុទ្ធហិ វណ្ណតំ, តស្មា តំ
ករោន្តេន សត្តសាសនំ កតំ ហោតិ។ តត្រិទំ វត្ថុ - អាយស្មា កិរ សារិបុត្តោ
ហិមវន្តំ គន្ធា ឯកស្មី បញ្ចារេ អសម្មជ្ជិត្វាវ និរោធំ សមាបទ្ធិត្វា និសីទិ។ ភគវា
អាវជ្ជន្តោ ថេរស្ស អសម្មជ្ជិត្វាវ និសិទ្ធការំ ញាត្វា អាកាសេន គន្ធា ថេរស្ស
បុរេតោ អសម្មជ្ជដ្ឋានេ ចាទានិ ទស្សេត្វា បច្ឆាគណ្ឌិ។ ថេរោ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋិតោ
ភគវតោ ចាទានិ ទិស្វា ពលវហិរោត្ថប្បំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា ជណ្ឌកេហិ បតិដ្ឋាយ
“អសម្មជ្ជិត្វាវ និសិទ្ធការំ វត មេ សត្តា អញ្ញាសិ, សង្ឃមជ្ឈេ ទានិ ចោទនំ
ការេស្សមី”តិ ទសពលស្ស សន្តិកំ គន្ធា វន្តិត្វាវ និសីទិ។ ភគវា “កុហី គតោសិ,
សារិបុត្តា”តិ វត្វា “ន បតិវ្យបំ ទានិ តេ មយ្ហំ អនន្តរេ ហ្នានេ ឋត្វាវិចរន្តស្ស
អសម្មជ្ជិត្វាវ និសីទិតុ”ត្ថិ អាហា។ តតោ បដ្ឋាយ ថេរោ គណ្ឌិកបដិមុញ្ញនដ្ឋានេបិ
តិដ្ឋន្តោ ចាទេន កចរំ វិយ្យហិត្វាវ តិដ្ឋតិ។

អត្តនោ ភាសបរិយន្តំ ន ឧគ្គល្លាភីតិ “ឥមស្មី វត្ថុស្មី ឯត្ថកំ សុត្តំ
ឧបលព្ពតិ, ឯត្ថកោ វិនិច្ឆយោ, ឯត្ថកំ សុត្តញ្ញា វិនិច្ឆយញ្ញា វក្ខាមី” តិ ឯវំ អត្តនោ
ភាសបរិយន្តំ ន ឧគ្គល្លាភីតិ។ “អយំ ចោទកស្ស បុរិមកថា, អយំ បន្ទិមកថា,
អយំ ចុទិតកស្ស បុរិមកថា, អយំ បន្ទិមកថា, ឯត្ថកំ គយ្ហបកំ, ឯត្ថកំ ន
គយ្ហបក” តិ ឯវំ អនុគ្គល្លាញោ បន បរស្ស ភាសបរិយន្តំ ន ឧគ្គល្លាភីតិ នាម។
អាបត្តិ ន ជាតាតីតិ ចារាជិកំ វា សង្ឃាទិសេសំ វាតិ សត្តន្តំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ
នាតាករណំ ន ជាតាតិ។ មូលន្តិទ្វេ អាបត្តិយា មូលានិ កាយោ ច វាចា ច, តានិ
ន ជាតាតិ។ **សមុទយន្តិ** ធម៌ អាបត្តិសមុដ្ឋានានិ អាបត្តិសមុទយោ នាម, តានិ ន
ជាតាតិ។ ចារាជិកាទីនំ វត្ថុំ ន ជាតាតីតិបិ វត្ថុំ ហោតិ។ **និរោធន្តិ** អយំ អាបត្តិ
នេសនាយ និរុដ្ឋតិ, វ្យាបសម្មតិ, អយំ វុដ្ឋានេនាតិ ឯវំ អាបត្តិនិរោធំ ន ជាតាតិ។
សត្ត សមថេ អជាតន្តោ បន អាបត្តិនិរោធគាមិនិបដិបទំ ន ជាតាតិ។

អធិករណបញ្ចកេ អធិករណំ នាម ចត្តារិ អធិករណានិ។ អធិករណាស្ស
មូលំ នាម តេត្តិស មូលានិ - វិវាទាធិករណាស្ស ធានស មូលានិ,
អនុវាទាធិករណាស្ស ចុទ្ទស, អាបត្តាធិករណាស្ស ធម៌, កិច្ចាធិករណាស្ស ឯកំ;
តានិ បរតោ អាវិ ភវិស្សន្តិ។ **អធិករណាសមុទយោ** នាម អធិករណាសមុដ្ឋានំ។
វិវាទាធិករណំ អដ្ឋារស ភេទករវត្ថុនិ និស្សាយ ឧប្បជ្ឈតិ; អនុវាទាធិករណំ
ចតស្សោវិបត្តិយោ; អាបត្តាធិករណំ សត្តាបត្តិក្ខន្ធន្ត; កិច្ចាធិករណំ ចត្តារិ
សង្ឃកិច្ចានីតិ ឥមំ វិភាគំ ន ជាតាតីតិ អត្តោ។ **អធិករណានិរោធំ ន ជាតាតីតិ**
ធម្មនវិនយេន សត្តសាសនេន មូលាមូលំ គត្តាវិនិច្ឆយសមថំ ចាបេតុំ ន
សក្កាតិ; “ឥទំ អធិករណំ ធ្វើហិ, ឥទំ ចត្វហិ, ឥទំ តីហិ ឥទំ ឯកេន សមថេន
សម្មតិ” តិ ឯវំ សត្ត សមថេ អជាតន្តោ បន អធិករណានិរោធគាមិនិបដិបទំ ន
ជាតាតិ នាម។ **វត្ថុំ ន ជាតាតីតិ** “ឥទំ ចារាជិកស្ស វត្ថុ, ឥទំ
សង្ឃាទិសេសស្ស” តិ ឯវំ សត្តន្តំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ វត្ថុំ ន ជាតាតិ។ **និទានន្តិ**

“សត្តន្តំ និទានានំ ឥទំ សិក្ខាបទំ ឯត្ថ បញ្ញត្តំ, ឥទំ ឯត្ថា” តិ ន ជាធាតុ។ បញ្ញត្តិ ន ជាធាតុ តិ តស្មី តស្មី សិក្ខាបទេ បឋមបញ្ញត្តិ ន ជាធាតុ។ អនុបញ្ញត្តិន្តិ បុនប្បុរំ បញ្ញត្តិ ន ជាធាតុ។ អនុសន្ធិវចនបថន្តិ កថានុសន្ធិ- វិនិច្ឆយានុសន្ធិវសេនវត្ថុ ន ជាធាតុ។ ព្រត្តិ ន ជាធាតុ តិ សព្វេន សព្វំ ព្រត្តិ ន ជាធាតុ។ ព្រត្តិយា ករណំ ន ជាធាតុ តិ ព្រត្តិកិច្ចំ ន ជាធាតុ, ឌីសារណាធីសុ នវសុ ហ៊ានេសុ ព្រត្តិកម្មំ នាម ហោតិ, ព្រត្តិទុតិយព្រត្តិបតុត្ថកម្មេសុ ព្រត្តិយា កម្មប្បត្តោ ហុត្វា តិជ្ជតិ តិ ន ជាធាតុ។ ន បុព្វកុសលោ ហោតិ ន អបរកុសលោតិ បុព្វេ កថេតព្ពញ្ច បច្ឆា កថេតព្ពញ្ច ន ជាធាតុ, ព្រត្តិ នាម បុព្វេ វេបេតព្ពា, បច្ឆា ន វេបេតព្ពាតិបិ ន ជាធាតុ។ អកាលញ្ច ប ហោតិ តិ កាលំ ន ជាធាតុ, អនជ្ឈិវដ្ឋោ អយាចិតោ ភាសតិ, ព្រត្តិកាលម្បិ ព្រត្តិខេត្តម្បិ ព្រត្តិឌីកាសម្បិ ន ជាធាតុ។

មន្តត្តា មោម្មហត្តាតិ កេវលំ អញ្ញាលោន មោម្មហភាវេន ធុតង្គំ អានិសំសំ អជានិត្វា។ ចាបិប្បោតិ តេន អវញ្ញាវសេន បច្ចយលាភំ បត្តយមាណោ។ បរិវេកន្តិ កាយចិត្តឧបដិវេកំ។ ឥនមត្តិតន្តិ ឥមាយ កល្យាណាយ បដិបត្តិយា អត្តោ ឯតស្សាតិ ឥនមត្តិ, ឥនមត្តិនោ ភាវោ ឥនមត្តិតា; តំ ឥនមត្តិតំយេវ និស្សយ ន អញ្ញំ កិញ្ចំ លោកាមិសន្តិ អត្តោ។

ឧចោសថំ ន ជាធាតុ តិ នវិវិដំ ឧចោសថំ ន ជាធាតុ។ ឧចោសថកម្មន្តិ អធម្មេនវគ្គាធិភេទំ បតុព្ពិដំ ឧចោសថកម្មំ ន ជាធាតុ។ ចាតិមោក្ខន្តិ ទ្វេ មាតិកា ន ជាធាតុ។ ចាតិមោក្ខន្តេសន្តិ សព្ពម្បិ នវិវិដំ ចាតិមោក្ខន្តេសំ ន ជាធាតុ។ បវារណាន្តិ នវិវិដំ បវារណំ ន ជាធាតុ។ បវារណាកម្មំ ឧចោសថកម្មសទិសមេវ។

អថាសាទិកបញ្ចកេ - អថាសាទិកន្តិ កាយទុច្ចរិតាទិ អកុសលកម្ម
វុច្ចតិ។ ថាសាទិកន្តិ កាយសុចរិតាទិ កុសលកម្ម វុច្ចតិ។ អតិវេលន្តិ វេលំ
អតិក្ខម្ម ពហុតរំ កាលំ កុលេសុ អប្បវិហារេតិ អន្តោ។ ឌីតារោតិ កិលេសានំ
អន្តោ ឌីតរណំ។ សំគិលីដ្ឋន្តិ ទុដ្ឋល្លាបត្តិកាយសំសគ្គាទិភេទំ។
វិសុទ្ធិបញ្ចកេបវារណាគ្គហណោន នវវិជាយិ បវារណា វេទិតញ្ញា។ សេសំ
សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

បញ្ចកវារវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ធក្កវារវណ្ណានា

៣២៦. ធក្កសុ - ធសាមីចិយោតិ “សោ ច ភិក្ខុ អនត្ថិតោ, តេ ច ភិក្ខុ
ការយ្ហា, អយំ តត្ថ សាមីចិ”, “យុញ្ញន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា វោ សកំវិនិស្សាតិ
អយំ តត្ថ សាមីចិ”, “អយំ តេ ភិក្ខុ បន្តោ យាវ ភេទនាយ ជារេតញ្ញោតិ អយំ
តត្ថ សាមីចិ”, “តតោ និហរិត្វា ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សំវិភជិតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ”,
“អញ្ញាតត្ថំ បរិបុច្ឆិតត្ថំ បរិបញ្ញិតត្ថំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ”, “យស្ស ភវិស្សតិ សោ
ហរិស្សតីតិ អយំ តត្ថ សាមីចិ” តិ ឥមា ភិក្ខុចាតិមោក្ខយេវ ធសាមីចិយោ។ ធន
ធននកាតិ បញ្ចកេ វុត្តា បញ្ច ភិក្ខុនីនំ ឧទកសាជីកាយ សទ្ធិ ធន។
ធមហាការេហិតិ អលដ្ឋិតា អញ្ញាណាតា កុក្កច្ចបកតតា អកប្បិយេ
កប្បិយសញ្ញិតា កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតា សតិសម្មោសាតិ។ តត្ថ
ឯករត្តនារត្តសត្តាហាតិក្កមាទិសុ អាបត្តិ សតិសម្មោសេន អាបដ្ឋតិ។ សេសំ
វុត្តនយមេវ។ ធអានិសំសារីនយជរេតិ បញ្ចកេ វុត្តា បញ្ច តស្សាធមយ្យោ
ឧចាសថោតិ ឥមំនា សទ្ធិ ធន។

ធម្មបរមាធិតិ “ឧសាហាបរមំ អតិរេកចីវរំ ជារេតព្ពំ, មាសបរមំ តេនភិក្ខុនា
តំ ចីវរំ ធិក្ខិបិតព្ពំ, សន្តរុត្តរបរមំ តេនភិក្ខុនា តតោ ចីវរំ សាទិតព្ពំ,
ធរិត្តបរមំ តុណ្ហិក្ខុតេន ឧទ្ទិស្ស ហិតព្ពំ, នវំ បនភិក្ខុនា សន្តតំ ការាបេត្វា
ធព្ពស្សានិ ជារេតព្ពំ ធព្ពស្សបរមតា ជារេតព្ពំ, តិយោជនបរមំ សហត្ថា
ជារេតព្ពានិ, ឧសាហាបរមំ អតិរេកបត្តោ ជារេតព្ពោ, សត្តាហាបរមំ
សន្និធិការកំ បរិភុណ្ឌិតព្ពានិ, ធារត្ថបរមំ តេនភិក្ខុនា តេន ចីវរេន
វិប្បវសិតព្ពំ, ចតុក្កសបរមំ, អឡុតេយ្យកំសបរមំ, ទ្ធផ្តលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពំ,
អដ្ឋផ្តលបរមំ មញ្ចបជិចាទកំ, អដ្ឋផ្តលបរមំ ទន្តកជ្ជ”ន្តិ ឥមាធិ បុទ្ទស បរមាធិ។
តត្ថ បឋមាធិ ធម៌ ធម៌កំ, តតោ ធម៌កំ អបនេត្វា សេសេសុ ឯកេកំ
បក្ខិបិត្វាតិអាទិនា នយេន អញ្ញានិបិ ធម្មានិ កាតព្ពានិ។

ធម្មាបត្តិយោតិ តីណិ ធម្មានិ អន្តរបេយ្យាលេ វុត្តានិ។ ធម្មាធិតិ
តជ្ជនីយ-និយស្ស-បព្ពាជនីយ-បដិសារណីយានិ ចត្តារិ, អាបត្តិយា អនុស្សនេ ច
អប្បជិកេម្មេ ច វុត្តទ្ធវយម្បិ ឯកំ, ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សគ្គេ ឯកន្តិ ធម៌
នហានេតិ ឱរេនឡមាសំ នហានេ; វិប្បកតចីវរាទិធម្មក្ខន្ធយំ កថិនក្ខន្ធកេ
និទ្ទិដ្ឋំ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

ធម្មការវរណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សត្តកវរណ្ណានា

៣២៧. សត្តកេសុ - សត្ត សាមីចិយោតិ បុព្វេវុត្តេសុ ធម្ម “សា ច ភិក្ខុនី
អនត្ថិតា, តា ច ភិក្ខុនិយោ ការយ្ហា, អយំ តត្ថ សាមីចី”តិ ឥមំ បក្ខិបិត្វា សត្ត
វេទិតព្ពា។ សត្ត អធម្មិកា បដិញ្ញាតករណាតិ “ភិក្ខុ ចារាជិកំ អដ្ឋាបន្នោ
ហោតិ, ចារាជិកេន ចោទិយមាណោ ‘សដ្ឋាទិសេសំ អដ្ឋាបន្នោម្ហី’តិ

បដិជានាតិ, តំ សង្ឃោ សង្ឃាទិសេសេន កាវេតិ, អធម្មកំ បដិញ្ញាតករណា"ន្តិ
ឯវំ សមថក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋា។ ធម្មកាបិ តត្ថេវ និទ្ទិដ្ឋា។ **សត្តន្តំ អនាបត្តិ**
សត្តាហករណីយេន កន្តន្តិ វស្សបនាយិកក្ខន្ធកេ វុត្ថំ។ **សត្តានិសំសា**
វិនយធរេតិ "តស្សាធរយ្យោ ឧចាសថោ បវារណា"តិ ឥមេហិ សទ្ធិ បញ្ចកេ
វុត្តា បញ្ច សត្ត ហោន្តិ។ **សត្ត បរមាធិតិ** ធរក្កេ វុត្តានិយេវ សត្តកវសេន
យោជេតញ្ញានិ។ **កតចីវរន្តិអាទិនិ** ទ្វេ សត្តកានិ កថិនក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋានិ។

ភិក្ខុស្ស នហោតិ អាបត្តិ ទដ្ឋញ្ញា, ភិក្ខុស្ស ហោតិ អាបត្តិ ទដ្ឋញ្ញា, ភិក្ខុស្ស
ហោតិ អាបត្តិ បដិកាតញ្ញាតិ ឥមាធិ តីណិ សត្តកានិ, ទ្វេ អធម្មកានិ, ឯកំ
ធម្មកំ; តានិ តីណិបិ ចម្បយ្យកេ និទ្ទិដ្ឋានិ។ **អសទ្ធម្មាតិ** អសតំ ធម្មា, អសន្តោ
វា ធម្មា; អសោភនា ហីនា លាមកាតិ អត្ថោ។ **សទ្ធម្មាតិ** សតំ ពុទ្ធាធិនំ ធម្មា;
សន្តោ វា ធម្មា សុន្តរា ឧត្តមាតិ អត្ថោ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

សត្តកវារវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អដ្ឋកវារវណ្ណានា

៣២៨. អដ្ឋកេសុ - **អដ្ឋានិសំសេតិ** "ន មយំ ឥមិនា ភិក្ខុនា សទ្ធិ ឧចាសថំ
ករិស្សាម, វិនា ឥមិនា ភិក្ខុនា ឧចាសថំ ករិស្សាម, ន មយំ ឥមិនា ភិក្ខុនា សទ្ធិ
បវារេស្សាម, សង្ឃកម្មំ ករិស្សាម, អាសនេ និសីទិស្សាម, យាគុចានេ
និសីទិស្សាម, ភត្តគ្គេ និសីទិស្សាម, ឯកច្ឆន្ទេ វសិស្សាម, យថាវុឡំ អភិវាទនំ
បច្ចដ្ឋានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ ករិស្សាម, វិនា ឥមិនា ភិក្ខុនា ករិស្សាមា"តិ
ឯវំ កោសម្ពកក្ខន្ធកេ វុត្ថេ អាទិនិសំសេ។ ទុតិយអដ្ឋកេបិ ឯសេវ នយោ, តម្បិ
ហិ ឯវមេវ កោសម្ពកក្ខន្ធកេ វុត្ថំ។

អដ្ឋយាវតតិយកាតិ ភិក្ខុនំតេរសកេ ចត្តារោ, ភិក្ខុនំនំសត្តរសកេ
ភិក្ខុហិ អសាធារណា ចត្តារោតិ អដ្ឋ។ អដ្ឋហាការេហិ កុលានិ ទូសេតិ
កុលានិ ទូសេតិ បុប្ផន វា ជលេន វា ចុណ្ណេន វា មត្តិកាយ វា ទន្តកដ្ឋេន វា
វេឡុយា វា វេជ្ជិកាយ វា ជង្គុយេសនិកេន វាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ។ អដ្ឋមាតិកា
ចីវរកូន្តកេ, អបរា អដ្ឋ កថិនកូន្តកេ វុត្តា។ អដ្ឋហិ អសទ្ធម្មហិ តិ លាភេន
អលាភេន យសេន អយសេន សក្ការេន អសក្ការេន ចាបិច្ចតាយ
ចាបមិត្តតាយ។ អដ្ឋលោកធម្មា នាម លាភេ សារាគោ, អលាភេ បដិវារោធា;
ឃ្លំ យសេ អយសេ, បសំសាយ និម្មាយ, សុខេ សារាគោ, ទុក្ខេ បដិវារោធាតិ។
អដ្ឋង្គិកោ មុសាវាទោតិ “វិនិចាយ សញ្ញា”ន្តិ ឥមិនា សទ្ធិ ចាឡិយំ អាគតេហិ
សត្តហិ តិ អដ្ឋហិ អង្គហិ អដ្ឋង្គិកោ។

អដ្ឋឧបោសថផ្កានីតិ -

“ចាលំ ន ហនេ ន ចាទិន្ទមាទិយេ,
មុសា ន ភាសេ ន ច មជ្ឈចោ សិយា;
អព្រហ្មចរិយាវិរមេយ្យ មេធុនា,
រត្តិ ន ភុញ្ញេយ្យវិកាលភោជនំ។

“មាលំ ន ធាវេ ន ច កន្ធមាចវេ,
មញ្ជេ ធមាយំវ សយេថ សន្តតេ;
ឯតញ្ញា អដ្ឋង្គិកមាហុបោសថំ,
ពុទ្ធន ទុក្ខន្តគុនា បកាសិត”ន្តិ។ (អ. និ. ៣.៧០);

ឃ្លំ វុត្តានិ អដ្ឋ។ អដ្ឋទូតេយ្យផ្កានីតិ “ឥធជ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ សោតា ច ហោតិ
សាវេតា ចា”តិអាទិនា នយេន សង្ឃភេទកេ វុត្តានិ។ តិត្ថិយវត្តានិ

មហាខន្ធកេនិទ្ទិដ្ឋានិ។ អនតិវត្តា ច អតិវត្តា ច បវរណាសិក្ខាបទេនិទ្ទិដ្ឋានិ។
អដ្ឋន្នំបច្ចដ្ឋាតព្ពន្ធិកត្តក្កេវុឡ្យភិក្ខុនិទំ, អាសនម្បិ តាសំយេវ ឆាតព្ពំ។
ឧចាសិកាតិវិសាខា។ អដ្ឋានិសំសាវិនយធរេតិ បញ្ចកេវុត្តេសុ បញ្ចេសុ
“តស្សាធរយេវ ឧចាសថោ, បវរណា, សង្ឃកម្ម”ន្តិ ឥមេ តយោ បក្ខិបិទ្វា អដ្ឋ
វេទិតញ្ញា។ អដ្ឋបរមាជីតិ បុព្វេវុត្តបរមាទេវ អដ្ឋកវសេន យោជេត្វា
វេទិតញ្ញានិ។ អដ្ឋេសុ ធម្មេសុ សម្មាវត្ថិតព្ពន្ធិ “ន បកតត្ថស្ស ភិក្ខុនោ
ឧចាសថោ វេបេតញ្ញោ, ន បវរណា វេបេតញ្ញា” តិអាទិនា នយេន សមថក្ខន្ធកេ
និទ្ទិដ្ឋេសុ អដ្ឋេសុ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

អដ្ឋកវរវណ្ណាន និដ្ឋិតា។

នវកវរវណ្ណាន

៣២៩. នវកេសុ - នវ អាឃាតវត្ថុនីតិ “អនត្ថំ មេ អចរី” តិអាទិនិ នវ។ នវ
អាឃាតបដិវិនយាតិ “អនត្ថំ មេ អចរី, តំ កុតេត្ថ លញ្ញាតិ អាឃាតំ
បដិវិនេតី” តិអាទិនិ នវ។ នវ វិនិតវត្ថុនីតិ នវហិ អាឃាតវត្ថុហិ អារតិវិរតិ
បដិវិរតិ សេតុយាតោ។ នវហិ សង្ឃេភិក្ខុតីតិ “នវន្នំ វា, ឧចាលិ, អតិវេកនវន្នំ
វា សង្ឃរាជិ ចេវ ហោតិ សង្ឃកេនោ ចា” តិ។ នវ បរមាជីតិ បុព្វេវុត្តបរមាទេវ
នវកវសេន យោជេត្វា វេទិតញ្ញានិ។ នវ តណ្ហាមូលកា នាម តណ្ហំ បដិច្ច
បរិយេសនា, បរិយេសនំ បដិច្ច លាភោ, លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ, វិនិច្ឆយំ បដិច្ច
ធន្តរាភោ, ធន្តរាភំ បដិច្ច អន្លោសានំ, អន្លោសានំ បដិច្ច បរិគ្គហោ, បរិគ្គហំ
បដិច្ច មច្ឆរិយំ, មច្ឆរិយំ បដិច្ច អារក្ខា, អារក្ខាធិករណំ
ធន្តរាធនសត្តាធនកលហរិក្ខហរិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទា។ នវ
វិធមានាតិ “សេយ្យស្ស សេយ្យេហមស្មី” តិមាណាយោ។ នវ ជីវរាជីតិ តិជីវរន្តិ
វា វស្សិកសាជីកាតិ វាតិអាទិនា នយេន វុត្តានិ។ នវិកប្បេតញ្ញានីតិ

អធិដ្ឋិតកាលតោ បដ្ឋាយ នវិកប្បតញ្ញានិ។ នវ អធម្មិកានិ ធានានីតិ
សង្ឃស្ស បរិណាតំ អញ្ញសង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា បុគ្គលស្ស វា បរិណាមេតិ,
ចេតិយស្ស បរិណាតំ អញ្ញចេតិយស្ស វា សង្ឃស្ស វា បុគ្គលស្ស វា
បរិណាមេតិ, បុគ្គលស្ស បរិណាតំ អញ្ញបុគ្គលស្ស វា សង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា
បរិណាមេតិ ឯវំ វុត្តានិ។

នវ បដិគ្គហបរិភោគាតិ ឯតេសំយេវ ធានានំ បដិគ្គហា ច បរិភោគា ច។
តីណិ ធម្មិកានិ ធានានីតិ សង្ឃស្ស និទ្ធិ សង្ឃស្សេវ ទេតិ, ចេតិយស្ស និទ្ធិ
ចេតិយស្សេវ, បុគ្គលស្ស និទ្ធិ បុគ្គលស្សេវ ទេតីតិ ឥមា នីតីណិ។
បដិគ្គហបដិភោគាបិ តេសំយេវ បដិគ្គហា ច បរិភោគា ច។ នវ អធម្មិកា
សញ្ញត្តិយោតិ អធម្មវាទិបុគ្គលោ, អធម្មវាទិសម្ពហុលា, អធម្មវាទិសង្ខេតិ ឯវំ
តីណិ តិកានិ សមថក្ខន្ធកេ និទ្ធិជ្ជានិ។ ធម្មិកា សញ្ញត្តិយោបិ ធម្មវាទិ
បុគ្គលោតិអាទិនា នយេន តត្ថេវ និទ្ធិជ្ជា។ អធម្មកម្មេ ទ្វេ នវកានិ ឱវាទវគ្គស្ស
បឋមសិក្ខាបទនិទ្ទេសេ ចាចិត្តិយវសេន វុត្តានិ។ ធម្មកម្មេ ទ្វេ នវកានិ តត្ថេវ
ទុក្ខជវសេន វុត្តានិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

នវកវាវវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ទសកវាវវណ្ណានា

៣៣០. ទសកេសុ - ទស អាយាតវត្ថុនីតិ នវកេសុ វុត្តានិ នវ “អដ្ឋានេ វា
បន អាយាតោ ជាយតី”តិ ឥមិនា សទ្ធិ ទស ហោន្តិ។ អាយាតបដិវិនយាបិ តត្ថ
វុត្តា នវ “អដ្ឋានេ វា បន អាយាតោ ជាយតិ, តំ កុតេត្ថ លញ្ញាតិ អាយាតំ
បដិវិនេតី”តិ ឥមិនា សទ្ធិ ទស វេទិតញ្ញា។ ទសវិនិតវត្ថុនីតិ ទសហិ
អាយាតវត្ថុហិ វិវតិសម្ពាតានិ ទស។ ទសវត្ថុកា មិច្ឆាទិដ្ឋិតិ “នត្ថិ

ទិន្ន"ន្តិអាទិវសេន វេទិតញ្ចា, "អត្ថិ ទិន្ន"ន្តិអាទិវសេន សម្មាទិន្និ, "សស្សតោ
លោកោ"តិអាទិនា វសេន បន អន្តគ្គាហិកា ទិន្និ វេទិតញ្ចា។ ទស មិច្ឆត្តាតិ
មិច្ឆាទិន្និអាទយោ មិច្ឆាវិមុត្តិបរិយោសានា, វិបរីតា សម្មត្តា។ សលាកគ្គាហា
សមថក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋា។

ទសហង្កេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ឧប្បាហិកាយ សម្មន្និតញ្ចោតិ "សីលវា
ហោតី"តិអាទិនា នយេន សមថក្ខន្ធកេ វុត្តហិ ទសហិ។ ទស អាទិនវា
រាជន្តេបុរេប្បវេសនេ រាជសិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋា។ ទស ទានវត្ថុនីតិ អន្ធនំ ចានំ វត្ថុ
យានំ មាលា គន្ធុវិលេបនំ សេយ្យាវសនំ បទីបេយ្យំ។ ទស រតនានីតិ
មុត្តាមណីវេឡុវិយាទិនិ។ ទស បំសុក្ខលានីតិ សោសានិកំ, ចាបណិកំ,
ឧន្ធរក្ខាយិកំ, ឧបចិកក្ខាយិកំ, អគ្គិទឡំ, កោខាយិកំ, អជិកក្ខាយិកំ, ជូបចីវរំ,
អាភិសេកិយំ, ភតបដិយាកតន្តិ ឯតេសុ ឧបសម្បន្នេន ឧស្សុក្កំ កាតព្វំ។ ទស
ចីវរធារណាតិ "សព្ពន្ធលកានិ ចីវរានិ ធារេន្តី"តិ វុត្តវសេន ទសាតិ កុរុន្តិយំ
វុត្តំ។ មហាអដ្ឋកថាយំ បន "នវសុ កប្បិយចីវរេសុ ឧទកសាជិកំ វា សង្កត្តិកំ
វា បក្ខិបិទ្វា ទសា"តិ វុត្តំ។

អវន្ននិយបុគ្គលា សេនាសនក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋា។ ទស អក្កោសវត្ថុនិ
ឱមសវាទេ និទ្ទិដ្ឋានិ។ ទស អាគារា បេសុញ្ញសិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋា។ ទស
សេនាសនានីតិ មញ្ចោ, បីបំ, ភិសិ, ពិម្ពោហានំ, ចិមិលិកា, ឧត្តរត្ថរណំ, តដ្ឋិកា,
ចម្មុខណ្ឌោ, និសីទនំ, តិណាសន្តារោ, បណ្ណាសន្តារោតិ។ ទស វរាទិ យាបិស្វតិ
វិសាខា អដ្ឋ, សុទ្ធនេនមហារាជា ឯកំ, ជីវកោ ឯកំ។ យាគុអានិសំសា ច
អកប្បិយមំសានិ ច ភេសន្តក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋានិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

ទសកវាវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឯកាធសកវាវណ្ណា

៣៣០. ឯកាធសកេសុ - ឯកាធសាតិ បណ្ណាកាធយោ ឯកាធស។

ឯកាធស ចាទុកាតិ ធន រតនមយា, ឯកា កដ្ឋចាទុកា។

តិណាចាទុកមុញ្ញចាទុកបញ្ចជចាទុកាធយោ បន កដ្ឋចាទុកសង្ក្ខហមេវ

គច្ឆន្តិ។ ឯកាធស បត្តាតិ តម្កលោហាមយេន វា ធារមយេន វា សទ្ធិ ធន

រតនមយា។ ឯកាធស ចីវរានីតិ សព្វនីលកាធិនិ ឯកាធស។ យាវតតិយកាតិ

ឧត្តត្តានុវត្តិកា ភិក្ខុនី, សង្ឃាធិសេសា អដ្ឋ, អវិជ្ជា, បណ្ណាកាធិតិ។ ឯកាធស

អន្តរាយិកា នាម “នសិ អនិមិត្តា” តិ អាធយោ។ ឯកាធស ចីវរានិ

អធិដ្ឋាតញ្ញានីតិ តិចីវរំ, វស្សិកសាជិកា, និសីទនំ, បច្ចត្តរណំ, កណ្ណាប្បដិច្ឆាធិ,

មុខបុញ្ញនចោធិ, បរិក្ខារចោធិ, ឧទកសាជិកា, សង្កត្តិកាតិ។ ន

វិកេប្បតញ្ញានីតិ ឯតានេវ អធិដ្ឋតកាលតោ បដ្ឋាយ នវិកេប្បតញ្ញានិ។

គណ្ហិកា ចវិធា ច សុត្តមយេន សទ្ធិ ឯកាធស ហោន្តិ, តេ សព្វេ ឧទ្ធកកក្ខន្ធកេ

និទ្ទិដ្ឋា។ បថវិយោ បថវិសិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋា។ និស្សយបដិបស្សនិយោ

ឧបជ្ឈាយម្ហា បញ្ច, អាចរិយម្ហា ន; ឯវំ ឯកាធស។ អវន្តិយបុគ្គលា នគ្គេន សទ្ធិ

ឯកាធស, តេ សព្វេ សេនាសនក្ខន្ធកេ និទ្ទិដ្ឋា។ ឯកាធស បរមាធិ បុព្វេ វុត្តសុ

ចុទ្ធសសុ ឯកាធសកវសេន យោដេត្វា វេទិតញ្ញានិ។ ឯកាធស វរានីតិ

មហាបជាបតិយា យាចិតវរេន សទ្ធិ បុព្វេ វុត្តានិ ធន។ ឯកាធស

សីមាធាសាតិ “អតិឧទ្ធកំ សីមំ សម្មន្ទន្តិ” តិ អាធិនា នយេន កម្មវគ្គេ

អាគមិស្សន្តិ។

អក្កោសកបរិភាសកេ បុគ្គលេ ឯកាធសាធិនវា នាម “យោ សោ, ភិក្ខុវេ,

ភិក្ខុ អក្កោសកោ បរិភាសកោ អរិយូបវាធិ, សព្វាហ្មចារីនំ អដ្ឋានមេតំ

អនវកាសោ យំ សោ ឯកាធសន្តំ ព្យសនានំ អញ្ញាតំ ព្យសនំ ន និគច្ឆេយ្យ។

កតមេសំ ឯកាទសន្តិ? អនិគតំ នាទិគប្បតិ, អនិគតា បរិហាយតិ,
សទ្ធម្មស្ស ន វោទាយន្តិ, សទ្ធម្មេសុ វា អនិមាទិកោ ហោតិ, អនភិរតោ វា
ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ, អញ្ញាតរំ វា សំកិលិដ្ឋំ អាបត្តិ អាបដ្ឋតិ, សិក្ខំ វា បច្ចក្ខាយ
ហីនាយាវត្តតិ, កាឡំ វា រោគាតន្តំ ដុសតិ, ឧម្មាទំ វា ចាបុណាតិ ចិត្តក្ខេបំ វា,
សម្មុទ្ពោ កាលំ ករោតិ, កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុគ្គតិ វិនិចាតំ
និរយំ ឧបបដ្ឋតិ"តិ (អ. និ. ១១.៦)។ ឯត្ថ ច សទ្ធម្មោតិ ពុទ្ធវចនំ អនិប្បតំ។

អាសេវិតាយាតិ អាទិតោ បដ្ឋាយ សេវិតាយ។ ភាវិតាយាតិ និច្ឆាទិតាយ
វុឡិតាយ

វា។ ពហុលីកតាយាតិ បុនប្បនំ កតាយ។ យាទីកតាយាតិ
សុយុត្តយានសទិសាយ កតាយ។ វុត្ថុកតាយាតិ យថា បតិដ្ឋា ហោតិ; ឯវំ
កតាយ។ អនុដ្ឋិតាយាតិ អនុ អនុ បវុត្តិតាយ; និច្ឆាទិតាយាតិ អត្ថោ។
បរិចិតាយាតិ សមន្តតោ ចិតាយ; សព្វទិសាសុ ចិតាយ អាទិតាយ ភាវិតាយ
អភិវុឡិតាយាតិ អត្ថោ។ សុសមារទ្ធាយាតិ សុដ្ឋសមារទ្ធាយ; វសីភាវំ
ឧបនិតាយាតិ អត្ថោ។ ន ចាបកំ សុបិនន្តិ ចាបកមេវ ន បស្សតិ, ភក្កកំ បន
វុឡិការណភូតំ បស្សតិ។ ទេវតា វក្ខន្តិតិ អារក្ខទេវតា ធម្មិកំ វក្ខំ
បច្ចុបដ្ឋាបេន្តិ។ តុវដំ ចិត្តំ សមាធិយតិតិ ឱប្បំ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឧត្តរ
អប្បដិវដ្ឋន្តោតិ មេត្តាយានតោ ឧត្តរី អរហត្តំ អសច្ឆិករោន្តោ សេខោ វា
បុព្វជ្ជនោ វា ហុត្វា កាលំ ករោន្តោ ព្រហ្មលោក្ខបគោ ហោតិ។ សេសំ សព្វត្ថ
ឧត្តានមេវាតិ។

ឯកាទសកវារវណ្ណានា បរិយោសានា

ឯកុត្តរិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឧទាសថាធិបុត្តាវិស្សជ្ជនា

៣៣២. “ឧទាសថកម្មស្ស កោ អាធិ”តិអាធិនំ បុត្តានំវិស្សជ្ជនេ សាមគ្គី
អាធិតិ “ឧទាសថំ ករិស្សមា”តិ សីមំ សោធនត្វា ធន្តចារិសុត្តិ អាហារិត្វា
សន្និបតិតានំ កាយសាមគ្គី អាធិ។ កិរិយា មជ្ឈេតិ បុព្វកិច្ចំ កត្វា
ចាតិមោក្ខឱសារណាកិរិយា មជ្ឈេ។ និដ្ឋានំ បរិយោសានន្តិ “តត្ថ សព្វេហរ
សមគ្គេហិ សម្មាធមានេហិ អវិវេទមានេហិ សិក្ខិតតព្ព”ន្តិ ឥទំ ចាតិមោក្ខនិដ្ឋានំ
បរិយោសានំ។ បវារណាកម្មស្ស សាមគ្គី អាធិតិ “បវារណំ ករិស្សមា”តិ សីមំ
សោធនត្វា ធន្តបវារណំ អាហារិត្វា សន្និបតិតានំ កាយសាមគ្គី អាធិ។ កិរិយា
មជ្ឈេតិ បវារណាញត្ថិ ច បវារណាកថា ច មជ្ឈេ, សង្ឃនវកស្ស “បស្សន្តោ
បដិករិស្សមី”តិ វចនំ បរិយោសានំ។ តជ្ជនីយកម្មាធិសុ វត្ថុ នាម យេន វត្ថុនា
កម្មារហោ ហោតិ, តំ វត្ថុ។ បុគ្គលោតិ យេន តំ វត្ថុ កតំ, សោ បុគ្គលោ។
កម្មវាចា បរិយោសានន្តិ “កតំ សង្ឃេន ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តជ្ជនីយកម្មំ,
ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុល្លា, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ ឯវំ តស្សា តស្សា
កម្មវាចាយ អវសានវចនំ បរិយោសានំ។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានមេវាតិ

ឧទាសថាធិបុត្តាវិស្សជ្ជនាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អត្ថវសបករណាវណ្ណនា

៣៣២. អត្ថវសបករណា - ធន អត្ថវសេតិអាធិសុ យំ វត្ថុញ្ចំ តំ
បឋមចារាជិកវណ្ណនាយមេវ វុត្តំ។ យំ សង្ឃសុដ្ឋ តំ សង្ឃជាស្វតិអាធិសុ ឧបរិមំ
ឧបរិមំ បទំ ហោជ្ជិមស្ស ហោជ្ជិមស្ស បទស្ស អត្តោ។

អត្ថសត្វ ធម្មសត្វ អាទិម្ហិ បន យទេតំ ទសសុ បទេសុ ឯកេកំ មូលំ កត្វា
ទសក្ខត្តំ យោជនាយ បទសតំ វុត្តំ។ តត្ថ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បទស្ស វសេន
អត្ថសត្វ បុរិមស្ស បុរិមស្ស វសេន ធម្មសត្វ វេទិតព្ពំ។ អថ វា យេ ទស
អត្ថវសេ បដិច្ច តថាគតេន សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ, យេ បុព្វេ
បឋមចារាជិកវណ្ណនាយំ “តត្ថ សង្ឃសុដ្ឋតា នាម សង្ឃស្ស សុដ្ឋកាវោ ‘សុដ្ឋ
ទេវា’ តិ អាគតដ្ឋានេ វិយ ‘សុដ្ឋកន្តេ’ តិ វចនសម្មជិច្ឆនកាវោ, យោ ច
តថាគតស្ស វចនំ សម្មជិច្ឆតិ, តស្ស តំ ធីយវត្ថំ ហិតាយ សុខាយ ហោតិ,
តស្មា សង្ឃស្ស ‘សុដ្ឋកន្តេ’ តិ មម វចនសម្មជិច្ឆនត្ថំ បញ្ញាបេស្សមិ
អសម្មជិច្ឆនេ អាទិនំ សម្មជិច្ឆនេ ច អាទិសំសំ ទស្សេត្វា ន ពលក្ការេន
អភិភវិត្វាតិ ឯតមត្ថំ អាវិករោន្តោ អាហា - សង្ឃសុដ្ឋតាយា” តិ ឯវមាទិនា
នយេន វណ្ណិតា, តេសំ ឥធន ទសក្ខត្តំ អាគតត្តា អត្ថសត្វ តទត្ថោតកានព្វា
បទានំ វសេន ធម្មសត្វ វេទិតព្ពំ។ ឥទានិ អត្ថោតកានំ និរុត្តិនំ វសេន
និរុត្តិសតំ, ធម្មត្វតានំ និរុត្តិនំ វសេន និរុត្តិសតន្តិ ទ្វេ និរុត្តិសតានិ, អត្ថសតេ
ព្រាណសតំ, ធម្មសតេ ព្រាណសតំ, ឌីសុ និរុត្តិសតេសុ ទ្វេ ព្រាណសតានិ តិ
ចត្តារិ ព្រាណសតានិ ច វេទិតព្ពានិ។

“អត្ថសត្វ ធម្មសត្វ, ទ្វេ និរុត្តិសតានិ;
ចត្តារិ ព្រាណសតានិ, អត្ថវសេ បករណោ” តិ។

ឥតិ ហិ យំ វុត្តំ, ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តន្តិ។

ឥតិ សមន្តចាសាទិកាយ វិនយសំវណ្ណនាយ

មហាវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមកាថាសង្គណ្ឌិកំ

សត្តនករេសុ បញ្ញត្តសិក្ខាបទវណ្ណានា

៣៣៥. ឯកំសំ ជីវំ កត្វាតិ ឯកស្មី អំសក្កជេ ជីវំ កត្វា; សាធុកំ
ឧត្តរាសង្កំ កត្វាតិ អត្តោ។ បគ្គណ្ឌិត្វាន អញ្ញាលីន្តិ ទសនខសមោធានសមុជ្ឈលំ
អញ្ញាលី ឧត្តិបិត្វា។ អាសីសមាធិរូចោ វាតិ បច្ឆាសីសមាធិរូចោ វិយ។ កិស្ស តំ
ឥធ មាគតោតិ កេន ការណេន កិមត្ថំ បត្តយមាធា តំ ឥធ អាគតោ។ កោ
ឯវមាហា? សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ កំ ឯវមាហា? អាយស្មន្តំ ឧចាលី។ ឥតិ អាយស្មា
ឧចាលិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា “ធូសុ វិនយេស្វ” តិ ឥមំ គាថំ បុច្ឆិ។ អថស្ស ភគវា
“ភទ្ទកោ តេ ឧម្មុឡោ” តិ អាធិនិ វត្វា តំ វិស្សន្នេសិ។ ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ ឥតិ
ឥមេ សព្ពបញ្ញេ ពុទ្ធកាលេ ឧចាលិត្ថេវេ បុច្ឆិ។ ភគវា ព្យាកាសិ។ សង្កិតិកាលេ
បន មហាកស្សបត្ថេវេ បុច្ឆិ។ ឧចាលិត្ថេវេ ព្យាកាសិ។

តត្ថ ភទ្ទកោ តេ ឧម្មុឡោតិ ភទ្ទកោ តេ បញ្ញា; បញ្ញា ហិ អវិជ្ជន្ធការតោ
ឧម្មុជិត្វា បិតត្តា “ឧម្មុឡោ” តិ វុច្ឆតិ។ តគ្សាតិ ការណាត្ថេ និចាតោ។ យស្មា មំ
បុច្ឆសិ, តស្មា តេ អហមក្ខិស្សន្តិ អត្តោ។ សម្មជិច្ឆនត្ថេ វា, “តគ្សា” តិ ហិ ឥមិនា
វចនំ សម្មជិច្ឆិត្វា អក្ខិស្សន្តិ អាហា។ “សមាធិហិត្វា វិសិព្ពេន្តិ, សាមិសេន,
សសិត្ថក” តិ ឥមាធិ តីណិយេវ សិក្ខាបទានិ ភគ្គេសុ បញ្ញត្តានិ។

ចតុវិបត្តិវណ្ណានា

៣៣៦. យំ តំ បុច្ឆិម្ហាតិ យំ តំ អបុច្ឆិម្ហា។ អកិត្តយីតិ អភាសិ។ នោតិ
អម្ហាកំ។ តំ តំ ព្យាកតន្តិ យំ យំ បុជ្ឈំ, តំ តនេវ ព្យាកតំ។ អនញ្ញថាតិ អញ្ញថា
អកត្វា ព្យាកតំ។

យេ ទុដ្ឋល្លាសា សីលវិបត្តិតិ ឯត្ថ កិញ្ចាបិ សីលវិបត្តិ នាម បញ្ចេ នត្ថិ, អថ
ខោ ទុដ្ឋល្លំ វិស្សជ្ជេតុកាមតាយេតំ វុត្ថំ។ ចត្វសុ ហិ វិបត្តិសុ ទុដ្ឋល្លំ ឯកាយ
វិបត្តិយា សង្កហិតំ, អទុដ្ឋល្លំ តិហិ វិបត្តិហិ សង្កហិតំ។ តស្មា “យេ ទុដ្ឋល្លាសា
សីលវិបត្តិ”តិ វត្វា តមេវ វិត្តារតោ ទស្សេតុំ “ចារាជិកំ សង្ឃាទិសេសោ
សីលវិបត្តិតិ វុច្ចតិ”តិ អាហា។

ឥនានិ តិស្សន្នំ វិបត្តិនំ វសេន អទុដ្ឋល្លំ ទស្សេតុំ “បុល្លច្ចយ”ន្តិអាទិមាហា។
តត្ថ យោ ចាយំ, អក្កោសតិ ហសាធិប្បាយោតិ ឥទំ ទុញ្ញាសិតស្ស វត្ថុទស្សនត្ថំ
វុត្ថំ។

អញ្ញាចិក្ខន្ធិតិ “តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមី”តិ វទន្តា
អញ្ញាចិក្ខន្ធិ។

អយំ សា អាជីវិបត្តិសម្មតាតិ អយំ ធម្មា សិក្ខាបទេហិ សង្កហិតា
អាជីវិបត្តិ នាម ចតុត្ថាវិបត្តិ សម្មតាតិ ឯត្តាវតា “អទុដ្ឋល្ល”ន្តិ ឥទំ វិស្សន្តិតំ
ហោតិ។

ឥនានិ “យេ ច យាវតតិយកា”តិ បញ្ចំ វិស្សជ្ជេតុំ
“ឯកាទសា”តិអាទិមាហា។

ធរននកាធិវណ្ណាធា

៣៣៧. យស្មា បន “យេ ច យាវតតិយកា”តិ អយំ បញ្ចោ “ឯកាទស
យាវតតិយកា”តិ ឯវំ សម្ពាវសេន វិស្សន្តិតោ, តស្មា សម្ពាទុសន្ទិវសេនេវ
“កតិ ធរននកាធិ”តិអាទិកេ អញ្ញោ អន្តរាបញ្ញោ បុច្ឆិ។ តេសំ វិស្សន្តិតុំ “ធរ
ធរននកាធិ”តិអាទិ វុត្ថំ។ តត្ថ “ឯកំ ភេទនកំ, ឯកំ ឧទ្ធាលនកំ, សោទស ជានន្តិ

បញ្ញត្តា” តិ ឥនមេវ អបុព្វំ។ សេសំ មហាវគ្គវិភត្តមេវ។ យំ បនេតំ អបុព្វំ តត្ថ ឯកំ ភេទនកក្កន្តិ សូចិយរំ។ ឯកំ ឧទ្ធាលនកក្កន្តិ តូលោនទូមញ្ចប័បំ។ សោទសាតិ សោឡស។ ជាទន្តិ បញ្ញត្តា តិ “ជាទន្តិ” ឆ្លើយ វិវាទ បញ្ញត្តា, តេ ឯវំ វេទិតញ្ចា - “ជាទន្តិ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ អត្ថនោ បរិណាមេយ្យ, ជាទន្តិ បុព្វបទតំ ភិក្ខុំ អនុបទន្តំ និសង្កំ កប្បេយ្យ, ជាទន្តិ សប្បាណកំ ឧទកំ តិណំ វា មត្តិកំ វា សិញ្ញេយ្យ វា សិញ្ញាបេយ្យ វា, ជាទន្តិ ភិក្ខុនិបរិចាចិតំ បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញេយ្យ, ជាទន្តិ អាសាទនាបេក្ខា ភុត្តស្មី ចាចិត្តិយំ, ជាទន្តិ សប្បាណកំ ឧទកំ បរិភុញ្ញេយ្យ, ជាទន្តិ យថាធម្មំ និហតាធិករណំ, ជាទន្តិ ឧដ្ឋល្លំ អាបត្តិ បដិច្ឆាទេយ្យ, ជាទន្តិ ឧនីវសតិវស្សំ បុគ្គលំ ឧបសម្មាទេយ្យ, ជាទន្តិ វេយ្យសត្ថេន សទ្ធិ, ជាទន្តិ តថាវាទិនា ភិក្ខុនា អកតានុធម្មេន, ជាទន្តិ តថាធាសិតំ សមណុទ្ទេសំ, ជាទន្តិ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាតំ បុគ្គលស្ស បរិណាមេយ្យ, ជាទន្តិ ចារាជិកំ ធម្មំ អដ្ឋាបន្នំ ភិក្ខុនី នេវ អត្ថនា បដិចោទេយ្យ, ជាទន្តិ ចោរី វជ្ជំ វិទិតំ អនបលោកេត្វា, ជាទន្តិ សភិក្ខុកំ អារាមំ អនាបុច្ឆា បរិសេយ្យា” តិ។

អសាធារណាទិវណ្ណានា

៣៣៨. ឥនានិ “សាធារណំ អសាធារណា” ឆ្លើយ ឫមបញ្ញាវិស្សន្តេន្តោ “វិសំ ទ្វេសតានិ” តិ អាទិមាហា។ តត្ថ ភិក្ខុនីហិ អសាធារណេសុ ធម្មសង្ឃាទិសេសាតិ វិស្សន្តិ, កាយសំសគ្គោ, ឧដ្ឋល្លំ, អត្ថកាម, កុដិ, វិហារោតិ។ ទ្វេអនិយតេហិ អដ្ឋាតិ ទ្វីហិ អនិយតេហិ សទ្ធិ អដ្ឋ ឥមេ។

និស្សន្ទិយានិ ទ្វាទសាតិ -

ឆោវនញ្ចា បដិគ្គហោ, កោសេយ្យសុទ្ធិទ្វេភាគា;
ធឮត្តស្សានិ និសីទនំ, ទ្វេ លោមា បឋមោ បត្តោ;

វេស្សីកា អារញ្ញកេន ចាតិ - ឥមេ ទ្វាទស។

ទ្វេវីសតិ ខុទ្ទកាតិ -

សកលោ ភិក្ខុនីវគ្គោ, បរម្មរញ្ច ភោជនំ;
អនតិវត្ថំ អភិបាដំ, បណ្ឌិតញ្ច អបេលកំ;
ឡនំ ទុដ្ឋល្អធាននំ។

មាតុកាមេន សទ្ធិញ្ច, យា ច អនិក្ខន្តរាជកេ;
សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុត្រា, វិកាលេ កាមប្បវេសនា។

និសីទនេ ច យា សិក្ខា, វេស្សីកា យា ច សាជិកា;
ទ្វេវីសតិ ឥមា សិក្ខា, ខុទ្ទកេសុ បកាសិតាតិ។

ភិក្ខុហិ អសាធារណេសុបិ សង្ឃម្ហា ទស និស្សរេតិ “សង្ឃម្ហា
និស្សរិយតី”តិ ឯវំ វិភង្គេវុត្តា, មាតិកាយំ បន “និស្សរណីយំ
សង្ឃាទិសេស”ន្តិ ឯវំ អាគតា ទស។ និស្សគ្គិយានិ ទ្វាទសាតិ ភិក្ខុនិវគ្គេ
វិភត្តានិ និស្សគ្គិយានេវ។ ខុទ្ទកាបិ តត្ថ វិភត្តខុទ្ទកា ឯវ។ តថា ចត្តារោ
ចាជិទេសនីយា, ឥតិ សតញ្ចោវ តីសញ្ច សិក្ខាវិភង្គេ ភិក្ខុនីនំ ភិក្ខុហិ
អសាធារណា។ សេសំ ឥមស្មី សាធារណាសាធារណាវិស្សជ្ជនេ ឧត្តានមេវ។

ឥទានិវិបត្តិយោ ច “យេហិ សមថេហិ សម្មន្តី”តិ ឥទំ បញ្ចំ វិស្សន្ទេន្តោ
អដ្ឋេវ ចារាជិកាតិអាទិមាហ។ តត្ថ ទុរាសនាតិ ឥមិនា តេសំ សប្បជិកយតំ
ទស្សេតិ។ កណ្តាសប្បាទយោវិយ ហិ ឯតេ ទុរាសនា ទុរុបកមនា ទុរាសន្ននា,
អាបជ្ជិយមនា មូលច្រេនាយ សំវត្តន្តិ។ តាលវត្ថុសម្របមាតិ សព្វំ តាលំ ឧទ្ទិវត្វា

តាលស្ស វត្ថុមត្តករណេន សម្មបមា។ យថា វត្ថុមត្តកតោ តាលោ ន បុន
ចាកតិកោ ហោតិ, វេទំ ន បុន ចាកតិកា ហោន្តិ។

វេទំ សាធារណំ ឧបមំ ទស្សន្ទា បុន ឯកេកស្ស វុត្ថំ ឧបមំ ទស្សន្ទោ
បណ្ណាបលាសោតិអាធិមាហា។ អវិរុទ្ធិ ភវន្តិ តេតិ យថា ឯតេ
បណ្ណាបលាសាធមោ បុន ហិរតាធិការេន អវិរុទ្ធិ ធម្មា ហោន្តិ; វេទំ ចារាជិកាបិ
បុន បកតិសីលាភារេន អវិរុទ្ធិ ធម្មា ហោន្តិ តិ អត្ថោ។ ឯត្រាវតា “វិបត្តិយោ ច
យេហិ សមថេហិ សម្មន្តិ” តិ ឯត្ថ ឥមា តាវ អដ្ឋ ចារាជិកវិបត្តិយោ កេហិ ធិ
សមថេហិ ន សម្មន្តិ តិ វេទំ ទស្សន្ទំ ហោតិ។ យា បន វិបត្តិយោ សម្មន្តិ, តា
ទស្សន្ទំ តេវីសតិ សង្ឃាធិសេសាតិអាធិ វុត្ថំ។ តត្ថ តិហិ សមថេហិ តិ
សត្តសង្កាហិកវេន មេតំ។ សង្ឃាធិសេសា ហិ ជ្ជិហិ សមថេហិ សម្មន្តិ, ន
តិណាវត្តារកេន។ សេសា តិហិ ធិ សម្មន្តិ។

ទ្វេ ឧចាសថា ទ្វេ បវារណាតិ ឥទំ ភិក្ខុនញ្ច ភិក្ខុនិទញ្ច វសេន វុត្ថំ។
វិភត្តិមត្តទស្សនេនេវ ចេតំ វុត្ថំ, ន សមថេហិ វេទំ សមនវសេន។
ភិក្ខុឧចាសថោ, ភិក្ខុនិឧចាសថោ, ភិក្ខុបវារណា, ភិក្ខុនិបវារណាតិ ឥមា ធិ
ហិ ចតស្សោ វិភត្តិយោ; វិភជនានីតិ អត្ថោ។ ចត្តាវិ កម្មានីតិ អធម្មេនវត្តាធិនិ
ឧចាសថកម្មានិ។ បញ្ចោវ ឧទ្ទេសា ចតុរោ ភវន្តិ អនញ្ញថាតិ ភិក្ខុនំ បញ្ច ឧទ្ទេសា
ភិក្ខុនិទំ ចតុរោ ភវន្តិ, អញ្ញថា ន ភវន្តិ; ឥមា អបរាបិ វិភត្តិយោ។ អាបត្តិក្ខន្ធា ច
ភវន្តិ សត្ត, អធិករណានិ ចត្តាវិ តិ ឥមា បន វិភត្តិយោ សមថេហិ សម្មន្តិ, តស្មា
សត្តហិ សមថេហិ តិអាធិមាហា។ អថ វា “ទ្វេ ឧចាសថា ទ្វេ បវារណា ចត្តាវិ
កម្មានិ បញ្ចោវ ឧទ្ទេសា ចតុរោ ភវន្តិ, អនញ្ញថា” តិ ឥមា ធិ ចតស្សោ វិភត្តិយោ
និស្សាយ “ទស្សន្ទេតេ វិទស្សន្ទេតេ” តិអាធិនា នយេន យា អាបត្តិយោ អាបជ្ឈន្តិ,
តា យស្មា វុត្ថប្បការេហោវ សមថេហិ សម្មន្តិ, តស្មា តំមូលកានំ អាបត្តិនំ

សមថទស្សនត្ថម្បី តាវិភត្តិយោ វុត្តាតិ វេទិតញ្ច។ កិច្ចំ ឯកេនាតិ
កិច្ចាធិករណំ ឯកេន សមថេន សម្មតិ។

ចារាជិកាធិអាបត្តិវណ្ណនា

៣៣៩. ឯវំ បុត្តានុក្កមេន សព្វបញ្ញោវិស្សន្នេត្វា ឥទានិ “អាបត្តិកូដ្ឋា ច
ភវន្តិ សត្តា” តិ ឯត្ថ សង្កហិតអាបត្តិកូដ្ឋានំ បច្ចេកំ និព្វេនមត្តំ ទស្សន្តោ
ចារាជិកន្តិអាធិមាហា។ តត្ថ ចារាជិកន្តិ កាថាយ អយមត្ថោ - យទិទំ
បុគ្គលាបត្តិសិក្ខាបទចារាជិកេសុ អាបត្តិចារាជិកំ នាម វុត្តំ, តំ អាបជ្ជន្តោ
បុគ្គលោ យស្មា បរាជិតោ បរាជយមាបន្នោ សទ្ធម្មា ចុតោ បរេន្ទោ ភដ្ឋោ
និវត្តតោ ច ហោតិ, អនិហតេ តស្មី បុគ្គលេ បុន ឧទោសថប្បវារណាធិកេនោ
សំវាសោ នត្ថិ។ តេនេតំ ឥតិ វុច្ចតិ តិ តេន ការណេន ឯតំ អាបត្តិចារាជិកន្តិ
វុច្ចតិ។ អយញ្ញេត្ថ សង្ខេបត្ថោ - យស្មា បរាជិតោ ហោតិ តេន, តស្មា ឯតំ
ចារាជិកន្តិ វុច្ចតិ។

ធុតិយ កាថាយ បិ ព្យញ្ជនំ អនាធិយិត្វា អត្ថមត្តមេវ ទស្សេតុំ សង្ខេវំ ទេតិ
បរិវាសន្តិអាធិ វុត្តំ។ អយំ បនេត្ថ អត្ថោ - ឥមំ អាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា វុជ្ជាតុកាមស្ស
យំ តំ អាបត្តិវុជ្ជានំ តស្ស អាធិម្ហិ ចេវ បរិវាសនានត្ថាយ អាធិតោ សេសេ មជ្ឈេ
មានត្ថនានត្ថាយ មូលាយបដិកស្សនេន វា សហ មានត្ថនានត្ថាយ, អវសានេ
អញ្ញានត្ថាយ ច សង្ខេវា ឥច្ឆិតញ្ច, ន ហេតុ ឯកម្បី កម្មំ វិធា សង្ខេវេន សក្កា
កាតុន្តិ សង្ខេវា, អាធិម្ហិ ចេវ សេសេ ច ឥច្ឆិតញ្ច អស្សាតិ សង្ខេវាធិសេសោ។

តតិយ កាថាយ អនិយតោ ន និយតោតិ យស្មា ន និយតោ, តស្មា
អនិយតោ អយមាបត្តិកូដ្ឋាតិ អត្ថោ។ កី ការណា ន និយតោតិ?
អនេកំសិកតំ បទំ, យស្មា ឥទំ សិក្ខាបទំ អនេកំសេន កតន្តិ អត្ថោ។ កថំ

អនេកំសេន? តិណ្ណាមញ្ញតវំ ហំនំ, តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញាតវេន ការេតព្ពោតិ ហិ
តត្ថ វុត្ថំ, តស្មា “អនិយតោ” តិ បវុច្ចតិ, សោ អាបត្តិក្ខន្ធា អនិយតោតិ វុច្ចតិ។
យថា ច តិណ្ណំ អញ្ញាតវំ ហំនំ, ឯវំ ទ្វិន្នំ ធម្មានំ អញ្ញាតវំ ហំនំ យត្ថ វុត្ថំ, សោ បិ
អនិយតោ ឯវ។

ចតុត្ថកាថាយ អច្ចយោ តេន សមោ នត្ថិតិ ទេសនាគាមិនីសុ អច្ចយេសុ
តេន សមោ ដូលោ អច្ចយោ នត្ថិតិ, តេនេតំ ឥតិ វុច្ចតិ; ដូលត្តា អច្ចយស្ស ឯតំ
ដុល្លច្ចយន្តិ វុច្ចតិ តិ អត្ថោ។

បញ្ចមកាថាយ និស្សន្និទ្ធាន ទេសេតិ តេនេតន្តិ និស្សន្និទ្ធា ទេសេតព្ពោតោ
និស្សន្តិយន្តិ វុច្ចតិ តិ អត្ថោ។

ធម្មកាថាយ ចាតេតិ កុសលំ ធម្មន្តិ សញ្ញាច្ច អាបន្និស្ស
កុសលធម្មសម្ពាទំ កុសលចិត្តំ ចាតេតិ, តស្មា ចាតេតិ ចិត្តន្តិ ចាចិត្តិយំ។ យំ
បន ចិត្តំ ចាតេតិ, តំ យស្មា អរិយមគ្គំ អបរជ្ឈតិ, ចិត្តសម្មាហការណញ្ច
ហោតិ, តស្មា “អរិយមគ្គំ អបរជ្ឈតិ, ចិត្តសម្មាហនដ្ឋាន” ន្តិ ច វុត្ថំ។

ចាជិទេសនីយកាថាសុ “ការយ្ហំ អាវុសោ ធម្មំ អាបន្និ” ន្តិ
វុត្ថការយ្ហការការណានស្សនត្ថមេវ ភិក្ខុ អញ្ញាតកោ សន្តោតិអាទិ វុត្ថំ។
បជិទេសេតព្ពោតោ បន សា អាបត្តិ ចាជិទេសនីយាតិ វុច្ចតិ។

ទុក្ខជកាថាយ អបរទ្ធិវិវទ្ធពា ខលិតន្តិ សព្ពមេតំ “យញ្ច ទុក្ខជ” ន្តិ ឯត្ថ
វុត្ថស្ស ទុក្ខជស្ស បរិយាយវេចនំ។ យញ្ច ទុក្ខ កតំ វិរូបំ វា កតំ, តំ ទុក្ខជំ។ តំ
បនេតំ យថា សត្តារា វុត្ថំ; ឯវំ អកតត្តា អបរទ្ធិ, កុសលំ វិវដ្ណិទ្ធា បវត្តត្តា វិវទ្ធិ,
អរិយវត្ថបដិបទំ អនាវុជ្ឈត្តា ខលិតំ។ យំ មនុស្សោ ករេតិ ឥទំ បនស្ស
ឱបម្មនិទស្សនំ។ តស្សត្ថោ - យថា ហិ យំ លោកេ មនុស្សោ អាវិ វា យទិ វា

រហោ ចាប់ ករោតិ, តំ ទុក្ខជន្លិ បវេនេន្លិ; ឯវមិទម្បិ ពុទ្ធប្បជិកុដ្ឋេន
លាមកភាវេន ចាប់, តស្មា ទុក្ខជន្លិ វេទិតព្ពំ។

ទុក្ខាសិតតាថាយ ទុក្ខាសិតំ ទុរាភជ្ជន្តិ ទុដ្ឋ អាភជ្ជំ ភាសិតំ លបិតន្តិ
ទុរាភជ្ជំ។ យំ ទុរាភជ្ជំ, តំ ទុក្ខាសិតន្តិ អត្ថោ។ កិញ្ច ភិយ្យោ? សំកិលិដ្ឋញ្ច យំ បទំ,
សំកិលិដ្ឋំ យស្មា តំ បទំ ហោតីតិ អត្ថោ។ តថា យញ្ច វិញ្ញូ គរហន្តិ, យស្មា ច នំ
វិញ្ញូ គរហន្តិ អត្ថោ។ តេនេតំ ឥតិ វុច្ចតីតិ តេន សំកិលិដ្ឋភាវេន ច
វិញ្ញូ គរហនេនាបិ ច ឯតំ ឥតិ វុច្ចតិ; “ទុក្ខាសិត”ន្តិ ឯវំ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។

សេខិយតាថាយ “អាទិ ចេតំ ចរណញ្ច” តិអាទិនា នយេន សេខស្ស
សន្តកការំ ធិបេតិ។ តស្មា សេខស្ស ឥទំ សេខិយន្តិ អយមេត្ថ សន្នេបត្ថោ។ ឥទំ
“គរុកលហុកញ្ចាបិ” តិអាទិបញ្ចេហិ អសន្តហិតស្ស “ហន្ត វាក្យំ សុណោម
តេ” តិ ឥមិនា បន អាយាចនវចនេន សន្តហិតស្ស អត្ថស្ស ធិបនត្ថំ វុត្តន្តិ
វេទិតព្ពំ។

ធន្នមតិវស្សតិ តិអាទិម្ហិបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ ធន្នមតិវស្សតិ តិ គេហំ តាវ
តិណាធិហិ អច្ឆន្នំ អតិវស្សតិ។ ឥទំ បន អាបត្តិសន្នាតំ គេហំ ធន្នំ អតិវស្សតិ;
មូលាបត្តិញ្ចិ ធានេន្តោ អញ្ចំ នវំ អាបត្តិ អាបជ្ជតិ។ វិវដំ ធាតិវស្សតិ តិ គេហំ
តាវ អវិវដំ សុច្ឆន្នំ ធាតិវស្សតិ។ ឥទំ បន អាបត្តិសន្នាតំ គេហំ វិវដំ
ធាតិវស្សតិ; មូលាបត្តិញ្ចិ វិវរន្តោ ទេសនាគាមិនី ទេសេត្វា វុជ្ជានគាមិនីតោ
វុជ្ជហិត្វា សុទ្ធន្តេ បតិជ្ជាតិ។ អាយតី សំវរន្តោ អញ្ចំ អាបត្តិ ធាបជ្ជតិ។ តស្មា ធន្នំ
វិវរេថាតិ តេន ការណេន ទេសនាគាមិនី ទេសេន្តោ វុជ្ជានគាមិនីតោ ច
វុជ្ជហន្តោ ធន្នំ វិវរេថ។ ឯវំ តំ ធាតិវស្សតិ ឯវំ ព្រោតំ វិវដំ ធាតិវស្សតិ តិ
អត្ថោ។

គតិ មិគានំ បវនន្តិ អដ្ឋោកាសេ ព្យគ្គាដីហិ បរិចាតិយមាណំ មិគានំ
បវនំ រុក្ខាធិគហនំ អរញ្ញំ គតិ បដិសរណំ ហោតិ, តំ បត្វា តេ អស្សសន្តិ។
ឯតេនេវ នយេន អាកាសោ បក្ខីនំ គតិ។ អវស្សំ ឧបគមនជ្ជេន បនវិករោ គតិ
ធម្មានំ, សព្ពេសម្មិ សង្ខតធម្មានំ វិនាសោវ តេសំ គតិ។ ន ហិ តេ វិនាសំ
អគច្ឆន្តា ឋានុំ សក្កាន្តិ។ សុចរិម្បិ ឋត្វា បន និព្វានំ អរហតោ គតិ,
ធើណាសវស្ស អរហតោ អនុចាធិសេសនិព្វានធាតុ ឯកំសេន គតិ គិ អត្ថោ។

បឋមគាថាសង្គណីកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អធិករណកេនំ

ឧក្កោជនកេនាធិវណ្ណានា

៣៤០. អធិករណកេនេ ឥមេ ទស ឧក្កោជាតិ អធិករណានំ ឧក្កោជេត្វា
បុន អធិករណឧក្កោជេន សមថានំ ឧក្កោជំ ទស្សេតុំ “វិវាទាធិករណំ
ឧក្កោជេន្តោ កតិ សមថេ ឧក្កោជេតី” តិអាធិមាហា។ តត្ថ វិវាទាធិករណំ
ឧក្កោជេន្តោ ទ្វេ សមថេ ឧក្កោជេតីតិ សម្មាវិនយញ្ច យេភុយ្យសិកញ្ច ឥមេ
ទ្វេ ឧក្កោជេតិ, បដិសេដេតិ; បដិក្កោសតីតិ អត្ថោ។ អនុវាទាធិករណំ
ឧក្កោជេន្តោ ចត្តារោតិ សម្មាវិនយំ, សតិវិនយំ, អម្ពជ្ឈវិនយំ,
តស្សចាបិយសិកន្តិ ឥមេ ចត្តារោ សមថេ ឧក្កោជេតិ។ អាបត្តាធិករណំ
ឧក្កោជេន្តោ តយោតិ សម្មាវិនយំ, បដិញ្ញាតករណំ, តិណាវត្តាវកន្តិ ឥមេ
តយោ សមថេ ឧក្កោជេតិ។ កិច្ចាធិករណំ ឧក្កោជេន្តោ ឯកន្តិ សម្មាវិនយំ
ឥមំ ឯកំ សមថំ ឧក្កោជេតិ។

៣៤០. កតិ ឧក្កោជាតិអាទិបុត្តានំវិស្សន្តនេ បន ទ្វាទសសុ ឧក្កោជេសុ
អកតំ កម្មន្តិអាទយោ តាវ តយោ ឧក្កោជាវិសេសតោ ធុតិយេ
អនុវាទាធិករណេ លព្ពន្តិ។ អនិហតំ កម្មន្តិអាទយោ តយោ បឋមេ
វិវាទាធិករណេ លព្ពន្តិ។ អវិនិច្ឆ័តន្តិអាទយោ តយោ តតិយេ អាបត្តាធិករណេ
លព្ពន្តិ។ អរូបសន្តិអាទយោ តយោ ចតុត្ថ កិច្ចាធិករណេ លព្ពន្តិ; អបិច
ទ្វាទសាបិ ច ឯកេកស្មី អធិករណេ លព្ពន្តិយេវ។

តត្ថជាតកំ អធិករណំ ឧក្កោជេតិ យស្មី វិហារេ “មយ្ហំ ឥមិនា បត្តោ
គហិតោ, ចីវរំ គហិត”ន្តិអាទិនា នយេន បត្តចីវរាទីនំ អត្ថាយ អធិករណំ
ឧប្បន្នំ ហោតិ, តស្មីយេវ ច នំវិហារេ អាវាសិកា សន្និបតិទ្វា “អលំ អារុសោ”តិ
អត្ថបច្ចតិកេ សញ្ញាបេទ្វា ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយេនេវ រូបសមេន្តិ, ឥទំ
តត្ថជាតកំ អធិករណំ នាម។ យេនាបិ វិនិច្ឆយេន សមិតំ, សោបិ ឯកោ
សមថោយេវ។ ឥមំ ឧក្កោជេន្តស្សាបិ ចាចិត្តិយំ។

តត្ថជាតកំ រូបសន្តិ សេច បន តំ អធិករណំ នេវាសិកា រូបសមេតុំ ន
សក្កោន្តិ, អបញ្ញោ វិនយេនេវ អាគន្ធា “កី អារុសោ ឥមស្មី វិហារេ ឧចោសថោ
វា បវារណា វា បិតា”តិ បុច្ឆតិ, តេហិ ច តស្មី ការណេ កថិតេ តំ អធិករណំ
ខន្ធកតោ ច បរិវារតោ ច សុត្តនេ វិនិច្ឆនិទ្វា រូបសមេតិ, ឥទំ តត្ថជាតកំ
រូបសន្តំ នាម អធិករណំ។ ឯតំ ឧក្កោជេន្តស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

អន្តរាមគ្គេតិ តេ អត្ថបច្ចតិកា “ន មយំ ឯតស្ស វិនិច្ឆយេ តិដ្ឋាម, នាយំ
វិនយេ កុសលោ, អសុកស្មី នាម គាមេ វិនយេនេវ ថេរាវសន្តិ, តត្ថ គន្ធា
វិនិច្ឆនិស្សាមា”តិ គច្ឆន្តា អន្តរាមគ្គេយេវ ការណំ សល្លក្ខេទ្វា អញ្ញាមញ្ញំ វា
សញ្ញាបេន្តិ, អញ្ញោ វា តេ ភិក្ខុ និដ្ឋាបេន្តិ, ឥទម្បី រូបសន្តមេវ ហោតិ។ ឯវំ
រូបសន្តំ អន្តរាមគ្គេ អធិករណំ ឧក្កោជេតិ យោ, តស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

អន្តរាមគ្រូរូបសន្តត្តិន ហៅ ខោ បន អញ្ញាមញ្ញំ សញ្ញត្តិយា វា
សភាគភិក្ខុនិជ្ឈាបនេន វា រូបសន្ត ហោតិ; អបិច ខោ បដិបដំ អាគច្ឆន្តោ ឯកោ
វិនយធរោ ទិស្វា “កត្ត អាវុសោ គច្ឆថា” តិ បុច្ឆិទ្វា “អសុកំ នាម កាមំ, ឥមិនា
នាម ការណេនា” តិ វុត្តេ “អលំ, អាវុសោ, កី តត្ថ គតេនា” តិ តត្ថេវ ធម្មេន
វិនយេន តំ អធិករណំ រូបសមេតិ, ឥទំ អន្តរាមគ្រូរូបសន្ត នាម។ ឯតំ
ឧក្កោដេន្តស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

តត្ថ គតត្តិ សចេ បន “អលំ, អាវុសោ, កី តត្ថ គតេនា” តិ វុច្ឆមាណាបិ “មយំ
តត្ថេវ គន្ធាវិនិច្ឆយំ ចាបេស្សាមា” តិ វិនយធរស្ស វចនំ អនាទិយិត្វា
គច្ឆន្តិយេវ, គន្ធា សភាគានំ ភិក្ខុនំ ឯតមត្តំ អាហោចេន្តិ។ សភាគា ភិក្ខុ “អលំ,
អាវុសោ, សង្ឃសន្និចាតំ នាម ករុក” ត្ថិ តត្ថេវ និសីទាបេទ្វាវិនិច្ឆិទ្វា
សញ្ញាបេន្តិ, ឥទម្បី រូបសន្តមេវ ហោតិ។ ឯវំ រូបសន្ត តត្ថ គតំ អធិករណំ
ឧក្កោដេតិ យោ, តស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

តត្ថ គតំ រូបសន្តត្តិន ហៅ ខោ បន សភាគភិក្ខុនំ សញ្ញត្តិយា រូបសន្ត
ហោតិ; អបិច ខោ សង្ឃំ សន្និចាតេទ្វា អាហោចិតំ សង្ឃមជ្ឈេវិនយធរា
រូបសមេត្តិ, ឥទំ តត្ថ គតំ រូបសន្ត នាម។ ឯតំ ឧក្កោដេន្តស្សាបិ ចាចិត្តិយមេវ។

សតិវិនយន្តិ ខីណាសវស្ស ទិន្នំ សតិវិនយំ ឧក្កោដេតិ, ចាចិត្តិយមេវ។
ឧម្ពត្តកស្ស ទិន្នេ អម្ពត្តវិនយេ ចាបុស្សន្នស្ស ទិន្នាយ តស្សចាបិយសិកាយបិ
ឯសេវ នយោ។

តិណាវត្តារកំ ឧក្កោដេតិ តិ សង្ឃេន តិណាវត្តារកសមថេន រូបសមិតេ
អធិករណេ “អាបត្តិ នាម ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី
បគ្គហេទ្វា ទេសិយមាណា វុដ្ឋាតិ, យំ បនេតំ និទ្ទាយន្តស្សាបិ អាបត្តិវុដ្ឋានំ នាម,

ឯតំ មឃ្លំ ន មតី"តិ ឯវំ វទន្តោបិ តិណាវត្ថាវកំ ឧក្កោដេតិ នាម, តស្សបិ
ចាចិត្តិយមេវ។

ធម្មាគតី គច្ឆន្តោ អធិករណំ ឧក្កោដេតិ តិ វិនយធរោ ហុត្វា អត្តនោ
ឧបជ្ឈាយាទីនំ អត្ថាយ "អធម្មំ ធម្មោ"តិ អាទីនិ ទីបេត្វា បុព្វេ វិនិច្ឆ័តំ អធិករណំ
ទ្វាទសសុ ឧក្កោដេសុ យេន កេនចិ ឧក្កោដេន្តោ ធម្មាគតី គច្ឆន្តោ អធិករណំ
ឧក្កោដេតិ នាម។ ទ្វីសុ បន អត្ថបច្ចត្តិកេសុ ឯកស្មី "អនត្ថំ មេ អចរី"តិ អាទីនា
នយេន សមុប្បន្នាយាតោ, តស្ស បរាជយំ អាហេបនត្ថំ "អធម្មំ ធម្មោ"តិ អាទីនិ
ទីបេត្វា បុព្វេ វិនិច្ឆ័តំ អធិករណំ ទ្វាទសសុ ឧក្កោដេសុ យេន កេនចិ
ឧក្កោដេន្តោ ធម្មាគតី គច្ឆន្តោ អធិករណំ ឧក្កោដេតិ នាម។ មន្តោ បន
មោម្ហហោ មោម្ហហត្ថា ឯវំ "អធម្មំ ធម្មោ"តិ អាទីនិ ទីបេត្វា វុត្តនយេនេវ
ឧក្កោដេន្តោ មោហាគតី គច្ឆន្តោ អធិករណំ ឧក្កោដេតិ នាម។ សចេ បន ទ្វីសុ
អត្ថបច្ចត្តិកេសុ ឯកោ វិសមាទិ កាយកម្មាទីនិ គហនមិច្ឆាទិដ្ឋី ពលវន្តេ ច
បក្ខន្តិយេ អភិញ្ញាតេ ភិក្ខុ និស្សិតត្ថា វិសមនិស្សិតោ គហននិស្សិតោ
ពលវនិស្សិតោ ច ហោតិ, តស្ស ភយេន "អយំ មេ ជីវិតន្តរាយំ វា
ព្រហ្មចរិយន្តរាយំ វា ករេយ្យ"តិ "អធម្មំ ធម្មោ"តិ អាទីនិ ទីបេត្វា វុត្តនយេនេវ
ឧក្កោដេន្តោ ភយាគតី គច្ឆន្តោ អធិករណំ ឧក្កោដេតិ នាម។

តទហុបសម្មន្នោតិ ឯកោ សាមណោ ពេញត្ថោ ហោតិ ពហុស្សុតោ, សោ
វិនិច្ឆយេ បរាជយំ បត្វា មជ្ឈតេ ភិក្ខុ ទិស្វា បុច្ឆតិ "កស្មា មជ្ឈតតាត្ថា"តិ? តេ
តស្ស តំ អធិករណំ អាហេចន្តិ។ សោ តេ ឯវំ វទេតិ "ហោតុ, ភន្តេ, មំ
ឧបសម្មាទេថ, អហំ តំ អធិករណំ វុបសមេស្សមី"តិ។ តេ តំ ឧបសម្មាទេន្តិ។
សោ ទុតិយទិវសេ ភេរី បហវិត្វា សង្ឃំ សន្និចាតេតិ។ តតោ ភិក្ខុហិ "កេន
សង្ឃោ សន្និចាតិតោ"តិ វុត្តេ "មយា"តិ វទេតិ។ "កស្មា សន្និចាតិតោ"តិ?

“ហ៊ីយ្យោ អធិករណំ ធុត្តិនិច្ឆ័តំ, តមហំវិនិច្ឆ័និស្សមី” តិ។ “តុំ បន ហ៊ីយ្យោ កុហី គតោ” តិ។ “អនុបសម្បន្នោម្ហិ, ភន្តេ, អដ្ឋ បន ឧបសម្បន្នោម្ហិ” តិ។ សោ វត្តញោ “ឥទំ អារុសោ តុម្ហាទិសានំ ភកវតា សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ, ‘តទហុបសម្បន្នោ ឧក្កោជេតិ, ឧក្កោជនកំ ចាចិត្តិយ’ ន្តិ, គច្ឆ អាបត្តិ ទេសេហី” តិ។ អាគន្ធកេបិ ឯសេវ នយោ។

ការកោតិ ឯកំ សង្ឃន សទ្ធិ អធិករណំវិនិច្ឆ័និក្ខា បរិវេណគតំ បរាជិតា ភិក្ខុវន្តិ “កិស្ស, ភន្តេ, តុម្ហាហិ ឯវំវិនិច្ឆ័តំ អធិករណំ, ននុ ឯវំវិនិច្ឆ័និក្ខត្ត” តិ។ សោ “កស្មា បឋមំយេវ ឯវំ ន វទិត្តា” តិ តំ អធិករណំ ឧក្កោជេតិ។ ឯវំ យោ ការកោ ឧក្កោជេតិ, តស្សបិ ឧក្កោជនកំ ចាចិត្តិយំ។ ធន្ទនាយកោតិ ឯកោ អធិករណំវិនិច្ឆ័យេ ធន្ទំ ទត្វា សភាគេ ភិក្ខុ បរាជយំ បត្វា អាគតេ មង្គ្គត្វេ ទិស្វា “សេ ទានិ អហំវិនិច្ឆ័និស្សមី” តិ សង្ឃំ សន្និចាតេត្វា “កស្មា សន្និចាតេសី” តិ វុត្តេ “ហ៊ីយ្យោ អធិករណំ ធុត្តិនិច្ឆ័តំ, តមហំ អដ្ឋ វិនិច្ឆ័និស្សមី” តិ។ “ហ៊ីយ្យោ បន តុំ កត្ត គតោ” តិ។ “ធន្ទំ ទត្វា និសិទ្ធនោម្ហិ” តិ។ សោ វត្តញោ “ឥទំ អារុសោ តុម្ហាទិសានំ ភកវតា សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ, ‘ធន្ទនាយកោ ឧក្កោជេតិ, ឧក្កោជនកំ ចាចិត្តិយ’ ន្តិ, គច្ឆ អាបត្តិ ទេសេហី” តិ។

អធិករណនិទានាទិវណ្ណា

៣៤២. វិវាទាធិករណំ កីនិទានន្តិអាទិសុ កី និទានមស្សតិ កីនិទានំ។ កោ សមុទយោ អស្សតិ កីសមុទយំ។ កា ជាតិ អស្សតិ កីជាតិកំ។ កោ បកវោ អស្សតិ កីបកវំ។ កោ សម្ពាហោ អស្សតិ កីសម្ពាវំ។ កី សមុជ្ឈានំ អស្សតិ កីសមុជ្ឈានំ។ សញ្ញានេតានិ ការណវេវចនានិយេវ។

វិវាទនិទានន្តិអាទិសុបិ អដ្ឋាសភេទករវត្ថុសង្ខារោវិវាទោ
និទានមេតស្សាតិ វិវាទនិទានំ។ វិវាទំ និស្សាយ ឧប្បជ្ឈនកវិវាទវសេនេតំ វុត្តំ។
អនុវាទោ និទានំ អស្សាតិ អនុវាទនិទានំ។ ឥទម្បិ អនុវាទំ និស្សាយ
ឧប្បជ្ឈនកអនុវាទវសេន វុត្តំ។ អាបត្តិ និទានំ អស្សាតិ អាបត្តិនិទានំ។
អាបត្តាធិករណាបច្ចយា ចតស្សោ អាបត្តិយោ អាបត្តីតិ ឯវំ អាបត្តី និស្សាយ
ឧប្បជ្ឈនកអាបត្តិវសេនេតំ វុត្តំ។ កិច្ចយំ និទានមស្សាតិ កិច្ចយនិទានំ; ចតុត្ថិដំ
សង្ឃកម្មំ ការណាមស្សាតិ អត្តោ។ ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាយ ភិក្ខុនិយា យាវតតិយំ
សមនុភាសនាទីនំ កិច្ចំ និស្សាយ ឧប្បជ្ឈនកកិច្ចានំ វសេនេតំ វុត្តំ។ អយំ
ចតុន្ទម្បិ អធិករណានំ វិស្សជ្ឈនបក្ខេ ឯកបទយោជនា។ ឯតេនានុសារេន
សត្តបទានិ យោជេតត្តានិ។

ទុតិយបុច្ឆាយ ហេតុនិទានន្តិអាទិម្ហិ វិស្សជ្ឈនេ នវន្តំ
កុសលាកុសលាព្យាកតហេតុនំ វសេន ហេតុនិទានាទិកា វេទិតត្តា។
តតិយបុច្ឆាយ វិស្សជ្ឈនេ ព្យញ្ញនមត្តំ នានំ។ ហេតុយេវ ហិ ឯត្ថ បច្ចយោតិ
វុត្តោ។

៣៤៣. មូលបុច្ឆាយ វិស្សជ្ឈនេ ទ្វាទស មូលានីតិ
កោដឧបនាហយុគឡ កាទីនិ ធិ វិវាទាមូលានិ, លោកនោសមោហា តយោ,
អលោកានោសមោហា តយោតិ ឥមាទិ អដ្ឋត្ថសន្តានប្បវត្តានិ ទ្វាទស
មូលានិ។ ចុទ្ទស មូលានីតិ តានេវ ទ្វាទស កាយវាចាហិ សទ្ធិ ចុទ្ទស ហោន្តិ។ ធិ
មូលានីតិ កាយាទីនិ ធិ សមុដ្ឋានានិ។

សមុដ្ឋានបុច្ឆាយ វិស្សជ្ឈនេ អដ្ឋាសភេទករវត្ថុនិ សមុដ្ឋានានិ, តត្ថា
ឯតេសុ អដ្ឋាសសុ ភេទករវត្ថុសុ សមុដ្ឋាតិ, ឯតេហិ វា ការណាភូតេហិ
សមុដ្ឋាតិ។ តេនស្សេតានិ សមុដ្ឋានានិ វុច្ឆន្តិ។ ឯស នយោ សត្តត្ថ។

៣២២. វិវាទាធិការណ៍ អាបត្តិវិភាទិកេនេ ឯកេនេ អធិការណេន
កិច្ចាធិការណេនាតិ ឥទំ យេនេ អធិការណេនេ សម្មន្តិ, តំ ទេស្សតុំ វុត្តំ, ន
បនេតានិ ឯកំសតោ កិច្ចាធិការណេនេ សម្មន្តិ។ ន ហិ បុគ្គលស្ស សន្តិកេ
ទេសេន្តស្ស កិច្ចាធិការណ៍ នាម អត្ថិ។

ន កតមេនេ សមថេនាតិ សាវសេសាបត្តិ វិយេ ន សម្មតិ។ ន ហិ សក្កា សា
ទេសេតុំ, ន តតោ វុជ្ជាយ សុទ្ធន្តេ បតិជ្ជាតុំ។

៣២៨. វិវាទាធិការណ៍ ហោតិ អនុវាទាធិការណ៍និអាទិ នយោ
ឧត្តានោយេវ។

៣២៩. តតោ បរំ យត្ថ សតិវិនយោតិអាទិកា សម្មខាវិនយំ អមុញ្ញាត្វា ធន
យមកបុច្ឆា វុត្តា, តាសំ វិស្សន្ធនេនេវ អត្តោ បកាសិតោ។

៣២០. សំសជ្ជាធិបុច្ឆានំ វិស្សន្ធនេ សំសជ្ជាតិ
សតិវិនយកម្មវាចាក្ខណស្មីយេវ ទិដ្ឋម្បិ សមថានំ សិទ្ធត្តា សម្មខាវិនយោតិ វា
សតិវិនយោតិ វា ឥមេ ធម្មា សំសជ្ជា, នោវិសំសជ្ជា។ យស្មា បនេ កេនលីក្ខន្ធន្តេ
បត្តវដ្តិនំ វិយេ ន សក្កា តេសំ វិនិព្វជិត្វា នាណាករណំ ទេស្សតុំ, តេនេ វុត្តំ “ន ច
លញ្ញា ឥមេសំ ធម្មានំ វិនិព្វជិត្វា វិនិព្វជិត្វា នាណាករណំ បញ្ញាបេតុ”ន្តិ។ ឯស
នយោ សព្វត្ថ។

សត្តសមថនិទានវណ្ណានា

៣២២. កីនិទានោតិ បុច្ឆាវិស្សន្ធនេ និទានំ និទានមស្សាតិ និទាននិទានោ។
តត្ថ សជ្ឈសម្មុទតា, ធម្មសម្មុទតា, វិនយសម្មុទតា, បុគ្គលសម្មុទតាតិ ឥទំ
សម្មខាវិនយស្ស និទានំ។ សតិវេបុល្លបត្តោ ឱណាសវោ លទ្ធិបវាទោ

សតិវិនិច្ឆ័យសូត្រនិទានំ។ ឧបសគ្គកោតិកុំ អម្ពជ្ឈវិនិច្ឆ័យសូត្រនិទានំ។ យោ ច
ទេសេតិ, យស្ស ច ទេសេតិ, ឧត្តន្នំ សម្មាសមាសោ បដិញ្ញាតករណសូត្រនិទានំ។
ភណ្ឌានជាតានំ អធិករណំ វ្យាបសមេតុំ អសក្កណោយ្យតា យេភុយ្យសិកាយ
និទានំ។ ចាបុស្សន្នោ បុគ្គលោ តស្សចាបិយសិកាយ និទានំ។ ភណ្ឌានជាតានំ
ពហុ អស្សាមណាកអដ្ឋាបារោ តិណាវត្តារកស្ស និទានំ។ ហេតុបច្ចយវាវា
វុត្តនយា វេ។

៣៥៣. មូលបុច្ឆាយ វិស្សជ្ជនំ ឧត្តានមេវ។ សមុជ្ឈានបុច្ឆាយ កិញ្ចាបិ
“សត្តន្នំ សមថានំ កតមេ ធន្តីស សមុជ្ឈាណ” តិ វុត្តំ, សម្មាសមាសោ បន
កម្មសង្កហភារេន សមុជ្ឈាណភាវតោ ធន្នំយេវ សមថានំ ធសមុជ្ឈាណនិ
វិភត្តានិ។ តត្ថ កម្មស្ស កិរិយាតិ ញត្តិ វេទិតញ្ច។ ករណន្តិ តស្សាយេវ
ញត្តិយា វេបេតត្ថកាលេ វេបនំ។ ឧបគមនន្តិ សយំ ឧបគមនំ; អត្តនាយេវ
តស្ស កម្មស្ស ករណន្តិ អត្តោ។ អដ្ឋបគមនន្តិ អដ្ឋេសនុបគមនំ; អញ្ចំ
សន្និវហារិកាធិកំ “ឥទំ កម្មំ ករោហី” តិ អដ្ឋេសនន្តិ អត្តោ។ អធិវាសនាតិ
“វុច្ឆតិ មេ ឯតំ, ករោតុ សង្ខេ” តិ ឯវំ អធិវាសនា; ធន្នានន្តិ អត្តោ។
អប្បដិក្ខោសនាតិ “ន មេតំ ឧមតិ, មា ឯវំ ករោថា” តិ អប្បដិសេធនា។ ឥតិ ធន្នំ
ធក្កានំ វសេន ធន្តីស សមុជ្ឈាណ វេទិតញ្ច។

សត្តសមថនាតាត្ថាទិវណ្ណាណ

៣៥៤. នាតាត្ថបុច្ឆាវិស្សជ្ជនំ ឧត្តានមេវ។ អធិករណបុច្ឆាវិស្សជ្ជនេ អយំ
វិវាទោ នោ អធិករណន្តិ អយំ មាតាបុត្តាធិនំ វិវាទោ វិវុទ្ធវាទត្តា វិវាទោ នាម
ហោតិ, សមថេហិ បន អធិករណីយតាយ អភាវតោ អធិករណំ ន ហោតិ។
អនុវាទាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

អធិការណ៍ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ទុតិយភាសាសង្គណ្ឌិក

ចោទនាទីបុគ្គលិកស្រុកស្រែចម្ការ

៣៥៩. ទុតិយភាសាសង្គណ្ឌិក ចោទនាទី វត្តព្រា អាបត្តិព្រា ទស្សនា
ចោទនា។ សារណាទី ទោសសារណា។ សង្ឃ កិមត្ថាយាទី សង្ឃសង្ឃបាទ
កិមត្ថាយ។ មតិកម្ម បន កិស្ស ការណាទី មតិកម្ម វុច្ឆតិ មន្តគ្គហណ្ឌ; តំ
កិស្ស ការណាទី អត្ថោ។

ចោទនា សារណាត្ថាយាទី វត្តបុគ្គលិក ចោទនា, តេន ចុទិតកបុគ្គលន
ចោទនាទោសសារណាត្ថាយ។ ទិគ្គហត្ថាយ សារណាទី ទោសសារណា បន
តស្ស បុគ្គលស្ស ទិគ្គហត្ថាយ។ សង្ឃ បរិគ្គហត្ថាយាទី តត្ថ សង្ឃបតិទោ
សង្ឃវិនិច្ឆ័យបរិគ្គហណ្ឌាត្ថាយ; ធម្មាធម្មំ តុលនត្ថាយ សុវិនិច្ឆ័តទុតិយទិច្ចតំ
ជាទនត្ថាយាទី អត្ថោ។ មតិកម្ម បន ចាដិយេក្ខន្តិ សុត្តន្តិកត្ថេរាទេវ
វិនយធរត្ថេរាទេវ មន្តគ្គហណ្ឌ ចាដក្កំ ចាដក្កំ វិនិច្ឆ័យសង្ឃជ្ជាបនត្ថំ។

មា ខោ បដិយន្តិ ចុទិតកេ វា ចោទកេ វា កោបំ មា ជនយិ។ សចេ
អនុវិជ្ជកោ តុវន្តិ សចេ តុ សង្ឃមជ្ឈេ ឱតិណ្ឌំ អធិការណ៍ វិនិច្ឆ័តុំ និសិទ្ធា
វិនយធរោ។

វិគ្គហិក្ខន្តិ “ន តុំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាសី” តិអាទិនយប្បវត្តំ។
អនត្ថសំហិតន្តិ យា អនត្ថំ ជនយតិ, បរិសំ ខោតេត្វា ឧដ្ឋាបេតិ, ឯវុប្បី កថំ មា
អភណ្ឌិ។ សុត្តេ វិនយេ វាតិអាទីសុ សុត្តំ នាម ឧភតោវិភង្គោ។ វិនយោ នាម

ខន្ធកោ។ អនុលោមា នាម បរិវារោ។ បញ្ញត្តំ នាម សកលំ វិនយបិដកំ។
អនុលោមិកំ នាម ចត្តារោ មហាបទេសា។

អនុយោគវត្ថុ និសាមយាតិ អនុយុញ្ញនវត្ថុ និសាមេហិ។ កុសលេន
ពុទ្ធមតា កតន្ត្រី ធរកេន បណ្ឌិតេន ញាណាចារមិប្បត្តេន ភគវតា នីហរិត្វា
បិបតំ។ សុវត្ថន្តិ សុបញ្ញាបិបតំ។ សិក្ខាបទានុលោមិកន្តិ សិក្ខាបទានំ
អនុលោមំ។ អយំ តាវ បទេត្ថា, អយំ បទេត្ថ សាធិប្បាយសង្ខេបវណ្ណានា -
“សេច ភ្នំ អនុវិជ្ជកោ, មា សហសា ភណ្ឌិ, មា អនត្តសំហិតំ វិគ្គាហិកកថំ
ភណ្ឌិ។ យំ បទ កុសលេន ពុទ្ធមតា លោកនាថេន ឯតេសុ សុត្តានីសុ
អនុយោគវត្ថុ កថំ សុបញ្ញត្ថំ សព្វសិក្ខាបទានំ អនុលោមំ, តំ និសាមយ តំ
ឧបទានេហី”តិ។ គតី ន នាសេន្តោ សម្បរាយិកន្តិ អត្ថនោ សម្បរាយេ
សុគតិនិព្វត្តិ អនាសេន្តោ អនុយោគវត្ថុ និសាមយ។ យោ ហិ តំ អនិសាមេត្វា
អនុយុញ្ញតិ, សោ សម្បរាយិកំ អត្ថនោ គតី នាសេតិ, តស្មា ភ្នំ អនាសេន្តោ
និសាមយាតិ អត្ថោ។ ឥទានិ តំ អនុយោគវត្ថុ ទស្សេតុ ហិរេសីតិអាធិមាហ។
តត្ថ ហិរេសីតិ ហិតំ ឯសន្តោ គវេសន្តោ; មេត្តញ្ច មេត្តាបុព្វភាគញ្ច
ឧបជ្ឈេបេត្វាតិ អត្ថោ។ កាលេនាតិ យុត្តបត្តកាលេន; អរដ្ឋេសិតកាលេយេវ
តវ ភារេ កតេ អនុយុញ្ញតិ អត្ថោ។

សហសា វោហារំ មា បទានេសីតិ យោ ឯតេសំ សហសា វោហារោ ហោតិ,
សហសា ភាសិតំ, តំ មា បទានេសិ, មា គណ្ឌិត្វា។

បដិញ្ញានុសន្និទេន ការយេតិ ឯត្ថ អនុសន្និតន្តិ កថានុសន្និវុច្ឆតិ, តស្មា
បដិញ្ញានុសន្និនា ការយេ; កថានុសន្និ សល្លក្ខេត្វា បដិញ្ញាយ ការយេតិ
អត្ថោ។ អថ វា បដិញ្ញាយ ច អនុសន្និទេន ច ការយេ, លង្កិ បដិញ្ញាយ ការយេ;
អលង្កិវត្តានុសន្និនាតិ អត្ថោ។ តស្មា ឯវ បដិញ្ញាលង្កិស្វតិ កាថមាហ។ តត្ថ

វត្តានុសន្ធិតេន ការយេតិ វត្តានុសន្ធិនា ការយេ, យា អស្ស វត្តេន សន្ធិ
បដិញ្ញា សន្ធិយតិ, តាយ បដិញ្ញាយ ការយេតិ អត្ថោ។

សញ្ញាតិ ជានន្តោ អាបជ្ជតិ។ បរិគ្គហតីតិ និគ្គហតិ ន ទេសេតិ ន វុដ្ឋាតិ។

សា អហម្មិ ជាតាមីតិ យំ តុម្កេហិ វុត្ថំ, តំ សច្ចំ, អហម្មិ នំ ឯវមេវ ជាតាមិ។
អញ្ញញ្ច តាហន្តិ អញ្ញញ្ច តំ អហំ បុច្ឆាមិ។

បុញ្ញបរំ ន ជាតាតីតិ បុរេកថិតញ្ច បច្ឆាកថិតញ្ច ន ជាតាតិ។
អកោវិទោតិ តស្មី បុញ្ញបរេ អកុសលោ។ អនុសន្ធិវចនបថំ ន ជាតាតីតិ
កថានុសន្ធិវចនំ វិនិច្ឆយានុសន្ធិវចនញ្ច ន ជាតាតិ។

សីលវិបត្តិយា ចោទេតីតិ ធ្វើហិ អាបត្តិកូន្ទេហិ ចោទេតិ។ អាចារិទិដ្ឋិយាតិ
អាចារិបត្តិយា ចេវ ទិដ្ឋិវិបត្តិយា ច។ អាចារិបត្តិយា ចោទេន្តោ
បញ្ចហាបត្តិកូន្ទេហិ ចោទេតិ, ទិដ្ឋិវិបត្តិយា ចោទេន្តោ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ចេវ
អនុគ្គាហិកទិដ្ឋិយា ច ចោទេតិ។ អាជីវេនបិ ចោទេតីតិ អាជីវហេតុបញ្ញត្តេហិ
ធម្មា សិក្ខាបទេហិ ចោទេតិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

ទុតិយភាថាសម្ពុណិកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចោទនាកណ្ណំ

អនុវិជ្ជកកិច្ចវណ្ណានា

៣៦០-៣៦១. ឥនានិ ឯវំ ឧប្បន្ទាយ ចោទនាយ វិនយធរេន កត្តត្ថកិច្ចំ
ទស្សេតុំ អនុវិជ្ជកេនាតិអាទិ អារទំ។ តត្ថ ទិដ្ឋំទិដ្ឋេនាតិ ភាថាយ អយមត្ថោ -
ឯកេនេកោ មាតុកាមេន សន្ធិ ឯកជ្ជានតោ និក្ខមន្តោ វា បរិសន្តោ វា ទិដ្ឋោ,

សោ តំ ចារាជិកេន ចោទេតិ, ឥតរោ តស្ស ទស្សនំ អនុជាធាតិ។ តំ បន ទស្សនំ បដិច្ច ចារាជិកំ ន ឧបេតិ, ន បដិជាធាតិ។ ឯវមេត្ត យំ តេន ទិដ្ឋំ, តំ តស្ស “ទិដ្ឋា មយា” តិ ឥមីនា ទិដ្ឋវចនេន សមេតិ។ យស្មា បន ឥតរោ តំ ទស្សនំ បដិច្ច ទោសំ ន បដិជាធាតិ, តស្មា អសុទ្ធបរិសុទ្ធិតោ ហោតិ; អមូលកបរិសុទ្ធិតោតិ អត្ថោ។ តស្ស បុគ្គលស្ស “សុទ្ធា អហា” ន្តិ បដិញ្ញាយ តេន សទ្ធិ ឧបាសថោ កាតត្តោ។ សេសកាថាទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ សេសំ សព្ពត្ត ឧត្តានមេវាតិ។

អនុវិជ្ជកកិច្ចវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចោទកបុច្ឆាវិស្សជ្ជនាវណ្ណានា

៣៦២-៣៦៣. ចោទនាយ កោ អាទិទិកាទិបុច្ឆានំ វិស្សជ្ជនេ សច្ចេ ច អកុប្បេ ចាតិ សច្ចេ បតិជ្ជាតត្ថំ អកុប្បេ ច។ យំ កតំ វា ន កតំ វា, តទេវ វត្តត្ថំ, ន ច ចោទកេ វា អនុវិជ្ជកេ វា សង្ឃេ វា កោចោ ឧប្បាទេតត្តោ។

ឱតិល្លាវនោតិល្លាវំ ជានិតត្ថន្តិ ឱតិល្លាវា អនោតិល្លាវា វចនំ ជានិតត្ថំ។

តត្រាយំ ជាននវិធិ - ឯត្តកា ចោទកស្ស បុព្វកថា, ឯត្តកា បដិមកថា, ឯត្តកា បុទិតកស្ស បុព្វកថា, ឯត្តកា បដិមកថាតិ ជានិតត្តោ។ ចោទកស្ស បមាណំ គល្លាតត្ថំ, បុទិតកស្ស បមាណំ គល្លាតត្ថំ, អនុវិជ្ជកស្ស បមាណំ គល្លាតត្ថំ, អនុវិជ្ជកោ អប្បមត្តកម្មិ អហាបេន្តោ “អាវុសោ សមន្មាហរិត្វា ឧជុំ កត្វា អាហារា” តិ វត្តត្តោ, សង្ឃេន ឯវំ បដិបទ្ធិតត្ថំ។ យេន ធម្មេន យេន វិនយេន យេន សត្តសាសនេន តំ អធិករណំ វ្យាបសម្មតីតិ ឯត្ត ធម្មោតិ ភូតំ វត្ត។

វិនយោតិ ចោទនា ចេវ សារណា ច។ សត្តសាសនន្តិ ញត្តិសម្មទា ចេវ អនុស្សាវនសម្មទា ច។ ឯតេន ហិ ធម្មេន ច វិនយេន ច សត្តសាសនេន ច អធិករណំ វ្យាបសមតិ, តស្មា អនុវិជ្ជកេន ភូតេន វត្តនា ចោទេត្វា អាបត្តិ

សារត្វា ញត្តិសម្បទាយ ថេវ អនុស្សាវនសម្បទាយ ច តំ អធិករណំ
រូបសមេតត្ថំ, អនុវិជ្ជកេន វេ បដិបទ្ឋិតត្ថំ។ សេសមេត្ត ឧត្តានមេវ។

៣៦៤. ឧទោសថោ កិមត្ថាយាតិអាទិបុច្ឆាវិស្សន្ននម្បិ ឧត្តានមេវ។
អវសានកាថាសុ ថេវ ច បរិភាសតីតិ អវមញ្ញំ ករោនោ “កី ឥមេ ជានន្តី”តិ
បរិភាសតិ។ ខតោ ឧបហតិទ្រ្ទិយោតិ តាយ ធន្នាធិកាមិតាយ តេន ច
បរិភាសនេន អត្តនា អត្តនោ ខតត្ថា ខតោ។ សទ្ធាធិនញ្ចា ឥន្ទ្រិយានំ
ឧបហតត្ថា ឧបហតិទ្រ្ទិយោ។ និរយំ គច្ឆតិ ទុម្មេធា, ន ច សិក្ខាយ ការវោតិ
សោ ខតោ ឧបហតិទ្រ្ទិយោ បញ្ញាយ អភាវតោ ទុម្មេធា តីសុ សិក្ខាសុ
អសិក្ខនតោ ន ច សិក្ខាយ ការវោ កាយស្ស ភេទា និរយមេវ ឧបគច្ឆតិ, តស្មា
ន ច អាមិសំ និស្សាយ...ថេ.... យថា ធម្មោ តថា ករេតិ។ តស្សត្ថោ ន ច អាមិសំ
និស្សាយ ករេ, ចុទិតកចោទកេសុ ហិ អញ្ញតវេន ទិន្នំ ចីវរាទិអាមិសំ គណ្ណោនោ
អាមិសំ និស្សាយ ករេតិ, វេ ន ករេយ្យ។ ន ច និស្សាយ បុគ្គលន្តិ “អយំ មេ
ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា”តិអាទិនា នយេន ធន្នាធិហិ គច្ឆនោ បុគ្គលំ
និស្សាយ ករេតិ, វេ ន ករេយ្យ។ អថ ខោ ឧភោបេតេ វិវរ្ម័ត្វា យថា ធម្មោ
បិតោ, តថេវ ករេយ្យាតិ។

ឧបកណ្ណាកំ ជប្បតីតិ “វេ កថេហិ, មា វេ កថយិត្ថា”តិ កណ្ណាមូលេ
មន្តេតិ។ ជិម្ពំ បេក្ខតីតិ ធនាសមេវ គវេសតិ។ វីតិហរតីតិ វិនិច្ឆយំ ហាបេតិ។
កុម្មត្ថំ បដិសេវតីតិ អាបត្តិ ធិបេតិ។

អកាលេន ច ចោទេតីតិ អនោកាសេ អនជ្ឈិជ្ជាវ ចោទេតិ។ បុញ្ញាបរំ ន
ជាតាតីតិ បុរិមកថញ្ចា បច្ឆិមកថញ្ចា ន ជាតាតិ។

អនុសន្ធិវចនបដិម ជាធាតុតិ កថាអនុសន្ធិវិទិច្ឆយានុសន្ធិវសេនវចនំ ន
ជាធាតុ។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

ចោទនាកណ្ណាវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ចូឡសង្គាមោ

អនុវិជ្ជកស្ស បដិបត្តិវណ្ណានា

៣៦៥. ចូឡសង្គាមោ សង្គាមាវចរេនភិក្ខុធាតុ សង្គាមោ វុច្ចតិ
អធិករណវិទិច្ឆយត្ថាយ សង្ឃសន្និចាតោ។ តត្រ ហិ អត្ថបច្ចតិកា ចេវ
សាសនបច្ចតិកា ច ឧទ្ធម្មំ ឧត្តិមយំ សត្ថុ សាសនំ ធម៌បេន្តា សមោសវន្តិ
វេសាលិកា វុជ្ជបុត្តការិយ។ យោភិក្ខុ តេសំ បច្ចតិកានំ លទ្ធិ មទ្ធិត្វា
សកវាទធិបនត្ថាយ តត្ថ អវចរតិ, អដ្ឋោកាហោត្វាវិទិច្ឆយំ បវត្តតិ, សោ
សង្គាមាវចរោ នាម យសត្ថេរោវិយ។ តេន សង្គាមាវចរេនភិក្ខុធា សង្ឃ
ឧបសង្កមន្តេន និចចិត្តេន សង្ឃេន ឧបសង្កមិតញ្ចោ។ និចចិត្តេនាតិ មានទ្ធី
និចាតេត្វា និហតមានចិត្តេន។ រដោហារណសមេនាតិ ចាទបុញ្ញនសមេន;
យថា រដោហារណស្ស សំកិលិដ្ឋេវ អសំកិលិដ្ឋេវ ចាទេ បុញ្ញយមានេ នេវ
រាកោ ន ទោសោ; ឯវំ ឥដ្ឋានិដ្ឋេសុ អវជ្ជន្តេន អនុស្សន្តេនាតិ អត្ថោ។
យថាបតិវេ អាសនេតិ យថាបតិវេ អាសនំ ញាត្វា អត្ថនោ ចាបុណនដ្ឋានេ
យេវានំភិក្ខុនំ បិដ្ឋិ អនុស្សេត្វា និសីទិតព្ពំ។ អនាធាកបិកេនាតិ នាធាវិធំ តំ តំ
អនត្ថកបំ អកថេន្តេន។ អតិវច្ឆានកបិកេនាតិ ទិដ្ឋសុតមុតម្យ រាជកថាទិកំ
តិវច្ឆានកបំ អកថេន្តេន។ សាមំ វា ធម្មោ ភាសិតញ្ចោតិ សង្ឃសន្និចាតដ្ឋានេ
កប្បិយាកប្បិយនិស្សិតា វា
រូចារូបបរិច្ឆេទសមថាចារិបស្សនាចារដ្ឋាននិសង្កត្តាទិនិស្សិតា វា កថា

ធម្មា នាម។ ឯវរុទ្ធោ ធម្មា សយំ វា ភាសិតត្តោ, បរោ វា អន្លេសិតត្តោ។ យោ
ភិក្ខុ តថាវុប្បិ កថំ កថេតុំ បហោតិ, សោ វត្ថុត្តោ - “អាវុសោ សង្ឃមជ្ឈម្ហិ បញ្ចោ
ឧប្បន្នេ តុំ កថេយ្យាសី” តិ។ អរិយោ វា តុណ្ហីភារោ នាតិមញ្ញិតត្តោតិ អរិយា
តុណ្ហី និសីទន្តា ន ពាលបុប្ផនាវិយ និសីទន្តិ។ អញ្ញាតំ កម្មជ្ជានំ គហេត្វាវ
និសីទន្តិ។ ឥតិ កម្មជ្ជានមនសិការវសេន តុណ្ហីភារោ អរិយោ តុណ្ហីភារោ
នាម, សោ នាតិមញ្ញិតត្តោ, កី កម្មជ្ជាននុយោគនាតិ នាវជានិតត្តោ; អត្ថនោ
បតិវ្វបំ កម្មជ្ជានំ គហេត្វាវ និសីទិតព្ពន្ធិ អត្ថោ។

ន ឧបជ្ឈាយោ បុច្ឆិតត្តោតិ “កោ នាមោ តុយ្ហំ ឧបជ្ឈាយោ” តិ ន បុច្ឆិតត្តោ។
ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ ន ជាតីតិ “ខត្តិយជាតិយោ តុំ ព្រាហ្មណជាតិយោ” តិ ឯវំ
ជាតិ ន បុច្ឆិតត្តោ។ ន អាគមោតិ “ធីយភាណាកោសិ តុំ មជ្ឈិមភាណាកោ” តិ
ឯវំ អាគមោ ន បុច្ឆិតត្តោ។ កុលបទេសោតិ ខត្តិយកុលាទិវសេនេវ វេទិតត្តោ។
អត្រស្ស បេមំ វា នោសោ វាតិ អត្រ បុគ្គលេ ឯតេសំ ការណានំ អញ្ញាតវសេន
បេមំ វា កវេយ្យ នោសោ វា។

នោ បរិសកប្បិកេនាតិ បរិសកប្បិកេន បរិសានុវិធាយកេន ន ភវិតព្ពំ;
យំ បរិសាយ រុច្ឆតិ, តទេវ ចេតេត្វា កប្បេត្វា ន កថេតព្ពន្ធិ អត្ថោ។ ន ហត្ថមុទ្ធា
ទស្សេតព្ពាតិ កថេតព្ពេ ច អកថេតព្ពេ ច សញ្ញាជននត្ថំ ហត្ថវិការោ ន
កាតត្តោ។

អត្ថំ អនុវិធីយន្តេនាតិ វិនិច្ឆយបដិវេធមេវ សល្លក្ខេន្តេន “ឥទំ សុត្ថំ
ឧបលព្ពតិ, ឥមស្មី វិនិច្ឆយេ ឥទំ វក្ខាមី” តិ ឯវំ បរិតុលយន្តេន និសីទិតព្ពន្ធិ
អត្ថោ។ ន ច អាសនា វុជ្ជាតព្ពន្ធិ ន អាសនា វុជ្ជាយ សន្និទាតមណ្ឌលេ វិចរិតព្ពំ,
វិនយធរេ ឧដ្ឋិតេ សញ្ញា បរិសា ឧដ្ឋហតិ។ ន វិតិហាតព្ពន្ធិ ន វិនិច្ឆយោ
ហាបេតត្តោ។ ន កុម្មត្ថោ សេវិតត្តោតិ ន អាបត្តិ ធីបេតព្ពា។ អសាហាសិកេន

ភវិតព្រាហ្មណ៍ ន សហសាភារិណា ភវិតព្រាហ្មណ៍; សហសា ធុរ្យត្រូវចំនំ ន កថេតព្រាហ្មណ៍ អត្ថោ។
វេទនក្ខមេនាតិ ធុរ្យត្រូវចំ ខមនសីលេន។ ហិតបរិសក្កិនាតិ ហិតេសិនា
ហិតគវេសិនា ករុណា ច ករុណាបុព្វភាគោ ច ឧបជ្ជាបេតព្រោតិ អយំ
បទទ្ធយេបិ អធិប្បាយោ។ អនសុរុត្តនាតិ ន អសុរុត្តន។ អសុរុត្តំ វុច្ចតិ
វិគ្គាហិកកថាសម្ពាសំ អសុន្តវេទនំ; តំ ន កថេតព្រាហ្មណ៍ អត្ថោ។ អត្ថា
បរិគ្គហេតព្រោតិ “វិនិច្ឆ័នតំ វុបសមេតុំ សក្ខិស្សមិ នុ ខោ នោ” តិ ឯវំ អត្ថា
បរិគ្គហេតព្រោតិ; អត្ថនោ បមាណំ ជានិតព្រាហ្មណ៍ អត្ថោ។ បរោ បរិគ្គហេតព្រោតិ
“លទ្ធិយា នុ ខោ អយំ បរិសា, សក្កា សញ្ញាបេតុំ ឧទាហុ នោ” តិ ឯវំ បរោ
បរិគ្គហេតព្រោតិ។

ចោទកោ បរិគ្គហេតព្រោតិ “ធម្មចោទកោ នុ ខោ នោ” តិ ឯវំ
បរិគ្គហេតព្រោតិ។ ចុទិតកោ បរិគ្គហេតព្រោតិ “ធម្មចុទិតកោ នុ ខោ នោ” តិ ឯវំ
បរិគ្គហេតព្រោតិ។ អធម្មចោទកោ បរិគ្គហេតព្រោតិ តស្ស បមាណំ ជានិតព្រាហ្មណ៍
សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តំ អហាបេន្តនាតិ ចោទកចុទិតកេហិ វុត្តវេទនំ
អហាបេន្តន។ អវុត្តំ អបកាសេន្តនាតិ អនោសជំ វុត្តំ អប្បកាសេន្តន។ មន្ទោ
ហាសេតព្រោតិ មន្ទោ មោម្មហោ បគ្គណ្ឌិតព្រោតិ, “ននុ តុំ កុលបុត្តោ” តិ
ឧត្តដេត្វា អនុយោគវុត្តំ កថាបេត្វា តស្ស អនុយោកោ គណ្ឌិតព្រោតិ។ ភិរុ
អស្សសេតព្រោតិ យស្ស សង្ឃមជ្ឈំ វា គណមជ្ឈំ វា អនោសជបុព្វត្តា សារជ្ជំ
ឧប្បជ្ជតិ, តាទិសោ “មា ភាយិ, វិស្សដ្ឋោ កថេហិ, មយំ តេ ឧបត្ថម្ភា
ភវិស្សមា” តិ វត្វាបិ អនុយោគវុត្តំ កថាបេតព្រោតិ។ ចណ្ណា និសេដេតព្រោតិ
អបសាទេតព្រោតិ តន្តេតព្រោតិ។ អសុចិវិភាវេតព្រោតិ អលទ្ធិ បកាសេត្វា អាបត្តិ
នេសាបេតព្រោតិ។ ឧដុមធុវេនាតិ យោ ភិក្ខុ ឧដុ សីលវា កាយវត្តាទិវហិតោ, សោ
មធុវេនេវ ឧបចរិតព្រោតិ។ ធម្មេសុ ច បុគ្គលេសុ ចាតិ ឯត្ថ យោ ធម្មគរុកោ

ហោតិ ន បុគ្គលគរុកោ, អយមេវ ធម្មេសុ ច បុគ្គលេសុ ច មជ្ឈត្តោតិ
វេទិតញ្ចោ។

៣៦៦. សុត្តំ សំសន្ននត្តាយាតិអាទិសុ តេន ច បន ឯវំ សព្វាប្បចារីនំ
បិយមនាបគរុការីនិយេន អនុវិជ្ជកេន សមុទាហជេសុ សុត្តាទិសុ សុត្តំ
សំសន្ននត្តាយ; អាបត្តាធាបត្តិនំ សំសន្ននត្តន្តិ វេទិតញ្ចំ។ ឱបម្ព
និទស្សនត្តាយាតិ ឱបម្ព អត្ថនិទស្សនត្តាយ។ អត្តោវិញ្ញាបនត្តាយាតិ អត្តោ
ជាធាបនត្តាយ។ បដិបុច្ឆា វេបនត្តាយាតិ បុច្ឆា បុគ្គលស្ស វេបនត្តាយ។
ឱកាសកម្មំ ចោទនត្តាយាតិ វត្ថុនា វា អាបត្តិយា វា ចោទនត្តាយ។ ចោទនា
សារណាត្តាយាតិ ទោសាទោសំ សរាបនត្តាយ។ សារណា សវចនីយត្តាយាតិ
ទោសាទោសសារណា សវចនីយករណត្តាយ។ សវចនីយំ បលិពោធត្តាយាតិ
សវចនីយំ “ឥមម្ហា អាវាសា បរំ មា បក្កមី”តិ ឯវំ បលិពោធត្តាយ។ បលិពោធនា
វិនិច្ឆយត្តាយាតិ វិនិច្ឆយំ ចាបនត្តាយ។ វិនិច្ឆយោ សន្តិរណត្តាយាតិ
ទោសាទោសំ សន្តិរណត្តាយ តុលនត្តាយ។ សន្តិរណំ ហនាដ្ឋានគមនត្តាយាតិ
អាបត្តិអនាបត្តិគរុកលហុកាបត្តិជាននត្តាយ។ សង្ខេព
សម្បវគ្គហសម្បជិច្ឆនត្តាយាតិ វិនិច្ឆយសម្បជិគ្គហណត្តាយ ច;
សុវិនិច្ឆិតទុព្ពិនិច្ឆិតការីជាននត្តាយ ចាតិ អត្តោ។ បច្ចេកដ្ឋាយិនោ
អវិសំវាទកដ្ឋាយិនោតិ ឥស្សរិយាធិបច្ចុដេដ្ឋកដ្ឋានេ ច អវិសំវាទកដ្ឋានេ ច
បិតា; ន តេ អបសាទេតញ្ចាតិ អត្តោ។

ឥទានិយេ មជ្ជា មន្តពុទ្ធិនោ ឯវំ វេទយ្យំ “វិនយោ នាម កិមត្តាយា”តិ តេសំ
វេទនោកាសបិទហនត្ថមត្តំ ទស្សេតុំ វិនយោ សំវរត្តាយាតិអាទិមាហ។ តត្ថ
វិនយោ សំវរត្តាយាតិ សកលាបិ វិនយបញ្ញត្តិ កាយវេទិទ្ធារសំវរត្តាយ។
អាជីវិសុទ្ធិបរិយោសានស្ស សីលស្ស ឧបនិស្សយោ ហោតិ; បច្ចុយោ ហោតិតិ

អត្ថោ។ ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ អបិចេត្ត អវិប្បជិសារោតិ ចាបបុញ្ញានំ
 កតាកតវសេន ចិត្តវិប្បជិសារភារោ។ ចាមុជ្ឈន្តិ ធុត្តលា តរុណាបីតិ។ បីតីតិ
 ពលវា ពហាលបីតិ។ បស្សន្តិ កាយចិត្តទរជបជ័យស្សន្តិ។ សុខន្តិ
 កាយិកចេតសិកសុខំ។ តញ្ញា ធុរិយិយ្យ សមាធិស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយោ
 ហោតិ។ សមាធិតិ ចិត្តកក្កតា។ យថាភូតញ្ញាណទស្សនន្តិ តរុណាវិបស្សនា;
 ឧទយព្ពយញ្ញាណស្សតំ អធិវចនំ។ ចិត្តកក្កតា ហិ តរុណាវិបស្សនាយ
 ឧបនិស្សយបច្ចយោ ហោតិ។ និព្វិនាតិ សិខាបត្តា វុជ្ជានភាមិនិពលវិបស្សនា។
 វិរាគោតិ អរិយមគ្គោ។ វិមុត្តិ អរហត្តជលំ។ ចតុត្ថិធាបិ ហិ អរិយមគ្គោ
 អរហត្តជលស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយោ ហោតិ។ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនន្តិ
 បច្ចវេក្ខណាញ្ញាណំ។ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនំ អនុចាទាបរិនិព្វានត្ថាយាតិ
 អបច្ចយបរិនិព្វានត្ថាយ។ អបច្ចយបរិនិព្វានស្ស ហិ តំ បច្ចយោ ហោតិ, តស្មី
 អនុប្បត្ត អវស្សំ បរិនិព្វាយិតព្ពតោតិ។ ឯតទត្ថា កថាតិ អយំ វិនយកថា
 នាម ឯតទត្ថា។ មន្តនាតិ វិនយមន្តនា ឯវ។ ឧបនិសាតិ អយំ “វិនយោ
 សំវរត្ថាយា”តិអាទិកា បរម្មវបច្ចយតាបិ ឯតទត្ថាយ។ សោតាវជានន្តិ
 ឥមិស្សា បរម្មវបច្ចយកថាយ សោតាវជានំ។ ឥមំ កថំ សុត្វា យំ ឧប្បជ្ជតិ
 ញ្ញាណំ, តម្បិ ឯតទត្ថាយ។ យទិទំ អនុចាទា ចិត្តស្ស វិមោក្ខាតិ យោ អយំ
 ចត្វហិ ឧចាទានេហិ អនុចាទិយិត្វា ចិត្តស្ស អរហត្តជលសម្ពាតោវិមោក្ខា,
 សោបិ ឯតទត្ថាយ; អបច្ចយបរិនិព្វានត្ថាយ ឯវាតិ អត្ថោ។

៣៦៧. អនុយោគវត្តភាថាសុ បឋមភាថា វុត្តត្ថា ឯវ។

វត្តំ វិបត្តិ អាបត្តិ, និទានំ អាការអកោវិទោ បុញ្ញបរំ ន ជានាតីតិ
 “វត្ត”ន្តិអាទិនិ “ន ជានាតី”តិ បទេន សម្ពន្ធា។ “អកោវិទោ”តិ បទស្ស “ស វេ
 តាទិសកោ”តិ ឥមិនា សម្ពន្ធា។ តស្មា អយមេត្ត យោជនា - យោភិក្ខុ

ចារាជិកាជីនំ វត្ថុំ ន ជាតាតិ, ចតុត្ថិដំ វិបត្តិ ន ជាតាតិ, សត្តវិដំ អាបត្តិ ន ជាតាតិ, “ឥទំ សិក្ខាបទំ អសុកស្មី នាម នគរេ បញ្ញត្ត” ត្ថិ ឯវំ និទានំ ន ជាតាតិ, “ឥទំ បុរិមវចនំ ឥទំ បច្ឆិមវចន” ត្ថិ បុញ្ញបរំ ន ជាតាតិ, “ឥទំ កតំ ឥទំ អកត” ត្ថិ កតាកតំ ន ជាតាតិ។ សមេន ចាតិ តេនេវ បុញ្ញបរំ អជាធនស្ស សមេន អញ្ញាលោន, “កតាកតំ ន ជាតាតិ” តិ វត្ថុំ ហោតិ; ឯវំ តាវ នជាតាតិ-បទេន សន្និ សម្ពន្ធា វេទិតញ្ញោ។ យំ បនេតំ “អាការអកោវិទោ” តិ វត្ថុំ, តត្ថ អាការអកោវិទោតិ ការណាការណោ អកោវិទោ។ ឥតិ យាយំ វត្ថុអាជីនិបិ ន ជាតាតិ, អាការស្ស ច អកោវិទោ, ស វេ តាទិសកោភិត្ត អបដិក្ខោតិ វុច្ឆតិ។

កម្មញ្ញ អធិករណញ្ញាតិ ឥមេសម្បិ បទានំ “ន ជាតាតិ” តិ បទេនេវ សម្ពន្ធា។ អយំ បនេត្ត យោជនា - តថេវ ឥតិ យាយំ កម្មញ្ញ ន ជាតាតិ, អធិករណញ្ញ ន ជាតាតិ, សត្តប្បកាវេ សមថេ ចាបិ អកោវិទោ, វាតាធិហិ បន រត្តោ ធុដ្ឋោ ច មូឡោ ច, ភយេន ភយា គច្ឆតិ, សម្មោហេន មោហា គច្ឆតិ, វត្តត្តា បន ធុដ្ឋត្តា ច ធន្ទា ទោសា ច គច្ឆតិ, បរំ សញ្ញាបេតុំ អសមត្តតាយ ន ច សញ្ញត្តិកុសលោ, ការណាការណាធស្សនេ អសមត្តតាយ និដ្ឋត្តិយា ច អកោវិទោ អត្ថនោ សទិសាយ បរិសាយ លទ្ធត្តា លទ្ធបក្ខោ, ហិរិយា បរិពាហិរត្តា អហិរិកោ, កាឡុកេហិ កម្មេហិ សមន្នាគតត្តា កណ្ណាកម្មោ, ធម្មាទរិយ បុគ្គលាទរិយានំ អភាវតោ អនាទរោ, ស វេ តាទិសកោភិត្ត អបដិក្ខោតិ វុច្ឆតិ, ន បដិក្ខិតញ្ញោ ន ឱលោកេតញ្ញោ, ន សម្មន្និទ្ធា ឥស្សរិយាធិបច្ចរេជ្ជកដ្ឋានេ វេបេតញ្ញោតិ អត្ថោ។ សុក្កបក្ខតាថានម្បិ យោជនានយោ វត្ថុនយេនេវ វេទិតញ្ញោតិ។

ចូឡុសង្គាមវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

មហាសង្ឃមោ

កេហរទ្រូង ជានិតញាឌីវណ្ណា

៣៦៨-៣៧៤. មហាសង្គ្រាម - វត្តតោ វា វត្ត សង្គមតិ តិ “បឋមចារាជិកវត្ត
មយា ទិដ្ឋ វា សុតំ វា” តិ វត្តា បុន បុត្តិយមាណោ និយំសិយមាណោ “ន មយា
បឋមចារាជិកស្ស វត្ត ទិដ្ឋ, ន សុតំ; ទុតិយចារាជិកស្ស វត្ត ទិដ្ឋ វា សុតំ វា” តិ
វទតិ។ ឯតេនេវ នយេន សេសវត្តសង្គមនំ, វិបត្តិតោ វិបត្តិសង្គមនំ អាបត្តិតោ
អាបត្តិសង្គមនញ្ចា វេទិតញ្ចំ។ យោ បន “នេវ មយា ទិដ្ឋ, ន សុត” តិ វត្តា បច្ឆា
“មយាបេតំ ទិដ្ឋ វា សុតំ វា” តិ វទតិ, “ទិដ្ឋ វា សុតំ វា” តិ វត្តា បច្ឆា “ន ទិដ្ឋ វា ន
សុតំ វា” តិ វទតិ, អយំ អវជានិត្វា បដិជានាតិ, បដិជានិត្វា អវជានាតិ តិ
វេទិតញ្ចា។ ឯសេវ អញ្ញោនញ្ចំ បដិច្ចវតិ នាម។

៣៧៥. វណ្ណាវណ្ណាតិ នីលាធិវណ្ណាវណ្ណាវសេន សុក្កវិស្សជ្ជិសិក្ខាបទំ វុត្តំ។
វចនមនុប្បធានន្តិ សញ្ញាវុត្តំ វុត្តំ។ កាយសំសគ្គាធិត្តយំ សរូបេនេវ វុត្តំ។ ឥតិ
ឥមាធិ បញ្ចមេដ្ឋនធម្មស្ស បុព្វភាគោ បុព្វបយោគោតិ វេទិតញ្ញាធិ។

៣៧៦. បន្ទាវ អបលោកនកម្មានីតិ អធិប្បនវក្កានីតិ។ សេសេសុបិ ឯសេវ
នយោ។ ឥតិ បន្ទាវ បតុក្កានិ សោឡស ហោន្តិ។

អគតិអគន្ធពរណ្ណា

៣៧៩. ពហុជនអហិតាយ បដិបន្នោ ហោតីតិ វិនយជរេន ហិ វំ
 ធន្តាទិតតិយា អធិករណោ វិនិច្ឆ័តេ តស្មី វិហារេ សង្ឃោ ទ្វិជានិដ្ឋតិ។
 ឡិវាទ្វបដិវិនិយោ ភិក្ខុនិយោបិ ទ្វេ ភាគា ហោន្តិ។ ឧបាសកាបិ ឧបាសិកាយោបិ
 ធារកាបិ ធារិកាយោបិ តេសំ អារក្ខនេវតាបិ តថេវ ទ្វិជានិដ្ឋន្តិ។ តតោ

កុម្មុនេរ្រតា អាទី កត្វា យាវ អកនិជ្ជព្រហ្មានោ ទ្វិជារ ហោន្តិ។ តេន វុត្ថំ -
“ពហុជនអហិតាយ បដិបន្នោ ហោតិ...ខេ... ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សាន” ត្ថិ។

៣៨២. វិសមនិស្សិតោតិ វិសមាទិ កាយកម្មាទិនិ និស្សិតោ។
គហានិស្សិតោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិអន្ធក្តាហិកទិដ្ឋិសង្ខាតំ គហានំ និស្សិតោ។
ពលវនិស្សិតោតិ ពលវន្តេ អភិញ្ញាតេ ភិក្ខុ និស្សិតោ។

៣៨៣. តស្ស អវជានន្តោតិ តស្ស វចនំ អវជានន្តោ។ ឧបយោគត្ថេ វា
សាមិវចនំ, តំ អវជានន្តោតិ អត្ថោ។

៣៨៤. យំ អត្តាយាតិ យទត្តាយ។ តំ អត្តន្តិ សោ អត្ថោ។ សេសំ សត្តត្ថ
ឧត្តានមេវាតិ។

មហាសង្កាមវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

កថិនកេទំ

កថិនអត្ថតាទិវណ្ណានា

៤០៣. កថិនេ - អដ្ឋមាតិកាតិ ខន្ធកេ វុត្ថា បក្កមនន្តិកាទិកា អដ្ឋ។
បលិតោធានិសំសាបិ បុព្វេ វុត្ថា វា។

៤០៤. បយោគស្សតិ ជីវរជោវនាទិនោ សត្តវិជស្ស បុព្វករណស្សត្ថាយ
យោ ឧទកាហរណាទិកោ បយោគោ កយិរតិ, តស្ស បយោគស្ស។ កតមេ
ធម្មា អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោតិ អនាគតវសេន អនន្តរា ហុត្វា កតមេ ធម្មា
បច្ចយា ហោន្តិតិ អត្ថោ។ សមនន្តរបច្ចយេនាតិ សុដ្ឋុ អនន្តរបច្ចយេន,
អនន្តរបច្ចយមេវ អាសន្តតរំ កត្វា បុច្ឆតិ។ និស្សយបច្ចយេនាតិ ឧប្បជ្ជមានស្ស

បយោគស្សនិស្សយំ អាធារការំ ឧបគតាវិយ ហុត្វា កតមេ ធម្មា បច្ចយា
ហោន្តិតិ អត្ថោ។ ឧបនិស្សយបច្ចយេនាតិ ឧបេតេន និស្សយបច្ចយេន;
និស្សយបច្ចយមេវ ឧបគតតវំ កត្វា បុច្ឆតិ។ បុរេជាតបច្ចយេនាតិ ឥមិនា
បឋមំ ឧប្បជ្ឈនកស្ស បច្ចយការំ បុច្ឆតិ។ បច្ឆាជាតបច្ចយេនាតិ ឥមិនា បច្ឆា
ឧប្បជ្ឈនកស្ស បច្ចយការំ បុច្ឆតិ។ សហជាតបច្ចយេនាតិ ឥមិនា អបុព្វំ អចរិមំ
ឧប្បជ្ឈមាធានំ បច្ចយការំ បុច្ឆតិ។ បុព្វករណស្សាតិ ធារណធិនោ
បុព្វករណស្ស។ បច្ឆុទ្ធារស្សាតិ បុរាណសង្ឃិអាធិនំ បច្ឆុទ្ធារណស្ស។
អធិជ្ឈានស្សាតិ កថិនចីវរាធិជ្ឈានស្ស។ អត្តារស្សាតិ កថិនត្តារស្ស។
មាតិកានញ្ច បលិពោធានញ្ចាតិ អជ្ឈនំ មាតិកានំ ទ្វិនញ្ច បលិពោធានំ។
វត្ថុស្សាតិ សង្ឃិអាធិនោ កថិនវត្ថុស្ស; សេសំ វត្ថុនយមេវ។

ឯវំ យញ្ច លព្ពតិ យញ្ច ន លព្ពតិ, សព្វំ បុច្ឆិត្វា ឥនានិ យំ យស្ស លព្ពតិ,
តនេវ ទស្សេន្តោ បុព្វករណំ បយោគស្សាតិអាធិនា នយេន វិស្សជ្ឈនមាហា។
តស្សត្ថោ - យំ វុត្ថំ “បយោគស្ស កតមេ ធម្មា”តិអាធិ, តត្ថ វុច្ឆតេ, បុព្វករណំ
បយោគស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ, សមនន្តរនិស្សយឧបនិស្សយបច្ចយេន
បច្ចយោ។ បយោគស្ស ហិ សត្តវិធម្មិ បុព្វករណំ យស្មា តេន បយោគេន
និច្ឆានេតព្ពស្ស បុព្វករណស្សត្ថាយ សោ បយោគោ កយិរតិ, តស្មា ឥមេហិ
ចត្វហិ បច្ចយេហិ បច្ចយោ ហោតិ។ បុរេជាតបច្ចយេ បនេស ឧទ្ធិដ្ឋធម្មេសុ
ឯកធម្មម្មិ ន លភតិ, អញ្ញទត្ថ បុព្វករណស្ស សយំ បុរេជាតបច្ចយោ ហោតិ,
បយោគេ សតិ បុព្វករណស្ស និប្បជ្ឈនតោ។ តេន វុត្ថំ - “បយោគោ
បុព្វករណស្ស បុរេជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ។ បច្ឆាជាតបច្ចយំ បន លភតិ,
តេន វុត្ថំ - “បុព្វករណំ បយោគស្ស បច្ឆាជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ។ បច្ឆា
ឧប្បជ្ឈនកស្ស ហិ បុព្វករណស្ស អត្ថាយ សោ បយោគោ កយិរតិ។
សហជាតបច្ចយំ បន មាតិកាបលិពោធានិសំសសង្ខារេ បន្ទរស ធម្មេ

ថេបេត្វា អញ្ជើញ បយោគាជីសុ ឯកោបិ ធម្មោ ន លភតិ, តេ ឯវ ហិ បន្ទុរស ធម្មា
សហ កថិនត្តារេន ឯកតោ និប្បន្នតិ អញ្ញមញ្ញំ សហជាតបច្ចយោ ហោតិ។
តេន វុត្ថំ - “បន្ទុរស ធម្មា សហជាតបច្ចយេន បច្ចយោ” តិ។ ឯតេនុចាយេន
សត្តបទវិស្សន្ននានិ វេទិតញ្ចានិ។

បុព្វករណនិទានាធិវិភាគវណ្ណានា

៤០៥. បុព្វករណំ កំនិទានន្តិអាទិបុច្ឆាវិស្សន្ននំ ឧត្តានមេវ។

៤០៦-៧. “បយោគោ កំនិទានោ” តិអាទីសុ បុច្ឆាទ្វយវិស្សន្ននេសុ
ហេតុនិទានោ បច្ចយនិទានោតិ ឯតុ ធម៌វរាទិ ហេតុ ចេវ បច្ចយោ ចាតិ
វេទិតញ្ចានិ។ បុព្វបយោគាជីនញ្ចំ សព្វេសំ តានិយេវ ហេតុ, តានិ បច្ចយោ។ ន ហិ
ធម៌ធម៌វេ អសតិ បយោគោ អត្ថិ, ន បុព្វករណាជីនិ, តស្មា “បយោគោ
ហេតុនិទានោ” តិអាទិ វុត្ថំ។

៤០៨. សង្កហវារេ - វចីភេទេនាតិ “ឥមាយ សង្ឃាជិយា, ឥមីនា ឧត្តរាសង្កេន,
ឥមីនា អន្តរាសកេន កថិនំ អត្តរាមី” តិ ឯតេន វចីភេទេន។
កតិមូលាទិបុច្ឆាវិស្សន្ននេ - កិរិយា មជ្ឈេតិ បច្ចទ្វារោ ចេវ អធិដ្ឋានញ្ច។

៤០៩. វត្ថុវិបន្នំ ហោតីតិ អកប្បិយទុស្សំ ហោតិ។ កាលវិបន្នំ នាម អន្ធន
ធាយកេហិ ទិន្នំ ស្វេ សង្ឃោ កថិនត្តារកស្ស ទេតិ។ ករណវិបន្នំ នាម តទហោវ
ជិន្និត្វា អកតំ។

កថិនាទិជានិតញ្ចវិភាគវណ្ណានា

៤១០. កថិនំ ជានិតញ្ចនិអាទិបុច្ឆាយ វិស្សន្ននេ - តេសញ្ជោវ ធម្មានន្តិ យេសុ
រូបាទិធម្មេសុ សតិ កថិនំ នាម ហោតិ, តេសំ សមោធានំ មិស្សីភារោ។ នាមំ

នាមកម្មន្តិអាទិនា បន “កថិន”ន្តិ ឥទំ ពហ្មសុ ធម្មេសុ នាមមត្តំ, ន បរមត្ថតោ
ឯកោ ធម្មោ អត្ថតិ ធស្សេតិ។

ចតុវិសតិយា អាការេហិតិ “ន ឧល្លិទិតមត្តនា”តិអាទិហិ បុព្វេ
វុត្តការណេហិ។ សត្តរសហិ អាការេហិតិ “អហតេន អត្ថតំ ហោតិ
កថិន”ន្តិអាទិហិ បុព្វេ វុត្តការណេហិ។ និមិត្តកម្មាធិសុ យំ វុត្តព្ពំ សព្ពំ
កថិនក្ខន្ធកវណ្ណោនាយំ វុត្តំ។

៤១៦. ឯកុប្បាទា ឯកនិរោធាតិ ឧប្បជ្ឈមាធិ ឯកតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ,
និរុជ្ឈមាធិ ឯកតោ និរុជ្ឈន្តិ។ ឯកុប្បាទា នាធិនិរោធាតិ ឧប្បជ្ឈមាធិ
ឯកតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ, និរុជ្ឈមាធិ នាធិ និរុជ្ឈន្តិ។ កី វុត្តំ ហោតិ? សព្វេបិ អត្តារេន
សទ្ធិ ឯកតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ, អត្តារេ ហិ សតិ ឧទ្ធារោ នាម។ និរុជ្ឈមាធិ បនេត្ត បុរិមា
ទ្វេ អត្តារេន សទ្ធិ ឯកតោ និរុជ្ឈន្តិ, ឧទ្ធារការំ ចាបុណ្ណិ។ អត្តារស្ស ហិ
និរោធា ឯតេសញ្ច ឧទ្ធារការោ ឯកក្ខណោ ហោតិ, ឥតរេ នាធិ និរុជ្ឈន្តិ។ តេសុ
ឧទ្ធារការំ បត្តេសុបិ អត្តារោ តិដ្ឋតិយេវ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

សមន្តចាសាធិកាយ វិនយសំវណ្ណោនាយ

កថិនភេទវណ្ណោនា និដ្ឋិតា។

បញ្ញត្តិវគ្គវណ្ណោនា និដ្ឋិតា។

ឧបាលិបញ្ចកំ

អនិស្សិតវគ្គវណ្ណោនា

៤១៧. ឧបាលិបញ្ញេត្តិ កតិហិ នុ ខោ ភន្តេតិ បុច្ឆាយ អយំ សម្ពន្ធា។ យេវោ
កិរ រហោគតោ សញ្ញានិ ឥមា និ បញ្ចកានិ អាវុដ្ឋេត្វា “ភកវន្តំ ធានិ បុច្ឆិត្វា
ឥមេសំ និស្សាយ វសនកាធិនំ អត្ថាយ តន្តី វេបេស្សមី” តិ ភកវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា
“កតិហិ នុ ខោ ភន្តេ” តិ អាធិនា នយេន បញ្ចេ បុច្ឆិ។ តេសំ វិស្សជ្ឈនេ ឧបោសថំ ន
ជាធាតីតិ នវិវិធំ ឧបោសថំ ន ជាធាតី។ ឧបោសថកម្មំ ន ជាធាតីតិ
អធម្មេនវគ្គាធិភេទំ ចតុត្ថំ ឧបោសថកម្មំ ន ជាធាតី។ ចាតិមោក្ខំ ន ជាធាតីតិ
ទ្វេ មាតិកា ន ជាធាតី។ ចាតិមោក្ខទ្កេសំ ន ជាធាតីតិ ភិក្ខុនំ បញ្ចវិធំ ភិក្ខុនំ
ចតុត្ថំ ធម្មំ នវិវិធំ ចាតិមោក្ខទ្កេសំ ន ជាធាតី។

បវារណំ ន ជាធាតីតិ នវិវិធំ បវារណំ ន ជាធាតី។ បវារណាកម្មំ ន
ជាធាតីតិ អធម្មេនវគ្គាធិភេទំ ចតុត្ថំ បវារណាកម្មំ ន ជាធាតី។

អាបត្តាធាបត្តិ ន ជាធាតីតិ តស្មី តស្មី សិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋំ អាបត្តិញ្ច
អធាបត្តិញ្ច ន ជាធាតី។

អាបន្នោ កម្មកតោតិ អាបត្តិ អាបន្នោ តប្បច្ចយាវ សង្ឃេន កម្មំ កតំ
ហោតិ។

នប្បជិប្បស្សម្ពនវគ្គវណ្ណាធា

៤២០. កម្មំ នប្បជិប្បស្សម្ពេតត្ថន្តិ អយំ យស្មា អនុលោមវត្ថេ ន វត្ថតិ, តស្មា
នាស្ស កម្មំ បជិប្បស្សម្ពេតត្ថំ; សវន្តុកោវ វិស្សជ្ឈេតញ្ចេតិ អត្ថោ។

៤២១. សចេ ឧបាលិ សង្ឃោ សមគ្គករណីយានិ កម្មានិ ករោតីតិ សចេ
សមគ្គហិ ករណីយានិ ឧបោសថាធិនិ កម្មានិ ករោតិ,
ឧបោសថបវារណាធិសុ ហិ វិភាសុ ឧបត្ថម្ភោ ន ធាតុញ្ចោ។ សចេ ហិ សង្ឃោ

អង្គុយ ទេសាបេត្វា សង្ឃសាមគ្គី ករោតិ, តិណវត្តារកសមដំ វា កត្វា
ឧចាសថបវារណំ ករោតិ, ឯវ្យុបំ សមគ្គករណីយំ នាម កម្មំ ហោតិ។ តត្រ
ចេតិ សចេ តាទិសេ កម្មេ ភិក្ខុនោ នក្ខមតិ, ទិដ្ឋាវិកម្មម្យិ កត្វា តថាវុចា
សាមគ្គី ឧបេតញ្ញា, ឯវ្យុលោមគ្គាហោ ន គណ្ឌិតញ្ញោ។ យត្រ បន ឧទ្ធម្មំ ឧត្តនយំ
សត្តុ សាសនំ ទីបេន្តិ, តត្ថ ទិដ្ឋាវិកម្មំ ន វដ្តតិ, បដិពាហិត្វា បក្កមិតត្ថំ។

ឧស្សិតមន្តិ ចាតិ លោកទោសមោហាមាណុស្សន្នំ វាចំ ភាសិតា កណ្តាវាហោ
អនត្តកទីបនោ។ និស្សិតជប្បីតិ អត្តនោ ធម្មតាយ ឧស្សនយុត្តំ ភាសិតុំ ន
សក្កាតិ; អថ ខោ “មយា សទ្ធិ រាជា ឯវ្យុ កថេសិ, អសុកមហាមត្តោ ឯវ្យុ
កថេសិ, អសុកោ នាម មយ្ហំ អាចរិយោ វា ឧបជ្ឈយោ វា តេបិដកោ មយា សទ្ធិ
ឯវ្យុ កថេសិ” តិ ឯវ្យុ និស្សាយ ជប្បតិ។ ន ច ភាសានុសន្និកុសលោតិ
កថានុសន្និវចនេ ច វិនិច្ឆយានុសន្និវចនេ ច អកុសលោ ហោតិ។ ន យថាធម្មេ
យថាវិនយេតិ ន ភូតេន វត្ថុនា អាបត្តិ សាវេត្វា ចោទេតា ហោតិ។

ឧស្សនេតា ហោតីតិ “អម្ពាភំ អាចរិយោ មហាតេបិដកោ
បរមធម្មកថិកោ” តិ អាទិនា នយេន ឯកច្ចំ ឧស្សនេតិ។ ទុតិយបទេ “អាបត្តិ កី
សោ ន ជាតាតិ” តិ អាទិនា ឯកច្ចំ អបសាទេតិ។ អធម្មំ គណ្ឌាតីតិ
អនិយ្យានិកបក្ខំ គណ្ឌាតិ។ ធម្មំ បដិពាហិតីតិ និយ្យានិកបក្ខំ បដិពាហិតិ។
សម្ពុញ្ញា ពហំ ភាសតីតិ ពហំ និរត្តកកថំ កថេតិ។

បសយ្ហ បវត្តា ហោតីតិ អនន្តរិដ្ឋោ ភាវេ អនារោបិទេ កេវលំ មាណំ
និស្សាយ អន្តោត្តរិត្វា អនិការេ កថេតា ហោតិ។ អនោកាសកម្មំ
ការេត្វាតិ ឱកាសកម្មំ អការេត្វា បវត្តា ហោតិ។ ន យថាទិដ្ឋិយា ព្យាកតា
ហោតីតិ យស្ស អត្តនោ ទិដ្ឋិ តំ បុរក្ខត្វា ន ព្យាកតា; លទ្ធិ និក្ខិបិត្វា
អយថាភុច្ចំ អធម្មាទិសុ ធម្មាទិលទ្ធិកោ ហុត្វា កថេតា ហោតីតិ អត្តោ។

រោងការវគ្គវណ្ណានា

៤២៤. អាបត្តិយា បយោគំ ន ជាតាតីតិ “អយំ អាបត្តិ កាយប្បយោគា, អយំ វេទីបយោគា”តិ ន ជាតាតីតិ។ អាបត្តិយា វ្យាបសមំ ន ជាតាតីតិ “អយំ អាបត្តិ ទេសនាយ វ្យាបសមតិ, អយំ វុដ្ឋានេន, អយំ នេវ ទេសនាយ ន វុដ្ឋានេនា”តិ ន ជាតាតីតិ។ អាបត្តិយា ន វិនិច្ឆ័យកុសលោ ហោតីតិ “ឥមស្មី វត្ថុស្មី អយំ អាបត្តិ”តិ ន ជាតាតីតិ, ទោសានុវ្យាបំ អាបត្តិ ឧទ្ធវិទ្ធា បតិជ្ជាបេតុំ ន សក្កោតិ។

អធិករណសមុជ្ជានំ ន ជាតាតីតិ “ឥទំ អធិករណំ អជ្ឈាវស ភេទករវត្ថុនិ និស្សាយ សមុជ្ជាតិ, ឥទំ ចតស្សោវិបត្តិយោ, ឥទំ បញ្ច វា សត្ត វា អាបត្តិកូន្មេ, ឥទំ ចត្តាវិ សង្ឃកិច្ចានិ និស្សាយ សមុជ្ជាតិ”តិ ន ជាតាតីតិ។ បយោគំ ន ជាតាតីតិ “ឥទំ អធិករណំ ធានសមូលប្បយោគំ, ឥទំ ចុទ្ធសមូលប្បយោគំ, ឥទំ ធម្មលបយោគំ, ឥទំ ឯកមូលបយោគ”ន្តិ ន ជាតាតីតិ។ អធិករណានញ្ញោ យថាសកំមូលមេវ បយោគា នាម ហោន្តិ, តំ សព្វម្បី ន ជាតាតីតិ អត្ថោ។ វ្យាបសមំ ន ជាតាតីតិ “ឥទំ អធិករណំ ធិហិ សមថេហិ វ្យាបសមតិ, ឥទំ តីហិ, ឥទំ ចត្វហិ, ឥទំ ឯកេន សមថេន វ្យាបសមតី”តិ ន ជាតាតីតិ។ ន វិនិច្ឆ័យកុសលោ ហោតីតិ អធិករណំ វិនិច្ឆ័យនិក្ខា សមថំ ចាបេតុំ ន ជាតាតីតិ។

កម្មំ ន ជាតាតីតិ តន្ត្រីនិយាទិ សត្តវិធំ កម្មំ ន ជាតាតីតិ។ កម្មស្ស ករណំ ន ជាតាតីតិ “ឥទំ កម្មំ ឥមិនា នីហារេន កាតព្វ”ន្តិ ន ជាតាតីតិ។ កម្មស្ស វត្ថុំ ន ជាតាតីតិ “ឥទំ តន្ត្រីនិយស្ស វត្ថុ, ឥទំ និយស្សានិ”ន្តិ ន ជាតាតីតិ។ វត្ថុន្តិ សត្តសុ កម្មេសុ ហោជ្ជា ចតុន្តំ កម្មានំ អជ្ឈាវសវិធំ តិវិធស្ស ច ឧក្ខេបនិយកម្មស្ស តេចត្តាលីសវិធំ វត្ថុំ ន ជាតាតីតិ។ កម្មស្ស វ្យាបសមំ ន ជាតាតីតិ “យោ ភិក្ខុ វត្ថុ វត្ថុត្វា យាចតិ, តស្ស កម្មំ បដិប្បស្សម្តេតព្វំ, អច្ចយោ ទេសាបេតព្វោ”តិ ន ជាតាតីតិ។

វត្តំ ន ជាតាតីតិ សត្តន្តំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ វត្តំ ន ជាតាតិ។ និទានំ ន ជាតាតីតិ
“ឥទំ សិក្ខាបទំ ឥមស្មី នគរេ បញ្ញត្តំ, ឥទំ ឥមស្មី”ន្តំ ន ជាតាតិ។ បញ្ញត្តិ ន
ជាតាតីតិ បញ្ញត្តិអនុបញ្ញត្តិអនុប្បន្នបញ្ញត្តិវសេន តិវិធំ បញ្ញត្តិ ន ជាតាតិ។
បទបច្ឆារកដ្ឋំ ន ជាតាតីតិ សម្មា កាតព្វំ បទំ ន ជាតាតិ។ “ពុទ្ធា ភគវា”តិ
វត្តព្រ “ភគវា ពុទ្ធា”តិ ហេដ្ឋបរិយំ កត្វា បទំ យោជេតិ។

អកុសលោ ច ហោតិ វិនយេ តិ វិនយចាឡិយញ្ច អដ្ឋកថាយញ្ច
អកុសលោ ហោតិ។

ព្រត្តិ ន ជាតាតីតិ សង្ខេបតោ ហិ ធុរិយា ព្រត្តិ - “ឯសា ព្រត្តិ”តិ ឯនិទ្ទិដ្ឋា ច
អនិទ្ទិដ្ឋា ច។ តត្ថ យា ឯនិទ្ទិដ្ឋា, សា “កម្មព្រត្តិ” ឆាម ហោតិ។ យា និទ្ទិដ្ឋា,
សា “កម្មចាទព្រត្តិ” ឆាម, តំ សព្វេន សព្វំ ព្រត្តិ ន ជាតាតិ។ ព្រត្តិយា ករណំ ន
ជាតាតីតិ នវសុ ហំនេសុ កម្មព្រត្តិយា ករណំ ន ជាតាតិ, ធូសុ ហំនេសុ
កម្មចាទព្រត្តិយា។ ព្រត្តិយា អនុស្សាវនន្តិ “ឥមិស្សា ព្រត្តិយា ឯកា
អនុស្សាវនា, ឥមិស្សា តិស្សា”តិ ន ជាតាតិ។ ព្រត្តិយា សមដំ ន ជាតាតីតិ
យាយំ សតិវិនយោ, អម្បឡិវិនយោ, តស្សចាបិយសិកា, តិណាវត្តារកោតិ
ចតុត្ថិដោ សមថោ ព្រត្តិយា វិនា ន ហោតិ, តំ ព្រត្តិយា សមថោតិ ន ជាតាតិ។
ព្រត្តិយា វ្យាបសមំ ន ជាតាតីតិ យំ អធិករណំ ឥមិនា ចតុត្ថិដេន ព្រត្តិសមថេន
វ្យាបសមតិ, តស្ស តំ វ្យាបសមំ “អយំ ព្រត្តិយា វ្យាបសមោ កតោ”តិ ន ជាតាតិ។

សុត្តំ ន ជាតាតីតិ ឧកតោវិភង្គំ ន ជាតាតិ។ សុត្តានុលោមំ ន ជាតាតីតិ
ចត្តារោ មហាបទេសេ ន ជាតាតិ។ វិនយំ ន ជាតាតីតិ ខន្ធកបរិវារំ ន ជាតាតិ។
វិនយានុលោមំ ន ជាតាតីតិ ចត្តារោ មហាបទេសេយេវ ន ជាតាតិ។ ន ច
ហំនាហំនកុសលោតិ ការណាការណាកុសលោ ន ហោតិ។

ធម្មំ ន ជាតាតីតិ វេយ្យាករណីនយបិដកំ អវសេសំ បិដកទ្វយំ ន ជាតាតិ។
ធម្មានុលោមំ ន ជាតាតីតិ សុត្តន្តិកេ ចត្តារោ មហាបទេសេ ន ជាតាតិ។ វិនយំ
ន ជាតាតីតិ ខន្ធកបរិវារមេវ ន ជាតាតិ។ វិនយានុលោមំ ន ជាតាតីតិ ចត្តារោ
មហាបទេសេ ន ជាតាតិ។ ឧកតោវិភង្គា បទេត្ថ អសង្កហិតា ហោត្តិ, តស្មាយំ
កុរុន្តិយំ វុត្តំ - “វិនយន្តិ សកលំ វិនយបិដកំ ន ជាតាតី” តំ ន គហោតត្ថំ។ ន ច
បុញ្ញបរកុសលោ ហោតីតិ បុរេកថាយ ច បច្ឆាកថាយ ច អកុសលោ ហោតិ។
សេសំ សព្ពត្ត វុត្តបដិបក្ខវសេន ព្រោយ្យត្តា បុព្វេ បកាសិតត្តា ច
ឧត្តានមេវាតិ។

អនិស្សិតវគ្គនប្បដិប្បស្សម្ពនវគ្គរោហារវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ទិដ្ឋាវិកម្មវគ្គវណ្ណានា

៤២៥. ទិដ្ឋាវិកម្មវគ្គ - ទិដ្ឋាវិកម្មាតិ ទិដ្ឋនំ អាវិកម្មានិ; លទ្ធិប្បកាសនានិ
អាបត្តិទេសនាសម្ពាទានំ វិនយកម្មានមេតំ អធិវចនំ។ អនាបត្តិយា ទិដ្ឋិ អាវិ
ករោតីតិ អនាបត្តិមេវ អាបត្តិតិ ទេសេតីតិ អត្ថោ។ អទេសនាតាមិនិយាតិ
គរុកាបត្តិយា ទិដ្ឋិ អាវិករោតិ; សង្ឃទិសេសញ្ច ចារាជិកញ្ច ទេសេតីតិ
អត្ថោ។ ទេសិតាយាតិ លហុកាបត្តិយាបិ ទេសិតាយ ទិដ្ឋិ អាវិករោតិ; ទេសិតំ
បុន ទេសេតីតិ អត្ថោ។

ចត្វហិ បញ្ចហិ ទិដ្ឋិន្តិ យថា ចត្វហិ បញ្ចហិ ទិដ្ឋិ អាវិកតា ហោតិ, ឯវំ
អាវិករោតិ; ចត្តារោ បញ្ចា ជនា ឯកតោ អាបត្តិ ទេសេន្តិតិ អត្ថោ។
មនោមាទសេនាតិ មនសស្វាតេន មាទសេន ទិដ្ឋិ អាវិករោតិ; វេចិកេទំ អកត្វា
ចិត្តេនេវ អាបត្តិ ទេសេតីតិ អត្ថោ។

ឆានាសំវាសកស្ស្សតិ លទ្ធិឆានាសំវាសកស្ស្ស វា កម្មឆានាសំវាសកស្ស្ស វា
សន្តិកេ ទិដ្ឋិ អារិករោតិ; អាបត្តិ ទេសេតីតិ អត្ថោ។ ឆានាសីមាយាតិ
សមាធនសំវាសកស្ស្សបិ ឆានាសីមាយ បិតស្ស្ស សន្តិកេ អារិករោតិ។
មាឡកសីមាយ ហិ បិតេន សីមន្តិកាយ បិតស្ស្ស សីមន្តិកាយ វា បិតេន
អរិយ្យវាសសីមាយ បិតស្ស្សបិ អាបត្តិ ទេសេតុំ ន វដ្តតិ។ អបកតត្ថស្ស្សតិ
ឧត្តិត្ថកស្ស្ស វា, យស្ស វា ឧចោសថបវារណា បបិតា ហោន្តិ, តស្ស្ស សន្តិកេ
ទេសេតីតិ អត្ថោ។

៤៣០. ឆាលំ ឱកាសកម្មំ កាតុន្តិ ន បរិយត្តំ កាតុំ; ន កាតព្វន្តិ អត្ថោ។
ឥធាបិ អបកតត្ថោ ឧត្តិត្ថកោ ច បបិតឧចោសថបវារណា ច។
ចាវនាធិប្បាយោតិ សាសនតោ ចាវេតុកាមោ។

៤៣២. មន្តត្ថា មោម្ហាត្ថាតិ មន្តភាវេន មោម្ហាភាវេន វិស្សន្និតម្បិ
ជានិគំ អសមត្ថោ, កេវលំ អត្តនោ មោម្ហាភាវំ បកាសេន្នោយេវ បុច្ឆតិ
ឧម្ពត្ថកោរិយ។ ចាបិច្ឆោតិ “ឯវំ មំ ជនោ សម្ពាវេស្សតី” តិ ចាបិកាយ ឥន្ទាយ
បុច្ឆតិ។ បរិកវាតិ បរិកវំ អាហោបេតុកាមោ ហុត្វា បុច្ឆតិ។ អញ្ញាញាករណោសុបិ
ឯសេវ នយោ។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។ អត្តានានវគ្គេ ច ធុតផ្គវគ្គេ ច យំ
វត្ថុពុំ សិយា, តំ សព្វំ ហោជ្ជា វុត្ថមេវ។

ទិដ្ឋារិកម្មវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

មុសាវាទវគ្គវណ្ណានា

៤៤៤. មុសាវាទវគ្គ - ចារាជិកំ គប្បតីតិ ចារាជិកតាមី; ចារាជិកាបត្តិការំ
ចាបុណាតីតិ អត្ថោ។ ឥតវេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ
អសន្តឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនមុសាវាទោ ចារាជិកតាមី, អមូលកេន

ចារាជីកេន អនុទ្ទំសនមុសាវាទោ សង្ឃាទិសេសតាមី, “យោ តេ វិហារេ
វសេតី” តិអាទិនា បរិយាយេន ជានន្តស្ស វុត្តមុសាវាទោ ធុល្អច្ចយតាមី,
អជានន្តស្ស ធុក្កជតាមី, “សម្មជានមុសាវាទេ ចាចិត្តិយ” ត្ថិ អាគតោ
ចាចិត្តិយតាមីតិ វេទិតញោ។

អទស្សនេនាតិ វិនយធរស្ស អទស្សនេន។ កប្បិយាកប្បិយេសុ ហិ
កុក្កុច្ឆេ ឧប្បន្នេ វិនយធរំ ទិស្វា កប្បិយាកប្បិយភាវំ បដិបុច្ឆិត្វា អកប្បិយំ
បហាយ កប្បិយំ ករេយ្យ, តំ អបស្សន្តោ បន អកប្បិយម្បិ កប្បិយន្តិ
ករោន្តោ អាបជ្ជតិ។ ឯវំ អាបជ្ជិតត្ថំ អាបត្តិ វិនយធរស្ស ទស្សនេន នាបជ្ជតិ,
អទស្សនេនេវ អាបជ្ជតិ, តេន វុត្តំ “អទស្សនេនា” តិ។ អស្សវនេនាតិ
ឯកវិហារេបិ វសន្តោ បន វិនយធរស្ស ឧបជ្ជានំ គន្ធា កប្បិយាកប្បិយំ
អបុច្ឆិត្វា វា អញ្ញេសញ្ញា វុច្ឆមានំ អសុណាន្តោ អាបជ្ជតិយេវ, តេន វុត្តំ
“អស្សវនេនា” តិ។ បសុត្តកតាតិ បសុត្តកតាយ។ សហការសេយ្យញ្ញិ
បសុត្តកតាវេនបិ អាបជ្ជតិ។ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាយ អាបជ្ជន្តោ បន
តថាសញ្ញិ អាបជ្ជតិ។ សតិសម្មាសា ឯកវត្តាតិក្កមាទិវសេន អាបជ្ជិតត្ថំ
អាបជ្ជតិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

មុសាវាទវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ភិក្ខុនោវាទវគ្គវណ្ណានា

៤៥០. ភិក្ខុនិវគ្គ - អលាភាយាតិ ចតុន្នំ បច្ចយានំ អលាភត្ថាយ; យថា
បច្ចយេ នលភន្តិ, តថា បរិសក្កតិ វាយមតីតិ អត្ថោ។ អនត្តាយាតិ អនត្តំ
កលិសាសនំ អាហេបេន្តោ បរិសក្កតិ។ អវាសាយាតិ អវាសត្ថាយ; យស្មី

តាមខេត្ត វសន្តិ, តតោ នីហរណត្ថាយ។ សម្បយោដេតីតិ
អសទ្ធម្មបដិសេវនត្ថាយ សម្បយោដេតិ។

៤៥៧. “កតិហិ នុ ខោ កន្តេ អវ្កេហិ សមន្នាគតាយ ភិក្ខុនិយា កម្ម
កាតព្វ”ន្តិ សត្តន្ធំ កម្មានំ អញ្ញាតវំ សន្ធាយ បុច្ឆតិ។

៤៥៨. នសាកន្នាតញ្ចាតិ

កប្បិយាកប្បិយនាមរូបបរិច្ឆេទសមថវិបស្សនាទិភេទោ កថាមគ្គោ ន
កថេតញ្ចា។ យស្មា បន ជីណាសវោ ភិក្ខុ នវិសំវាទេតិ, តថារូបស្ស
កថាមគ្គស្ស សាមី ហុត្វា កថេតិ, ន ឥតហេ; តស្មា បឋមបញ្ចកេ “ន
អសេក្ខេនា”តិ បដិក្ខិបិទ្វា ធុតិយបញ្ចកេ “អសេក្ខេនា”តិ អាទិ វុត្តំ។

ន អត្ថបដិសម្ពិទាបត្តោតិ អដ្ឋកថាយ បដិសម្ពិទាបត្តោ

បភេទគតញ្ញាណប្បត្តោ ន ហោតិ។ ន ធម្មបដិសម្ពិទាបត្តោតិ ចាឡិ ធម្ម
បដិសម្ពិទាបត្តោ ន ហោតិ។ ន និរុត្តិបដិសម្ពិទាបត្តោតិ វោហារនិរុត្តិយំ
បដិសម្ពិទាបត្តោ ន ហោតិ។ ន បដិភានបដិសម្ពិទាបត្តោតិ យានិ តានិ
បដិភានសម្ពាតានិ អត្ថបដិសម្ពិទាទីនិ ញ្ញាណានិ, តេសុ បដិសម្ពិទាបត្តោ ន
ហោតិ។ យថាវិមុត្តំ ចិត្តំ ន បច្ចវេក្ខិតាតិ ចតុន្នំ ជលវិមុត្តិនំ វសេន យថាវិមុត្តំ
ចិត្តំ ឯកុនវិសតិភេទាយ បច្ចវេក្ខណាយ ន បច្ចវេក្ខិតា ហោតិ។ សេសំ សព្ពត្ត
ឧត្តានមេវាតិ។

ភិក្ខុនោវាទវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

ឧបាហិកវគ្គវណ្ណានា

៤៥៥. ឧត្តាហិកវគ្គ - ន អត្ថកុសលោតិ ន អដ្ឋកថាកុសលោ; អត្ថទ្វារ
នេកោ ន ហោតិ។ ន ធម្មកុសលោតិ អាចរិយមុខតោ អនុគ្គហិតត្តា ចាឡិយំ
ន កុសលោ, ន ចាឡិសូរោ។ ន និរុត្តិកុសលោតិ ភាសន្តរវេហារេ ន កុសលោ។
ន ព្យញ្ជនកុសលោតិ សិលីលធនិតាធិវសេន បរិមណ្ឌលព្យញ្ជនារោបនេ
កុសលោ ន ហោតិ; ន អក្ខរបរិច្ឆេទេ និបុណោតិ អត្ថោ។ ន
បុញ្ញបរកុសលោតិ អត្ថបុញ្ញបរេ ធម្មបុញ្ញបរេ និរុត្តិបុញ្ញបរេ ព្យញ្ជនបុញ្ញបរេ
បុរេកថាបដ្ឋាកថាសុ ច ន កុសលោ ហោតិ។

កោធនោតិអាទិនិយស្មា កោធនាទីហិ អភិក្ខតោ ការណាការណំ ន
ជាតាតិ, វិនិច្ឆ័តំ ន សក្កោតិ, តស្មា វុត្តានិ។ បសារេតា ហោតិ នោ សារេតាតិ
មោហេតា ហោតិ, ន សតិឧប្បាទេតា; ចោទកចុទិតកាណំ កថំ មោហេតិ
បិទហាតិ ន សារេតីតិ អត្ថោ។ សេសមេត្ត ឧត្តាហិកវគ្គ ឧត្តានមេវាតិ។

ឧត្តាហិកវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អធិករណ៍បសមវគ្គវណ្ណនា

៤៥៦. អធិករណ៍បសមវគ្គ - បុគ្គលគរុ ហោតីតិ “អយំ មេ ឧបជ្ឈាយោ,
អយំ មេ អាចរិយោ” តិអាទិនិ ចិន្តេត្វា តស្ស ជយំ អាកម្ពមាណោ “អធម្មំ ធម្មោ” តិ
ធិបេតិ។ សង្ឃគរុ ហោតីតិ ធម្មញ្ញវិនយញ្ញ អមុញ្ញាត្វា វិនិច្ឆ័នន្តោ សង្ឃគរុកោ
នាម ហោតិ។ ចីវរាទិនិ គហេត្វា វិនិច្ឆ័នន្តោ អាមិសគរុកោ នាម ហោតិ, តានិ
អគ្គហេត្វា យថាធម្មំ វិនិច្ឆ័នន្តោ សទ្ធម្មគរុកោ នាម ហោតិ។

៤៥៧. បញ្ចបុបាលិ អាការេហីតិ បញ្ចហិ ការណេហិ សង្ឃោ ភិដ្ឋតិ -
កម្មេន, ឧទ្ទេសេន, វេហារន្តោ, អនុស្សាវនេន, សលាកត្តាហោតិ។ ឯត្ថ
កម្មេនាតិ អបលោកនាទីសុ ចតុសុ កម្មេសុ អញ្ញាតវេន កម្មេន។ ឧទ្ទេសេនាតិ

បញ្ចសុ ចាតិមោក្ខន្តេសេសុ អញ្ញាតវេន ឧទ្ទេសេន។ វេហារន្តោតិ កថយន្តោ;
តាហិ តាហិ ឧបបត្តិហិ “អធម្មំ ធម្មោ”តិអាទិនិ អជ្ឈាស ភេទករវត្ថុនិ
ធីបេន្តោ។ អនុស្សាវនេនាតិ “ននុ តុម្ពេ ជាធាន មយ្ហំ ឧទ្ធាកុលា បព្ពជិតការំ
ពហុស្សុតការញ្ច, មាទិសោ នាម ឧទ្ធម្មំ ឧត្តិនយំ សត្តុ សាសនំ គាហេយ្យាតិ
ចិត្តម្មិ ឧប្បាទេតុំ តុម្ពាកំ យុត្តំ, កី មយ្ហំ អវីចិ និលុប្បលវនមិវ សីតលោ,
កិមហំ អចាយតោ ន ភាយាមី”តិអាទិនា នយេន កណ្តាមូលេ វចីភេទំ កត្វា
អនុស្សាវនេន។ សលាកត្តាហេនាតិ វេ អនុស្សាវេត្វា តេសំ ចិត្តំ ឧបត្ថម្ភត្វា
អនិវត្តិធម្មេ កត្វា “គណ្ឌាថ ឥមំ សលាក”ន្តិ សលាកត្តាហេន។

ឯត្ថ ច កម្មមេវ ឧទ្ទេសោ វា បមាណំ, វេហារាអនុស្សាវនេសលាកត្តាហា បន
បុព្ពភាគា។ អជ្ឈាសវត្ថុធីបនវសេន ហិ វេហារន្តេ តត្ថ វុចិជននត្ថំ
អនុស្សាវេត្វា សលាកាយ គាហិតាយបិ អភិន្នោវ ហោតិ សង្ឃោ។ យធា បន
វេ ចត្តារោ វា អតិរេកេ វា សលាកំ គាហេត្វា អាវេណីកំ កម្មំ វា ឧទ្ទេសំ វា
ករោតិ, តទា សង្ឃោ ភិក្ខុ នាម ហោតិ។ ឥតិ យំ
សង្ឃភេទកក្កន្ធកវណ្ណានាយំ អវេចុម្ពា “វេ អជ្ឈាសសុ វត្ថុសុ យំ កិញ្ច
ឯកម្មិ វត្ថុំ ធីបេត្វា តេន តេន ការណេន ‘ឥមំ គណ្ឌាថ, ឥមំ រោចេថា’តិ
សញ្ញាបេត្វា សលាកំ គាហេត្វា វិសុំ សង្ឃកម្មេ កតេ សង្ឃោ ភិក្ខុ ហោតិ។
បរិវារេ បន ‘បញ្ចហិ, ឧចាលិ, អាគារេហិ សង្ឃោ ភិក្ខុតី’តិអាទិ វុត្ថំ។ តស្ស
ឥមិនា ឥធម្មំ វុត្ថេន សង្ឃភេទលក្ខណេន អត្ថតោ នាណាករណំ នត្ថិ។ តំ បនស្ស
នាណាករណាការំ តត្ថេវ បកាសយិស្សមា”តិ, ស្វាយំ បកាសិតោ ហោតិ។

បញ្ញត្តេតន្តិ បញ្ញត្តំ ឯតំ។ ក្ខ បញ្ញត្តំ? វត្ថុក្ខន្ធកេ។ តត្រ ហិ ចុទ្ធស
ឧទ្ធកវត្តានិ បញ្ញត្តានិ។ តេនាហ - “បញ្ញត្តេតំ, ឧចាលិ, មយា អាគន្ធកានំ
ភិក្ខុនំ អាគន្ធកវត្ត”ន្តិអាទិ។ ឯវម្មិ ខោ ឧចាលិ សង្ឃរាជិ ហោតិ, នោ ច

សង្ឃកេនោតិ ឯត្តាវតា ហិ សង្ឃរាជិមត្តមេវ ហោតិ, ន តាវ សង្ឃកេនោ;
អនុបុព្វេន បន អយំ សង្ឃរាជិ វឿមាណា សង្ឃកេនាយ សំវត្ថតិ អត្ថោ។
យថាវត្ថន្តិ វត្ថិបរិមាណានុវបំ; យថាវេវន្តិ អត្ថោ។ អាវេនិការំ កិរិទ្ធាតិ វិសុំ
វវត្ថានំ កិរិទ្ធ។ កម្មាកម្មានិ ករោន្តិ អបរាបរំ សង្ឃកម្មំ ឧចាទាយ ឧទ្ធកានិ
ចេវ មហាឆានិ ច កម្មានិ ករោន្តិ។ សេសមេត្តាបិ អធិករណ៍វបសមវគ្គ
ឧត្តានមេវ។

សង្ឃកេនកវគ្គទ្វយវណ្ណាន

៤៥៩. សង្ឃកេនកវគ្គទ្វយេ - វិនិជាយ ទិដ្ឋិ កម្មេនាតិ តេសុ អធិដ្ឋានុ
អធិដ្ឋានយោ ឯតេតិ ឯវិនិជ្ជិការំ ហុត្វា តំ ទិដ្ឋិវិនិជាយ តេ ធម្មានិសេន
ទីបេត្វាវិសុំ កម្មំ ករោតិ។ ឥតិ យំ វិនិជាយ ទិដ្ឋិ កម្មំ ករោតិ, តេន ឯវំ កតេន
វិនិជាយ ទិដ្ឋិ កម្មេន សទ្ធិ បញ្ចាឆ្លានិ ហោន្តិ, “ឥមេហិ ខោ ឧចាលិ
បញ្ចហាឆ្លេហិ” តិ អយមេកស្មី បញ្ចកេ អត្ថយោជនា។ ឯតេន នយេន
សព្វបញ្ចកានិ វេទិតញ្ញានិ។ ឯត្ថាបិ ច វោហារាទិ អង្គត្ថយំ បុព្វភាគវសេនេវ
វុត្ថំ។ កម្មុទ្ធសវសេន បន អតេកិច្ចតា វេទិតញ្ញា។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានមេវ។ ន
ហេតុ កិញ្ចិ អត្ថិ យំ បុព្វេ អវុត្ថនយំ។

អាវាសិកវគ្គវណ្ណាន

៤៦០. អាវាសិកវគ្គ - យថាភតំ ទិក្ខុត្តោតិ យថា អាហារិទ្ធា ឋបិតោ។

៤៦២. វិនយព្យាករណាតិ វិនយបញ្ញោ វិស្សជ្ជនា។ បរិណាមេតីតិ
និយាមេតិ ទីបេតិ កថេតិ។ សេសមេត្ត ឧត្តានមេវ។

កថិនត្តាវគ្គវណ្ណាន

៤៦៧. កថិនត្តារវគ្គ - ឱតមសិកោតិ អន្ធការគតោ; តញ្ញំ វន្តន្តស្ស
មញ្ញាទាទីសុបិ នលាដំ បដិហញ្ញេយ្យ។ អសមន្នាហរន្តោតិ កិច្ចយបសុតត្តា
វន្តំ អសមន្នាហរន្តោ។ សុត្តោតិ និទ្ធីំ ឱក្កន្តោ។ ឯការត្តោតិ ឯកតោ អារត្តោ
សបត្តបក្ខេ បិតោ វេរី វិសភាគបុគ្គលោ វុច្ចតិ; អយំ អវន្តិយោ។ អយញ្ញំ
វន្តិយមាណោ ចាទេនបិ បហរេយ្យ។ អញ្ញំវិហិតោតិ អញ្ញំ ចិន្តយមាណោ។

ខាទន្តោតិ បិដ្ឋខន្ធកាទីនិ ខាទន្តោ។ ឧទ្ធការញ្ច បស្សវញ្ច ករោន្តោ
អនោកាសគតត្តា អវន្តិយោ។ ឧត្ថិត្តកោតិ តិវិជេនបិ ឧក្ខេបនិយកម្មេន
ឧត្ថិត្តកោ អវន្តិយោ។ តជ្ឈនីយាទិកម្មកតា បន ចត្តារោ វន្តិតញ្ញា។
ឧចាសថបវារណាបិ តេហិ សន្ធិលព្ពន្ធិ។ អាទិតោ បដ្ឋាយ ច វុត្តេសុ
អវន្តិយេសុ នគ្គញ្ច ឧត្ថិត្តកញ្ច វន្តន្តស្សវ អាបត្តិ។ ឥតរេសំ បន អសារុប្បជ្ជេន
ច អន្តរា វុត្តការណោន ច វន្តនា បដិក្ខិត្តា។ ឥតោ បរំ បន្ទាឧបសម្បន្នាទយោ
ទសបិ អាបត្តិវត្ថុភាវេនេវ អវន្តិយោ។ តេ វន្តន្តស្ស ហិ និយមេនេវ អាបត្តិ។ ឥតិ
ឥមេសុ បញ្ចសុ បញ្ចកេសុ តេរស ជនេ វន្តន្តស្ស អនាបត្តិ, ឆ្វាទសន្នំ វន្តនាយ
អាបត្តិ។

៤៦៨. អាចរិយោ វន្តិយោតិ បព្ពដ្ឋាចរិយោ ឧបសម្បទាចរិយោ
និស្សយាចរិយោ ឧទ្ទេសាចរិយោ ឱវាទាចរិយោតិ អយំ បញ្ញវិជោបិ អាចរិយោ
វន្តិយោ។ សេសំ សព្ពត្ត ឧត្តានមេវាតិ។

កថិនត្តារវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

និដ្ឋិតា ច ឧចាលិបញ្ចកវណ្ណានា។

អាបត្តិសមុដ្ឋានវណ្ណានា

៤៧០. អចិត្តកោ អាបជ្ជតិ តិអាទីសុ សហសេយ្យាទិបណ្ណាតិវដ្តំ អសញ្ញាច្ច
 អាបជ្ជន្តោ អចិត្តកោ អាបជ្ជតិ, ទេសេន្តោ សចិត្តកោ វុជ្ជាតិ។ យំកិញ្ចិ សញ្ញាច្ច
 អាបជ្ជន្តោ សចិត្តកោ អាបជ្ជតិ, តិណាវត្តារកេន វុជ្ជហន្តោ អចិត្តកោ វុជ្ជាតិ។
 បុព្វេវុត្តមេវ តិណាវត្តារកេន វុជ្ជហន្តោ អចិត្តកោ អាបជ្ជតិ, អចិត្តកោ
 វុជ្ជាតិ។ ឥតវំ ទេសេន្តោ សចិត្តកោ អាបជ្ជតិ, សចិត្តកោ វុជ្ជាតិ។ “ធម្មទានំ
 ករោមី”តិ បទសោធម្មាទីនិ ករោន្តោ កុសលចិត្តោ អាបជ្ជតិ, “ពុទ្ធានំ
 អនុសាសនំ ករោមី”តិ ឧទគ្គចិត្តោ ទេសេន្តោ កុសលចិត្តោ វុជ្ជាតិ។
 ទោមនស្សិកោ ហុត្វា ទេសេន្តោ អកុសលចិត្តោ វុជ្ជាតិ, តិណាវត្តារកេន
 និទ្ទាគតោវ វុជ្ជហន្តោ អព្យាកតចិត្តោ វុជ្ជាតិ។ ភីសាបនាទីនិ កត្វា “ពុទ្ធានំ
 សាសនំ ករោមី”តិ សោមនស្សិកោ ទេសេន្តោ អកុសលចិត្តោ អាបជ្ជតិ,
 កុសលចិត្តោ វុជ្ជាតិ។ ទោមនស្សិកោវ ទេសេន្តោ អកុសលចិត្តោ វុជ្ជាតិ,
 វុត្តនយេនេវ តិណាវត្តារកេន វុជ្ជហន្តោ អព្យាកតចិត្តោ វុជ្ជាតិ។
 និទ្ទាគ្គន្តសមយេ សហការសេយ្យំ អាបជ្ជន្តោ អព្យាកតចិត្តោ អាបជ្ជតិ,
 វុត្តនយេនេវ បនេត្ត “កុសលចិត្តោ វុជ្ជាតិ”តិអាទិ វេទិតព្ធំ។

បឋមំ ចារាជិកំ កតិហិ សមុដ្ឋានេហិ តិអាទិ បុព្វេ វុត្តនយត្តា ឧត្តានមេវ។

៤៧៣. ចត្តារោ ចារាជិកា កតិហិ សមុដ្ឋានេហិ តិអាទីសុ ឧក្កជ្ជបរិច្ឆេទតោ
 យំ យំ សមុដ្ឋានំ យស្ស យស្ស លត្តតិ, តំ សព្វំ វុត្តមេវ ហោតិ។

អាបត្តិសមុដ្ឋានវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

អបរទុតិយតាថាសង្គណិកំ

(១) កាយិកាទិអាបត្តិវណ្ណានា

២៧២. “កតិ អាបត្តិយោ កាយិកា” តិអាទិកាថានំវិស្សជ្ជនេ ធម៌ អាបត្តិយោ
 កាយិកាតិ អន្តរបេយ្យាលេ ចតុត្ថេន អាបត្តិសមុជ្ជានេន ធម៌ អាបត្តិយោ
 អាបជ្ជតិ, “ភិក្ខុ មេត្តំ ធម្មំ បដិសេវតិ, អាបត្តិ ចារាជិកស្ស” តិអាទិនា នយេន
 វុត្តាបត្តិយោ។ កាយធារេ សមុជ្ជិតត្តា ហិ ឯតា កាយិកាតិ វុច្ឆន្តិ។ ធម៌
 វាចសិកាតិ តស្មីយេវ អន្តរបេយ្យាលេ បញ្ចមេន អាបត្តិសមុជ្ជានេន ធម៌
 អាបត្តិយោ អាបជ្ជតិ, “ភិក្ខុ ចាបិច្ឆា ឥច្ឆាបកតោ” តិអាទិនា នយេន
 វុត្តាបត្តិយោ។ ធានេន្តស្ស តិស្សោតិ វជ្ជបដិច្ឆាទិកាយ ភិក្ខុនិយា ចារាជិកំ,
 ភិក្ខុស្ស សង្ឃាទិសេសបដិច្ឆានេន ចាចិត្តិយំ, អត្តនោ ទុដ្ឋល្លាបត្តិបដិច្ឆានេន
 ទុក្ខដំ។ បញ្ច សំសគ្គបច្ចយាតិ ភិក្ខុនិយា កាយសំសគ្គ ចារាជិកំ, ភិក្ខុនោ
 សង្ឃាទិសេសោ, កាយេន កាយបដិពោទេ ធុល្លច្ចយំ, និស្សគ្គិយេន
 កាយបដិពោទេ ទុក្ខដំ, អង្គលិបតោនកេ ចាចិត្តិយន្តិ ឥមា កាយសំសគ្គបច្ចយា
 បញ្ចាបត្តិយោ។

អរុណុត្ត តិស្សោតិ ឯកវត្តធាវត្តសត្តាបាទសាហាមាសាតិក្កមវសេន
 និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, ភិក្ខុនិយា វត្តិវិប្បវាសេ សង្ឃាទិសេសោ, “បឋមម្បិ យាមំ
 ធានេតិ, ទុតិយម្បិ តតិយម្បិ យាមំ ធានេតិ, ទុទ្ទស្តេ អរុណោ ធម្មា ហោតិ
 អាបត្តិ, យោ ធានេតិ សោ ទុក្ខដំ ទេសាបេតព្ពោ” តិ ឥមា អរុណុត្ត តិស្សោ
 អាបត្តិយោ អាបជ្ជតិ។ ទ្វេយាវតតិយកាតិ ឯកានស យាវតតិយកា នាម,
 បញ្ចត្តិវសេន បន ទ្វេ ហោន្តិ ភិក្ខុនំ យាវតតិយកា ភិក្ខុនំ យាវតតិយកាតិ។
 ឯកេត្ត អជ្ឈវត្តកាតិ ភិក្ខុនំ យេវ ឯកា ឯត្ត ឥមស្មី សាសនេ អជ្ឈវត្តកា នាម។
 ឯកេន សព្ពសង្គហោតិ “យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អារិករេយ្យា” តិ ឥមិនា
 ឯកេន និទានុទ្ទេសេន សព្ពសិក្ខាបទានញ្ច សព្ពចាតិមោក្ខទ្ទេសានញ្ច
 សង្គហោ ហោតិ។

វិនយស្ស ទ្វេ មូហនីតិ កាយោ ចេវ វាចា ច។ គរុកា ទ្វេ វុត្តាតិ
ចារាជិកសង្ឃាធិសេសា។ ទ្វេ ទុដ្ឋល្អប្បាទនាតិ វជ្ជបដិច្ឆាធិកាយ ចារាជិកំ
សង្ឃាធិសេសំ បដិច្ឆាទកស្ស ចាចិត្តិយន្តិ ឥមា ទ្វេ ទុដ្ឋល្អប្បាទនាបត្តិយោ នាម។

កាមន្តរេ ចតស្សោតិ “ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ សំវិទហតិ, ទុក្ខដំ; អញ្ញាស្ស
កាមស្ស ឧបចារំ ឌីក្កមតិ, ចាចិត្តិយំ; ភិក្ខុនិយា កាមន្តរំ គប្បន្តិយា បរិក្ខិត្ត
កាមេ បឋមចារទេ ដុល្លច្ចយំ, ទុតិយចារទេ សង្ឃាធិសេសោ; អបរិក្ខិត្តស្ស
បឋមចារទេ ឧបចារាភក្កមនេ ដុល្លច្ចយំ, ទុតិយចារទេ សង្ឃាធិសេសោ”តិ ឥមា
កាមន្តរេ ទុក្ខដចាចិត្តិយដុល្លច្ចយសង្ឃាធិសេសវសេន ចតស្សោ
អាបត្តិយោ។ ចតស្សោ នទិចារបច្ចយាតិ “ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិ សំវិទហតិ,
ទុក្ខដំ; នាវំ អភិរុហតិ, ចាចិត្តិយំ; ភិក្ខុនិយា នទិចារំ គប្បន្តិយា ឧត្តរណាកាលេ
បឋមចារទេ ដុល្លច្ចយំ, ទុតិយចារទេ សង្ឃាធិសេសោ”តិ ឥមា ចតស្សោ។
ឯកមំសេ ដុល្លច្ចយន្តិ មនុស្សមំសេ។ នវមំសេសុ ទុក្ខដន្តិ
សេសអកប្បិយមំសេសុ។

ទ្វេ វាចសិកា វត្តិន្តិ ភិក្ខុនី វត្តន្តការេ អប្បដិបេ បុរិសេន សទ្ធិ ហត្ថចាសេ
បិតា សល្លបតិ, ចាចិត្តិយំ; ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា បិតា សល្លបតិ, ទុក្ខដំ។ ទ្វេ
វាចសិកា ធិវាតិ ភិក្ខុនី ធិវា បដិច្ឆន្នេ ឌីកាសេ បុរិសេន សទ្ធិ ហត្ថចាសេ បិតា
សល្លបតិ, ចាចិត្តិយំ; ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា សល្លបតិ, ទុក្ខដំ។ ទទមាទស្ស
តិស្សោតិ មរណាធិប្បាយោ មនុស្សស្ស វិសំ ទេតិ, សោ ចេ តេន មរតិ,
ចារាជិកំ; យក្ខបេតានំ ទេតិ, តេ ចេ មរន្តិ, ដុល្លច្ចយំ; តិវច្ឆានកតស្ស ទេតិ, សោ
ចេ មរតិ, ចាចិត្តិយំ; អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ជីវរទានេ ចាចិត្តិយន្តិ ឯវំ
ទទមាទស្ស តិស្សោ អាបត្តិយោ។ ចត្តារោ ច បដិគ្គហេតិ ហត្ថក្កាហ-
វេណីក្កាហេសុ សង្ឃាធិសេសោ, មុខេន អង្គជាតក្កហណោ ចារាជិកំ,

អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ជីវរបដិគ្គហណោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, អវស្សតាយ
អវស្សតស្ស ហត្ថតោ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិគ្គណ្ហានិយា ដុល្លច្ចយំ; វេ
បដិគ្គហេ ចត្តារោ អាបត្តិកូន្ទា ហោន្តិ។

(២) ទេសនាគាមិនិយាទិវណ្ណនា

៤៧៥. បញ្ច ទេសនាគាមិនិយោតិ លហុកា បញ្ច។ ធន សប្បដិកម្មាតិ
ចារាជិកំ វេចេត្វា អវសេសា។ ឯកេត្ត អប្បដិកម្មាតិ ឯកា ចារាជិកាបត្តិ។

វិនយគរុកា ទ្វេវុត្តាតិ ចារាជិកញ្ចេវ សង្ឃាទិសេសញ្ច។ កាយវាចសិកានិ
ចាតិ សញ្ញានេវ សិក្ខាបទានិ កាយវាចសិកានិ, មនោទ្វារេ បញ្ញត្តំ
ឯកសិក្ខាបទម្មំ នត្ថិ។ ឯកោវិកាលេ ធម្មរសោតិ លោណសោវីរកំ។
អយមេវ ហិ ឯកា ធម្មរសោវិកាលេ វដ្តតិ។ ឯកា ព្រត្តិចតុត្ថេន សម្មតិ
ភិក្ខុនោវាទកសម្មតិ។ អយមេវ ហិ ឯកា ព្រត្តិចតុត្ថកម្មេន សម្មតិ
អនុញ្ញាតា។

ចារាជិកា កាយិកា ទ្វេតិ ភិក្ខុនំ មេដុនចារាជិកំ ភិក្ខុនីនញ្ច
កាយសំសគ្គចារាជិកំ។ ទ្វេសំវាសក្ខមិយោតិ អត្តនា វា អត្តានំ
សមានសំវាសកំ ករោតិ, សមគ្គោ វា សង្ឃេ ឧត្តត្តំ ឱសារេតិ។ កុរុន្ទិយំ បន
“សមានសំវាសកក្ខមិ ច នាទាសំវាសកក្ខមិ ចា”តិ វេ ទ្វេសំវាសក្ខមិយោ
វុត្តា។ ទ្វិជំ វត្ថិច្ឆេនោតិ ចារិវាសិកស្ស ច មានត្ថចារិកស្ស ច បញ្ញត្តា។ ទ្វិជ្ជុលា
ទុវេតិ ទ្វេ ទ្វិជ្ជុលបញ្ញត្តិយោ, “ទ្វិជ្ជុលបញ្ញបរមំ អាទាតព្ព”ន្តិ អយមេកា, “ទ្វិជ្ជុលំ
វា ទ្វេមាសំ វា”តិ អយមេកា។

ទ្វេអត្តានំ វេជិទ្វាទាតិ ភិក្ខុនី អត្តានំ វេជិទ្វា ទ្វេ អាបត្តិយោ អាបជ្ជតិ; វេជតិ
រោទតិ, អាបត្តិ ចាចិត្តិយស្ស; វេជតិ ន រោទតិ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ ទ្វិហិ សង្ឃោ

ភិក្ខុវិញ្ញាណក្ខន្ធពី កម្មនៃ ច សលាកត្តាហេតុ ច។ ទ្វេត្ថ បឋមាបត្តិកាតិ ឯត្ថ សកលេបិ
វិនយេ ទ្វេ បឋមាបត្តិកា ឧត្តរន្ទំ បញ្ញត្តិវសេន។ ឥតរថា បន នវ ភិក្ខុនំ នវ
ភិក្ខុនំនន្តិ អដ្ឋាវស ហោត្តិ។ ព្រាត្រិយា ករណា ធុវេតិ ទ្វេ ព្រាត្រិកិច្ចានិ - កម្មញ្ញ
កម្មចាទកា ច។ នវសុ ហានេសុ កម្មំ ហោតិ, ទ្វិសុ កម្មចាទកាវេន តិដ្ឋតិ។

ចាណាតិចាតេ តិស្សោតិ “អនោទិស្ស ឌីចាតំ ខណាតិ, សចេ មនុស្សោ
មរតិ, ចារាជិកំ; យ ក្ខបេតានំ មរណោ បុល្លច្ចយំ; តិវច្ឆានគតស្ស មរណោ
ចាចិត្តិយ”ន្តិ ឥមា តិស្សោ ហោត្តិ។ វាចា ចារាជិកា តយោតិ វជ្ជបដិច្ឆាទិកាយ
ឧត្តិត្តានុវត្តិកាយ អដ្ឋវត្ថុកាយាតិ។ កុរុន្តិយំ បន “អាណាត្តិយា អទិន្នាទានេ,
មនុស្សមរណោ, ឧត្តរមនុស្សធម្មឧល្លបនេ ចា”តិ ឯវំ តយោ វុត្តា។ ឌីកាសនា
តយោតិ វជ្ជមគ្គំ បស្សាវមគ្គំ អាទិស្ស វណ្ណាវណ្ណកាសនេ សង្ឃាទិសេសោ,
វជ្ជមគ្គំ បស្សាវមគ្គំ ឋបេត្វា អធិក្ខតំ ឧត្តជាណាមណ្ឌលំ អាទិស្ស
វណ្ណាវណ្ណកណ្ឌនេ បុល្លច្ចយំ, ឧត្តក្ខតំ អនោជាណាមណ្ឌលំ អាទិស្ស
វណ្ណាវណ្ណកណ្ឌនេ ធុក្កជំ។ សញ្ញវិត្តេន វា តយោតិ បដិគ្គណ្ឌាតិ វីមំសតិ
បច្ឆាហរតិ, អាបត្តិ សង្ឃាទិសេសស្ស; បដិគ្គណ្ឌាតិ វីមំសតិ ន បច្ឆាហរតិ,
អាបត្តិ បុល្លច្ចយស្ស; បដិគ្គណ្ឌាតិ ន វីមំសតិ ន បច្ឆាហរតិ, អាបត្តិ
ធុក្កជស្សាតិ ឥមេ សញ្ញវិត្តេន ការណាគូតេន តយោ អាបត្តិក្ខន្ធា ហោត្តិ។

តយោ បុគ្គលា ន ឧបសម្មាទេតញ្ញាតិ អន្ធានហីនោ អង្គហីនោ វត្ថុវិបន្នោ ច
តេសំ នាណាករណំ វុត្តមេវ។ អបិចេត្ត យោ បត្តចីវរេន អបិវិប្បរោ, បិវិប្បរោ ច ន
យាចតិ, ឥមេបិ អង្គហីនេនេវ សង្គហិតា។ មាតុយាតកាទយោ ច
ករណាធុក្កជកា បណ្ឌាកឧកតោព្យញ្ញនកតិវច្ឆានគតសង្ឃាតេន
វត្ថុវិបន្នេនេវ សង្គហិតាតិ វេទិតញ្ញា។ ឯស នយោ កុរុន្តិយំ វុត្តោ។ តយោ កម្មានំ
សង្គហាតិ ព្រាត្រិកប្បនា, វិប្បកតបច្ចត្តំ, អតីតករណាត្តិ។ តត្ថ “ធនេយ្យ

ករយ្យា"តិអាទិភេទា ព្យាត្តិកប្បនា; "ទេតិ ករោតី"តិអាទិភេទំ
វិប្បកតបច្ចុត្តំ; "ទិន្នំ កត"តិអាទិភេទំ អតីតករណំ នាមាតិ ឥមេហិ តីហិ
កម្មានិ សង្កយ្ហន្តិ។ អបរេហិបិ តីហិ កម្មានិ សង្កយ្ហន្តិ - វត្ថុនា, ព្យាត្តិយា,
អនុស្សាវនាយាតិ។ វត្ថុសម្បទ្គញ្ញា ព្យាត្តិសម្បទ្គំ អនុស្សាវនសម្បទ្គញ្ញា កម្មំ នាម
ហោតិ, តេន វុត្ថំ "តយោ កម្មានំ សង្កហា"តិ។ **នាសីតកា តយោ** នាម មេត្តិយំ
ភិក្ខុនី នាសេថ, ទូសកោ នាសេតញ្ញោ, ទសហង្កេហិ សមន្នាគតោ សាមណោរោ
នាសេតញ្ញោ, កណ្តាកំ សមណុទ្ទេសំ នាសេថាតិ ឯវំ
លីដ្ឋសំវាសទណ្ឌាកម្មនាសនាវសេន តយោ នាសីតកា វេទិតញ្ញា។ **តិណ្ណាន្តំ**
ឯកវាចិកាតិ "អនុជានាមិ ភិក្ខុវេ ទ្វេ តយោ ឯកានុស្សាវនេ កាតុ"តិ វចនតោ
តិណ្ណំ ជនានំ ឯកុបជ្ឈាយេន នាធាចរិយេន ឯកានុស្សាវនា វដ្ឋតិ។

អទិន្នាទានេ តិស្សោតិ ចានេ វា អតិរេកចានេ វា ចារាជិកំ,
អតិរេកមាសកេ បុល្លច្ចយំ, មាសកេ វា ឧនមាសកេ វា ទុក្ខដំ។ **បតស្សោ**
មេបុនបច្ចយាតិ អក្ខយិតេ ចារាជិកំ, យេភុយ្យេន ខយិតេ បុល្លច្ចយំ, វិវេកតេ
មុខេ ទុក្ខដំ, ជតុមជ្ឈកេ ចាចិត្តិយំ។ **ជិន្នន្តស្ស តិស្សោតិ** វេនប្បតី ជិន្នន្តស្ស
ចារាជិកំ, ភូតគាមេ ចាចិត្តិយំ, អង្គជាតេ បុល្លច្ចយំ។ **បញ្ចា ធម្មិតបច្ចយាតិ**
អនោទិស្ស វិសំ ធម្មតិ, សចេ តេន មនុស្សោ មរតិ, ចារាជិកំ; យក្ខបេតេសុ
បុល្លច្ចយំ; តិវច្ឆានគតេ ចាចិត្តិយំ; វិស្សជ្ជិធម្មនេ សង្ឃាទិសេសោ; សេខិយេសុ
ហរិតេ ឧច្ឆារបស្សាវធម្មនេ ទុក្ខដំ - ឥមា ធម្មិតបច្ចយា បញ្ចាបត្តិយោ ហោន្តិ។

ចាចិត្តិយេន ទុក្ខជា កតាតិ ភិក្ខុលោវាទកវគ្គស្មី ទសសុ សិក្ខាបទេសុ
ចាចិត្តិយេន សទ្ធិ ទុក្ខជា កតា ឯវាតិ អត្ថោ។ **បតុវេត្ថ នវកា វុត្តាតិ**
បឋមសិក្ខាបទម្ហិយេវ អធម្មកម្មេ ទ្វេ, ធម្មកម្មេ ទ្វេតិ ឯវំ ចត្តារោ នវកា វុត្តាតិ
អត្ថោ។ **ទិន្នំ ចីវរេន ចាតិ** ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ឧបសម្បន្នាយ ចីវរំ ទេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ,

ភិក្ខុនីនំ សន្តិកេ ឧបសម្បជ្ឈាយ ទេន្តស្ស ទុក្ខជន្តិ ឯវំ ទ្វិន្នំ ភិក្ខុនីនំ ចីវរំ ទេន្តស្ស
ចីវរេន ការណាភូតេន អាបត្តិ ហោតិ តិ អត្ថោ។

អដ្ឋចាដិទេសនីយាតិ ចាឡិយំ អាគតា ឯវ។ ភុញ្ញន្តាមកធិញ្ញេន
ចាចិត្តិយេន ទុក្ខជា កតាតិ អាមកធិញ្ញំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញន្តិយា ចាចិត្តិយេន
សទ្ធិ ទុក្ខជា កតាយេវ។

គច្ឆន្តស្ស ចតស្សោតិ ភិក្ខុនីយា វា មាតុគាមេន វា សទ្ធិ សំវិជាយ
គច្ឆន្តស្ស ទុក្ខជំ, កាមូបចារោក្ខមនេ ចាចិត្តិយំ, យា ភិក្ខុនី ឯកា កាមន្តរំ
គច្ឆតិ, តស្ស កាមូបចារំ ឌីក្កមន្តិយា បឋមចារេ ដុល្លច្ចយំ, ទុតិយចារេ
សង្ឃាទិសេសោតិ គច្ឆន្តស្ស ឥមា ចតស្សោ អាបត្តិយោ ហោន្តិ។ ឋិតស្ស ចាថិ
តត្ថកាតិ ឋិតស្សបិ ចតស្សោ ឯវាតិ អត្ថោ។ កេមំ? ភិក្ខុនី អន្ធការេ វា បដិច្ចន្នេ
វា ឌីកាសេ មិត្តសន្តវរសេន បុរិសស្ស ហត្ថចាសេ តិដ្ឋតិ, ចាចិត្តិយំ; ហត្ថចាសំ
វិជហិត្វា តិដ្ឋតិ, ទុក្ខជំ; អរុណុគ្គមនកាលេ ទុតិយិ កាយ ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា
តិដ្ឋតិ, ដុល្លច្ចយំ; វិជហិត្វា តិដ្ឋតិ, សង្ឃាទិសេសោតិ និសិន្នស្ស ចតស្សោ
អាបត្តិយោ។ និបន្នស្សបិ តត្ថកាតិ សចេបិ ហិ សា និសីទតិ វា និបជ្ជតិ វា,
ឯតាយេវ ចតស្សោ អាបត្តិយោ អាបជ្ជតិ។

(៣) ចាចិត្តិយវណ្ណា

៤៧៦. បញ្ច ចាចិត្តិយានីតិ បញ្ច ភេសជ្ជានិ បដិគ្គហេត្វា នាណភាជនេសុ វា
ឯកភាជនេ វា អមិស្សេត្វា ឋបិតានិ ហោន្តិ, សត្តាហាតិក្កមេ សោ ភិក្ខុ បញ្ច
ចាចិត្តិយានិ សព្ពានិ នាណវត្ថុកានិ ឯកក្ខណោ អាបជ្ជតិ, “ឥមំ បឋមំ អាបន្នោ,
ឥមំ បច្ឆា”តិ ន វត្ថុញ្ញោ។

នរ ចាចិត្តិយានីតិ យោ ភិក្ខុ នរ បណ្ឌិតភោជនានិវិញ្ញាបេត្វា តេហិ សទ្ធិ
ឯកតោ ឯកំ កតឡំ ឌីមទ្ធិត្វា មុខេ បក្ខិបិត្វា បរគឡំ អតិក្កាមេតិ, អយំ នរ
ចាចិត្តិយានិ សញ្ញានិ នាឆាវត្ថុកានិ ឯកក្ខណោ អាបន្នតិ “ឥមំ បឋមំ អាបន្នោ,
ឥមំ បច្ឆា” តិ ន វត្ថុញ្ចោ។ ឯកវាចាយ ទេសេយ្យាតិ “អហំ, ភន្តេ, បញ្ច ភេសន្នានិ
បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ អតិក្កាមេត្វា បញ្ច អាបត្តិយោ អាបន្នោ, តា តុម្ហមូលេ
បដិទេសេមី” តិ ឯវំ ឯកវាចាយ ទេសេយ្យ, ទេសិតាវ ហោន្តិ, ទ្វិហិ តីហិ វាចាហិ
កិច្ចំ នាម នត្ថិ។ ទុតិយវិស្សន្ននេបិ “អហំ, ភន្តេ, នរ បណ្ឌិតភោជនានិ
វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញិត្វា នរ អាបត្តិយោ អាបន្នោ, តា តុម្ហមូលេ បដិទេសេមី” តិ
វត្ថុញ្ចោ។

វត្ថុ កិត្តត្វា ទេសេយ្យាតិ “អហំ, ភន្តេ, បញ្ច ភេសន្នានិ បដិគ្គហេត្វា
សត្តាហំ អតិក្កាមេសី, យថាវត្ថុកំ តំ តុម្ហមូលេ បដិទេសេមី” តិ ឯវំ វត្ថុ
កិត្តត្វា ទេសេយ្យ, ទេសិតាវ ហោន្តិ អាបត្តិយោ, អាបត្តិយា នាមគ្គហណោន
កិច្ចំ នត្ថិ។ ទុតិយវិស្សន្ននេបិ “អហំ, ភន្តេ, នរ បណ្ឌិតភោជនានិវិញ្ញាបេត្វា
ភុត្តោ, យថាវត្ថុកំ តំ តុម្ហមូលេ បដិទេសេមី” តិ វត្ថុញ្ចោ។

យាវតតិយកេ តិស្សោតិ ឧត្តត្តានុវត្តិកាយ ចារាជិកំ ភេទកានុវត្តកានំ
កោកាលិកាធិនំ សង្ឃាទិសេសំ, ចាចិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សគ្គេ
ចណ្ណាកាឡិកាយ ច ភិក្ខុនិយា ចាចិត្តិយន្តិ ឥមា យាវតតិយកា តិស្សោ
អាបត្តិយោ។ ឆ វោហារបច្ចយាតិ បយុត្តវាចាបច្ចយា ឆ អាបត្តិយោ អាបន្នតិ
អត្តោ។ កដំ? អាជីវហេតុ អាជីវការណា ចាចិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ អសន្តំ អភូតំ
ឧត្តរិមនុស្សធម៌ ឧល្លបតិ, អាបត្តិ ចារាជិកស្ស។ អាជីវហេតុ អាជីវការណា
សញ្ញាវត្ថុ សមាបន្នតិ, អាបត្តិ សង្ឃាទិសេសស្ស។ អាជីវហេតុ អាជីវការណា
យោ តេ វិហារេ វសេតិ សោ អរហាតិ វទេតិ, អាបត្តិ បុល្លច្ចយស្ស។ អាជីវហេតុ

អាជីវការណា ភិក្ខុ បណ្ឌិតភោជនាធិ អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញតិ,
អាបត្តិ ចាចិត្តិយស្ស។ អាជីវហេតុ អាជីវការណា ភិក្ខុនី បណ្ឌិតភោជនាធិ
អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ញតិ, អាបត្តិ ចាជិទេសនីយស្ស។ អាជីវហេតុ
អាជីវការណា សូបំ វា ឌីទនំ វា អគិលានោ អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា
ភុញ្ញតិ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សាតិ។

ខាទន្តស្ស តិស្សោតិ មនុស្សមំសេ ដុល្លច្ចយំ, អវសេសេសុ
អកប្បិយមំសេសុ ទុក្ខជំ, ភិក្ខុនិយា លសុណោ ចាចិត្តិយំ។ **បញ្ច**
ភោជនបច្ចយាតិ អវស្សតា អវស្សតស្ស បុរិសស្ស ហត្ថតោ ភោជនំ គហេត្វា
តត្ថេវ មនុស្សមំសំ លសុណំ អត្ថនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា
គហិតបណ្ឌិតភោជនាធិ អវសេសញ្ច អកប្បិយមំសំ បក្ខិបិត្វា វាមិស្សកំ
ឌីមទ្ធិត្វា អដ្ឋោហារមាណា សដ្ឋាទិសេសំ, ដុល្លច្ចយំ, ចាចិត្តិយំ, ចាជិទេសនីយំ,
ទុក្ខជន្តិ ឥមា បញ្ច អាបត្តិយោ ភោជនបច្ចយា អាបជ្ជតិ។

បញ្ច ឋានាធិតិ “ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាយ ភិក្ខុនិយា យាវតតិយំ
សមនុភាសនាយ អប្បជិនិស្សន្ននិយា ញត្តិយា ទុក្ខជំ, ឌីហិ កម្មវាចាហិ
ដុល្លច្ចយំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ អាបត្តិ ចារាជិកស្ស, សដ្ឋកេទាយ
បរក្កមនាធិសុ សដ្ឋាទិសេសោ, ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សត្ថេ
ចាចិត្តិយ”ន្តិ ឯវំ សញ្ញា យាវតតិយកា បញ្ច ឋានាធិ គច្ឆន្តិ។ **បញ្ចន្ទព្យោវ**
អាបត្តិ អាបត្តិ នាម បញ្ចន្ទំ សហជម្មិកានំ ហោតិ, តត្ថ ទ្ធិន្ទំ និប្បិយាយេន
អាបត្តិយេវ, សិក្ខាមាណសាមណេវិសាមណោរាជំ បន អកប្បិយត្ថា នវដ្ឋតិ។
ឥមិនា បរិយាយេន តេសំ អាបត្តិ ន ទេសាបេតញ្ញា, ទណ្ឌកម្មំ បន តេសំ
កាតត្ថំ។ **បញ្ចន្ទំ អធិករណោន ចាតិ អធិករណញ្ច បញ្ចន្ទមេវាតិ អត្ថោ។**

ឯតេសំយេវ ហិ បញ្ចន្ធិ បត្តិជីវរាជិនំ អត្ថាយ វិនិច្ឆ័យវេហារោ អធិករណន្តិ
វុច្ចតិ, គឺហ្នឹង បន អង្គកម្ម នាម ហោតិ។

បញ្ចន្ធិវិនិច្ឆ័យោ ហោតីតិ បញ្ចន្ធិ សហធម្មិកានំយេវ វិនិច្ឆ័យោ នាម
ហោតិ។ បញ្ចន្ធិវ្របសមេន ចាតិ ឯតេសំយេវ បញ្ចន្ធិ អធិករណំ វិនិច្ឆ័តំ
វ្របសន្តំ នាម ហោតីតិ អត្ថោ។ បញ្ចន្ធិញ្ចោវ អនាបត្តីតិ ឯតេសំយេវ បញ្ចន្ធិ
អនាបត្តិ នាម ហោតីតិ អត្ថោ។ តីហិ ហ្មនេហិ សោភតីតិ សង្ឃាធិហិ តីហិ
ការណេហិ សោភតិ។ កតវីតិក្កមោ ហិ បុគ្គលោ សប្បដិកម្មំ អាបត្តិ
សង្ឃមជ្ឈេ គណមជ្ឈេ បុគ្គលសន្តិកេ វា បដិករិទ្ធា អពុណ្ណាសីលោ
ចាកតិកោ ហោតិ, តស្មា តីហិ ហ្មនេហិ សោភតីតិ វុច្ចតិ។

ទ្វេ កាយិកា វត្តិន្តិ ភិក្ខុនិ វត្តន្តការេ បុរិសស្ស ហត្ថចាសេ
ហ្មននិសង្គសយនានិ កប្បយមាណា ចាចិត្តិយំ, ហត្ថចាសំ វិជហិត្វា ហ្មនាធិនិ
កប្បយមាណា ទុក្ខជន្តិ ទ្វេ កាយធារសម្ភវា អាបត្តិយោ វត្តិ អាបជ្ជតិ។ ទ្វេ
កាយិកា ធិវាតិ ឯតេនេវ ឧចាយេន ធិវា បដិច្ចន្នេ ឱកាសេ ទ្វេ អាបត្តិយោ
អាបជ្ជតិ។ និដ្ឋាយន្តស្ស ឯកា អាបត្តីតិ “ន ច, ភិក្ខុវេ, សារត្តេន មាតុកាមស្ស
អង្គជាតំ ឧបនិដ្ឋាយិតព្ភំ។ យោ ឧបនិដ្ឋាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចារា.
២៦៦) និដ្ឋាយន្តស្ស អយមេកា អាបត្តិ។ ឯកា បិណ្ឌាចាតបច្ចយាតិ “ន ច,
ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុនាយិកាយ មុខំ ឱលោកេតព្ភំ” តិ (ចូឡវ. ៣៦៦) ឯត្ថ ទុក្ខជាបត្តិ,
អន្តមសោ យាគុំ វា ព្យញ្ញនំ វា ទេន្តស្ស សាមណោស្សាបិ ហិ មុខំ ឧល្លោកយតោ
ទុក្ខជមេវ។ កុរុន្តិយំ បន “ឯកា បិណ្ឌាចាតបច្ចយាតិ ភិក្ខុនិបរិចាចិតំ
បិណ្ឌាចាតំ ភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយ” តិ វុត្ថំ។

អជ្ជានិសំសេ សម្បស្សន្តិ កោសម្ភកក្ខន្ធកេ វុត្តានិសំសេ។ ឧក្ខិត្តកា
តយោ វុត្តាតិ អាបត្តិយា អនិស្សនេ អប្បដិកម្មេ ចាបិកាយ ច ធិដ្ឋិយា

អប្បជិនិស្សន្តតិ។ តេចត្តាលីស សម្មាវត្តនាតិ តេសំយេវ ឧត្តិត្តកានំ
ឯត្តកេសុ វត្តេសុ វត្តនា។

បញ្ចង្វានេ មុសាវាទោតិ

ចារាជិកសង្ឃាធិសេសបុល្លច្ចយចាចិត្តិយទុក្ខជសន្តោតេ បញ្ចង្វានេ មុសាវាទោ
គច្ឆតិ។ ចុទ្ទស បរមន្តិវុច្ឆតិ ធនាហាបរមាធិនយេន ហេដ្ឋា វុត្តំ។ ធានស
ចាជិទេសនីយាតិ ភិក្ខុនំ ចត្តាវ ភិក្ខុនំ អដ្ឋំ ចតុន្នំ ទេសនាយ ចាតិ ចតុន្នំ
អច្ចយទេសនាយាតិ អត្តោ។ កតមា បន សាតិ? នេវទត្ថន បយោជិតានំ
អភិមារានំ អច្ចយទេសនា, អនុវុត្តេស្ស ឧបដ្ឋាយិកាយ អច្ចយទេសនា,
វឌ្ឍស្ស លិច្ឆិវិនោ អច្ចយទេសនា, វាសកកាមិយត្តេស្ស ឧក្ខេបនីយកម្មំ កត្វា
អាកតានំ ភិក្ខុនំ អច្ចយទេសនាតិ អយំ ចតុន្នំ អច្ចយទេសនា នាម។

អដ្ឋង្គិកោ មុសាវាទោតិ “បុព្វេស្ស ហោតិ មុសា ភណិស្ស”ន្តិ អាទិ កត្វា
“វិនិធាយ សញ្ញ”ន្តិ បរិយោសានេហិ (ចាចិ. ៤-៥; បរិ. ៤៥៩) អដ្ឋហិ អង្កេហិ
អដ្ឋង្គិកោ។ ឧបោសថង្គានិបិ ចាលំ ន ហានេតិអាទិនា នយេន វុត្តានេវ។ អដ្ឋ
ទូតេយ្យង្គានីតិ “ឥធម, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ សោតា ច ហោតិ សាវេតា ចា”តិអាទិនា
(ចូឡវ. ៣៤៧) នយេន សង្ឃកេនកេ វុត្តានិ។ អដ្ឋតិវុត្តិយវត្តានិ មហាខន្ធកេ
វុត្តានិ។

អដ្ឋវាចិកា ឧបសម្បទាតិ ភិក្ខុនំ ឧបសម្បទំ សន្ទាយ វុត្តំ។ អដ្ឋន្តំ
បច្ចដ្ឋាតព្ពន្ធិ ភត្តក្កេ អដ្ឋន្តំ ភិក្ខុនំ ឥតរាហិ បច្ចដ្ឋាយ អាសនំ ធាតព្ពំ។
ភិក្ខុនោវាទកោ អដ្ឋហិ តិ អដ្ឋហង្កេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ
សម្មន្តតថោ។

ឯកស្ស ឆេដ្ឋន្តិ កាថាយ នវសុ ជនេសុ យោ សលាកំ កាហេត្វា សង្ឃំ
ភិទ្ទតិ, តស្សេវ ឆេដ្ឋំ ហោតិ, ទេវទត្តោវិយ ចារាជិកំ អាបជ្ជតិ។
ភេទកានុវត្តកានំ ចតុន្នំ បុល្លច្ចយំ កោកាលិកាទីនំវិយ, ធម្មវាទីនំ ចតុន្នំ
អនាបត្តិ។ ឥមា បន អាបត្តិយោ ច អនាបត្តិយោ ច សព្វេសំ ឯកវត្ថុកា
សង្ឃភេទវត្ថុកា ឯវ។

នវ អាយាតវត្ថុនីតិ កាថាយ នវហិទិ នវហិ ភិក្ខុហិ សង្ឃោ ភិទ្ទតិ។
ព្រាត្រិយា ករណា នវាតិ ព្រាត្រិយា កាតព្វានិ កម្មានិ នវាតិ អត្តោ។ សេសំ
ឧត្តានមេវ។

(៤) អវន្តនិយបុគ្គលាទិវណ្ណានា

៤៧៧. ឧស បុគ្គលា នាភិវាទេតព្វាតិ សេនាសនក្ខន្ធកេ វុត្តា ឧស ជនា។
អញ្ញាលិ សាមីចេន ចាតិ សាមីចិកម្មេន សទ្ធិ អញ្ញាលិ ច តេសំ ន កាតព្វោ, នេវ
ចានីយាបុច្ឆនតាលវណ្ណាគ្គហណាទិ ខន្ធកវត្តំ តេសំ ឧស្សេតព្វំ, ន អញ្ញាលិ
បគ្គណ្ឌិតព្វោតិ អត្តោ។ ឧសន្នំ ឧក្កជន្នំ តេសំយេវ ឧសន្នំ ឯវំ ករោន្តស្ស ឧក្កជំ
ហោតិ។ ឧស ជីវរជារណាតិ ឧស ទិវសានិ អតិវេកជីវស្ស ជារណា
អនុញ្ញាតាតិ អត្តោ។

បញ្ចន្នំ វស្សវុជ្ជានំ, ធាតព្វំ ឥធម៌ ជីវន្តិ បញ្ចន្នំ សហជម្មិកានំ សមុទាវ
ធាតព្វំ។ សត្តន្នំ សន្តេតិ ទិសាបក្កន្តឧម្មត្តកខិត្តចិត្តវេទនាជ្ជានំ តិណ្ណាព្វា
ឧក្ខិត្តកានន្តិ ឥមេសំ សត្តន្នំ សន្តេ បតិវុបេ កាហាកេ បរមុទាបិ ធាតព្វំ។
សោឡសន្នំ ន ធាតព្វន្តិ សេសានំ ជីវរក្ខន្ធកេ វុត្តានំ បណ្ណាកាទីនំ សោឡសន្នំ ន
ធាតព្វំ។

កតិសតំ រត្តិសតំ, អាបត្តិយោ ធានយិទ្ធានាតិ កតិសតំ អាបត្តិយោ
រត្តិសតំ ធានយិទ្ធាន។ ធនសសតំ រត្តិសតំ, អាបត្តិយោ ធានយិទ្ធានាតិ
ធនសសតំ អាបត្តិយោ រត្តិសតំ ធានយិទ្ធាន។ អយញ្ញេត្ត សង្ខេបត្ថោ - យោ
ធិវសេ សតំ សតំ សង្ឃាទិសេសាបត្តិយោ អាបទ្ធិត្វា ធន ធន ធិវសេ
បដិច្ឆាទេតិ, តេន រត្តិសតំ អាបត្តិសហស្សំ បដិច្ឆាទិទំ ហោតិ, សោ សញ្ញាវ តា
អាបត្តិយោ ធនាហបដិច្ឆន្ទាតិ បរិវាសំ យាទិទ្វា ធន រត្តិយោ វសិទ្ធាន មុច្ចយ្យ
ចារិវាសិកោតិ។

ទ្វាធន កម្មនោសា វុត្តាតិ អបលោកនកម្មំ អធម្មនវគ្គំ, អធម្មនសមគ្គំ,
ធម្មនវគ្គំ, តថា ញត្តិកម្មញ្ញត្តិទុតិយកម្មញ្ញត្តិចតុត្ថកម្មានិប័តិ វេ
ឯកេកស្មី កម្មេ តយោ តយោ កត្វា ទ្វាធន កម្មនោសា វុត្តា។

ចតស្សោ កម្មសម្បត្តិយោតិ អបលោកនកម្មំ ធម្មនសមគ្គំ, តថា
សេសានិប័តិ វេ ចតស្សោ កម្មសម្បត្តិយោ វុត្តា។

ឆ កម្មានិទិ អធម្មនវគ្គកម្មំ, អធម្មនសមគ្គកម្មំ,
ធម្មបតិរូបកេនវគ្គកម្មំ, ធម្មបតិរូបកេនសមគ្គកម្មំ, ធម្មនវគ្គកម្មំ,
ធម្មនសមគ្គកម្មន្តិ វេ ឆ កម្មានិ វុត្តានិ។ ឯកេត្ត ធម្មិកា កតាតិ ឯកំ ធម្មន
សមគ្គកម្មមេវេត្ត ធម្មិកំ កតន្តិ អត្ថោ។ ទុតិយកាថាវិស្សន្តនេបិ ឯតទេវ
ធម្មិកំ។

យំ ទេសិកាតិ យានិ ទេសិកានិ វុត្តានិ បកាសិកានិ។ អនន្តជិនោតិអាទីសុ
បរិយន្តបរិច្ឆេទការវហិតត្តា អនន្តវុច្ឆតិ និព្វានំ, តំ ភគវតា រញ្ញា សបត្តគណំ
អភិមទ្ធិត្វា វន្តំវិយ កិលេសគណំ អភិមទ្ធិត្វា ជិតំវិជិតំ អធិគតំ សម្បត្តំ,
តស្មា ភគវា “អនន្តជិនោ”តិ វុច្ឆតិ។ ស្ទេវ ឥដ្ឋានិជ្ជេសុ និព្វិការតាយ តាទិ,

វិក្ខម្ពនតទន្ត្តសមុប្បន្នបដិបស្សន្តិទិស្សរណាវិវេកសម្ពាទំវិវេកបញ្ចកំ
អន្តសាតិវិវេកទស្សី; តេន អនន្តជិនេន តាទិនាវិវេកទស្សីនា យានិ
អាបត្តិក្ខន្ធានិ ទេសិតានិ វុត្តានិ។ ឯកេត្ត សម្មតិវិនា សមថេហិតិ អយមេត្ត
បទសម្ពន្ធា, យានិ សត្តារាសត្ត អាបត្តិក្ខន្ធានិ ទេសិតានិ, តត្ថ ឯកាបិ អាបត្តិ
វិនា សមថេហិ ន សម្មតិ, អថ ខោ ធន សមថា ចត្តារិ អធិករណានីតិ សព្វេបិមេ
ធម្មា សម្មាវិនយេន សម្មតិ, សមាយោគំ គច្ឆន្តិ។ ឯត្ថ បទ ឯកោ
សម្មាវិនយោវ វិនា សមថេហិ សម្មតិ, សមថការំ គច្ឆតិ។ ន ហិ តស្ស អញ្ញេន
សមថេន វិនា អនិប្បត្តិ នាម អត្ថិ។ តេន វុត្តំ - “ឯកេត្ត សម្មតិវិនា
សមថេហិតិ” តិ។ ឥមិនា តាវ អធិប្បាយេន អជ្ជកថាសុ អត្ថោ វុត្តោ។ មយំ បទ
“វិនា” តិ និចាតស្ស បដិសេធនមត្តមត្តំ គហោត្វា “ឯកេត្ត សម្មតិវិនា
សមថេហិតិ ឯតេសុ សត្តសុ អាបត្តិក្ខន្ធនេសុ ឯកោ ចារាជិកាបត្តិក្ខន្ធាវិនា
សមថេហិ សម្មតីតិ ឯតមត្តំ រោចយ្យាម។ វុត្តម្បិ ចេតំ “យា សា អាបត្តិ
អនវសេសា, សា អាបត្តិ ន កតមេន អធិករណេន កតមម្ហិ ហិ នេន កតមេន
សមថេន សម្មតី” តិ។

ធម្មនិយម្យសតាតិ “ឥធម, ឧចាលិ, ភិក្ខុ អធម្មំ ធម្មាតិ ទីបេតិ, តស្មី
អធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ អធម្មទិដ្ឋិ, តស្មី អធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ ធម្មទិដ្ឋិ, តស្មី អធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ
វេមតិកោ, តស្មី ធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ អធម្មទិដ្ឋិ, តស្មី ធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ វេមតិកោ, តស្មី
វេមតិកោ ភេទេ អធម្មទិដ្ឋិ, តស្មី វេមតិកោ ភេទេ ធម្មទិដ្ឋិ, តស្មី វេមតិកោ
ភេទេ វេមតិកោ” តិ ឯវំ យានិ អជ្ឈាវសន្នំ ភេទការវត្ថុនំ វសេន អជ្ឈាវស
អជ្ឈកានិ សង្ឃភេទកក្ខន្ធកេ វុត្តានិ, តេសំ វសេន ធម្មនិយម្យសតំ
អាចាយិកា វេទិតញ្ញា។

អង្គរស អនាថាយកាតិ “ឥធន, ឧចារិ, ភិក្ខុ អធម្មំ ធម្មាតិ ធីបេតិ, តស្មី ធម្មទិដ្ឋិ ភេទេ ធម្មទិដ្ឋិ អវិនិធាយ ទិដ្ឋិ អវិនិធាយ ខន្តិ អវិនិធាយ រុច្ចិ អវិនិធាយ ការំ អនុស្សាវេតិ, សលាកំ កាហេតិ ‘អយំ ធម្មោ, អយំ វិនយោ, ឥទំ សត្តសាសនំ, ឥមំ គណ្ណាថ, ឥមំ រោចថា’តិ, អយម្បិ ខោ, ឧចារិ, សង្ឃភេទកោ ន អនាថាយកោ ន នេរយិកោ ន កប្បជ្ជោ ន អតេតិកោ”តិ ឯវំ ឯកេកស្មី វត្ថុស្មី ឯកេកំ កត្វា សង្ឃភេទកត្វានុការសានេ វុត្តា អង្គរស ជនា។ អង្គរស អង្គកា ធនធម៌យឡសតវិស្សជ្ជនេ វុត្តាយេវ។

(៥) សោឡសកម្មាទិវណ្ណានា

៤៧៨. កតិ កម្មានិទិទានំ សព្វតាថានំ វិស្សជ្ជនំ ឧត្តានមេវាតិ។

អបរទុតិយតាថាសម្ពុទ្ធលោកវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

សេនមោចនតាថា

(១) អវិប្បវាសបញ្ញាវណ្ណានា

៤៧៩. សេនមោចនតាថាសុ អសំវាសោតិ ឧចោសថបវារណាទិនា សំវាសេន អសំវាសោ។ សម្ពោគោ ឯកោ តហិ ន លព្ពតិតិ អកប្បិយសម្ពោគោ ន លព្ពតិ, នហាបនភោជនាទិបដិជគ្គនំ បន មាតរាយេវ កាតុំ លព្ពតិ។ អវិប្បវាសេន អនាបត្តិតិ សហការសេយ្យាយ អនាបត្តិ។ បញ្ញា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតាតិ ឯសា បញ្ញា កុសលេហិ បណ្ឌិតេហិ ចិន្តិតា។ អស្សាវិស្សជ្ជនំ នារកមាតុយា ភិក្ខុនិយា វេទិតព្ពំ, តស្សា ហិ បុត្តំ សន្ទាយេតំ វុត្តន្តិ។

អវិស្សន្ទ្ចិតតាថា គរុកណ្ណំ សន្ធាយ វុត្តា, អត្ថោ បនស្សា គរុកណ្ណាវិនិច្ឆយេ
វុត្តោយេវ។

ធន បុគ្គលេ ន វេទាមីតិ សេនាសនក្ខន្ធកេ វុត្តេ ធន បុគ្គលេ ន វេទាមិ។
ឯកាធនវិវដ្តិយាតិ យេ មហាខន្ធកេ ឯកាធនវិវដ្តនីយបុគ្គលា វុត្តា, តេបិ ន
វេទាមិ។ អយំ បញ្ញា នក្កំ ភិក្ខុំ សន្ធាយ វុត្តា។

កងំ នុ សិក្ខាយ អសាធារណោតិ បញ្ញា នហាបិតបុព្វកំ ភិក្ខុំ សន្ធាយ
វុត្តា។ អយញ្ញំ ឧរុកណ្ណំ បរិហរិតុំ ន លភតិ, អញ្ញោ លភន្តិ; តស្មា សិក្ខាយ
អសាធារណា។

តំ បុគ្គលំ កតមំ វេទន្តិ ពុទ្ធាតិ អយំ បញ្ញា និម្មិតពុទ្ធំ សន្ធាយ វុត្តា។

អធានាភីវិវដ្តិយាតិ អធានាភីវិវដ្តេត្វា។ អយំ បញ្ញា យំ តំ អសីសកំ
កតពុទ្ធំ, យស្ស ឧវេ អក្ខិនិច្ឆេវ មុខញ្ច ហោតិ, តំ សន្ធាយ វុត្តា។

ភិក្ខុ សញ្ញាចិកាយ កុដិន្តិ អយំ បញ្ញា តិណាច្ឆាទនំ កុដិ សន្ធាយ វុត្តា។
ទុតិយបញ្ញា សព្វមត្តិកាមយំ កុដិ សន្ធាយ វុត្តា។

អាបន្នេយ្យ គរុកំ ឆេជ្ឈវត្ថុន្តិ អយំ បញ្ញា វជ្ជបដិច្ឆាទិកំ ភិក្ខុនី សន្ធាយ
វុត្តា។ ទុតិយបញ្ញា បណ្ឌាកាធយោ អភព្ពបុគ្គលេ សន្ធាយ វុត្តា។ ឯកាធនបិ
ហិ តេ គិហិកាវេយេវ ចារាជិកំ បត្តា។

វាចាតិ វាចាយ អនាលបន្តោ។ គិរំ នោ ច បវេ ភណោយ្យាតិ “ឥតិ ឥមេ
សោស្សន្តិ”តិ បវបុគ្គលេ សន្ធាយ សទ្ទម្បំ ន និច្ឆារេយ្យ។ អយំ បញ្ញា “សន្តិ
អាបត្តិ នាវិកវេយ្យ, សម្បជានមុសាវាទស្ស ហោតិ”តិ ឥមំ មុសាវាទំ សន្ធាយ
វុត្តា។ តស្ស ហិ ភិក្ខុនោ អធម្មិកាយ បដិញ្ញាយ តុណ្ហិភូតស្ស និសិន្នស្ស

មនោទ្វារ អាបត្តិ នាម នត្តិ។ យស្មា បន អាវិកាតព្វំ ន អាវិករោតិ, តេនស្ស
វេទិទ្វារ អភិរិយតោ អយំ អាបត្តិ សមុជ្ជាតីតិ វេទិតញ្ច។

សង្ឃាធិសេសា ចតុរោតិ អយំ បញ្ញា អរុណុត្ត តាមន្តរបរិយាបន្នំ នទិចារំ
ឌីក្កន្តភិក្ខុនី សន្ធាយ វុត្តា, សា ហិ សកតាមតោ បច្ចុសសមយេ និក្ខមិត្វា
អរុណុត្តមនកាលេ វុត្តប្បការំ នទិចារំ ឌីក្កន្តមត្តារ
វត្តិវិប្បវាសតាមន្តរនទិចារកណាម្ហាឌីហិយនលក្ខណោន ឯកប្បហារេនេវ
ចតុរោ សង្ឃាធិសេសេ អាបជ្ជតិ។

សិយា អាបត្តិយោ នាធាតិ អយំ បញ្ញា ឯកតោឧបសម្បន្នា ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ
សន្ធាយ វុត្តា។ តាសុ ហិ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ឯកតោឧបសម្បន្នាយ ហត្ថតោ
កណ្ណាន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ឯកតោឧបសម្បន្នាយ ហត្ថតោ
កណ្ណាន្តស្ស ទុក្ខជំ។

ចតុរោ ជនា សិរិធាយាតិ អាចរិយោ ច តយោ ច អន្តេវាសិកា ធមាសកំ
កណ្ណំ អវហរីសុ, អាចរិយស្ស សាហត្ថិកា តយោ មាសកា, អាណត្តិយាបិ
តយោវ តស្មា ធុល្លច្ចយំ អាបជ្ជតិ, ឥតវេសំ សាហត្ថិកោ ឯកេកោ,
អាណត្តិកា បញ្ញាតិ តស្មា ចារាជិកំ អាបជ្ជិសុ។ អយមេត្ថ សង្ខេហោ។ វិត្តារោ
បន អទិន្នាធានចារាជិកេ សិរិធាវហារវណ្ណានាយំ វុត្តោ។

(២) ចារាជិកាធិបញ្ញាវណ្ណា

៤៨០. ធិន្នំ តស្មី យវេ នត្តិតិ អយំ បញ្ញា ទុស្សកុជិអាធិនិ
សន្តតបេយ្យាលញ្ច សន្ធាយ វុត្តា។

តេលំ មជ្ជំ ដាលាតន្តិ កាថា លិដ្ឋបរិវត្តំ សន្ធាយ វុត្តា។

និស្សគ្គិយេនាតិ កាថា បរិណាមនំ សន្ធាយ វុត្តា។ យោ ហិ សង្ឃស្ស
បរិណាតលាភតោ ឯកំ ជីវំ អត្តនោ, ឯកំ អញ្ញស្សាតិ ទ្វេ ជីវរាជ “ឯកំ មយ្ហំ,
ឯកំ តស្ស ទេហី”តិ ឯកបយឌុកេន បរិណាមេតិ, សោ
និស្សគ្គិយចាចិត្តិយញ្ចេវ សុទ្ធិកចាចិត្តិយញ្ច ឯកតោ អាបជ្ជតិ។

កម្មញ្ច តំ កុប្បយ្យ វគ្គបច្ឆយាតិ អយំ បញ្ញា ធានសយោជនបមាណេសុ
ពារាណសិអាទីសុ នគរេសុ កាមសីមំ សន្ធាយ វុត្តា។

បទីវីតិហារមត្តេនាតិ កាថា សញ្ជាវត្ថំ សន្ធាយ វុត្តា, អត្តោបិ ចស្សា
សញ្ជាវត្ថុវណ្ណនាយមេវ វុត្តា។

សព្ពានិ តានិ និស្សគ្គិយានីតិ អយំ បញ្ញា អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា
ជោវាបនំ សន្ធាយ វុត្តា។ សចេ ហិ តិណ្ណាម្បិ ជីវរាជំ កាកឧបាទនំ វា
កទ្ធមមក្ខិតំ វា កណ្ណំ គហេត្វា ភិក្ខុនី ឧទកេន ជោវតិ, ភិក្ខុស្ស
កាយគតានេវ និស្សគ្គិយានិ ហោន្តិ។

សរណគមនម្បិ ន តស្ស អត្ថីតិ សរណគមនឧបសម្បទាបិ នត្ថិ។ អយំ
បន បញ្ញា មហាបជាបតិយា ឧបសម្បទំ សន្ធាយ វុត្តា។

ហានេយ្យ អនិយំ មន្នោតិ តញ្ញា ឥត្ថី វា បុរិសំ វា អនិយំ ហានេយ្យ។ អយំ
បញ្ញា លិដ្ឋបរិវត្តន ឥត្ថិភូតំ បិតរំ បុរិសភូតញ្ច មាតរំ សន្ធាយ វុត្តា។

ន តេនានន្តរំ ជុសេតិ អយំ បញ្ញា មិគសិដ្ឋតាបសសីហកុមារាជិនំ វិយ
តិវច្ឆានមាតាបិតរោ សន្ធាយ វុត្តា។

អរោធិយិត្តាតិ គាថា ទូតេនុបសម្បទំ សន្ធាយ វុត្តា។ រោធិយិត្តាតិ គាថា
បណ្ណាការីនំ ឧបសម្បទំ សន្ធាយ វុត្តា។ កុរុន្តិយំ បន “បឋមគាថា អដ្ឋ
អសម្មុទ្ធាកម្មានិ, ទុតិយា អនាបត្តិកស្ស កម្មំ សន្ធាយ វុត្តា” តិ អាគតំ។

ជិន្នន្តស្ស អាបត្តិតិ វេនប្បតី ជិន្នន្តស្ស ចារាជិកំ, តិណាលតាជី ជិន្នន្តស្ស
ចាចិត្តិយំ, អង្គជាតំ ជិន្នន្តស្ស ធុល្លច្ចយំ។ ជិន្នន្តស្ស អនាបត្តិតិ កេសេ ច នទេ ច
ជិន្នន្តស្ស អនាបត្តិ។ ធានេន្តស្ស អាបត្តិតិ អត្ថនោ អាបត្តិ ធានេន្តស្ស អញ្ជោសំ
វា អាបត្តិ។ ធានេន្តស្ស អនាបត្តិតិ គេហាជិនិ ធានេន្តស្ស អនាបត្តិ។

សច្ចំ ភណ្ឌោតិ គាថាយ “សិខរណីសិ ឧភតោព្យញ្ញនាសី” តិ សច្ចំ
ភណ្ឌោ គរុកំ អាបជ្ជិតិ, សម្បជានមុសាវាទេ បន មុសា ភាសតោ
លហុកាបត្តិ ហោតិ, អក្ខតារោចនេ មុសា ភណ្ឌោ គរុកំ អាបជ្ជិតិ,
ក្ខតារោចនេ សច្ចំ ភាសតោ លហុកាបត្តិ ហោតិតិ។

(៣) ចាចិត្តិយាទិបញ្ញាវណ្ណនា

៤៨០. អធិដ្ឋិតន្តិ គាថា និស្សគ្គិយចីវរំ អនិស្សន្និទ្ធា បរិកុញ្ញន្តំ សន្ធាយ
វុត្តា។

អត្ថផ្ដុតេ សូរិយេតិ គាថា រោមន្តកំ សន្ធាយ វុត្តា។

ន រត្តចិត្តោតិ គាថាយ អយមត្ថោ - រត្តចិត្តោ មេដុនធម្មចារាជិកំ
អាបជ្ជិតិ។ វេយ្យចិត្តោ អធិដ្ឋានានចារាជិកំ, បរំ មរណាយ ចេតេន្តោ
មនុស្សវិគ្គហចារាជិកំ, សង្ឃភេទកោ បន ន រត្តចិត្តោ ន ច បន វេយ្យចិត្តោ ន
ចាចិ សោ បរំ មរណាយ ចេតយិ, សលាកំ បនស្ស ទេន្តស្ស ហោតិ ឆេដ្ឋិ,
ចារាជិកំ ហោតិ, សលាកំ បដិគ្គណ្ណន្តស្ស ភេទកានុវត្តកស្ស ធុល្លច្ចយំ។

គន្ធបយ្យ អឡ្ហយោជនន្តិ អយំ បញ្ញា សុប្បតិដ្ឋិតនិក្រោធសទិសំ
ឯកកុលស្ស រុក្ខមូលំ សន្ធាយ វុត្តា។

កាយិកានីតិ អយំ គាថា សម្ពហុលានំ ឥត្ថិនំ កេសេ វា អង្គុលិយោ វា
ឯកតោ គណ្ណាន្តំ សន្ធាយ វុត្តា។

វាចសិកានីតិ អយំ គាថា “សត្តា តុម្ពេ សិខរណិយោ” តិអាទិនា នយេន
ទុដ្ឋល្លភាណី សន្ធាយ វុត្តា។

តិស្សិតិយោ មេដុនំ តំ ន សេវេតិ តិស្សោ ឥត្ថិយោ វុត្តា, តាសុបិ យំ តំ
មេដុនំ នាម, តំ ន សេវេតិ។ តយោ បុរិសេតិ តយោ បុរិសេបិ ឧបកន្ធា មេដុនំ ន
សេវេតិ។ តយោ អនិយបណ្ណាកេតិ ឧកតោព្យញ្ញនសន្ធាតេ តយោ អនិយេ
តយោ ច បណ្ណាកេតិ ឥមេបិ ធនេ ឧបកន្ធា មេដុនំ ន សេវេតិ។ ន ចាចរេ មេដុនំ
ព្យញ្ញនស្មិន្តិ អនុលោមចារាជិកវសេនបិ មេដុនំ នាចរេតិ។ ធម្មំ សិយា
មេដុនធម្មបច្ចយាតិ សិយា មេដុនធម្មបច្ចយា ចារាជិកន្តិ។ អយំ បញ្ញា
អជ្ឈវត្ថុកំ សន្ធាយ វុត្តា, តស្ស ហិ មេដុនធម្មស្ស បុព្វភាគំ កាយសំសគ្គំ
អាបដ្ឋិតុំ វាយមន្តិយា មេដុនធម្មបច្ចយា ធម្មំ ហោតិ។

មាតវំ ចីវរន្តិ អយំ គាថា បិដ្ឋិសមយេ វស្សិកសាជិកត្ថំ សតុប្បាទករណំ
សន្ធាយ វុត្តា។ វិនិច្ឆយោ បនស្ស វស្សិកសាជិកសិក្ខាបទវណ្ណានាយមេវ
វុត្តោ។

កុទ្ធោ អារាធកោ ហោតីតិ គាថា តិត្ថិយវត្ថុំ សន្ធាយ វុត្តា។ តិត្ថិយោ ហិ
វត្ថុំ បូរយមាណោ តិត្ថិយានំ វណ្ណោ ភញ្ញមាណេ កុទ្ធោ អារាធកោ ហោតិ,
វត្ថុត្ថយស្ស វណ្ណោ ភញ្ញមាណេ កុទ្ធោ គារយ្ហោ ហោតីតិ តត្ថេវស្ស វិត្តារោ
វុត្តោ។ ទុតិយគាថាបិ តមេវ សន្ធាយ វុត្តា។

សង្ឃាធិសេសន្តិអាទិ កាថា យា ភិក្ខុនី អវស្សតាវ អវស្សតស្ស បុរិសស្ស
ហត្ថតោ បិណ្ឌាចាតំ គហេត្វា
មនុស្សមំសលសុណាបណ្ឌិតកោជនសេសអកប្បិយមំសេហិ សទ្ធិ ឱមទ្ធិត្វា
អន្លោហរតិ, តំ សន្ធាយ វុត្តា។

ឯកោ ឧបសម្មន្នោ ឯកោ អនុបសម្មន្នោតិ កាថា អាកាសគតំ សន្ធាយ
វុត្តា។ សចេ ហិ ទ្ធិសុ សាមណេវេសុ ឯកោ ឥទ្ធិយា កេសគ្គមត្តម្បិ បថី
មុញ្ញាត្វា និសំន្នោ ហោតិ, សោ អនុបសម្មន្នោ នាម ហោតិ។ សង្ឃេនាបិ
អាកាសេ និសំទិត្វា ភូមិគតស្ស កម្មំ ន កាតព្វំ។ សចេ ករោតិ, កុប្បតិ។

អកប្បកតន្តិ កាថា អច្ឆិន្ទិវរកំ ភិក្ខុំ សន្ធាយ វុត្តា។ តស្មីយេវ ចស្សា
សិក្ខាបទេ វុត្តាវេន វិនិច្ឆយោបិ វុត្តោ។

នទេតិ ន បដិគ្គណ្ហាតីតិ នាបិ ឧយ្យោជិកា ទេតិ, ន ឧយ្យោជិតា តស្សា
ហត្ថតោ គណ្ហាតិ។ បដិគ្គហោ តេន នវិជ្ជតីតិ តេនេវ ការណេន
ឧយ្យោជិកាយ ហត្ថតោ ឧយ្យោជិតាយ បដិគ្គហោ នវិជ្ជតិ។ អាបជ្ជតិ គរុកន្តិ
ឯវំ សន្តេបិ អវស្សតស្ស ហត្ថតោ បិណ្ឌាចាតគ្គហណោ ឧយ្យោជេន្តិ
សង្ឃាធិសេសាបត្តិ អាបជ្ជតិ។ តញ្ចា បរិភោគបច្ចយាតិ តញ្ចា បន អាបត្តិ
អាបជ្ជមាណ តស្សា ឧយ្យោជិតាយ បរិភោគបច្ចយា អាបជ្ជតិ។ តស្សា ហិ
កោជនបរិយោសានេ ឧយ្យោជិកាយ សង្ឃាធិសេសោ ហោតីតិ។ ទុតិយកាថា
តស្សាយេវ ឧទកទន្តចោនគ្គហណោ ឧយ្យោជនំ សន្ធាយ វុត្តា។

នភិក្ខុនី នោ ច ដុសេយ្យ វជ្ជន្តិ សត្តរសកេសុ ហិ អញ្ញាតំ អាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា
អនាទិវិយេន នាទយមាណាបិ ភិក្ខុនី នាទនបច្ចយា វជ្ជំ ន ដុសតិ, អញ្ញំ នវំ
អាបត្តិ នាបជ្ជតិ, បដិច្ឆន្នាយ វា អប្បជិច្ឆន្នាយ វា អាបត្តិយា បក្ខមាណត្ថមេវ

លក្ខតិ។ អយំ បនភិក្ខុនីបិ ន ហោតិ, សាវសេសញ្ច គរុកំ អាបដ្ឋិត្វា ធានេត្វា
វជ្ជំ ន ដុសតិ។ បញ្ញាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតាតិ អយំ កិរ បញ្ញា ឧក្ខិត្តកភិក្ខុ
សន្ធាយ វុត្តា។ តេន ហិ សទ្ធិវិនយកម្មំ នត្ថិ, តស្មា សោ សង្ឃាទិសេសំ
អាបដ្ឋិត្វា ធានេត្តា វជ្ជំ ន ដុសតិ។

សេនមោចនកាថាវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

បញ្ចវគ្គោ

កម្មវគ្គវណ្ណានា

៤៨២. កម្មវគ្គោ ចតុន្នំ កម្មានំ នាណករណំ សមថក្ខន្ធកេ វុត្តមេវ។
កិញ្ចាបិ វុត្តំ, អថ ខោ អយំ កម្មវិនិច្ឆយោ នាម អាទិតោ បដ្ឋាយ វុច្ចមានោ
ចាកដោ ហោតិ, តស្មា អាទិតោ បដ្ឋាយេវេត្ថ វុត្តត្ថំ វុទិស្សម។ ចត្តាវតិ កម្មានំ
គណនបរិច្ឆេទវេទនមេតំ។ កម្មានីតិ បរិច្ឆេទកម្មនិទស្សនំ។ អបលោកនកម្មំ
នាម សីមជ្ឈកសង្ឃំ សោធនត្វា ធម្មារហានំ ធន្នំ អាហារិត្វា សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស
អនុមតិយា តិក្ខត្តំ សាវេត្វា កត្តត្ថំ កម្មំ។ ព្យាតិកម្មំ នាម វុត្តនយេនេវ
សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ព្យាតិយា កត្តត្ថំ កម្មំ។
ព្យាតិទុតិយកម្មំ នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ
ព្យាតិយា ឯកាយ ច អនុស្សាវនាយាតិ ឯវំ ព្យាតិទុតិយាយ អនុស្សាវនាយ
កត្តត្ថំ កម្មំ។ ព្យាតិចតុត្ថកម្មំ នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស
អនុមតិយា ឯកាយ ព្យាតិយា តីហិ ច អនុស្សាវនាយាតិ ឯវំ ព្យាតិចតុត្ថាហិ
តីហិ អនុស្សាវនាយា កត្តត្ថំ កម្មំ។

តត្ថ អបលោកនកម្មំ អបលោកេត្វាវ កាតព្វំ, ព្រាត្តិកម្មាធិវសេន ន
កាតព្វំ។ ព្រាត្តិកម្មម្យី ឯកំ ព្រាត្តិ ឋបេត្វាវ កាតព្វំ, អបលោកនកម្មាធិវសេន
ន កាតព្វំ។ ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ បន អបលោកេត្វា កាតព្វម្យី អត្ថិ, អកាតព្វម្យី
អត្ថិ។

តត្ថ សីមាសម្មតិ, សីមាសម្មហានំ, កបិនទានំ, កបិនុទ្ធារេ,
កុដិវត្ថុទេសនា, វិហារវត្ថុទេសនាតិ ឥមាធន កម្មានិ គរុកានិ អបលោកេត្វា
កាតុំ ន វដ្តន្តិ, ព្រាត្តិទុតិយកម្មវាចំ សាវេត្វាវ កាតព្វានិ។ អវសេសា តេវស
សម្មតិយោ សេនាសនគ្គាហកមតកបីវរទានាធិសម្មតិយោ ចាតិ ឯតានិ
លហុកកម្មានិ អបលោកេត្វាបិ កាតុំ វដ្តន្តិ, ព្រាត្តិកម្ម-ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មវសេន
បន ន កាតព្វមេវ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មវសេន កយិវមាធំ ទទ្ធុតវំ ហោតិ, តស្មា
កាតព្វន្តិ ឯកច្ឆេ វទន្តិ។ ឯវំ បន សតិ កម្មសង្គរោ ហោតិ, តស្មា ន កាតព្វន្តិ
បដិក្ខិត្តមេវ។ សេច បន អក្ខរឋវិហិនំ វា បទឋវិហិនំ វា ទុរុត្ថបធំ វា ហោតិ,
តស្ស សោធនត្ថំ បុនប្បវនំ វត្ថុំ វដ្តតិ។ ឥធំ អកុប្បកម្មស្ស ទទ្ធុកម្មំ ហោតិ,
កុប្បកម្មេ កម្មំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ។

ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ ព្រាត្តិព្វា តិស្សោ ច កម្មវាចាយោ សាវេត្វាវ កាតព្វំ,
អបលោកនកម្មាធិវសេន ន កាតព្វំ។ បញ្ចហាការេហិ វិបដ្ឋន្តិតិ បញ្ចហិ
ការណេហិ វិបដ្ឋន្តិ។

៤៨៣. សម្មទាករណីយំ កម្មំ អសម្មទាករណីយំ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មន្តិ ឯតុ
អត្ថិ កម្មំ សម្មទាករណីយំ; អត្ថិ អសម្មទាករណីយំ; តត្ថ អសម្មទាករណីយំ
នាម ទូតេនុបសម្បទា, បត្តនិក្កដ្ឋនំ, បត្តក្កដ្ឋនំ, ឧម្មត្ថកស្ស ភិក្ខុនោ
ឧម្មត្ថកសម្មតិ, សេក្ខានំ កុលានំ សេក្ខសម្មតិ, ធន្ទស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌោ,
ទេវទត្ថស្ស បកាសនីយកម្មំ, អប្បសាទនីយំ ទស្សេន្តស្ស ភិក្ខុនោ

ភិក្ខុនិសង្ឃន កាតព្វំ អវនុនិយកម្មន្តិ អដ្ឋវិដំ ហោតិ, តំ សព្វំ តត្ថ តត្ថ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឥទំ អដ្ឋវិធម្មិ កម្មំ អសម្មុទា កតំ សុកតំ ហោតិ
អកុប្បំ។

សេសានិ សព្វកម្មានិ សម្មុទា ឯវ កាតព្វានិ - សង្ឃសម្មុទតា,
ធម្មសម្មុទតា, វិនយសម្មុទតា, បុគ្គលសម្មុទតាតិ ឥមំ ចតុព្វំធំ សម្មុទាវិនយំ
ឧបនេត្វាវ កាតព្វានិ។ ឯវំ កតានិ ហិ សុកតានិ ហោន្តិ។ ឯវំ អកតានិ
បនេតានិ ឥមំ សម្មុទាវិនយសម្ពាទំ វុត្តំ វិទា កតត្តា វុត្តវិបន្នានិ នាម ហោន្តិ។
តេន វុត្តំ - “សម្មុទាករណីយំ កម្មំ អសម្មុទា ករោតិ, វុត្តវិបន្នំ អធម្មកម្ម”ន្តិ។

បដិបុច្ឆាករណីយាធិសុបិ បដិបុច្ឆាធិករណមេវ វុត្តំ, តំ វុត្តំ វិទា កតត្តា
តេសម្មិ វុត្តវិបន្នតា វេទិតព្វា។ ឥទំ បនេត្ត វចនត្ថមត្តំ។ បដិបុច្ឆា ករណីយំ
អប្បដិបុច្ឆា ករោតីតិ បុច្ឆិត្វា ហោនេត្វា សាវេត្វា កាតព្វំ អបុច្ឆិត្វា អហោនេត្វា
អសាវេត្វា ករោតិ។ បដិញ្ញាយ ករណីយំ អប្បដិញ្ញាយ ករោតីតិ បដិញ្ញំ
អាហេបេត្វា យថាធិន្នាយ បដិញ្ញាយ កាតព្វំ អប្បដិញ្ញាយ ករោន្តស្ស
វិប្បលបន្តស្ស ពាលក្ការេន ករោតិ។ សតិវិនយាវហស្សាតិ
ធិត្ថមល្អបុត្តត្ថេវសទិសស្ស ជីណាសវស្ស។ អម្ពន្ធុវិនយាវហស្សាតិ
គក្កភិក្ខុសទិសស្ស ឧម្ពត្តកស្ស។ តស្សចាបិយសិកកម្មាវហស្សាតិ
ឧបវាឡភិក្ខុសទិសស្ស ឧស្សន្ធជាបស្ស។ ឯស នយោ សព្វត្ថ។

អនុចោសថេ ឧចោសថំ ករោតីតិ អនុចោសថទិវសេ ឧចោសថំ ករោតិ។
ឧចោសថទិវសោ នាម វេយេត្វា កត្តិកមាសំ អវសេសេសុ ឯកាទសេសុ
មាសេសុ ភិទ្ទស្ស សង្ឃស្ស សាមគ្គិទិវសោ ច យថាវុត្តចាតុទ្ទសបន្នវសា ច។
ឯតំ តិប្បការម្មិ ឧចោសថទិវសំ វេយេត្វា អញ្ញស្មី ទិវសេ ឧចោសថំ ករោន្តោ
អនុចោសថេ ឧចោសថំ ករោតិ នាម។ យត្រ ហិ បត្តចីវរាធិនំ អត្ថាយ

អប្បមត្តកេន ការណែនាំវិវឌ្ឍន៍ ឧទាសថំ វា បវារណំ វា វេយ្យោ, តត្ថ តស្មី
អធិការណ៍វិនិច្ឆ័យ “សមគ្គា ជាតាម្ពា” តិ អន្តរា សាមគ្គិឧទាសថំ កាតុំ ន
លកន្តិ, ករោន្តេហិ អនុទាសថេ ឧទាសថោ កតោ នាម ហោតិ។

អបវារណាយ បវារេតី តិ អបវារណាទិវសេ បវារេតិ; បវារណាទិវសោ
នាម ឯកស្មី កត្តិកមាសេ ភិទ្ទស្ស សង្ឃស្ស សាមគ្គិទិវសោ ច បច្ចុក្កឡិកា
វេយ្យោទិវសោ ច ទ្វេ ច បុណ្ណាមាសិយោ។ ឯវំ ចតុត្ថិយម្យ បវារណាទិវសំ វេយ្យោ
អញ្ញស្មី ទិវសេ បវារេន្តោ អបវារណាយ បវារេតិ នាម។ ឥធាបិ អប្បមត្តកស្ស
វិវាទស្ស វ្យាបសមេ សាមគ្គិបវារណំ កាតុំ ន លកន្តិ, ករោន្តេហិ អបវារណាយ
បវារណា កតោ ហោតិ។ អបិ ច ឧនវិសតិវស្សំ វា អន្តិមវត្ថុ អន្តិបន្តបុព្វំ វា
ឯកាទសសុ វា អភព្វបុគ្គលេសុ អញ្ញតវំ ឧបសម្មាទេន្តស្សបិ វត្ថុវិបន្នំ
អធម្មកម្មំ ហោតិ។ ឯវំ វត្ថុតោ កម្មានិវិបន្នន្តិ។

៤៨៤. ព្រាត្តិតោ វិបត្តិយំ បនវត្ថុំ ន បរាមសតី តិ យស្ស ឧបសម្មទាទិកម្មំ
ករោតិ, តំ ន បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ,
អយំ ធម្មវត្តិតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្តិតស្ស ឧបសម្មទាបេក្ខោ” តិ វត្ថុព្រា
“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្តិតស្ស ឧបសម្មទាបេក្ខោ” តិ
វេទតិ; ឯវំ វត្ថុំ ន បរាមសតិ។

សង្ឃំ ន បរាមសតី តិ សង្ឃស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ ភន្តេ
សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្តិតោ” តិ វត្ថុព្រា “សុណាតុ មេ ភន្តេ, អយំ ធម្មវត្តិតោ” តិ
វេទតិ; ឯវំ សង្ឃំ ន បរាមសតិ។

បុគ្គលំ ន បរាមសតី តិ យោ ឧបសម្មទាបេក្ខស្ស ឧបជ្ឈាយោ, តំ ន
បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, អយំ

ធម្មវគ្គិកោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវគ្គិកស្ស ឧបសម្មទាបេក្ខោ”តិ វត្ថុព្រ “សុណាតុ
មេ, ភន្តេ សង្ឃោ, អយំ ធម្មវគ្គិកោ ឧបសម្មទាបេក្ខោ”តិ វទតិ; ឯវំ បុគ្គលំ ន
បរាមសតិ។

ព្រាត្រី ន បរាមសតិ តិ សព្វេន សព្វំ ព្រាត្រី ន បរាមសតិ។ ព្រាត្រី ទុតិយ កម្មេ
ព្រាត្រី អដ្ឋបេត្វា ទ្វិក្ខត្តំ កម្មវាចាយ ឯវំ អនុស្សាវនកម្មំ ករោតិ។
ព្រាត្រី ចតុត្ថកម្មេបិ ព្រាត្រី អដ្ឋបេត្វា ចតុក្ខត្តំ កម្មវាចាយ ឯវំ អនុស្សាវនកម្មំ
ករោតិ; ឯវំ ព្រាត្រី ន បរាមសតិ។

បច្ឆា វា ព្រាត្រី វេបេតិ តិ បឋមំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា “ឯសា
ព្រាត្រី”តិ វត្វា “ឧមតិ សង្ឃស្ស តស្មា តុណ្ហំ ឯវំ មេតំ ជារយាមី”តិ វទតិ; ឯវំ
បច្ឆា ព្រាត្រី វេបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ព្រាត្រិកោ កម្មានិវបដ្ឋន្តិ។

៤៨៥. អនុស្សាវនតោ វិបត្តិយំ បន វត្ថុអាទីនិ វត្ថុនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។ ឯវំ
បន នេសំ អបរាមសនំ ហោតិ - “សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ”តិ
បឋមា អនុស្សាវនេ “ទុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ, តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ,
សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ”តិ ទុតិយ តតិយា អនុស្សាវនាសុ វា “អយំ ធម្មវគ្គិកោ
អាយស្មតោ ពុទ្ធវគ្គិកស្ស ឧបសម្មទាបេក្ខោ”តិ វត្ថុព្រ “សុណាតុ មេ ភន្តេ
សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធវគ្គិកស្ស”តិ វទន្តោ វត្ថុំ ន បរាមសតិ នាម។
“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, អយំ ធម្មវគ្គិកោ”តិ វត្ថុព្រ “សុណាតុ មេ ភន្តេ,
អយំ ធម្មវគ្គិកោ”តិ វទន្តោ សង្ឃំ ន បរាមសតិ នាម។ “សុណាតុ មេ ភន្តេ
សង្ឃោ, អយំ ធម្មវគ្គិកោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវគ្គិកស្ស”តិ វត្ថុព្រ “សុណាតុ មេ
ភន្តេ សង្ឃោ, អយំ ធម្មវគ្គិកោ ឧបសម្មទាបេក្ខោ”តិ វទន្តោ បុគ្គលំ ន
បរាមសតិ នាម។

សាវ័នំ ហាបេតីតិ សព្ពេន សព្ពំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវ័នំ ន ករោតិ,
ព្រាត្តិទុតិយកម្មេ ទ្វិត្តត្ថំ ព្រាត្តិមេវ វេបេតិ, ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មេ ចតុត្តត្ថំ ព្រាត្តិមេវ
វេបេតិ; ឯវំ អនុស្សាវ័នំ ហាបេតិ។ យោបិ ព្រាត្តិទុតិយកម្មេ ឯកំ ព្រាត្តិ វេបេត្វា
ឯកំ កម្មវាចំ អនុស្សាវេន្តោ អក្ខរំ វា ធម្មេតិ, បទំ វា ទុរុត្ថំ ករោតិ, អយម្យ
អនុស្សាវ័នំ ហាបេតិយេវ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មេ បទ ឯកំ ព្រាត្តិ វេបេត្វា សកិមេវ
វា ទ្វិត្តត្ថំ វា កម្មវាចាយ អនុស្សាវ័នំ ករោត្តោបិ អក្ខរំ វា បទំ វា ធម្មេន្តោបិ ទុរុត្ថំ
ករោត្តោបិ អនុស្សាវ័នំ ហាបេតិយេវាតិ វេទិតព្ពោ។

ទុរុត្ថំ ករោតីតិ ឯត្ថ បទ អយំ វិជិដ្ឋយោ - យោ ហិ អញ្ញាស្មី អក្ខរេ វត្ថព្ពេ
អញ្ញំ វេទិតិ, អយំ ទុរុត្ថំ ករោតិ នាម។ តស្មា កម្មវាចំ ករោត្តោន ភិក្ខុនា យ្វាយំ -

“សិថិលំ ធនិតញ្ច ធីយវស្សំ, គរុកំ លហុកញ្ច និគ្គហិតំ;
សម្ពុទ្ធិំ វវត្តិតំ វិមុត្តំ, ទសដា ព្យញ្ញនពុទ្ធិយា បកេនោ”តិ។

វុត្តោ, អយំ សុដ្ឋ ឧបលក្ខេតព្ពោ។ ឯត្ថ ហិ “សិថិលំ” នាម បញ្ចសុ វគ្គសុ
បឋមតតិយំ។ “ធនិតំ” នាម តេស្វេវ ទុតិយចតុត្ថំ។ “ធីយ”ន្តិ ធីយេន កាលេន
វត្ថព្ពំ អាការាទិ។ “វស្ស”ន្តិ តតោ ឧបឡកាលេន វត្ថព្ពំ អាការាទិ។ “គរុក”ន្តិ
ធីយមេវ។ យំ វា អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្តិតតេស្ស យស្ស នក្ខមតីតិ ឯវំ
សំយោគបរំ កត្វា វុច្ឆតិ។ “លហុក”ន្តិ វស្សមេវ។ យំ វា អាយស្មតោ
ពុទ្ធវត្តិតថេស្ស យស្ស ន ឧមតីតិ ឯវំ អសំយោគបរំ កត្វា វុច្ឆតិ។
“និគ្គហិត”ន្តិ យំ ករណានិ និគ្គហេត្វា អវិស្សន្នេត្វា អវិវេជន មុខេន
សាទុនាសិកំ កត្វា វត្ថព្ពំ។ “សម្ពុទ្ធ”ន្តិ យំ បរមទេន សម្ពុទ្ធិត្វា “តុណ្ហិស្ស”តិ វា
“តុណ្ហិស្ស”តិ វា វុច្ឆតិ។ “វវត្តិត”ន្តិ យំ បរមទេន អសម្ពុទ្ធិ កត្វា វិច្ឆិទ្ធិត្វា
“តុណ្ហិ អស្ស”តិ វា “តុណ្ហិ អស្ស”តិ វា វុច្ឆតិ។ “វិមុត្ត”ន្តិ យំ ករណានិ
អនិគ្គហេត្វា វិស្សន្នេត្វា វិវេជន មុខេន អនុនាសិកំ អកត្វា វុច្ឆតិ។

តត្ថ “សុណាតុ មេ” តិ វត្ថុព្រួ ត-ការស្ស ថ-ការ កត្វា “សុណាតុ មេ” តិ វចនំ សិលីលស្ស ជនិតករណំ នាម។ តថា “បត្តកល្លំ, ឯសា ព្រាត្តិ” តិ វត្ថុព្រួ “បត្តកល្លំ, ឯសា ព្រាត្តិ” តិ អាទិវចនព្វា។ “តន្តេ សង្ក្ខា” តិ វត្ថុព្រួ ត-ការ យ-ការ រាជំ ត-ការ ត-ការ កត្វា “តន្តេ សង្ក្ខា” តិ វចនំ ជនិតស្ស សិលីលករណំ នាម។ “សុណាតុ មេ” តិ វិវដេន មុខេន វត្ថុព្រួ បន “សុណាតុ មេ” តិ វា “ឯសា ព្រាត្តិ” តិ វត្ថុព្រួ “ឯសំ ព្រាត្តិ” តិ វា អវិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ កត្វា វចនំ វិមុត្តស្ស និគ្គហិតវចនំ នាម។ “បត្តកល្ល” តិ អវិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ កត្វា វត្ថុព្រួ “បត្តកល្ល” តិ វិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ អកត្វា វចនំ និគ្គហិតស្ស វិមុត្តវចនំ នាម។

ឥតិ សិលីល កត្តព្រួ ជនិតំ, ជនិត កត្តព្រួ សិលីលំ, វិមុត្ត កត្តព្រួ និគ្គហិតំ, និគ្គហិត កត្តព្រួ វិមុត្តន្តិ ឥមា និ ចត្តាវិ ព្យញ្ញនា និ អន្តោកម្មវា ចាយ កម្មំ ទូសេន្តិ។ ឯវំ វទន្តោ ហិ អញ្ញស្មី អក្ខរេ វត្ថុព្រួ អញ្ញំ វទតិ, ទុរុត្តំ ករោតិ តិ វុច្ចតិ។ ឥតរេសុ បន ជីយរស្សជីសុ ធនុ ព្យញ្ញនេសុ ជីយជ្ជានេ ជីយមេវ, រស្សជ្ជានេ ច រស្សមេវា តិ ឯវំ យថា ហានេ តំ តទេវ អក្ខរំ ភាសន្តេន អនុក្កមា គតំ បវេណី អវិនាសេន្តេន កម្មវា ចា កាតព្វា។ សចេ បន ឯវំ អកត្វា ជីយេ វត្ថុព្រួ រស្សំ, រស្សេ វា វត្ថុព្រួ ជីយំ វទតិ; តថា គរុកេ វត្ថុព្រួ លហុកំ, លហុកេ វា វត្ថុព្រួ គរុកំ វទតិ; សម្ពន្ធវា បន វត្ថុព្រួ វវត្តិតំ, វវត្តិតេ វា វត្ថុព្រួ សម្ពន្ធវំ វទតិ; ឯវំ វុត្តេ បិ កម្មវា ចា ន កុប្បតិ។ ឥមា និ ហិ ន ព្យញ្ញនា និ កម្មំ ន កោបេន្តិ។

យំ បន សុត្តន្តិកត្ថេរា “ឧ-កាពោ ត-ការមាបជ្ជតិ, ត-កាពោ ឧ-ការមាបជ្ជតិ, ច-កាពោ ជ-ការមាបជ្ជតិ, ជ-កាពោ ច-ការមាបជ្ជតិ, យ-កាពោ ក-ការមាបជ្ជតិ, ក-កាពោ យ-ការមាបជ្ជតិ; តស្មា ឧ-ការាជីសុ វត្ថុព្រួសុ ត-ការាជីវចនំ ន វិវុជ្ឈតិ” តិ វទន្តិ, តំ កម្មវា ចំ បទ្វា ន វុជ្ជតិ។ តស្មា វិនយធរេន

នេវ ឧ-កាវេ ត-កាវេ កាតព្វោ...បេ... ន ក-កាវេ យ-កាវេ។ យថាចាឡិយា
និរុត្តិ សោធនត្វា ធនវិជាយ ព្យញ្ញននិរុត្តិយា វុត្តនោសេ បរិហារន្តេន កម្មវាចា
កាតព្វោ។ ឥតរថា ហិ សាវនំ ហាបេតិ នាម។

អកាលេ វា សាវេតីតិ សាវនាយ អកាលេ អនោកាសេ ព្យត្តិ អជ្ឈបេត្វា
បឋមំយេវ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា បច្ឆា ព្យត្តិ វេបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ
បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិវបជ្ឈន្តិ។

៤៨៦. សីមតោវិបត្តិយំ បន អតិខុទ្ទកសីមា នាម យា ឯកវីសតិ ភិក្ខុ ន
គណ្ហាតិ។ កុរុន្តិយំ បន “យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខុ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ” តិ វុត្តំ។
តស្មា យា ឯវុត្តា សីមា, អយំ សម្មតាបិ អសម្មតា, កាមខេត្តសទិសាវ ហោតិ,
តត្ថ កតំ កម្មំ កុប្បតិ។ ឯស នយោ សេសសីមាសុបិ។ ឯត្ថ បន អតិមហាតិ
នាម យា កេសគ្គមត្តេនាបិ តិយោជនំ អតិក្កាមេត្វា សម្មតា ហោតិ។
ខណ្ឌានិមិត្តា នាម អយជិតនិមិត្តា វុច្ឆតិ។ បុរតិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិកេត្តត្វា
អនុក្កមេនេវ ធឹក្ខណាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិកេត្តត្វា បុន បុរតិមាយ
ទិសាយ បុព្វកិកេត្តតំ និមិត្តំ បដិកិកេត្តត្វាវ វេបេតុំ វុច្ឆតិ; ឯវំ អខណ្ឌានិមិត្តា
ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហរិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិកេត្តត្វា
តត្ថេវ វេបេតិ, ខណ្ឌានិមិត្តា ហោតិ។ អបរាបិ ខណ្ឌានិមិត្តា នាម យា
អនិមិត្តបតំ តចសារុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ញវាលិកាបុញ្ញានំ វា អញ្ញាតរំ
អន្តរា ឯកំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ នាយានិមិត្តា នាម យា
បព្ពតច្ឆាយាជីនំ យំ កិកេត្តិ នាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ អនិមិត្តា នាម
យា សព្វេន សព្វំ និមិត្តានិ អកិកេត្តត្វា សម្មតា ហោតិ។

ពហិសីមេ វិគោ សីមំ សម្មន្នតិ នាម និមិត្តានិ កិកេត្តត្វា និមិត្តានំ ពហិ
វិគោ សម្មន្នតិ។ នទិយា សមុទ្ធ ជាតស្សវេ សីមំ សម្មន្នតីតិ ឯតេសុ នទិអាជីសុ

យំ សម្ពុទ្ធតិ, សា ឯវំ សម្ពុតាបិ “សត្តា, ភិក្ខុវេ, នទី អសីមា, សត្តោ សមុទ្ធោ
អសីមោ, សត្តោ ជាតស្សរោ អសីមោ” តិ (មហាវ. ១៤៧) វេចនតោ អសម្ពុតាវ
ហោតិ។ សីមាយ សីមំ សម្ពុទ្ធតិ អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ពុទ្ធតិ។
អដ្ឋោត្តរតិ អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អដ្ឋោត្តរតិ។ តត្ថ យថា សម្ពុទោ
ច អដ្ឋោត្តរណញ្ច ហោតិ, តំ សត្តំ ឧបោសថក្ខន្ធកេ វុត្តមេវ។ ឥតិ ឥមា
ឯកាទសបិ សីមា អសីមា កាមខេត្តសទិសា ឯវ, តាសុ និសីទិកា កតំ កម្មំ
កុប្បតិ។ តេន វុត្តំ “ឥមេហិ ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ
វិបជ្ជន្តិ” តិ។

៤៨៧-៤៨៨. បរិសតោ កម្មវិបត្តិយំ បន កិញ្ចំ អនុត្តានំ នាម នត្ថិ។ យម្បិ
តត្ថ កម្មប្បត្តនន្ទារហលក្ខណំ វត្តព្គំ សិយា, តម្បិ បរេតោ “ចត្តារោ ភិក្ខុ
បកតត្តា កម្មប្បត្តា” តិ អាទិនា នយេន វុត្តមេវ។ តត្ថ បកតត្តា កម្មប្បត្តា តិ
ចតុវគ្គករណោ កម្មេ ចត្តារោ បកតត្តា អនុក្ខត្តា អនិស្សរិតា បរិសុទ្ធសីលា
ចត្តារោ ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា កម្មស្ស អរហា អនុច្ឆរិកា សាមីនោ។ ន តេហិ វិនា តំ
កម្មំ កយិរតិ, ន តេសំ ធនោ វា ចារិសុទ្ធិ វា ឯតិ។ អវសេសា បន សចេបិ
សហស្សមត្តា ហោន្តិ, សចេ សមាទសំវាសកា, សព្វេ ធន្ទារហាវ ហោន្តិ។
ធន្ទចារិសុទ្ធិ ទត្វា អាគច្ឆន្ត វា មា វា, កម្មំ បន តិជ្ជតិ។ យស្ស បន សង្ខោ
បរិវាសាទិកម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ, នាបិ ធន្ទារហោ។ អបិច យស្មា តំ
បុគ្គលំ វត្ថុំ កត្វា សង្ខោ កម្មំ ករោតិ, តស្មា “កម្មារហោ” តិ វុច្ចតិ។
សេសកម្មេសុបិ ឯសេវ នយោ។

៤៨៩. បុន ចត្តារិ កម្មានីតិ អាទិកោ នយោ បណ្ណាកាទីនំ
អវត្តការិទស្សនត្ថំ វុត្តោ។ សេសមេត្ត ឧត្តានមេវ។

អបលោកនកម្មកថា

២៩៥-២៩៦. ឥឡូវនេះ កម្ពុជា ប្រទេសស្រស់ស្អាត “អបលោកនកម្ម កតិ ហឺនាតិ គុច្ឆតិ” តិអាទិមាហ។ តត “អបលោកនកម្ម បញ្ច ហឺនាតិ គុច្ឆតិ - ឱសារណាំ, និស្សារណាំ, កណ្តាកម្ម, ព្រហ្មទណ្ឌាំ, កម្មលក្ខណញ្ញោ បញ្ចម” ន្តិ ឯត “ឱសារណាំ និស្សារណា” ន្តិ បទសិលិដ្ឋតាយេតំ វុត្តំ។ បឋមំ បទ និស្សារណា ហោតិ, បច្ឆា ឱសារណា។ តត យា កណ្តាកសាមណោស្ស ទណ្ឌាកម្មនាសនា, សា “និស្សារណា” តិ វេទិតញ្ញា។ តស្មា ឯតរហិ សចេបិ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស វា ធម្មស្ស វា សង្ឃស្ស វា អវណ្ណំ ភណតិ, “អកប្បិយំ កប្បិយ” ន្តិ ធីបេតិ, មិច្ឆាធិដ្ឋិកោ ហោតិ អនុក្កាហិកាយ ធិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ, សោ យាវតតិយំ និវេត្វា តំ លទ្ធិ និស្សន្ទាបេតញ្ញោ។ នោ ចេវិស្សន្ទេតិ, សង្ឃំ សន្និចារតត្វា “វិស្សន្ទេហិ” តិ វត្តញ្ញោ។ នោ ចេវិស្សន្ទេតិ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា អបលោកនកម្ម កត្វា និស្សារេតញ្ញោ។ ឯវញ្ច បទ កម្មំ កាតត្ថំ -

“សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ - ‘អយំ ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស សង្ឃស្ស អវណ្ណាវាធិ មិច្ឆាធិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញោ សាមណោរោ លភន្តិ, ធិវត្តតិវត្តំ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សហសេយ្យំ, តស្ស អលាភាយ និស្សារណា វុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’ តិ។ ធុតិយម្បិ... តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ បុច្ឆាមិ - ‘អយំ ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស... បេ... វុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’ តិ ចរ បិវេ វិនិស្សា” តិ។

សោ អបរេន សមយេន “អហំ, ភន្តេ, ពាលតាយ អញ្ញាណតាយ អលក្ខិកតាយ ឯវំ អកាសី, ស្វាហំ សង្ឃំ ឧមាបេមី” តិ ឧមាបេន្តោ យាវតតិយំ យាចាបេត្វា អបលោកនកម្មនេវ ឱសារេតញ្ញោ។ ឯវំ បទ ឱសារេតញ្ញោ, សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតត្ថំ -

“សង្ឃំ, កន្លែ, បុច្ឆាមិ - អយំ ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស
សង្ឃស្ស អវណ្ណាវាទី មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញោ សាមណោរោ លភន្តិ, ភិក្ខុហិ
សន្និទ្ធិវត្ថុតិវត្ថំ សហសេយ្យំ, តស្ស អលាភាយ និស្សាវិតោ, ស្វាយំ
ឥនានិ សោរតោ និវាតវុត្តិ លទ្ធិធម្មំ ធិក្កន្តោ ហិរោត្ថប្បេ បតិដ្ឋិតោ
កតទណ្ឌាកម្មោ អច្ចយំ ទេសេតិ, ឥមស្ស សាមណោរស្ស យថា បុរេ
កាយសម្ភោកសាមគ្គិទានំ រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស” តិ។

ឯវំ ភិក្ខុត្តំ វត្តព្វំ។ ឯវំ អបលោកនកម្មំ ធិសារណាញោ និស្សាវណាញោ កច្ឆតិ។
កណ្តាកម្មំ មហាខន្ធកវណ្ណាឆាយំ វុត្តមេវ។ ព្រហ្មទណ្ឌោ បញ្ចសតិកក្ខន្ធកេ
វុត្តោយេវ។ ន កេវលំ បនេស ធន្នស្សេវ បញ្ញត្តោ, យោ អញ្ញោបិ ភិក្ខុ មុខរោ
ហោតិ, ភិក្ខុ ធុរុត្តវចនេហិ យដ្ឋេន្តោ ខុំសេន្តោ វម្មេន្តោ វិហាវតិ, តស្ស បិ
ធាតព្ពោ។ ឯវញ្ច បន ធាតព្ពោ, សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស
អនុមតិយា សាវេតព្វំ -

“កន្លែ, ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ មុខរោ, ភិក្ខុ ធុរុត្តវចនេហិ យដ្ឋេន្តោ វិហាវតិ។
សោ ភិក្ខុ យំ ឥន្ទេយ្យ, តំ វទេយ្យ។ ភិក្ខុហិ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ នេវ វត្តព្ពោ, ន
ធុរុត្តព្ពោ, ន អនុសាសិតព្ពោ។ សង្ឃំ, កន្លែ, បុច្ឆាមិ - ‘ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌាស្ស ទានំ, រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’ តិ។ ធុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ,
តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ - ‘ឥត្តន្ទាមស្ស, កន្លែ, ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌាស្ស ទានំ,
រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’” តិ។

តស្ស អបរេន សមយេន សម្មា វត្តិកា ខមាបេន្តស្ស ព្រហ្មទណ្ឌោ
បជិប្បស្សម្ពេតព្ពោ។ ឯវញ្ច បន បជិប្បស្សម្ពេតព្ពោ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃមជ្ឈេ
សាវេតព្វំ -

“ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃោ អសុកស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌំ អនាសិ, សោ ភិក្ខុ
សោរតោ និវាតវុត្តិ លង្គិធម្មំ ឌីក្កន្តោ ហិរោត្ថប្បេ បតិដ្ឋិតោ, បដិសង្គា
អាយតី សំវេ តិដ្ឋតិ, សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ, តស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស
បដិប្បស្សន្តិ, វុច្ឆតិ សង្ឃស្ស” តិ។

ឯវំ យាវតតិយំ វត្វា អបលោកនកម្មនេវ ព្រហ្មទណ្ឌា
បដិប្បស្សម្ពេតព្ពោតិ។

កម្មលក្ខណញ្ញោវ បញ្ចមន្តិ យំ តំ ភកវតា ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ “តេន ខោ បន
សមយេន ធព្ពគ្គិយា ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ កទ្ធមោទកេន ឌីសិព្វាន្តិ, ‘អប្បេវ’ នាម
អម្ពេសុ សារន្នេយ្យន្តិ, កាយំ វិវិវត្វា ភិក្ខុនិទំ ទស្សន្តិ, ឡុវំ វិវិវត្វា ភិក្ខុនិទំ
ទស្សន្តិ, អង្គជាតំ វិវិវត្វា ភិក្ខុនិទំ ទស្សន្តិ, ភិក្ខុនិយោ ឌីភាសេន្តិ, ភិក្ខុនិហិ
សន្តិ សម្បយោដេន្តិ, ‘អប្បេវ’ នាម អម្ពេសុ សារន្នេយ្យន្តិ។ ឥមេសុ វត្ថុសុ តេសំ
ភិក្ខុនំ ទុក្ខដំ បញ្ញាបេត្វា ‘អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ’ តស្ស ភិក្ខុនោ ទណ្ឌកម្មំ
កាតុន្តិ។ អថ ខោ ភិក្ខុនិទំ ឯតទហោសិ - ‘កី ទុខោ ទណ្ឌកម្មំ កាតព្វន្តិ។
ភកវតោ ឯតមត្តំ អាហោចេសុ - ‘អវន្តិយោ សោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិសង្ឃេន
កាតព្ពោ” តិ ឯវំ អវន្តិយកម្មំ អនុញ្ញាតំ, តំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ បញ្ចមំ ឥមស្ស
អបលោកនកម្មស្ស ហំនំ ហោតិ។ តស្ស ហិ កម្មញ្ញោវ លក្ខណំ, ន
ឌីសារណាធិនិ; តស្មា “កម្មលក្ខណ” ន្តិ វុច្ឆតិ។ តស្ស ករណំ តត្ថេវ វុត្តំ។ អបិច
នំ បដិប្បស្សន្តិយា សន្តិវិត្តារតោ ទស្សន្តុំ ឥធាបិ វនាម, ភិក្ខុនុបស្សយេ
សន្តិបតិ តស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា សាវេតព្ពំ -

“អយ្យេ អសុកោ នាម អយ្យេ ភិក្ខុនិទំ អចាសាទិកំ ទស្សេតិ,
ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្តិយករណំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ,
ទុតិយម្បិ... តតិយម្បិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ” តិ។

ឯវំ តិក្ខុត្ថំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មេន អវន្ថិយកម្មំ កាតត្ថំ។

តតោ បដ្ឋាយ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនីហិ ន វន្ថិតត្ថោ។ សចេ អវន្ថិយមាណោ
ហិរោត្ថប្បំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា សម្មា វត្ថុតិ, តេន ភិក្ខុនិយោ ខមាបេតត្ថោ។
ខមាបេន្តេន ភិក្ខុនុបស្សយំ អគន្ធាវិហារេយេវ សង្ឃំ វា គណំ វា ឯកំ ភិក្ខុំ វា
ឧបសង្កមិត្វា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី បក្កហេត្វា “អហំ ភន្តេ បដិសង្ខា
អាយតី សំវេ វិជ្ជាមិ, ន បុន អចាសាទិកំ ទស្សេស្សាមិ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ មយំ
ខមត្វ” តិ ខមាបេតត្ថំ។ តេន សង្ឃេន វា គណេន វា ឯកំ ភិក្ខុំ បេសេត្វា
ឯកភិក្ខុនា វា សយមេវ គន្ធា ភិក្ខុនិយោ វត្ថុត្ថោ - “អយំ ភិក្ខុ បដិសង្ខា អាយតី
សំវេ វិជ្ជា, ឥមីនា អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃោ ខមាបិតោ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ
ឥមំ វន្ថិយំ ករោត្វ” តិ។ សោ វន្ថិយោ កាតត្ថោ។ ឯវញ្ច បន កាតត្ថោ,
ភិក្ខុនុបស្សយេ សន្និបតិកស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា
សាវេតត្ថំ -

“អយំ អយ្យេ អសុកោ នាម អយ្យេ ភិក្ខុនីនំ អចាសាទិកំ
ទស្សេតីតិ ភិក្ខុនិសង្ឃេន អវន្ថិយោ កតោ, សោ លន្និធម្មំ ឧក្កមិត្វា
បដិសង្ខា អាយតី សំវេ វិជ្ជា អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃំ ខមាបេសិ,
តស្ស អយ្យស្ស វន្ថិយករណំ រុច្ចតីតិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមី” តិ -

តិក្ខុត្ថំ វត្ថុត្ថំ ឯវំ អបលោកនកម្មេនេវ វន្ថិយោ កាតត្ថោ។

អយំ បនេត្ថ ចាឡិមុត្តកោបិ កម្មលក្ខណវិនិច្ឆយោ។ ឥទញ្ចិ កម្មលក្ខណំ
នាម ភិក្ខុនិសង្ឃមូលកំ បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃស្សាបិ បនេតំ លត្តតិយេវ។ យញ្ចិ
ភិក្ខុសង្ឃោ សលាកគ្គយាគគ្គភត្តគ្គឧបាសថគ្គេសុ អបលោកនកម្មំ ករោតិ,
ឯតម្បិ កម្មលក្ខណមេវ។ អន្តិទ្ធិជីវរិណ្ណាជីវរនដ្ឋជីវរនញ្ចិ សង្ឃំ

សន្និបាតត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុងអង្គប្រជុំ ក្នុង
ជំពូកទី ១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ក្នុងក្របខណ្ឌ
នីតិវិធីជាតិ។ តែសំណើស្នើសុំ ឥតស្របច្បាប់, តាមការស្នើសុំ ឥតស្របច្បាប់
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
គោលការណ៍ស្តីពីការបោះឆ្នោត ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
បទដ្ឋាននីតិវិធីជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ
នៃសិទ្ធិបោះឆ្នោត ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ ឬបទដ្ឋានជាតិ
តាមការស្នើសុំ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
ស្តីពីការបោះឆ្នោត ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
ក្នុងការបោះឆ្នោត ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់

ច្បាប់ជាធរមាន ធម្មនុញ្ញជាតិ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
“អយ្យក្ស ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
ឥទ្ធិពលនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង
អង្គប្រជុំត្រូវបានកំណត់យ៉ាងហ្មត់ចត់ យ៉ាងណាដែលស្ថិតនៅក្នុង

ច្បាប់ជាធរមាន ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់
ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់ ឥតស្របច្បាប់

វដ្តតិ។ សេចក្តីការកោនត្តិ, ចេតិយស្ស ឧបនិក្ខេបតោ ការេតតំ។
ឧបនិក្ខេបេបិ អសតិ អបលោកនកម្មំ កត្វា តត្រុប្បាទតោ ការេតតំ,
សង្ឃិកេនបិ។ សង្ឃិកេន ហិ អបលោកត្វា ចេតិយកិច្ចំ កាតុំ វដ្តតិ។
ចេតិយស្ស សន្តិកេន អបលោកត្វាបិ សង្ឃិកកិច្ចំ កាតុំ ន វដ្តតិ។
តាវកាលិកំ បន គហេត្វា ចាកតិកំ កាតុំ វដ្តតិ។

ចេតិយេ សុធាកម្មាធិនិ ករោន្តេហិ បន ភិក្ខុចារតោ វា សង្ឃតោ វា
យាបនមត្តំ អលកន្តេហិ ចេតិយសន្តកតោ យាបនមត្តំ គហេត្វា បរិភុញ្ញន្តេហិ
វត្តំ កាតុំ វដ្តតិ, “វត្តំ ករោមា”តិ មជ្ឈម៌សាធិហិ សង្ឃភត្តំ កាតុំ ន វដ្តតិ។ យេ
វិហារេ រោមិតា ជលរុក្ខា សង្ឃេន បរិគ្គហិតា ហោន្តិ, ជគ្គនកម្មំ លកន្តិ, យេសំ
ជលានិ យណ្ឌិ បហរិត្វា ភាជេត្វា បរិភុញ្ញន្តិ, តេសុ អបលោកនកម្មំ ន
កាតតំ។ យេ បន អបរិគ្គហិតា, តេសុ អបលោកនកម្មំ កាតតំ។ តំ បន
សលាកគ្គយាកគ្គភត្តភត្តអន្តរសន្និចារតេសុបិ កាតុំ វដ្តតិ, ឧចោសថគ្គេ បន
វដ្តតិយេវ។ តត្ថ ហិ អនាគតានម្បិ ធន្តចារិសុទ្ធិ អាហរិយតិ, តស្មា តំ
សុវិសោធិតំ ហោតិ។

ឯវញ្ច បន កាតតំ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា ភិក្ខុសង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតតំ -

“ភន្តេ, យំ ឥមស្មី វិហារេ អន្តោសីមាយ សង្ឃសន្តកំ
មូលតចបត្តអង្គរុបុប្ផជលខាធិនីយាធិ អត្ថិ, តំ សត្តំ អាគតាគតានំ
ភិក្ខុនំ យថាសុខំ បរិភុញ្ញតុំ រុទ្ធិតិសិ សង្ឃំ បុច្ឆាមី”តិ ភិក្ខុតុំ បុច្ឆិតតំ។

ចត្វហិ បញ្ចហិ ភិក្ខុហិ កតំ សុកតមេវ។ យស្មី វិហារេ ទ្វេ តយោ ជនា
វសន្តិ, តេហិ និសីទិត្វា កតម្បិ សង្ឃេន កតសទិសមេវ។ យស្មី បន វិហារេ

ឯកោភិត្តុហោតិ, តេនភិត្តុនាឧបោសថទិវសេ បុព្ពករណបុព្ពកិច្ចំ កត្វា
និសិន្នេន កតម្បិ កតិកាវត្ថុំ សង្ខេន កតសទិសមេវ ហោតិ។

ករោន្តេន បន ជលវារេន កាតុម្បិ ចត្តារោ មាសេ ធម៌ មាសេ ឯកសំវច្ឆរន្តិ
ឯវំ បរិច្ឆិទ្ធិត្វាបិ អបរិច្ឆិទ្ធិត្វាបិ កាតុំ វដ្តតិ។ បរិច្ឆិទ្ធឺ យថាបរិច្ឆេទំ បរិភុញ្ញត្វា
បុន កាតត្ថំ។ អបរិច្ឆិទ្ធឺ យាវ រុក្ខា ជរន្តិ តាវ វដ្តតិយេវ។ យេបិ តេសំ រុក្ខានំ
ពិដេហិ អញ្ញោ រុក្ខា រោបិតា ហោន្តិ, តេសម្បិ សា ឯវ កតិកា។

សចេ បន អញ្ញាស្មី វិហារេ រោបិតា ហោន្តិ, តេសំ យត្ថ រោបិតា, តស្មីយេវ
វិហារេ សង្ខេ សាមី។ យេបិ អញ្ញតោ ពិជានិ អាហារិត្វា បុរិមវិហារេ បច្ឆា
រោបិតា, តេសុ អញ្ញា កតិកា កាតត្ថំ។ កតិកាយ កតាយ បុគ្គលិកដ្ឋានេ
តិជ្ជន្តិ, យថាសុខំ ជលាទិនិ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ សចេ បនេត្ថ តំ តំ ឱកាសំ
បរិភូតិវា បរិវេណានិ កត្វា ជគ្គន្តិ, តេសំ ភិត្តុនំ បុគ្គលិកដ្ឋានេ តិជ្ជន្តិ។ អញ្ញោ
បរិភុញ្ញតុំ នលភន្តិ, តេហិ បន សង្ខស្ស ទសភាគំ ទត្វា បរិភុញ្ញតត្ថានិ។
យោបិ មជ្ឈេវិហារេ រុក្ខំ សាខាហិ បរិវារេត្វា រក្ខតិ, តស្សាបិ ឯសេវ នយោ។

ចោរណាវិហារំ គតស្ស សម្ភារំនីយភិត្តុនោ “ថេរោ អាគតោ” តិ ជលាជលំ
អាហារន្តិ, សចេ តត្ថ មូលេ សព្ពបរិយត្តិជរោ ពហុស្សតភិត្តុវិហាសិ, “អទ្ធា ឯត្ថ
ទីយា កតិកា កតាភរិស្សតី” តិ និក្កក្កុច្ឆេន បរិភុញ្ញតត្ថំ។ វិហារេ ជលាជលំ
បិណ្ឌាចាតិកានម្បិ វដ្តតិ, ធុតទ្គំ នកោបេតិ។ សាមណោរា អត្ថនោ
អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ពហុនិ ជលានិ ទេន្តិ, អញ្ញោ ភិត្តុ អលភន្តា ឱយ្យន្តិ,
ឱយ្យនមត្ថមេវ ចេតំ ហោតិ។

សចេ បន ធុត្តិក្ខំ ហោតិ, ឯកំ បនសរុក្ខំ និស្សាយ សដ្ឋិបិ ជនា ជីវន្តិ,
តាទិសេ កាលេ សព្ពេសំ សង្កហករណត្ថាយ ភាជេត្វា ខាទិតត្ថំ, អយំ

សាមីចិ។ យាវ បន កតិកវត្ថុំ ន បដិប្បស្សម្ពុតិ, តាវ តេហិ ខាយិតំ
សុខាយិតមេវ។ កតា បន កតិកវត្ថុំ បដិប្បស្សម្ពុតិ? យតា សមគ្គោ សង្ឃោ
សន្និបតិក្ខា “ឥតោ បដ្ឋាយ ភាជេត្វា ខាទន្ធ” តិ សាវេតិ។ ឯកភិក្ខុកេ បន
វិហារេ ឯកេន សាវិតេបិ បុរិមកតិកា បដិប្បស្សម្ពុតិយេវ។ សចេ
បដិប្បស្សន្ទាយ កតិកាយ សាមណោរា នេវ រុក្ខតោ ចាតេន្តិ, ន ភូមិតោ
គហេត្វា ភិក្ខុនំ ទេន្តិ, បតិគដលានិ ចាទេហិ បហាវន្តាវិចរន្តិ, តេសំ
ទសភាគតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧបឡដលភាគេន ជាតិកម្មំ កាតព្វំ។ អន្ទា
ជាតិកម្មលោភេន អាហារិត្វា ទស្សន្តិ។ បុន សុភិក្ខុ ជាតេ កប្បិយការកេសុ
អាគន្ធា សាខាបរិវារាទីនិ កត្វា រុក្ខេ រុក្ខន្តេសុ សាមណោរាទំ ជាតិកម្មំ ន
ធាតព្វំ, ភាជេត្វា បរិភូត្វិតព្វំ។

“វិហារេ ដលាដលំ អត្ថី” តិ សាមន្តកាមេហិ មនុស្សា គិលានាទំ វា គត្ថិនំ វា
អត្ថាយ អាគន្ធា “ឯកំ នាឡិកេរំ ទេថ, អម្ពំ ទេថ, លពុជំ ទេថា” តិ យាចន្តិ,
ធាតព្វំ ន ធាតព្វន្តិ? ធាតព្វំ។ អនិយមាទេ ហិ តេ ទោមនស្សិកា ហោន្តិ, ទេន្តេន
បន សង្ឃំ សន្និចាតេត្វា យាវតតិយំ សាវេត្វា អបលោកេនកម្មំ កត្វាវ ធាតព្វំ,
កតិកវត្ថុំ វា កត្វា ឋេបេតព្វំ, ឯវេញ បន កាតព្វំ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស
អនុមតិយា សាវេតព្វំ -

“សាមន្តកាមេហិ មនុស្សា អាគន្ធា គិលានាទីនំ អត្ថាយ ដលាដលំ
យាចន្តិ, ទេ នាឡិកេរានិ, ទេ តាលដលានិ, ទេ បនសានិ, បញ្ចា អម្ពានិ,
បញ្ចា កទលិដលានិ គណ្ណាន្តានំ អនិវារណំ, អសុករុក្ខតោ ថ
អសុករុក្ខតោ ថ ដលំ គណ្ណាន្តានំ អនិវារណំ រុច្ឆតិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស” តិ
តិក្ខុត្ថំ វត្ថុព្វំ។

តតោ បដ្ឋាយ គិលានាទីនំ នាមំ គហេត្វា យាចន្តា “គណ្ហាថា”តិ ន វត្តព្នា,
វត្តំ បន អាចិក្ខិតតំ - “នាឡិកេរាទីនិ ឥមីនា នាម បរិច្ឆេទេន គណ្ហាន្តានំ
អសុករុក្ខតោ ច អសុករុក្ខតោ ច ផលំ គណ្ហាន្តានំ អនិវាវណំ កត”ន្តិ។
អនុវិចរិត្វា បន “អយំ មជ្ជរដលោ អម្ពោ, ឥតោ គណ្ហាថា”តិ បិ ន វត្តព្នា។
ផលភាជនកាលេ បន អាគតានំ សម្មតេន ឧបឡាភាគោ ធាតព្ធពោ, អសម្មតេន
អបលោកេត្វា ធាតព្ធពំ។

ទីណាបរិព្ពាយោ វា មគ្គគមិយសត្វវាហោ វា អញ្ញោ វា ឥស្សរោ អាគន្ធា
យាចតិ, អបលោកេត្វាវ ធាតព្ធពំ។ ពលក្ការេន គហេត្វា ខាទន្តោ ន វាវេតព្ធពោ។
កុឡោ ហិ សោ រុក្ខេបិ ធិន្ទេយ្យ, អញ្ញម្បិ អនត្ថំ ករេយ្យ។ បុគ្គលិកបរិវេណំ
អាគន្ធា គិលានស្ស គាមេន យាចន្តា “អម្ពោ ហិ នាយាទីនំ អត្ថាយ រោបិតំ,
សចេ អត្ថិ, តុម្ពោ ជាធាថា”តិ វត្តព្នា។ យទិ បន ផលភវិតាវ រុក្ខា ហោន្តិ,
កណ្ហាកេ ពន្ធិត្វា ផលវារេន ខាទន្តិ, អបច្ចាសីសន្តេន ហុត្វា ធាតព្ធពំ។
ពលក្ការេន គណ្ហាន្តោ ន វាវេតព្នោ, បុព្វេ វត្តមេវេត្ត ការណំ។

សង្ឃស្ស ផលារាមោ ហោតិ, បដិជគ្គនំ នលភតិ, សចេ តំ កោចិ
វត្តសីសេន ជគ្គតិ, សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ អថាបិ កស្សចិ បដិពលស្ស ភិក្ខុនោ
“ឥមំ សប្បរិស ជគ្គិត្វា ទេហី”តិ សង្ឃោ ភាវំ ករោតិ, សោ ចេ វត្តសីសេន
ជគ្គតិ, ឯវម្បិ សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ ជាតិកម្មំ បច្ចាសីសន្តស្ស បន
តតិយភាគេន វា ឧបឡាភាគេន វា ជាតិកម្មំ កាតព្ធពំ។ “ភាវិយំ កម្ម”ន្តិ វត្វា
ឯត្តកេន អនិច្ឆន្តោ បន សព្វំ តវេវ សន្តកំ កត្វា “មូលភាគំ ទសភាគមត្តំ
ទត្វា ជគ្គាហី”តិ បិ វត្តព្នោ។ គរុកណ្ហាត្វា បន មូលច្ឆេដ្ឋវសេន ន ធាតព្ធពំ។ សោ
មូលភាគំ ទត្វា ខាទន្តោ អកតាវាសំ វា កត្វា កតាវាសំ វា ជគ្គិត្វា
និស្សិតកានំ អាវាមំ និយ្យទេតិ, តេហិបិ មូលភាគោ ធាតព្ធពោវ។ យទា បន

ភិក្ខុសយំ ជន្តិតុំ បហោន្តិ, អថ តេសំ ជន្តិតុញ្ច ន ធាតព្វំ, ជន្តិតកាលេ ច ន
វារេតព្វា, ជន្តនកាលេយេវ វារេតព្វា។ “ពហុំ តុម្ពេហិ ខាយិតំ, ឥធានិ មា ជន្តិតុ,
ភិក្ខុសង្ឃេយេវ ជន្តិស្សតិ” តិ វត្ថព្វំ។

សចេ បន នេវ វត្ថសីសេន ជន្តនោ អត្ថិ, ន ជាតិកម្មេន, ន សង្ឃេ ជន្តិតុំ
បហោតិ, ឯកោ អនាបុច្ឆិទ្វាវ ជន្តិត្វា ជាតិកម្មំ វឌ្ឍេទ្វា បច្ឆាសីសតិ,
អបលោកនកម្មេន ជាតិកម្មំ វឌ្ឍេទ្វា ធាតព្វំ។ ឥតិ ឥមំ សព្វម្បិ
កម្មលក្ខណមេវ ហោតិ។ អបលោកនកម្មំ ឥមា និ បញ្ច ហំធានិ កច្ចតិ។

ព្រាត្រិកម្មជ្ជានភេទេ បន “សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃេ, ឥត្តន្ទាមោ
ឥត្តន្ទាមស្ស អាយស្មតោ ឧបសម្មទាបេក្ខោ, អនុសិដ្ឋា សោ មយា។ យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ អាគច្ឆយ្យាតិ, អាគច្ឆាហិតិ វត្ថព្វោ” តិ ឯវំ
ឧបសម្មទាបេក្ខស្ស ឱសារណា ឱសារណា នាម។

“សុណាន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ ធម្មកថិកោ ឥមស្ស នេវ
សុត្តំ អាគច្ចតិ, នោ សុត្តវិភង្គោ, សោ អត្តំ អសល្លក្ខេទ្វា ព្យញ្ញនច្ឆាយាយ អត្តំ
បដិពាហិតិ។ យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ វុដ្ឋាបេទ្វា អវសេសា
ឥមំ អធិករណំ វុបសមេយ្យាមា” តិ ឯវំ ឧត្តាហិការីនិច្ឆយេ ធម្មកថិកស្ស
ភិក្ខុនោ និស្សារណា និស្សារណា នាម។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃេ, អដ្ឋចោសថោ បន្ទរសោ។ យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃេ ឧចោសថំ ករេយ្យា” តិ ឯវំ ឧចោសថកម្មវសេន បរិពា ព្រាត្រិ
ឧចោសថោ នាម។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, អន្លេ បវារណា បន្ទូរសី។ យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា” តិ វេទិ បវារណាកម្មវសេន បេសិតា ព្រាត្តិ
បវារណា នាម។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមស្ស អាយស្មតោ
ឧបសម្មទាបេក្ខោ។ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ
អនុសាសេយ្យ” តិ។ “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ
អនុសាសេយ្យ” តិ។ “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ អន្តរាយិកេ ជម្នេ
បុច្ឆេយ្យ” តិ។ “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ អន្តរាយិកេ ជម្នេ
បុច្ឆេយ្យ” តិ។ “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ វិនយំ បុច្ឆេយ្យ” តិ។
“យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ វិនយំ បុច្ឆេយ្យ” តិ។ “យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមេន វិនយំ បុជ្ជាវិស្សន្ធម្យ” តិ។ “យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមេន វិនយំ បុជ្ជាវិស្សន្ធម្យ” តិ ឯវំ
អត្តានំ វា បរំ វា សម្មន្និតុំ បរិភោ ព្យាតិ សម្មតិ ឆាម។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សុដ្ឋោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ សុដ្ឋស្ស និស្សជ្ឈំ។ យទិ សុដ្ឋស្ស បត្តកល្លំ, សុដ្ឋោ ឥមំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ” តិ។ “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អាយស្មន្តា ឥមំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ” ត្ថិ ឯវំ និស្សជ្ឈចីវរបត្តាទីនំ ទានំ ទានំ ឆាម។

“សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិ សរតិ, វិវរតិ,
ឧត្តានិ ករោតិ, ទេសេតិ។ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហោយ្យន្តិ។ យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហោយ្យ”ន្តិ។ តេន វត្ថុញ្ចា “បស្សសី”តិ។ “អាម បស្សមី”តិ។
អាយតី សំវេយ្យាសីតិ ឯវំ អាបត្តិបដិគ្គហោ បដិគ្គហោ នាម។

“សុណានុមេ, អាយស្មន្តា អាវាសិកា។ យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ
ឧចាសថំ ករេយ្យម, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យម, អាគមេ កាឡេ
បវរេយ្យម” តិ។ តេ ចេ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ ភណ្ឌានការកា កលហការកា
វិវាទការកា ភស្សការកា សង្ឃេ អធិករណការកា តំ កាឡំ អនុវសេយ្យំ,
អាវាសិកេន ភិក្ខុនា ព្យត្តេន បដិពលេន អាវាសិកា ភិក្ខុ ព្រាហ្មបេតព្វា -
“សុណានុមេ, អាយស្មន្តា អាវាសិកា។ យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ
ឧចាសថំ ករេយ្យម, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យម, អាគមេ ដុល្លោ
បវរេយ្យម” តិ ឯវំ កតា បវរណាបច្ចុក្កឡនា បច្ចុក្កឡនា នាម។

សព្វេហេវ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិភព្ធំ, សន្និបតិភា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន
សង្ឃេ ព្រាហ្មបេតព្វា - “សុណាតុមេ, ភន្តេ, សង្ឃេ អម្ពាភំ ភណ្ឌានជាតានំ
កលហជាតានំ វិវាទាបដ្ឋានំ វិហារតំ ពហុំ អស្សមណកំ អជ្ឈាចិល្លា
ភាសិតបរិក្កន្តំ។ សចេ មយំ ឥមាហិ អាបត្តិហិ អញ្ញមញ្ញំ ការេស្សម, សិយាបិ
តំ អធិករណំ កក្កុឡត្តាយ វាឡត្តាយ ភេទាយ សំវត្ថេយ្យ។ យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃេ ឥមំ អធិករណំ តិណាវត្តារកេន វូបសមេយ្យ វេបេត្វា
ដុល្លវដ្ឋំ, វេបេត្វា គិហិបដិសយុត្ត” តិ ឯវំ តិណាវត្តារកសមថេន កត្វា
សព្វបឋមា សព្វសង្កាហិកព្រាត្តិ កម្មលក្ខណំ នាម។

តថា តតោ បរា ឯកេកស្មី បក្ខេ ឯកេកំ កត្វា ទ្វេ ព្រាត្តិយោ ឥតិ
យថាវុត្តប្បភេទំ ឱសារណំ និស្សារណំ... ចេ.... កម្មលក្ខណាញោវ នវមន្តិ
ព្រាត្តិកម្មំ ឥមានិ នវ វាជានិ គច្ឆតិ។

ព្រាត្តិទុតិយកម្មជ្ជានភេទេ បន វឡស្ស លិច្ឆវិនោ បត្តនិក្កដ្ឋនវសេន ខន្ធកេ
វុត្តា និស្សារណា។ តស្សេវ បត្តក្កដ្ឋនវសេន វុត្តា ឱសារណា ច វេទិតញា។

សីមាសម្ពុតិ តិច័វរេន អវិប្បវាសសម្ពុតិ, សន្តតសម្ពុតិ, ភត្តុទ្ទេសក-
សេនាសនគ្គាហាបក-ភណ្ណាភារិក-ចីវរបដិគ្គាហក-ចីវរភាជក-
យាគុភាជកផលភាជក-ខន្ធភាជក-អប្បមត្តកវិស្សន្ធក-សាដិយគ្គាហាបក-
បត្តគ្គាហាបក-អាវាមិកបេសកសាមណោរបេសកសម្ពុតិ ឯតាសំ សម្ពុតិនំ
វសេន សម្ពុតិ វេទិតញ្ច។ កដិនចីវរនាមមតកចីវរនាមវសេន នាមំ វេទិតញ្ច។

កដិនុទ្ធាវសេន ឧទ្ធារេ វេទិតញ្ច។ កុដិវត្តវិហារវត្តទេសនាវសេន
ទេសនា វេទិតញ្ច។ យា បន តិណាវត្តារកសមថេ សព្វសង្កាហិកញ្ញត្តិញ្ច
ឯកេកស្មី បក្ខេ ឯកេកំ ញ្ញត្តិញ្ញាតិ តិស្សោ ញ្ញត្តិយោ ឋបេត្វា បុន ឯកស្មី
បក្ខេ ឯកា, ឯកស្មី បក្ខេ ឯកាតិ ទ្វេ ញ្ញត្តិទុតិយកម្មវាចា វុត្តា, តាសំ វសេន
កម្មលក្ខណំ វេទិតញ្ច។ ឥតិ ញ្ញត្តិទុតិយកម្មំ ឥមាទិ សត្ត ឋានាទិ កច្ចតិ។

ញ្ញត្តិចតុត្ថកម្មដ្ឋានភេទេ បន តន្ត្រីនិយកម្មាទិនំ សត្តន្នំ កម្មានំ វសេន
និស្សារណា, តេសំយេវ ច កម្មានំ បដិប្បស្សម្ពុនវសេន ឱសារណា វេទិតញ្ច។
ភិក្ខុនោវាទកសម្ពុតិវសេន សម្ពុតិ វេទិតញ្ច។ បរិវាសនាមាទត្តនាមវសេន
នាមំ វេទិតញ្ច។ មូលាយបដិកស្សនកម្មវសេន និគ្គហោ វេទិតញ្ច។
“ឧត្តិក្កាជុវត្តិកា អដ្ឋ, យាវតតិយកា អវិជ្ជា ចណ្ណាកាជ្ជី ច ឥមេ តេ
យាវតតិយកា” តិ ឥមាសំ ឯកាទសន្នំ សមនុភាសនាមំ វសេន សមនុភាសនា
វេទិតញ្ច។ ឧបសម្បទាកម្មអព្ពានកម្មវសេន បន កម្មលក្ខណំ វេទិតញ្ច។ ឥតិ
ញ្ញត្តិចតុត្ថកម្មំ ឥមាទិ សត្ត ឋានាទិ កច្ចតិ។

៤៩៧. ឥតិ កម្មាទិ ច កម្មវិបត្តិញ្ញាវិបត្តិវិហិតានំ កម្មានំ
ឋានបភេទគមនញ្ច ទស្សេត្វា ឥទាទិ តេសំ កម្មានំ ការកស្ស សង្ឃស្ស
បរិច្ឆេទំ ទស្សេត្តោ បុន “ចតុវគ្គករណោ កម្មេ” តិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ
បរិសតោ កម្មវិបត្តិវណ្ណាឆាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញាតិ។

កម្មវត្ថុវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អត្ថវសវគ្គាទីវណ្ណនា

៤៩៨. ឥនានិ យានិ តានិ តេសំ កម្មានំ វត្ថុក្ខតានិ សិក្ខាបទានិ, តេសំ
បញ្ញត្តិយំ អានិសំសំ ទស្សេតុំ “ទ្វេ អត្ថវសេ បដិច្ចា” តិអានិ អារទ្ធី។ តត្ថ
ទិដ្ឋធម្មិកានំ វេរានំ សំវរាយាតិ ចាលាភាតិចាតាទិនំ បញ្ចន្នំ ទិដ្ឋធម្មិកវេរានំ
សំវរត្ថាយ បិទបាទត្ថាយ។ សម្បរាយិកានំ វេរានំ បដិយាតាយាតិ
វិចាកទុក្ខសម្ពាតានំ សម្បរាយិកវេរានំ បដិយាតត្ថាយ, សមុប្បេទនត្ថាយ
អនុប្បជ្ឈនត្ថាយ។ ទិដ្ឋធម្មិកានំ វជ្ជានំ សំវរាយាតិ តេសំយេវ បញ្ចន្នំ វេរានំ
សំវរត្ថាយ។ សម្បរាយិកានំ វជ្ជានន្តិ តេសំយេវ វិចាកទុក្ខានំ។
វិចាកទុក្ខានេវ ហិ ឥធ វជ្ជនីយភាវតោ វជ្ជានីតិ វុត្ថានិ។ ទិដ្ឋធម្មិកានំ ភយានន្តិ
គរហា ឧបវាទោ តជ្ជនីយាទិនិ កម្មានិ ឧចោសថបវារណានំ ឋបនំ
អកិត្តិបកាសនីយកម្មន្តិ ឯតានិ ទិដ្ឋធម្មិកភយានិ នាម, ឯតេសំ សំវរត្ថាយ។
សម្បរាយិកភយានិ បនវិចាកទុក្ខានិយេវ, តេសំ បដិយាតត្ថាយ។
ទិដ្ឋធម្មិកានំ អកុសលានន្តិ បញ្ចវេរទសអកុសលកម្មបថប្បភេទានំ
អកុសលានំ សំវរត្ថាយ។ វិចាកទុក្ខានេវ បនអក្ខមជ្ឈេន
សម្បរាយិកអកុសលានីតិ វុច្ឆន្តិ, តេសំ បដិយាតត្ថាយ។ គិហ្មានំ
អនុកម្មាយាតិ អភារិកានំ សទ្ធាវត្ថុណាវសេន អនុកម្មនត្ថាយ។ ចាបិច្ឆានំ
បក្ខបច្ឆេទាយាតិ ចាបិច្ឆបុគ្គលានំ គណាពន្ធភេទនត្ថាយ
គណាកោជនសិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានមេវ។ យញ្ញេត្ថ វត្ថុពុំ
សិយា, តំ សព្វំ បឋមចារាជិកវណ្ណនាយមេវ វុត្ថន្តិ។

សិក្ខាបទេសុ អត្ថវសេន វណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤៩៩. ចាតិមោក្ខាធិសុ ចាតិមោក្ខទ្កេសោតិ ភិក្ខុនំ បញ្ញាវិជោ ភិក្ខុនំ
ចតុត្ថិជោ។ បរិវាសធានាធិសុ ឱសារណីយំ បញ្ញត្តន្តិ អជ្ឈារសសុ វា
តេចត្តាលីសាយ វា វត្ថុសុ វត្ថុមានស្ស ឱសារណីយំ បញ្ញត្តំ។ យេន កម្មេន
ឱសារីយតិ, តំ កម្មំ បញ្ញត្តន្តិ អត្ថោ។ និស្សារណីយំ បញ្ញត្តន្តិ
ភណ្ឌានការកាធយោ យេន កម្មេន និស្សារីយន្តិ, តំ កម្មំ បញ្ញត្តន្តិ អត្ថោ។

៥០០. អបញ្ញត្តតិអាធិសុ អបញ្ញត្តេ បញ្ញត្តន្តិ សត្តាបត្តិក្ខន្ធា កកុសន្ធា
សម្មាសម្ពុទ្ធំ កោណាគមនញ្ច កស្សបញ្ច សម្មាសម្ពុទ្ធំ វេបេត្វា អន្តរា កេនចិ
អបញ្ញត្តេ សិក្ខាបទេ បញ្ញត្តំ នាម។ មក្កជីវត្ថុអាធិវិនិតកថា សិក្ខាបទេ
បញ្ញត្តេ អនុបញ្ញត្តំ នាម។ សេសំ សព្ពត្ត ឧត្តានមេវាតិ។

អាធិសំសវគ្គវណ្ណានា និដ្ឋិតា។

៥០១. ឥធានិ សព្ពសិក្ខាបទានំ ឯកកេន អាការេន នវេនា សង្កហំ ទស្សេតុំ
“នវ សង្កហា”តិអាធិមាហ។ តត្ថ វត្ថុសង្កហោតិ វត្ថុនា សង្កហោ។ ឯវំ
សេសេសុបិ បទត្ថោ វេទិតញ្ចោ។ អយំ បទេត្ថ អត្ថយោជនា - យស្មា ហិ
ឯកសិក្ខាបទម្បិ អវត្ថុស្មី បញ្ញត្តំ នត្ថិ, តស្មា សព្ពានិ វត្ថុនា សង្កហិតានីតិ ឯវំ
តាវ វត្ថុសង្កហោ វេទិតញ្ចោ។

យស្មា បទ ទ្វេ អាបត្តិក្ខន្ធា សីលវិបត្តិយា សង្កហិតា, បញ្ចាបត្តិក្ខន្ធា
អាចារិបត្តិយា, ធន សិក្ខាបទានិ អាជីវិបត្តិយា សង្កហិតានិ, តស្មា សព្ពានិបិ
វិបត្តិយា សង្កហិតានីតិ ឯវំ វិបត្តិសង្កហោ វេទិតញ្ចោ។

យស្មា បទ សត្តហាបត្តិហិ មុត្តំ ឯកសិក្ខាបទម្បិ នត្ថិ, តស្មា សព្ពានិ
អាបត្តិយា សង្កហិតានីតិ ឯវំ អាបត្តិសង្កហោ វេទិតញ្ចោ។

សព្វានិ ច សត្តសុ នករេសុ បញ្ញត្តានីតិ និទានេន សង្កហិតានីតិ វេ
និទានសង្កហោ វេទិតញ្ចោ។

យស្មា បន ឯកសិក្ខាបទម្បី អដ្ឋាចារិកបុគ្គលេ អសតិ បញ្ញត្តំ នត្ថិ, តស្មា
សព្វានិ បុគ្គលេន សង្កហិតានីតិ វេ បុគ្គលសង្កហោ វេទិតញ្ចោ។

សព្វានិ បន បញ្ចហិ ចេវ សត្តហិ ច អាបត្តិក្ខន្ធហិ សង្កហិតានិ, សព្វានិ ន
វិនា ធហិ សមុជ្ឈានេហិ សមុជ្ឈន្តិ សមុជ្ឈានេន សង្កហិតានិ។ សព្វានិ ច ចតុសុ
អធិករណេសុ អាបត្តាធិករណេន សង្កហិតានិ។ សព្វានិ សត្តហិ សមថេហិ
សមថំ កច្ឆន្តិ សមថេហិ សង្កហិតានិ។ វេមេត្ថ
ខន្ធសមុជ្ឈានអធិករណសមថសង្កហាបិ វេទិតញ្ចោ។ សេសំ បុព្វេ
វុត្តនយមេវាតិ។

សមន្តចាសាធិកាយ វិនយសំវណ្ណោនយ

នវសង្កហិតវគ្គវណ្ណោនា និដ្ឋិតា។

និដ្ឋិតា ច បរិវាស្ស អនុត្តានត្ថបទវណ្ណោនាតិ។

និកមនកថា

ឯត្ថាវតា ច -

ឧកតោវិភង្គខន្ធក-បរិវាស្សវិភត្តិទេសនំ នាថោ;
វិនយបិដកំវិនេន្តោ, វេនេយ្យំ យំ ជិនោ អាហា។

សមធិកសត្តវីសតិ-សហស្សមត្តេន តស្ស គន្ថេន;
សំវណ្ណោនា សមត្តា, សមន្តចាសាធិកា នាម។

ត្រៀមសមន្តចាសាធិកាយ សមន្តចាសាធិកត្ថស្មី -

អាចរិយបរម្បរតោ, ធិនាធិវត្ថុប្បភេទធិបនតោ;
បរសមយវិវដ្ឋនតោ, សកសមយវិសុទ្ធិតោ ចេវ។

ព្យញ្ជនបរិសោធនតោ, បទត្ថតោ ចាឡិយោជនក្កមតោ;
សិក្ខាបទនិច្ឆយតោ, វិភង្គនយភេទទស្សនតោ។

សម្មស្សតំ ន ធិស្សតិ, កិញ្ចា អចាសាធិកំ យតោ ឯត្ថ;
វិញ្ញនមយំ តស្មា, សមន្តចាសាធិកាត្វេវ។

សំវណ្ណានា បវត្តា, វិនយស្ស វិនេយ្យទមនកុសលេន;
វុត្ថស្ស លោកនាថេន, លោកមនុកម្មមាណេនាតិ។

មហាអដ្ឋកថញ្ជេវ, មហាបច្ឆរិមេវច;
កុរុទ្ធិញ្ជាតិ តិស្សោបិ, សីហឡដ្ឋកថា ឥមា។

ពុទ្ធមិត្តាតិ នាមេន, វិស្សតស្ស យសស្សិនោ;
វិនយញ្ញស្ស ធីរស្ស, សុត្វា ថេរស្ស សន្តិកេ។

មហាមេឃវនុយ្យាទេ, ភូមិភាគេ បតិដ្ឋិតោ;
មហាវិហារោ យោ សត្តុ, មហាពោធិវិភូសិតោ។

យំ តស្ស ធិក្ខិណោ ភាគេ, បធានយវមុត្តមំ;
សុចិចារិត្តសីលេន, ភិក្ខុសង្ឃេន សេវិតំ។

ឧឡារកុលសម្ពុតោ, សង្ឃបដ្ឋាយកោ សធា;
អនាកុលាយ សង្ខាយ, បសង្ខោ វតនត្ថយេ។

មហានិកមសាមីតិ, វិស្សតោ តត្ថ ការយំ;
ចារុចាការសញ្ញាតំ, យំ ចាសាធំ មនោរមំ។

សីតញ្ញាយត្របេតំ, សម្បជ្ជសលិលាសយំ;
វេសតា តត្រ ចាសាទេ, មហានិកមសាមីនោ។

សុចិសីលសមាចារំ, ថេរំ ពុទ្ធសិរីវ្យុយំ;
យា ឧទ្ទិសិត្វា អារទ្ធា, ឥទ្ធា វិនយវណ្ណានា។

ចាលយន្តស្ស សកលំ, លង្គាធិបំ និរត្តំ;
រញ្ជោ សិរិនិវាសស្ស, សិរិចាលយសស្សិនោ។

សមវីសតិមេ ខេមេ, ជយសំវច្ឆរេ អយំ;
អារទ្ធា ឯកវីសម្មិ, សម្បត្ត បរិនិដ្ឋិតា។

ឧបទ្ធា កុលេ លោកេ, និរុបទ្ធវតោ អយំ;
ឯកសំវច្ឆរេនេវ, យថា និដ្ឋំ ឧចាគតា។

ឯវំ សត្តស្ស លោកស្ស, និដ្ឋំ ធម្មបសំហិតា;
សីយំ គច្ឆន្ត អារម្មា, សព្វេបិ និរុបទ្ធា។

ចិរជ្ជិតតំ ធម្មស្ស, ករោន្តេន មយា ឥមំ;
សទ្ធម្មពហុមាណេន, យញ្ញា បុញ្ញំ សមាចិតំ។

សត្តស្ស អានុភាវេន, តស្ស សព្វេបិ ចាលីនោ;
ភវន្ត ធម្មរាជស្ស, សទ្ធម្មសសេវិនោ។

ចិរំ តិដ្ឋតុ សទ្ធម្មោ, កាលេ វស្សំ ចិរំ បជំ;

តប្បេតុ ទេវា ធម្មេន, រាជា រក្ខតុ មេធិនិទ្ទិ។

បរមវិសុទ្ធសុទ្ធាពុទ្ធវិរិយបដិមណ្ឌិតេន
សីលាចារជ្ជវមន្តវាទិគុណាសមុទយសមុទិតេន
សកសមយសមយន្តរកហនេជ្ឈកាហណាសមត្ថេន
បញ្ញាវេយ្យត្តិយសមន្នាគតេន តិបិដកបរិយត្តិប្បកេទេ សាដ្ឋកថេ
សត្តសាសនេ អប្បដិហតញ្ញាណប្បកាវេន មហាវេយ្យាករណេន
ករណាសម្បត្តិជនិតសុខវិនិគ្គតមដុរោទារវចនលាវណ្ណាយុត្តេន
យុត្តមុត្តវាទិនា វាទិវេន មហាកវិនា បភិន្នបអសម្ពិទាបរិវាវេ
ធម្មភិញ្ញាទិបកេទគុណាបដិមណ្ឌិតេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ សុប្បតិដ្ឋិតពុទ្ធនំ
ថេរវំសប្បធិទានំ ថេរានំ មហាវិហារវាសីនំ វំសាលដ្ឋានកូតេន
វិបុលវិសុទ្ធពុទ្ធិនា ពុទ្ធឃោសោតិ គរូហិ គហិតនាមធម្មយ្យេន ថេរេន កតា
អយំ សមន្តចាសាទិកា នាម វិនយសំវណ្ណានា -

តាវ តិដ្ឋតុ លោកស្មី, លោកនិត្តរណេសិនំ;
ទស្សន្តិ កុលបុត្តានំ, នយំ សីលវិសុទ្ធិយា។

យាវ ពុទ្ធាតិ នាមម្យិ, សុទ្ធិចិត្តស្ស តាទិនោ;
លោកម្ហិ លោកជេដ្ឋស្ស, បវត្តតិ មហេសិនោតិ។

សមន្តចាសាទិកា នាម

វិនយ-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។

